

O P R O E P I N G
voor de op DINSDAG 21 november 2017 vanaf 19.30 uur
in **Schouwburg Hengelo** (Beursstraat 44) te houden
vergadering van de Raad der gemeente Hengelo

AGENDA:

				Port.H.
A	Algemeen			
	A01	Opening		
	A02	Vaststellen agenda		
	A03	Vragenkwartier (zie art. 46 Reglement van Orde voor de Gemeenteraad)		
	A04	Bestuurlijke actualiteiten (van het college)		
B		Hamerstukken		
	B01	Verordening tarieven sportaccommodaties 2018	2166862	Bruggink
C		Voorstellen met tussenkomst van de Politieke Markt		
	C01	Nota "Werk maken van werk"	2159974	Ten Heuw
	C02	Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022	2148168	Elferink
	C03	Nota Hondenvoorzieningen 2017	2137479	Elferink
D		Voorstellen zonder tussenkomst van de Politieke Markt		
	D01	Geluidsanering en EU-omgevingslawaaï (geluidkaarten en actieplan)	2113886	Elferink
	D02	Verzoek toestaan ingreep hoofdgroenstructuur t.b.v. uitbreiding parkeerruimte bedrijf Chr. Udo	2147343	Elferink
	D03	Verkoop aandelen Vitens	2176500	Ten Heuw
	D04	Motie vreemd: raadsenquête	2177871	
	D05	Motie vreemd: deelname experiment legale wietteelt	2177881	

Hengelo, 6 november 2017
De voorzitter van de raad,

De heer S.W.J.G. Schelberg

De eerstvolgende raadsvergadering is gepland op 7 december 2017 aanvang 19.30 uur

Behandelaanbod

Onderwerp	Verordening tarieven sportaccommodaties 2018		
Zaaknummer	2166862	Portefeuillehouder	Claudio Bruggink
Belangrijkste beslis / -bespreekpunten	De raad wordt voorgesteld om de 'Tarieven sportaccommodaties 2018' vast te stellen.		
Historie	In de kadernota 2018-2021 zijn de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid geformuleerd. Deze kadernota is door de gemeenteraad vastgesteld op 18 juli 2017. Ten aanzien van belastingen, heffingen en tarieven is bij de kadernota 2018-2021 bepaald dat er een inflatiecorrectie van 2.25% wordt gehanteerd. Ter uitwerking daarvan zijn in het voorliggende voorstel 'verordening tarieven sportaccommodaties 2018' de tarieven aangepast in lijn met de uitgangspunten van de kadernota. Een aantal tarieven onder F; Twentebad, zijn niet verhoogd. Vanwege prijselasticiteit is de inschatting dat een verhoging van het tarief op zwemabonnementen, een verlaging van de verkoop en totale omzet zal betekenen. Daarom wordt voorgesteld om het tarief van een zwemabonnement niet te verhogen, zodat de omzet op peil blijft en de verkoop van (gezins-) abonnementen niet wordt ontmoedigt. Het tarief van losse kaartverkoop stijgt wel 2.25%.		

Raad	21 november 2017	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Te behandelen als hamerstuk, omdat het om jaarlijkse aanpassing gaat, die in lijn is met de uitgangspunten van de kadernota 2018-2021. Ten aanzien van belastingen, heffingen en tarieven is daarin bepaald dat wordt uitgegaan van een inflatiecorrectie van 2,25%.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2166862	Oude Bennink, Mark	SOC-BEL	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
Verordening tarieven sportaccommodaties 2018			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

De raad besluit vast te stellen de 'Tarieven sportaccommodaties 2018'.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Elk jaar worden de tarieven voor het gebruik van sportaccommodaties vastgesteld. In deze verordening staan de vergoedingen voor het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties door sportverenigingen, groepen, scholen en andere gebruikers.

In de kadernota 2018-2021 is vastgesteld dat er in 2018 wordt uitgegaan van een inflatiecorrectie van 2.25% op de bestaande tarieven ten opzichte van 2017.

Daarom zijn in deze tarievenlijst voor 2018 de tarieven met 2.25% verhoogd ten opzichte van 2017. De prijzen zijn afgerond per €0.50. Er zijn dit jaar twee bijzonderheden:

Het tarief maandelijks huur gymlokalen wordt aangepast door een systeemwijziging. Gymlokalen werden voor 10,5 maand in rekening gebracht maar kunnen in de praktijk slechts negen maanden tegen dezelfde voorwaarden worden gebruikt vanwege schoolvakanties. Voortaan worden ook slechts negen maanden in rekening gebracht, echter de gemeentelijke lasten dalen niet. Daarom gaat het tarief omhoog. Voor gebruikers stijgt het totale jaarlijkse huurtarief conform de inflatiecorrectie met 2.25%

Een aantal tarieven van deel F; Twentebad, zijn niet verhoogd. Vanwege prijselasticiteit is de inschatting dat een verhoging van het tarief op zwembadabonnementen, een verlaging van de verkoop en totale omzet zal betekenen. Daarom is gekozen om het tarief van een zwembadabonnement niet te verhogen, zodat de omzet op peil blijft en de verkoop van (gezins-)abonnementen niet wordt ontmoedigd. Het tarief van losse kaartverkoop stijgt wel 2.25%.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2166862	Oude Bennink, Mark	SOC-BEL	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
Verordening tarieven sportaccommodaties 2018			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Jaarlijks stelt de raad de tarievenverordening sportaccommodaties vast. In deze verordening staan de vergoedingen voor het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties door sportverenigingen, scholen en andere gebruikers.

In de kadernota 2018-2021 zijn de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid geformuleerd. Deze kadernota is door de gemeenteraad vastgesteld op 18 juli 2017.

Ten aanzien van belastingen, heffingen en tarieven is bepaald dat wordt uitgegaan van een inflatiecorrectie van 2.25%.

Ter uitwerking daarvan zijn in het voorliggende voorstel 'verordening tarieven sportaccommodaties 2018' de tarieven aangepast in lijn met de uitgangspunten van de kadernota.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Voor de verordening tarieven sportaccommodaties 2018 zijn een paar wijzigingen aangebracht ten opzichte van de tarieven van 2017:

- Er komt een algemene tariefsverhoging van circa 2,25% voor het gebruik van de sportvelden, de gymzalen, sportzalen, sporthallen, het FBK-stadion en de jachthaven. Deze verhoging is gebaseerd op de vastgestelde inflatiecorrectie en is vervolgens afgerond per €0.50.
- Het tarief maandelijkse huur gymlokalen wordt aangepast door een systeemwijziging. Gymlokalen werden voor 10,5 maand in rekening gebracht maar kunnen in de praktijk slechts negen maanden tegen dezelfde voorwaarden worden gebruikt vanwege schoolvakanties. Voortaan worden ook slechts negen maanden in rekening gebracht, echter de gemeentelijke kosten dalen niet. Daarom gaat het tarief iets omhoog. Per saldo gaat het totale jaarlijkse bedrag alleen omhoog met 2.25%.
- Een aantal tarieven van deel F; Twentebad, zijn niet verhoogd. Vanwege prijselasticiteit is de inschatting dat een verhoging van het tarief op zwemabonnementen, een verlaging van de verkoop en totale omzet zal betekenen. Daarom is gekozen om het tarief van een zwemabonnement niet te verhogen, zodat de omzet op peil blijft en de verkoop van (gezins)abonnementen niet wordt ontmoedigd.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Voorgesteld wordt de 'verordening tarieven sportaccommodaties 2018' vast te stellen.

FINANCIËLE ASPECTEN

De algemene tariefsverhoging van circa 2.25% sluit aan bij de tariefsverhoging die door de gemeenteraad is vastgesteld bij de kadernota 2018-2021

BIJLAGE(N)

- Tarieven sportaccommodaties 2018

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

VERORDENING TARIEVEN

SPORTACCOMMODATIES 2018

De raad van de gemeente Hengelo;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 oktober 2017, nummer 2166047;
besluit
vast te stellen de volgende
Verordening Vergoedingen gebruik gemeentelijke sportaccommodaties 2018

Artikel 1

Met ingang van 1 januari 2018 gelden de volgende tarieven:

A. SPORTVELDEN:

I. gebruik door sportverenigingen

-	sportveld natuurgras, per kalenderjaar	€ 3.202,00
-	oefengelegenheid niet geschikt voor wedstrijden	€ 1.622,00
-	korfbalveld natuurgras	€ 1.622,00
-	cricketveld	€ 466,00
-	kunstgras	
•	aangelegd voor 01-01-16	
o	voetbal	€ 6.749,00
o	handbal	€ 2.728,00
o	hockey zand ingestrooid veld	€ 3.406,00
o	hockey waterveld	€ 6.444,00
•	aangelegd na 01-01-16	
o	voetbal	€ 13.497,00
o	korfbal	€ 3.450,00

	o	handbal	€ 5.455,00
	o	hockey zand ingestrooid veld	€ 6.812,00
	o	hockey waterveld	€ 12.887,00
	–	incidenteel gebruik natuurgras per uur	€ 36,90
	–	incidenteel gebruik kunstgras per uur	€ 77,80
<i>II</i>		<i>gebruik door scholen</i>	
	–	sportveld natuurgras periode voor- of najaar onder schooltijd	€ 384,00
	–	sportveld natuurgras per uur	€ 24,10
<i>III</i>		<i>incidenteel gebruik ten behoeve van commerciële en bedrijfsmatige activiteiten</i>	
	–	sportveld natuurgras per uur	€ 71,60
	–	sportveld kunstgras per uur	€ 150,90
<i>IV</i>		<i>incidenteel gebruik door andere gebruikers</i>	
	–	sportveld natuurgras per uur	€ 41,70
	–	sportveld kunstgras per uur	€ 87,90

B. ATLETIEKACCOMMODATIE FANNY BLANKERS KOEN-STADION

<i>I</i>		<i>vergoeding door de plaatselijke atletiekverenigingen gezamenlijk per jaar</i>	€ 14.074,00
<i>II</i>		<i>vergoeding per ochtend of middag</i>	
	–	per wekelijks uur per jaar	€ 847,00
	–	incidenteel gebruik per uur	€ 41,30
		<i>vergoeding per avond (exclusief wedstrijden)</i>	
	–	per wekelijks uur per jaar	€ 1.202,00
	–	incidenteel gebruik per uur	€ 41,30
		<i>vergoeding ten behoeve van wedstrijden</i>	
	–	per uur	€ 41,30
		bij heffing van entree en/of speelgereed maken door gemeente Hengelo	€ 205,00

alleen (extra) gebruik van geluidsinstallatie	€ 40,90
<i>gebruik door scholen</i>	
– per uur	€ 52,10
– per dagdeel	€ 126,20
<i>III vergoeding 4 loops inloop baan</i>	
– hiervoor gelden dezelfde tarieven als voor de atletiekaccommodatie genoemd onder I/II	
– bij uitbreiding stadioncapaciteit wordt korting verleend aan sportverenigingen	
<i>IV sportkamer en wedstrijdsecretariaat</i>	
– bij verhuur FBK-stadion is het gebruik van de sportkamer en het wedstrijdsecretariaat inclusief	
– sportkamer en wedstrijdsecretariaat zijn door sportverenigingen gratis te gebruiken	
– incidenteel en apart gebruik van sportkamer en wedstrijdsecretariaat door anderen	
• per uur	€ 15,00
• per dagdeel	€ 50,00

C. SPORTHALLEN EN SPORTZALEN

<i>I sporthallen</i>	
A <u>gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale sportorganisatie en door sportbonden</u>	
– maandag tot en met vrijdag per uur	€ 31,80
– zaterdag en zondag per uur	€ 36,00
B <u>andere gebruikers</u>	
– maandag tot en met vrijdag per uur	€ 39,20
– zaterdag en zondag per uur	€ 45,00
C <u>bij heffing van entreegelden</u>	

- per uur € 81,10

D opbergkasten

- het gebruik van opbergkasten door sportverenigingen
 - kleine opbergkast per sportseizoen/schooljaar € 20,00
 - grote opbergkast per sportseizoen/schooljaar € 40,00

II *sportzalen*

- sportzaal Beckum – 50% van de geldende tarieven onder C IA en C
- sportzaal Groot Driene – 66,6% van de geldende tarieven onder C IA en C
- voor de categorie C IB kunnen burgemeester en wethouders afwijkende vergoedingen vaststellen
- gebruik door scholen
- voor het gebruik van sporthallen en sportzalen door scholen ten behoeve van de lessen lichamelijke opvoeding wordt de vergoeding bepaald op het normbedrag dat jaarlijks door het Rijk wordt vastgesteld.

D. GYMNASTIEKLOKALEN

I *bij gebruik door Hengelose sportverenigingen, welke zijn aangesloten bij een landelijke of regionale overkoepelende sportorganisatie en door sportbonden*

- per wekelijks uur per maand (op basis van 9 maanden gebruik) € 49,40
- per uur € 17,30

II *bij gebruik door andere gebruikers*

- per wekelijks uur per maand (op basis van 9 maanden gebruik) € 76,00
- per uur € 23,40
- gymlokaal als evenementruimte bij gebruik volgens voorwaarden € 71,60

III *opbergkasten*

- het gebruik van opbergkasten door sportverenigingen
 - kleine opbergkast per sportseizoen/schooljaar € 20,00
 - grote opbergkast per sportseizoen/schooljaar € 40,00

E. JACHTHAVEN

Voor voorzieningen ten behoeve van de roeisport € 1.610,00

F. TWENTEBAD

I normaal tarief recreatief zwemmen

- enkel bad, recreatief zwemmen, normaal tarief € 4,40
- gezinskaart 4 personen, kinderen tot en met 16 jaar (1 volwassene 3 kinderen of 2 volwassenen 2 kinderen) € 15,00
- 10 baden kaart recreatief zwemmen € 39,60
- bezoekers tot en met 2 jaar € 1,20

II abonnementen

- all-in lidmaatschap per maand (1 persoon) € 20,00
- all-in lidmaatschap jeugd per maand(1 persoon tot en met 16 jaar) € 15,00
- all-in lidmaatschap gezin per maand € 40,00
- all-in lidmaatschap 1 persoon gezinsabonnement recreatief per maand € 30,00
- gezinsabonnement recreatief zwemmen (jaarabonnement) per maand € 20,00
- grote groepen (vanaf 20 personen) – per persoon € 3,70

III zwemlessen

- SuperSpetters per les maandag tot en met vrijdag (incasso) € 7,60
- SuperSpetters per les maandag tot en met vrijdag € 8,20
- SuperSpetters per les zaterdag of zondag (incasso) € 8,20
- SuperSpetters per les zaterdag of zondag € 9,20
- SuperSpetterspakket maandag tot en met vrijdag € 625,00
- SuperSpetterspakket zaterdag en zondag € 675,00
- SuperSpetters Turbo € 790,00
- inschrijving en startpakket zwemles € 27,50

	- SuperSpetters examen- en diplomapakket	€ 33,00
	- Sleepnet SuperSpetters per les	€ 6,00
<i>IV</i>	<i>activiteiten</i>	
	een all-in abonnement geeft onbeperkt toegang tot alle activiteiten	
	- 50+ Aquafit per les (inclusief consumptie)	€ 5,00
	- integratie gehandicapten per les	€ 5,00
	- baby zwemmen per les (1 ouder kind onder begeleiding)	€ 4,50
	- aanstaande moeders per les	€ 6,20
	- MediAqua per les (na intake)	€ 6,50
	- zonnebank	€ 5,00
<i>V</i>	<i>gebruik plaatselijke sportverenigingen</i>	
	a <u>wedstrijden</u>	
	- 25 meter wedstrijdbad per uur	€ 80,00
	b <u>trainingen</u>	
	- 25 meter wedstrijdbad per uur	€ 65,00
	- familiebad per uur	€ 60,00
	- instructiebad per uur	€ 65,00
	- recreatiebad per uur	€ 65,00
	c. <u>50 meter bad</u>	
	- training, per uur	€ 110,00
<i>VI</i>	<i>personeelsbegeleiding bij activiteiten</i>	
	- per persoon, per uur exclusief avond- en weekend toeslagen	€ 45,00
<i>VII</i>	<i>gebruik door scholen</i>	
	- leerlingen van Hengelose scholen, die in schoolverband gebruik maken van het Twentebad betalen per leerling (bij groepen vanaf 20 deelnemers)	€ 3,70
<i>VIII</i>	<i>gebruik vergaderruimtes</i>	
	per dagdeel	€ 30,00

IX bijzondere gebruiksvoorwaarden en huisregels Twentebad

- alle gebruik door middel van verhuur, abonnementen, zwemles, activiteiten recreatie enz. kan slechts indien akkoord wordt gegaan met de actuele gebruiksvoorwaarden en huisregels zoals die vermeld staan op www.twentebad.nl
- het Protocol Vrolijk&Veilig is tevens van toepassing (www.twentebad.nl)

X basisaanbod sport Hengelo Sport

- deelnemende basisscholen in Hengelo betalen per kind in de groepen 3-8 voor schooljaar 2017-2018 € 4,50

Artikel 2

Het gebruikte mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Hengelo noch geheel noch gedeeltelijk ter beschikking worden gesteld aan derden.

Artikel 3

Aan het gebruikte mag geen reclame worden aangebracht dan met voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Hengelo.

Artikel 4

De gebruiker zal geen recht op schadevergoeding of schadeloosstelling van welke aard dan ook kunnen doen gelden; hij is tevens aansprakelijk voor alle schade aan het gehuurde toegebracht en vrijwaart de gemeente Hengelo voor alle vorderingen, welke derden eventueel mochten doen gelden tot vergoeding van schade, welke mocht ontstaan als gevolg van of in verband met het gebruik door de huurder.

Artikel 5

De gemeente Hengelo is te allen tijde bevoegd indien naar haar oordeel ten gevolge van weersomstandigheden of anderszins door het gebruik schade aan de accommodatie kan ontstaan, de gebruiker het gebruik te ontzeggen. Bij ingebruikgeving per seizoen heeft de gebruiker in de gevallen als bedoeld in de vorige volzin geen recht op vermindering van de uit hoofde van deze verordening verschuldigde vergoeding.

Artikel 6

Op erkende feestdagen kan de gebruiker het gebruik van sportaccommodaties geheel of gedeeltelijk worden ontzegd, mits hij hiervan tenminste drie weken van tevoren in kennis is gesteld.

Artikel 7

De gemeente Hengelo heeft het recht de gebruiksovereenkomst onmiddellijk te doen eindigen indien de voorwaarden van deze verordening of de door de gemeente Hengelo te geven aanwijzingen niet mochten worden nagekomen of opgevolgd.

Artikel 8

Voor het gebruik van de sportaccommodaties bij evenementen en voor commerciële en/of bedrijfsmatige activiteiten dan wel bij een meer dan gebruikelijke dienstverlening van gemeentewege kan door het college afzonderlijke vergoedingen worden vastgesteld.

Artikel 9

Bij annulering van gereserveerd en tevens bevestigd gebruik zal op basis van een kosten-batenanalyse een annuleringsvergoeding in rekening worden gebracht.

Artikel 10

Indien de kadernota Sport en Bewegen wordt vastgesteld kan ter uitvoering daarvan het college van B en W de in deze verordening genoemde tarieven wijzigen in lijn met de kadernota.

Artikel 11

In alle gevallen waarin deze verordening niet voorziet beslist het college.

Artikel 12

De gebruiksvergoedingen dienen binnen één maand na factuurdatum te worden voldaan. Bij niet-tijdige betaling kan de wettelijke rente worden doorberekend en wordt de gebruiksovereenkomst beëindigd.

Artikel 13

1. Deze verordening kan worden aangehaald als Verordening Vergoedingen gebruik gemeentelijke sportaccommodaties 2018.
2. Zij treedt in werking op 1 januari 2018, welke datum tevens de datum van ingang van de heffing is.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Hengelo

in de openbare vergadering van 7 december 2017

de griffier,

Behandelvoorstel

Onderwerp	Nota "Werk maken van werk"		
Zaaknummer	2159974	Portefeuillehouder	Mariska ten Heuw
Historie	Na de vaststelling van de beleidsnota "sterker aan het Werk" in 2011 hebben er wijzigingen in wet- en regelgeving plaatsgevonden. Vooral de Participatiewet die is ingevoerd per 1-1-2015 brengt nieuwe doelgroepen en instrumenten met zich mee. Daarom wordt voorgesteld het re-integratie- en participatiebeleid te actualiseren. Bij deze actualisatie zijn ook de uitgangspunten uit de nota: "Met respect..." uit 2014 meegenomen. In deze nota zijn de kaders van een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning geschetst. Uit de behandeling in de politieke markt van 21 december 2016 (2072061) en de opgehaalde inspraakreacties blijkt dat het arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid als ingewikkeld wordt ervaren. Er is mede gevraagd om concretisering. Sindsdien zijn enkele belangrijke voorstellen ingevoerd en beleidsvoornemens geconcretiseerd in de nu voorliggende stukken. Tijdens de behandeling in de politieke markt van 18 oktober zal dmv een inleidende presentatie de inhoud van de nota verder worden geconcretiseerd. Dit zal gebeuren aan de hand van een aantal "persona's" (een verzonnen persoonlijkheid met de eigenschappen van de doelgroep) en hun relatie/raakvlakken met de inhoud van de nota. Tevens wordt een aantal branches, werksoorten, bedrijven gepresenteerd waar het al of niet lastig is om deze persona's te plaatsen. Tenslotte wordt de sterk veranderde situatie op de arbeidsmarkt na de crisis geduid en de (on)mogelijkheden voor de doelgroep die dat met zich meebrengt.		
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De gemeenteraad wordt voorgesteld: - de nota "Werk maken van werk" en het daarbij behorende inspraakverslag en factsheet: "Inclusieve Arbeidsmarkt" vast te stellen; - het college te verzoeken met de betreffende uitvoerders jaarlijkse prestatie-afspraken te maken op basis van dit instrumentenoverzicht; - het college te verzoeken jaarlijks in de p en c cyclus de raad te informeren over voortgang en resultaten van het re-integratie- en arbeidsmarktbeleid.		

Politieke Markt	18 oktober 2017			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Vincent Mulder	Anke Haarhuis	Ruimte 1 boven	Sociaal	80 min
Doel v.d. sessie	Oordeelsvormend			
Behandeladvies	1) Eerst zal tijdens de behandeling in de politieke markt dmv een inleidende presentatie de inhoud van de nota verder worden geconcretiseerd. Dit zal gebeuren aan de hand van een aantal "persona's" (verzonnen persoonlijkheid met de eigenschappen van de doelgroep) van zowel werkzoekenden als werkgevers en hun relatie/raakvlakken met de inhoud van de nota. 2) Vervolgens worden de deelnemers aan de sessie gevraagd om te reageren op de nota; - Kunt u zich vinden in de aanpak van de doelgroepen zoals weergegeven - Bent u het eens met de omschrijving van de middengroep en met de middelen die juist op deze groep zullen worden ingezet - Bent u akkoord met de jaarlijkse rapportage via de factsheets zoals voorgesteld, of zijn er mogelijk nog aanvullingen/aanscherpingen gewenst in de factsheet?			
Spreekrecht publiek	ja ☒ nee ☐		duur: maximaal 5 minuten	

Raad	22 november	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	De raad wordt gevraagd om - de nota "Werk maken van werk" en het daarbij behorende inspraakverslag en factsheet: "Inclusieve Arbeidsmarkt" vast te stellen; - het college te verzoeken met de betreffende uitvoerders jaarlijkse prestatieafspraken te maken - het college te verzoeken jaarlijks in de p en c cyclus de raad te informeren over voortgang en resultaten van het re-integratie- en arbeidsmarktbeleid.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2159974	Wikkerink, Joop	SOC-BEL	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Nota "Werk maken van werk"			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

De gemeenteraad

1. Stelt vast de nota "Werk maken van werk" en het daarbij behorende inspraakverslag en factsheet : "Inclusieve Arbeidsmarkt"
2. verzoekt het college met de betreffende uitvoerders jaarlijkse prestatie-afspraken te maken op basis van dit instrumentenoverzicht.
3. Verzoekt het college jaarlijks in de p en c cyclus de raad te informeren over voortgang en resultaten van het re-integratie- en arbeidsmarktbeleid.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

In de nota "Werk maken van werk" wordt een opsomming van beleid en instrumenten gegeven t.b.v. werkzoekenden en werkgevers. Tevens is een factsheet "inclusieve arbeidsmarkt" toegevoegd waarin de concrete acties voor de komende periode overzichtelijk zijn weergegeven.

De raad wordt gevraagd in te stemmen met deze nota en kennis te nemen van het inspraakverslag. Tevens verzoekt de raad het college jaarlijks met de uitvoerders van het werkgelegenheids- en re-integratiebeleid prestatieafspraken te maken en de raad over de resultaten en voortgang jaarlijks te informeren.

In de nota wordt vooral de keuze gemaakt om in te zetten de kwetsbare middengroepen op de arbeidsmarkt te ondersteunen. Deze arbeidsmarkt is regionaal dus vandaar dat samengewerkt wordt met regionale partners. De werkgeversdienstverlening richt zich op de vraag van de werkgevers om d.m.v. coaching en advisering aan werkzoekenden de juiste match tot stand te brengen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2159974	Wikkerink, Joop	SOC-BEL	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Nota "Werk maken van werk"			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

In 2011 heeft de raad het beleidsplan Sterker aan het Werk vastgesteld. Hoewel de hoofdlijnen van beleid niet zijn veranderd is het nu wel het moment, mede naar aanleiding van lokale en landelijke ontwikkelingen, dit beleid te actualiseren. Vandaar dat de nota "Werk maken van Werk" is opgesteld. Hierin geeft het College haar visie op de participatie en re-integratie van hoofdzakelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vervolgens zijn concrete projecten en voorstellen uitgewerkt. Deze zijn samengevat in een "factsheet inclusieve Arbeidsmarkt" per 1-10-2017 als jaarlijkse uitwerking.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Aanleiding, context en looptijd

Na de vaststelling van de beleidsnota "Sterker aan het Werk" in 2011 hebben er wijzigingen in wet- en regelgeving plaatsgevonden. Vooral de Participatiewet die is ingevoerd per 1-1-2015 brengt nieuwe doelgroepen en instrumenten met zich mee. Daarom is het tijd het re-integratie- en participatiebeleid te actualiseren. Daarbij is mede als basis genomen de nota: "Met respect..." uit 2014 waarin de kaders van een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning geschetst worden. De looptijd is vooralsnog tot 2020, behoudens niet beïnvloedbare wetswijzigingen.

Doelgroepen: klant en participatie

Wij blijven ons bestand onderscheiden in drie hoofdgroepen: mensen die direct en grotendeels op eigen kracht betaald werk kunnen vinden; mensen die met ondersteuning van leer- en werktrajecten naar betaald werk kunnen en mensen die niet binnen afzienbare tijd naar betaald werk kunnen maar zijn aangewezen op activiteiten gericht op maatschappelijke participatie. In dit verband is het van belang blijvend inzicht te hebben in de competenties van onze nieuwe en bestaande klanten. Daarvoor staan ons systemen ten dienste die we samen met UWV inzetten. (o.a. Sonar)

Keuze voor kwetsbare middengroepen

De groep zelfredzamen maakt gebruik van algemene voorzieningen waaronder Werkplein en werkcoaches op weg naar betaalde arbeid. Het grootste deel van de gemeentelijke inspanningen en middelen wordt ingezet op de zgn. kwetsbare middengroepen, waarvan verwacht wordt dat men binnen afzienbare tijd uit kan stromen naar werk. Voor de onderste groep op de participatieladder wordt een aanbod gedaan op het terrein van maatschappelijk participatie.

Vanuit de regelgeving rond de Participatiewet en de maatschappelijke urgentie willen wij in de komende periode extra aandacht besteden aan onderstaande groepen:

- Kwetsbare leerlingen die het speciaal onderwijs verlaten*
- Kwetsbare jongeren tot 27 jaar*
- Ouders met kinderen*
- De groep statushouders*
- De doelgroep "banenafpraak" (zij die opgenomen zijn in het zgn. landelijk doelgroepenregister)*
- De doelgroep "beschut werk"- nieuwe stijl*

(een groot deel van ons bestand bestaat uit 50plussers, hetgeen een extra belemmering naar werk betekent)

De vraag van werkgevers.

De arbeidsmarkt is regionaal. Onze werkgeversdienstverlening vindt plaats vanuit Werkplein Twente (een samenwerkingsverband tussen gemeenten, UWV, ROC en SW-bedrijf). In onze werkgeversdienstverlening bieden wij instrumenten die zoveel mogelijk het verlies aan loonwaarde compenseren, het risico in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid verminderen, de administratieve last tot een minimum beperken, die een duidelijke looptijd hebben. Hiervoor hebben wij regionaal een zgn. "instrumentenkoffer" vastgesteld met een aantal instrumenten gericht op de werkgever.

Voor wat betreft de banen in het kader van de banenafpraak wil de gemeente Hengelo zelf als werkgever maximaal aan de afgesproken verplichtingen voldoen.

De vraag van werknemers.

Er wordt van werknemers veel gevraagd op de arbeidsmarkt. Flexibilisering vraagt het vermogen zich aan te passen; in het matchingsproces letten wij op deze noodzakelijke competenties. Wij willen verdringing en concurrentievervalsing tegengaan. Daarom willen wij samen met werkgevers en werknemers een "routekaart" opstellen hoe verdringing in vooral re-integratietrajecten tegen te gaan, als het initiatief-wetsvoorstel "Verdringing" niet aangenomen wordt. .

Ketensamenwerking.

Hengelse ondernemers staan vanouds bekend als maatschappelijk betrokken ondernemers. Wij werken eraan dat Werkplein Twente een natuurlijke partner is van onze (regionale) werkgevers als het gaat om plaatsing van werkzoekenden. Daarbij zoeken wij steeds naar nieuwe vormen van werkgelegenheid passend bij de vraag van ons bestand. Het proces van "matchen op werk" bestaat uit drie stappen: werkgeversdienstverlening, aanbodversterking, matchen. Wij doen niet alles zelf. Voor uitvoering van delen van het werkproces maken wij gebruik van onze natuurlijke partners of afdelingen: Werkplein, Sociaal Werkbedrijf SWB, ROZ Twente, ROC van Twente en leerwerkbedrijf. Onze wederzijdse wensen en verplichtingen leggen wij vast in prestatiecontracten. Wij overleggen over de uitvoering van dit beleid met onze partners Borne en Haaksbergen.

Interne organisatie

Per 1 oktober 2016 is de sector Sociaal gevormd. Doel is interne samenwerking en naar buitengerichtheid. Door indeling in werkzaamheden ligt de focus op uitstroom naar werk via de inzet van werkcoaches en (branchegegerichte) adviseurs werk. Participatiecoaches bedienen de groep die is aangewezen op maatschappelijke participatie. Wij houden daarbij rekening met de specifieke behoeften van bijv. jongeren, statushouders, mensen met een arbeidsbeperking.

Jaarlijks uitvoeringsprogramma en P-budget

Het College stelt jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast in termen van aantallen, activiteiten en bedragen. Uit het P-budget worden activiteiten georganiseerd die direct te maken hebben met re-integratie van werkzoekenden en arbeidsgehandicapten op de arbeidsmarkt. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de kwetsbare groepen die binnen afzienbare tijd betaald werk kunnen verrichten. Wij zetten in op het verkrijgen van extra middelen voor dit doel via regionale, provinciale, nationale en Europese fondsen. Het P-budget is verdeeld in bedragen voor de "klassieke" doelgroep, de "nieuwe" doelgroepen (mensen met een arbeidsbeperking) en de Wsw-oud. Het laatste bedrag wordt ingezet om de Wsw uit te voeren gericht op de omvorming van SWB naar een werkleerbedrijf voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Concretisering

Uit de behandeling in de opiniërende politieke markt en de inspraakreacties blijkt dat het arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid als ingewikkeld ervaren wordt. Vaak vraagt men om concretisering. Vandaar dat wij de tijd genomen hebben om enkele belangrijke voorstellen in te voeren en enkele beleidsvoornemens te concretiseren. Deze zijn samengevat in de "factsheet inclusieve arbeidsmarkt". Het is onze bedoeling deze factsheet op basis van de nota "Werk maken van werk" jaarlijks aan te passen gelijk met de verdeling van het P-budget. Hiervan zullen wij dan de raad mededeling doen.

Zo bezien is de nota "Werk maken van werk" vooral een overzicht van bestaand beleid en instrumenten, dat soepel dient mee te bewegen met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De gemeenteraad

1. Stelt vast de nota "Werk maken van werk" en het daarbij behorende inspraakverslag en factsheet : "Inclusieve Arbeidsmarkt"
2. verzoekt het college met de betreffende uitvoerders jaarlijkse prestatie-afspraken te maken op basis van dit instrumentenoverzicht.
3. Verzoekt het college jaarlijks in de p en c cyclus de raad te informeren over voortgang en resultaten van het re-integratie- en arbeidsmarktbeleid.

FINANCIËLE ASPECTEN

Personeel:

Heeft geen personele gevolgen in de zin van formatie voor gemeente Hengelo; wel zijn taakverschuivingen denkbaar..

Financieel:

Het beleid en de uitvoering van het Participatiebeleid 2016-2020 past binnen de kaders van de te ontvangen Rijksmiddelen (BUIG- en P-budget) en heeft voorsnog geen financiële gevolgen. Het verloopt budgettair neutraal. Echter wetswijzigingen of wijzigingen in de financiering kunnen leiden tot financiële aanpassingen

BIJLAGE(N)

Nota "Werk maken van werk", re-integratiebeleid 2016-2020,

Bijlage 1: Feiten en cijfers

Bijlage 2: Achtergrond informatie

Bijlage 3: Inspraaknota en –reacties

Bijlage 4; Factsheet "Inclusieve Arbeidsmarkt".

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

GEMEENTE

Werk maken van werk

Hoofdlijnen re-integratie en participatiebeleid Gemeente Hengelo 2016-2020

Werk maken van werk loont!

Deze nota gaat over werk. Over hoe de gemeente Hengelo mensen met een uitkering of arbeidshandicap zo goed mogelijk aan een passende baan helpt. Dat doen we zelf, vanuit onze afdeling Werk en Inkomen en samen met partners. Belangrijkste partners zijn Werkplein Twente, het UWV Werkbedrijf, het ROC van Twente en leerwerkbedrijf SWB. Voor zelfstandig ondernemerschap hebben we een eigen afdeling: ROZ Twente. Bovenal doen we het in de Regio Twente: want we zijn ons er zeer wel van bewust dat de arbeidsmarkt geen gemeentelijke, lokale aangelegenheid is, maar sterk regionaal wordt bepaald.

We willen zoveel mogelijk Hengeloërs aan een betaalde baan helpen. Full-time, parttime of naar vermogen. Want een baan geeft financiële zekerheid. Werk geeft zelfvertrouwen, sociale contacten en de mogelijkheid jezelf te ontwikkelen. Het is ondoenlijk in deze nota concreet aan te geven hoeveel mensen we jaarlijks willen helpen: dat getal is namelijk sterk afhankelijk van de economische conjunctuur, maar ook van de opbouw van ons bestand. Voorop staat dat voor iedereen geldt, dat toeleiding naar werk het primaire uitgangspunt is.

Uitdaging.

Dat is en blijft een behoorlijke uitdaging. Landelijk zien we bijvoorbeeld dat de werkloosheid daalt, de vraag naar arbeid toeneemt en het aantal mensen in de bijstand/participatiewet stijgt als gevolg van het verdwijnen van de Wsw en de Wajong. Tegelijkertijd kunnen we soms onvoldoende mensen vinden die passen op de aangeboden vacatures. Er is sprake van een mismatch. Daar waar we een aantal jaren geleden nog volop inzetten op de werkgeversbenadering, met als doel meer banen en vacatures, is dat nu anders. We moeten nu juist inzetten op het “arbeidsfit” maken van werkzoekenden en het passend maken van het werk en de banen bij de mogelijkheden van mensen.

Minder geld, scherpere keuzes.

Daar waar het aantal mensen in de bijstand nog steeds (licht) stijgt zijn de middelen vanuit het Rijk om werkzoekenden te ondersteunen sterk gedaald. In de afgelopen jaar voor Hengelo van 10 naar 4 miljoen. De mensen die snel uit de uitkering aan het werk kunnen zijn verdwenen uit het bestand. Dat betekent dat we meer moeite moeten doen om mensen op passende banen te plaatsen. We hebben daarvoor een scala aan instrumenten.

Zo bezien is deze nota “Werk maken van werk” vooral een overzicht van (landelijk) beleid en alle instrumenten die de wetgever ons biedt om mensen te ondersteunen. Daarbij moeten we ook nog erkennen dat niet alle instrumenten voor iedereen mogen worden ingezet. Dat maakt dat we beschrijven welke specifieke doelgroepen we onderscheiden binnen de grote groep van mensen die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van werk. Duidelijk mag zijn dat de inzet van vormen van ondersteuning geld kosten. Daarom moeten we ook keuzes maken. Wij kiezen er vooral voor onze relatief schaarse middelen in te zetten voor die mensen die echt ondersteuning nodig hebben om in een werksituatie te kunnen functioneren.

Zoals al eerder aangeven: de arbeidsmarkt en de economie zijn zeer dynamisch. Jaarlijks willen wij met een “factsheet inclusieve arbeidsmarkt” aangeven welke inzet van instrumenten op dat moment gegeven de vraag op de arbeidsmarkt nodig is. Deze inzet zullen we vastleggen in concrete prestatiecontracten met onze partners en u als raad daarover steeds informeren.
Namens het College van B. en W.

Namens het college van B en W
Mariska ten Heuw,
Wethouder Sociale Zaken en Economische Zaken

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1: Aanleiding	5
Hoofdstuk 2: Met respect....	6
Hoofdstuk 3: Huidig beleid	7
3.1 Reikwijdte van de nota	7
3.2 Wat vooraf ging	7
3.3 Bestandontwikkeling	7
Hoofdstuk 4: Ontwikkeling P-budget	8
Hoofdstuk 5: Bestuurlijke keuzes	9
Hoofdstuk 6: Klant en participatie	10
6.1 Ken uw klant	11
6.2 Belemmeringen	11
Hoofdstuk 7: Participatie- en re-integratie	12
7.1 Doel participatie	12
7.2 Prioriteit re-integratiebeleid bij kwetsbare middengroepen.	12
7.3 Keuzes inzet middelen en inspanningen.	12
7.4 Ambities	15
Hoofdstuk 8: De vraagzijde arbeidsmarkt	16
8.1 De vraag van werkgevers	16
8.2 De vraag van de werknemers	17
8.3 Verdringing en concurrentievervalsing	17
8.4 Mismatch	18
8.5. Samenvatting arbeidsmarkt	18
Hoofdstuk 9: Ketensamenwerking	19
9.1 Samenwerking met ondernemers	19
9.2 Nieuwe werkgelegenheid	19
Hoofdstuk 10: Gevolgen voor de uitvoering	20
10.1 Inhoud en vorm instrumenten	20
10.2. Ketensamenwerking	20
10.3 Interne organisatie	21
10.4 Gevolgen organisatie	23
10.5 Instrumenten	23
10.6 Gevolgen doelgroepen	23
10.7 P-budget	24
10.8 Uitgaven P-budget	25
Tot slot	25

Samenvatting

Aanleiding, context en looptijd

Na de vaststelling van de beleidsnota “Sterker aan het Werk” in 2011 hebben er wijzigingen in wet- en regelgeving plaatsgevonden. Vooral de Participatiewet die is ingevoerd per 1-1-2015 brengt nieuwe doelgroepen en instrumenten met zich mee. Daarom is het tijd het re-integratie- en participatiebeleid te actualiseren. Daarbij is mede als basis genomen de nota: “Met respect...” uit 2014 waarin de kaders van een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning geschetst worden. De looptijd is vooralsnog tot 2020, behoudens niet beïnvloedbare wetswijzigingen.

Doelgroepen: klant en participatie

Wij blijven ons bestand onderscheiden in drie hoofdgroepen: mensen die direct en grotendeels op eigen kracht betaald werk of kunnen vinden of als zelfstandige aan de slag kunnen; mensen die met ondersteuning van leer- en werktrajecten naar betaald werk kunnen en mensen die niet binnen afzienbare tijd naar betaald werk kunnen maar zijn aangewezen op activiteiten gericht op maatschappelijke participatie. In dit verband is het van belang blijvend inzicht te hebben in de competenties van onze nieuwe en bestaande klanten. Daarvoor staan ons systemen ten dienste die we samen met UWV inzetten. (o.a. Sonar)

Keuze voor kwetsbare middengroepen

De groep zelfredzamen maakt gebruik van onze algemene voorzieningen waaronder Werkplein, werkcoaches en ROZ op weg naar betaalde arbeid of werk als zelfstandige. Het grootste deel van de gemeentelijke inspanningen en middelen wordt ingezet op de zgn. kwetsbare middengroepen, waarvan verwacht wordt dat men binnen afzienbare tijd uit kan stromen naar werk. Voor de onderste groep op de participatieladder wordt een aanbod gedaan op het terrein van maatschappelijk participatie.

Vanuit de regelgeving rond de Participatiewet en de maatschappelijke urgentie willen wij in de komende periode extra aandacht besteden aan onderstaande groepen:

- a. Kwetsbare leerlingen die het speciaal onderwijs verlaten
- b. Kwetsbare jongeren tot 27 jaar
- c. Ouders met kinderen
- d. De groep statushouders
- e. De doelgroep “banenafpraak” (zij die opgenomen zijn in het zgn. landelijk doelgroepenregister)
- f. De doelgroep “beschut werk” - nieuwe stijl

De vraag van werkgevers

De arbeidsmarkt is regionaal. Onze werkgeversdienstverlening vindt plaats vanuit Werkplein Twente (een samenwerkingsverband tussen gemeenten, UWV, ROC en SW-bedrijf). In onze werkgeversdienstverlening bieden wij instrumenten die zoveel mogelijk het verlies aan loonwaarde compenseren, het risico in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid verminderen, de administratieve last tot een minimum beperken, die een duidelijke looptijd hebben. Hiervoor hebben wij regionaal een zgn. “instrumentenkoffer” vastgesteld met een aantal instrumenten gericht op de werkgever. Voor wat betreft de banen in het kader van de banenafpraak wil de gemeente Hengelo zelf als werkgever maximaal aan de afgesproken verplichtingen voldoen.

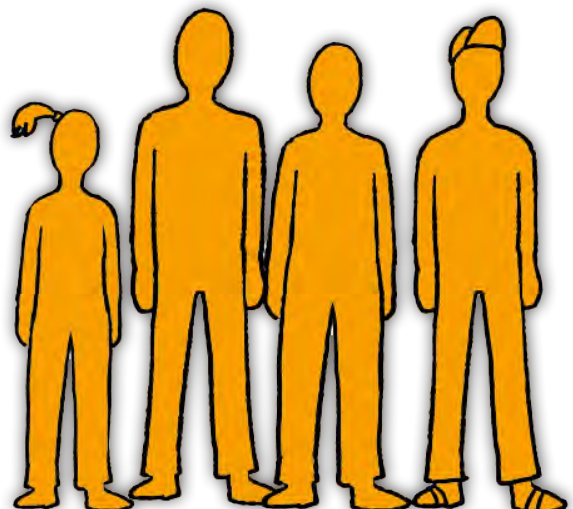
Daar waar de afgelopen tijd de aandacht vooral uitging naar het ophalen en werven van vacatures en werk, moet de focus nu gericht worden op het vervullen van de aanwezige vacatures. We worden steeds meer geconfronteerd met het feit dat wij de vacatures niet kunnen vervullen vanuit het bestaande bestand. Daarom moet juist de aandacht gericht worden op de groep die een grotere afstand tot de arbeidsmarkt heeft en meer begeleiding nodig heeft. Door inzet van ESF-middelen is in de zomer van 2017 het project “matchen op werk” ontworpen. Vanaf 1 oktober worden 12-15 arbeidsmarktcoaches in de regio ingezet die door gerichte begeleiding en coaching tot 2019 700 extra plaatsingen moeten realiseren vanuit de zgn. kwetsbare doelgroepen. (trede 3,4,5, van de participatieladder)

De vraag van werknemers.

Er wordt van werknemers veel gevraagd op de arbeidsmarkt. Flexibilisering vraagt het vermogen zich aan te passen; in het matchingsproces letten wij op deze noodzakelijke competenties. Wij willen verdringing en concurrentievervalsing tegengaan. Daarom willen wij samen met werkgevers en werknemers een “route-kaart” opstellen hoe verdringing in vooral re-integratietrajecten tegen te gaan.

Ketensamenwerking.

Hengelose ondernemers staan vanouds bekend als maatschappelijk betrokken ondernemers. Werkplein Twente is een natuurlijke partner is van onze (regionale) werkgevers als het gaat om plaatsing van werkzoekenden. Daarbij zoeken wij steeds naar nieuwe vormen van werkgelegenheid passend bij de vraag van ons bestand. Het proces van “matchen op werk” bestaat uit drie stappen: werkgeversdienstverlening, aanbodversterking, matchen. Wij doen niet alles zelf. Voor uitvoering van delen van het werkproces maken wij gebruik van onze natuurlijke partners of afdelingen: Werkplein, Sociaal Werkbedrijf SWB, ROZ Twente, ROC van Twente en leerwerkbedrijf. Onze wederzijdse wensen en verplichtingen leggen wij vast in prestatiecontracten. Wij overleggen over de uitvoering van dit beleid met onze partners Borne en Haaksbergen.

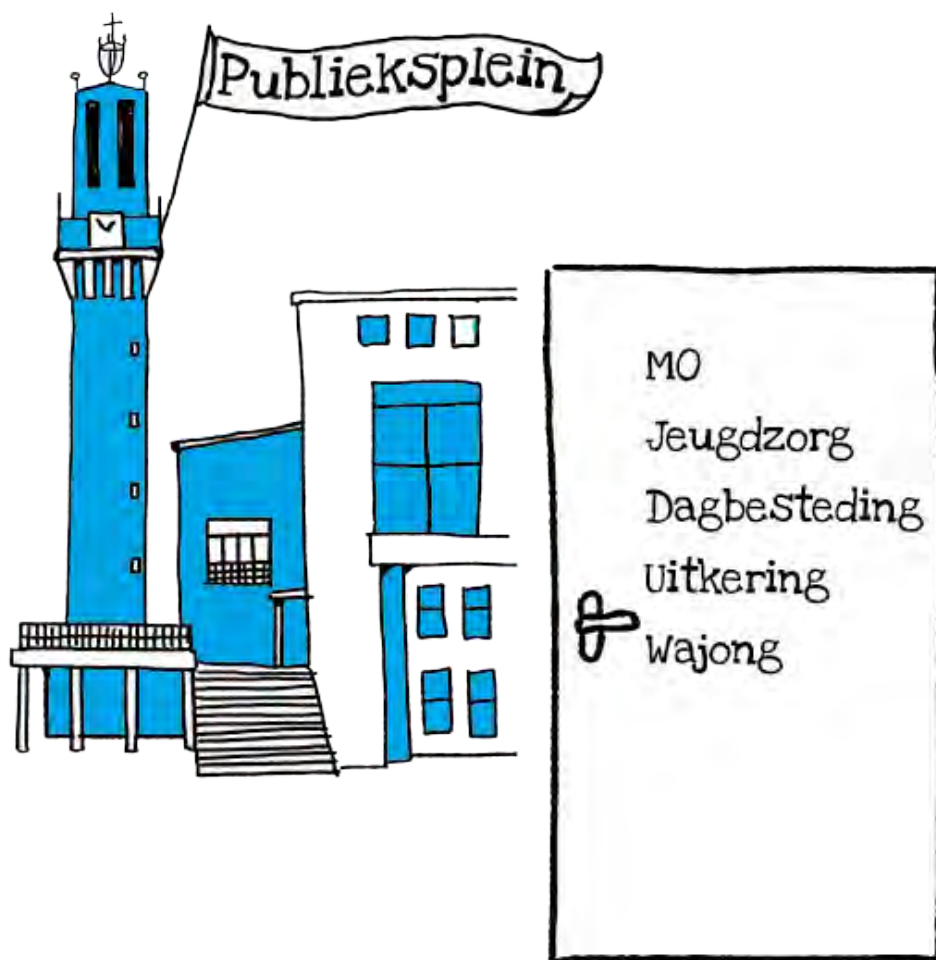

Interne organisatie

Per 1 oktober 2016 is de sector Sociaal gevormd. Doel is interne samenwerking en naar buitengerichtheid. Door indeling in werkzaamheden ligt de focus op uitstroom naar werk via de inzet van werkcoaches en (branchegerichte) adviseurs werk. Participatiecoaches bedienen de groep die is aangewezen op maatschappelijke participatie. Arbeidsmarktcoaches begeleiden vanuit Werkplein Twente kwetsbare groepen naar en op de arbeidsmarkt. Interne trajectbegeleiders op het ROC zorgen vanuit het RMC voor een soepele overgang van school naar werk. Wij houden daarbij rekening met de specifieke behoeften van bijv. jongeren, statushouders, mensen met een arbeidsbeperking.

Jaarlijks uitvoeringsprogramma en P-budget

Het College stelt jaarlijks een uitvoeringsprogramma vast in termen van aantallen, activiteiten en bedragen. Uit het P-budget worden activiteiten georganiseerd die direct te maken hebben met re-integratie van werkzoekenden en arbeidsgehandicapten op de arbeidsmarkt. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de kwetsbare groepen die binnen afzienbare tijd betaald werk kunnen verrichten. Wij zetten in op het verkrijgen van extra middelen voor dit doel via regionale, provinciale, nationale en Europese fondsen. Het P-budget is verdeeld in bedragen voor de "klassieke" doelgroep, de "nieuwe" doelgroepen (mensen met een arbeidsbeperking) en de Wsw-oud. Het laatste bedrag wordt ingezet om de Wsw uit te voeren gericht op de omvorming van SWB naar een werkleerbedrijf voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Hoofdstuk I: Aanleiding

Op 14 december 2011 stelde de raad “Sterker aan het Werk”, hoofdlijnen re-integratiebeleid vast. Deze nota bevatte uitgangspunten en concrete maatregelen rond het re-integratiebeleid en uitstroom naar werk.

Aanleiding voor de actualisering van destijds waren de teruglopende rijksbudgetten in het zgn. W-deel (Werkdeel) én het toenemende beroep op de toenmalige WWB. We zaten toen ook midden in de jaren van economische crisis. De uitgangspunten van toen, gelden nu nog steeds en blijven gelijk. Die hebben te maken met welke inspanningen verrichten we voor welke groepen uit het uitkeringsbestand. Ook in relatie tot de budgetten uit het inmiddels zogeheten P-budget.

De wereld heeft niet stilgestaan. Er heeft een scala aan min of meer ingrijpende ontwikkelingen plaatsgevonden. Die rechtvaardigen een actualisering van het vastgestelde beleid, vooral in z'n uitwerking en organisatie. Daarover gaat deze nota.

De nota is opgebouwd uit een beleidsdeel met een bijlage met feiten en cijfers. Voor de geïnteresseerde lezer is een factsheet beschikbaar met achtergronden over de Participatiewet. Tevens is een factsheet “inclusieve arbeidsmarkt” gemaakt over de actuele stand van zaken (1-10-2017) en beleidsvoornemens op het gebied van participatie, leren, werken en ondernemen.

Participatie en betaald werk moet niet eendimensionaal opgevat worden. Juist door de flexibilisering van de arbeidsmarkt is er ook grote behoefte aan ondersteuning bij allerlei vormen van zelfstandig werk en ondernemerschap. Het stimuleren van ondernemerschap en een ondernemende houding zijn dan ook zijn dan ook belangrijke onderdelen bij het ontwikkelen van de “21st-century-skills” van onze klanten.

Hoofdstuk 2 Met Respect

In het beleidsplan Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning (Hengelo, 2014) geven wij vorm aan het organiseren van de maatschappelijke ondersteuning in onze stad. Hengelo is, net als andere gemeenten, vanaf 2015 verantwoordelijk voor meer taken op sociaal gebied. Helaas krijgen wij hiervoor minder geld dan daarvoor beschikbaar was. Dus moeten wij keuzes maken wat we wel of niet financieren. En dat doen wij in het beleidsplan "Met respect..."; respect voor inwoners die het zelf misschien (even) niet alleen redden, maar ook met respect voor de vele vrijwilligers, mantelzorgers en professionals die zich inzetten voor deze inwoners.

Doel van het nieuwe stelsel is dat alle inwoners van Hengelo zo snel mogelijk zelf, met hulp van het netwerk een antwoord vinden op hun vraag. Lukt dat niet, dan kunnen ze bij de gemeente een beroep doen op hulp en ondersteuning, waarbij de hulpverleners maatwerk leveren.

Dat maakt dat we de hulp en ondersteuning voor iedereen toegankelijk, goed en betaalbaar kunnen houden.

De volgende uitgangspunten vinden we daarbij belangrijk:

- Versterken van eigen kracht van mensen en hun omgeving.
- Iedereen krijgt zoveel mogelijk de ondersteuning en zorg (op maat) die hij/zij nodig heeft.
- Eén huishouden (één gezin), één plan en waar nodig één regisseur.
- Behoud het goede.
- Ontwikkelen en verbeteren van werkwijze gericht op eigen kracht van mensen en omgeving.
- Sterke inzet op welzijn, mantelzorg en vrijwilligers en de hierbij benodigde voorzieningen.
- Ontschotten en verbinden van zorg, welzijn, jeugd, onderwijs en participatie.
- Begeleiding vooral richten op ondersteuning bij participatie.
- Verhogen van doelmatigheid, zorg dragen voor productieve prikkels en minder bureaucratie.
- Ruimte voor en vertrouwen in professionals.

Relatie met re-integratie naar participatie en werk

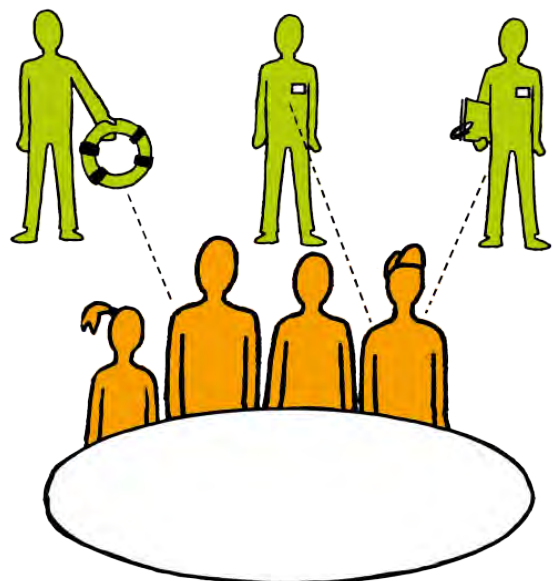
Bovenstaande uitgangspunten gelden ook voor re-integratie naar participatie en werk. Echter gemeenten worden zeker door de bepalingen in de Participatiewet soms wel heel erg beknot in hun beleidsvrijheid. Dat geldt zeker voor de mensen die ervan afhankelijk zijn. In die zin lijkt de Participatiewet een vreemde eend in de bijt van de decentralisaties.

Transities ontwikkelen zich naar transformaties.

Daarvoor is meer decentralisatie en gemeentelijke beleidsvrijheid nodig. Het lijkt erop dat het Rijk op het gebied van re-integratie, werk en inkomen juist weer bezig is landelijke voorschriften in te voeren. Dat betekent dat soms (landelijke) regelgeving botst met lokale gewenste oplossingen. Ook hier zal ons uitgangspunt moeten zijn het belang van onze inwoners. In zgn. LEF-projecten benadrukken wij dat belang en niet de regels. Eén van de LEF-projecten in het kader van participatie en werk is gericht op de aansluiting van school naar werk voor kwetsbare leerlingen en jongeren op de arbeidsmarkt.

Vangnetfunctie

Naast de functie van activering, re-integratie en participatie heeft de sector Sociaal en vooral Werk en Inkomen de belangrijke functie als vangnet voor mensen die niet op eigen kracht in hun inkomen kunnen voorzien. In het kader daarvan worden nog vele taken uitgevoerd. Uitgangspunt daarbij is altijd oog voor de individuele vragen en zorg voor de zwakkeren, naast de eigen verantwoordelijkheid van de mensen, die een beroep moeten doen op de regelingen. Juist vanuit die vangnetfunctie is er binnen sociale zaken ook veel aandacht voor preventie, fraudebestrijding en poortwachtersfunctie. En als flankerend beleid armoedebestrijding en schuldhelpverlening. Deze nota behandelt het stuk re-integratie naar participatie en vooral betaald werk.

Hoofdstuk 3: Huidig beleid

3.1 Huidige en toekomstige situatie – reikwijdte van de nota.

In de nota “Sterker aan het Werk” werd een groot aantal ingrijpende wijzigingen voorzien (toen nog Wet Werken naar vermogen). De looptijd van de nota werd daarom beperkt tot 2012. In feite heeft het beleid nadien gewoon doorgelopen, althans de keuzes voor doelgroepen en inzet van middelen. In het gedeelte “context” staat een aantal actuele ontwikkelingen opgesomd die op het moment dat ze zich voordoen opgenomen kunnen worden in onze jaarlijkse uitvoeringsprogramma’s en dus beleid.

Vandaar dat we de looptijd van deze nota tot 2020 willen stellen. Overigens gelijklopend met onze beleidsnota’s armoede en schuldhelpverlening. Daar hoort een disclaimer bij. Wetgeving en budgetten vanuit Den Haag kunnen aanleiding zijn om het beleid aan te passen.

P&C-cyclus

Op basis van deze beleidsnota stellen wij jaarlijks een uitvoeringsprogramma voor de hele uitvoeringsorganisatie op. De basis hiervoor is de verdeling van het P-budget dat wij hiervoor ontvangen van het Rijk en de vragen in de markt (zie factsheet). Wij stellen naast de maandelijkse rapportage over het BUIG-budget ook een kwartaalrapportage op over de inzet van instrumenten en trajecten, de uitstroom naar werk en participatie. Deze rapportages worden besproken intern en met onze belangrijkste (interne en externe) uitvoeringspartners (w.o. Werkplein, SWB, ROZ, ROC van Twente, RMC, Wijkkracht). Tevens dienen deze dan weer als onderlegger voor de twee Beraps per jaar.

1.

De beleidsnota “werken aan werk” heeft een looptijd tot en met 2020. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld gerelateerd aan de te ontvangen middelen van het Rijk voor het P-budget. Wetgeving en budgetten vanuit Den Haag kunnen aanleiding zijn het beleid aan te passen.

3.2 Wat vooraf ging: Sterker aan het werk

In de voorloper van de nota “Sterker aan het Werk” van 2011, de nota “Sterk Werk” (2006) werd de ambitie geformuleerd 230 mensen per jaar uit te laten stromen naar werk of zelfstandig ondernemerschap. Deze ambitie gold voor de jaren 2008-2011 en is ook gehaald. Dat was in de tijd van veel financiële middelen vanuit het W-deel, waardoor extra trajecten en projecten konden worden ingezet. In de nota “Sterker aan het Werk 2011” werd aangegeven dat de tijd van de ruime middelen voorbij was. Er moesten scherpere keuzes gemaakt worden op welke doelgroepen en instrumenten ingezet zou gaan worden.

3.3 Bestandsontwikkeling.

In het gedeelte “feiten en cijfers” zijn diverse tabellen opgenomen over omvang, verloop en andere kenmerken van het bestand van uitkeringsgerechtigden, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

De belangrijkste conclusie die uit deze gegevens getrokken kan worden is de volgende. Ondanks de berichten over de aantrekkende economie vertaalt zich dit niet in een daling van het aantal bijstandsgerechtigden. Dit blijkt vooral uit de mismatch en de toenemende onmogelijkheid om aan de vraag van werkgevers te voldoen.

Ons bestand krijgt een steeds grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit kan te maken hebben met het verschijnsel van “jobless recovery” (zie grafiek in deel 3 “Feiten en cijfers”). Daarnaast hebben we te maken met een verhoogde instroom van statushouders. Bovendien zorgt de afsluiting van Wajong en Wsw voor een groter beroep op de Participatiewet. Aandacht aan de kop van het proces (advies en voorlichting, BO enz.) zorgt voor een hogere preventiecode dan voorgaande jaren.

Hoofdstuk 4: Ontwikkeling P-budget

De Meicirculaire Gemeentefonds 2017. geeft inzicht in de verdeling van het Participatiebudget over gemeenten voor 2017 en latere jaren. Het Participatiebudget bestaat uit drie deelbudgetten die elk een eigen verdeelmodel kennen:

- Deelbudget klassieke (WWB) doelgroep
- Deelbudget nieuwe doelgroep
- Deelbudget Wsw

Re-integratiebudget	2012	2013	2014	2015	2016
WWB Klassiek					3.456.717
Nieuw Wajong					82.540
Nieuw begeleiding					166.211
	4.781.016	4.652.716	3.854.096	3.762.254	3.705.468

Re-integratiebudget	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WWB Klassiek	3.211.464	3.091.648	3.107.632	3.107.610	3.107.590	3.107.590
Nieuw Wajong	146.831	181.473	228.814	240.782	314.455	333.506
Nieuw begeleiding	342.151	422.651	476.889	548.903	696.308	775.075
Totaal	3.700.445	3.695.772	3.813.336	3.897.295	4.118.352	4.216.171

Het deelbudget Wsw is in bovenstaand overzicht niet opgenomen. Dit wordt rechtstreeks ter beschikking gesteld aan de SW-bedrijven ter financiering van de Wsw-oud.

Hoofdstuk 5: Bestuurlijke keuzes

Bovenstaande ontwikkelingen die zich laten samenvatten door “een slinkend budget voor een stijgend bestand” en niet nieuw zijn, dwingen ons steeds tot het maken van scherpe keuzes op het gebied van participatie en re-integratie.

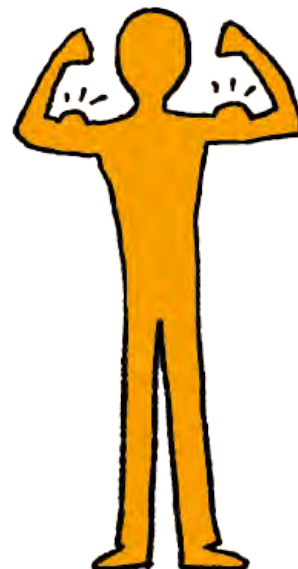
De invoering van de Participatiewet heeft ervoor gezorgd dat naast forse veranderingen in de wetgeving gemeenten geconfronteerd worden met een ongekende bezuinigingsopdracht. Door nog steeds doorgaande reparatiewetgeving zonder voldoende middelen (vgl. verplichtstelling beschut werken) is de omvang van die kortingen nauwelijks in te schatten. In totaal is er in de komende jaren, vergeleken met de jaren rond 2010 zeker 60% minder geld beschikbaar voor bemiddeling en re-integratie. En dat terwijl het aantal mensen zonder betaald werk toeneemt, de eisen aan dat betaald werk hoger worden en de arbeidcompetenties van de doelgroep afnemen. Het risico bestaat dat de bezuinigingen leiden tot minder uitstroom naar werk van uitkeringsgerechtigden en werklozen.

Dit dwingt ons de re-integratiemiddelen selectief en effectief in te zetten. Hierbij zijn de kernvragen:

- Voor welke groepen willen wij de schaarse re-integratiemiddelen inzetten?
- Hoe zijn de kansen op de arbeidsmarkt maximaal te benutten?
- Zijn er alternatieve financieringsbronnen te vinden?
- Hoe kunnen de efficiency en de effectiviteit van de re-integratiedienstverlening verder worden verbeterd, zodat we meer kunnen doen met minder geld?
- Waar liggen de verbindingen met de overige decentralisaties en transformatie?

Matchen op werk

Wij worden steeds meer geconfronteerd met een aantrekende vraag bij de werkgevers. Tegelijkertijd hebben wij moeite de geschikte kandidaten voor te dragen. Tot 2016 lag de focus op het binnenhalen van geschikte vacatures via het Werkplein. De aandacht moet nu meer uitgaan naar het ondersteunen van werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt richting vacaturevervulling. Dit is een regionaal/landelijk verschijnsel. In de zomer 2017 is het regionale project “matchen op werk” ontworpen. Met de inzet van ESF-gelden worden 12-15 extra arbeidsmarktcoaches in de regio aangesteld. Die krijgen tot taak 700 extra plaatsingen vanuit de kwetsbare doelgroepen te realiseren door individuele begeleiding en coaching. Deze aanpak past perfect binnen onze doelgroepkeuze en wordt extern gefinancierd.

Hoofdstuk 6: Klant en participatie

In het intakeproces worden de (arbeids-) mogelijkheden ingeschat met behulp van de zgn. participatieladder. Het instrument participatieladder is slechts een hulpmiddel, geen diagnose-instrument. Verderop wordt voorgesteld het gebruik en de gebruikswaarde tegen het licht te houden. Voor de dagelijkse werkelijkheid is de wat eenvoudiger diagnose werkbaarder. Wij hanteren de volgende indeling:

a. Op eigen kracht (minimale ondersteuning) naar betaald werk.

Werkzoekenden zijn primair zelf verantwoordelijk om uit de uitkering te komen en op eigen kracht in hun bestaan te voorzien. We willen de komende tijd bezien wat nodig is om deze eigen verantwoordelijkheid meer eenduidig te benadrukken. We hebben algemene voorzieningen samen met o.a. UWV, maar ook uitzendbureaus om de klanten te wijzen op werkmogelijkheden. Waar nodig kunnen de werkcoaches klanten nader ondersteunen via de matching op het Werkplein, het aanbieden van c.v.-en sollicitatietraining. Tijdens de collectieve voorlichtingen (voor mensen voor wie hun ww afloopt, nieuwe instroom, jongeren vanaf 18 jaar) wordt hierop gewezen. Voor werkgevers staan hiervoor de ondersteuningsmaatregelen uit de zgn. instrumentenkoffer ter beschikking (zie bijlage 2). De groep die min of meer op eigen kracht direct naar betaald werk kan uitstromen omvat plm. 10% van het klantenbestand (gemiddeld 220 mensen per jaar). De taakstelling op het Werkplein is 200 plaatsingen. Daarnaast zou 25% van het bestand (plm. 600 mensen in staat zou moeten zijn met ondersteuning (deels) betaald werk te doen.

Starten van een bedrijf of zelfstandig beroep is mogelijk met ondersteuning van ROZ en BBZ (deze begeleiding is wel intensief en wordt alleen ingezet bij naar verwachting levensvatbare bedrijven). De optie zelfstandige zal vanwege de flexibilisering van de arbeidsmarkt vaker in beeld moeten komen. Zelfstandig ondernemerschap als optie past zowel in groep a als in groep b. De soort van begeleiding, training en coaching verschilt per individu.

b. Via leer- en werktrajecten naar betaald werk.

Een groep van plm. 500 mensen (20% van het bestand) wordt in staat geacht om binnen een periode van 2 jaar uit te stromen naar betaald werk, al of niet fulltime dan wel parttime. Deze groep heeft ondersteuning nodig in de vorm van leer- en werktrajecten. Investeren in deze groep loont omdat we door training, scholing, ervaring op doen ervoor zorgen dat mensen arbeidsfit worden en voorkomen wordt dat ze langdurig in de uitkering zitten. Een tweede voordeel is dat de loonwaarde die mensen kunnen ontwikkelen ook verzilverd wordt, waarmee de schadelast beperkt wordt. In het jaarlijks uitvoeringsprogramma wordt aangegeven hoeveel trajecten ingezet worden. Dit betreft leer-werktrajecten via SWB, trainingen voor zelfstandig ondernemerschap of “ondernemen naar vermogen” door ROZ en scholing in te zetten via het leerwerkloket bij m.n. ROC van Twente.

c. Maatschappelijke participatie.

Een grote groep uitkeringsgerechtigden is (nog) niet in staat om zich binnen twee jaar te ontwikkelen tot een arbeidsfitte werknemer die betaald werk kan verrichten. Deze groep is vooral aangewezen op maatschappelijke participatie en vrijwilligerswerk. Wij stimuleren middels de inzet van participatiecoaches, samenwerking wijkcentra, Wijkkracht en WMO-consulentten zinvolle maatschappelijke participatie-activiteiten.

Daartoe behoren bijvoorbeeld ook educatie en taallessen in de wijk. Wij zetten vooral in op maatschappelijk zinvolle activiteiten die voor de klant een kans betekenen te klimmen op de participatieladder. Deze groep bestaat uit ongeveer 800 personen (30%). Er is te weinig capaciteit, ook bij de organisaties van vrijwilligers, om deze groep totaal op te nemen. Vandaar dat wij de komende tijd samen met Wijkkracht en organisaties voor vrijwilligerswerk in willen zetten op uitbreiding van plaatsen voor maatschappelijke participatie. Tenslotte is er een groep die een zo grote afstand tot arbeidsmarkt en maatschappij heeft dat inzet van bescheiden participatieactiviteiten via algemene voorzieningen en Wijkkracht het hoogst haalbare is. In deze groep zijn ook de trajecten opgenomen bij bijv. Humanitas, Mediant en Tactus. In de komende periode zullen deze nader gestroomlijnd en op elkaar afgestemd moeten gaan worden, ook al in verband met de decentralisaties van o.a. WMO en jeugd. Aandachtspunten daarbij zijn begeleiding en mogelijkheden tot ontwikkeling van de cliënt via maatschappelijk participatie, sociale activering en re-integratie naar werk.

2.

Wij blijven ons bestand onderscheiden in drie hoofdgroepen met bijbehorende aanpak, instrumenten en verantwoordelijkheden: mensen die direct op eigen kracht betaald werk kunnen vinden of als zelfstandige kunnen starten; mensen die met ondersteuning van leer- en werktrajecten naar betaald werk kunnen en mensen die niet binnen afzienbare tijd naar betaald werk kunnen maar zijn aangewezen op activiteiten rond maatschappelijke participatie. Tot nu toe is veelal gekoerst op betaald werk als einddoel van een reïntegratietraject bestaande uit werkervaring opdoen, training-on-the-job, sollicitatievaardigheden en presentatie c.v. en matching via werkcoaches en Werkplein of begeleiding als zzp-er door ROZ.

In de komende tijd willen we nadrukkelijker het instrument training en leren inzetten. Daarbij maken we gebruik van de mogelijkheden die het Leerwerkloket biedt. Ook via scholing, training en bijv. BBL-plekken is uitstroom een reële optie.

- c. WBS is het landelijk werkende vacatureregistratiesysteem dat vanwege de samenwerking tussen gemeenten en UWV op de Werkpleinen wordt gebruikt en beheerd. Hierin staan de actuele vacatures en contactpersonen vanuit het Werkplein (vacature-eigenaren). Klanten met een geschikt profiel kunnen direct geselecteerd worden vanuit Sonar met de nieuw ingebrachte vacatures.
- d. In de loop van 2017 zijn grote vorderingen gemaakt om de gegevens uit de diverse systemen aan elkaar te koppelen. Het ideaal-beeld is nog niet bereikt

3.

Wij willen met behulp van de systemen GWS en Sonar blijvend inzicht verkrijgen in ons klantenbestand. Alle klanten die daarvoor in aanmerking komen staan met profiel per 1-6-2017 in Sonar vermeld. Wij committeren ons aan de bestuurlijke afspraak om Sonar (klanten) en WBS (vacatures) regio breed toe te passen

6.1. Ken uw klant

Wij willen met behulp van de systemen GWS en Sonar blijvend inzicht verkrijgen in ons klantenbestand. Hiervoor is het van belang dat we aan de voorkant bepalen welke gegevens van belang zijn voor participatie en werk. Het streven is dat we voor alle drie gemeenten (Hengelo, Borne, Haaksbergen) één zelfde manier van registreren en rapporteren hanteren. Met nadruk wordt hierbij ook de verbinding met de SWB en het Werkplein gezocht. Dit goede inzicht levert aan de ene kant informatie over de opbouw van het bestand, met betrekking tot de mogelijkheden tot participatie en werk. En aan de andere kant helpt een goede registratie bij het sneller en beter selecteren van kandidaten voor projecten en vacatures.

- a. Sonar is het landelijk systeem, waarin de kandidaten geregistreerd staan op trede 5 (incl. kandidaten voor de banenafpraak) en 6 van de participatieladder. Het doel is dat werkcoaches vacatures vanuit WBS efficiënter kunnen matchen met de kandidaten vanuit Sonar. Wij committeren ons uiteraard aan de regionale bestuurlijke afspraken om Sonar/WBS regio breed te vullen en in te zetten. Vanuit de banenafpraak is landelijk afgesproken dat mensen die hiervoor in aanmerking komen in elk geval met hun profiel in Sonar komen te staan. Sinds begin 2017 kunnen werkgevers zelf deze profielen raadplegen via de zgn. Kandidatenverkenner.
- b. GWS is ons basissysteem waarin al onze klanten geregistreerd staan die een bijstandsuitkering ontvangen. GWS kan voor twee doelen gebruikt worden. Het klantenbestand kan op grote lijnen op re-integratiegebied in beeld worden gebracht. Welke klanten kunnen (ontwikkeld worden) richting werk, vrijwilligerswerk of staan als zorgklant geregistreerd? Bij de laatste groep wordt nadrukkelijk de samenwerking met de afdeling Ondersteuning en Zorg gezocht. En ten tweede kan met GWS een eerste (grobe) selectie gemaakt worden als er een aanvraag komt voor een project of een vacature. Zo worden we minder afhankelijk van de interpretatie van de individuele klantmanagers.

6.2. Belemmeringen.

De optimistische benadering is dat we uitgaan van wat mensen wel kunnen en hun eigen kracht, mogelijkheden en netwerken. Daar hoort ook bij het zoveel mogelijk eenduidig wijzen op de eigen verantwoordelijkheid, rechten en plichten bij het aanvaarden van algemeen geaccepteerd werk. Dat neemt niet weg dat mensen belemmeringen of beperkingen kunnen ondervinden bij het zoeken en aanvaarden van betaald werk. Er zijn belemmeringen van persoonlijke aard (fysiek, sociaal, psychisch) als van maatschappelijke aard (niet aantrekkelijk voor de arbeidsmarkt vanwege hogere leeftijd, bevolkingsgroep, opleidingsniveau). In de gemeente Hengelo hebben wij geen specifiek onderzoek gedaan naar deze belemmeringen. Een betere diagnose en vastlegging van gegevens in Sonar zal in de nabije toekomst dit inzicht wel geven.

Er is geen reden om te veronderstellen dat de situatie in Hengelo significant afwijkt van de situatie in de rest van Nederland. Zie verder Bijlage I: "Feiten en cijfers".

Hoofdstuk 7: Participatie- en re-integratiebeleid.

7.1 Doel participatie

Doel van het participatie- en re-integratiebeleid is dat iedereen mee doet naar vermogen, bij voorkeur in de vorm van betaald werk (loonarbeid) of als zelfstandige (ondernemersinkomen). Dat is niet veranderd sinds de invoering van de WWB in 2004. De invoering van de Participatiewet per 1-1-2015 scherpt dit doel nog wat aan. Werken in loondienst moet bij voorkeur bij een zo regulier mogelijke werkgever/ondernemer. Daarbij is de loonwaarde bepalend voor de kosten voor de werkgever. Het ontbrekende deel van de loonwaarde wordt vergoed door de gemeente (of UWV) middels een loonkostensubsidie. Ook heeft de gemeente een set werkgevers-ondersteuningsinstrumenten die via het Werkplein kunnen worden verstrekt en die de werkgever ondersteunen bij het in dienst nemen en houden van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

4.

Doel van ons participatie- en re-integratiebeleid is dat iedereen mee doet naar vermogen, bij voorkeur in de vorm van betaald werk of als zelfstandige. Werken in loondienst moet bij voorkeur bij een zo regulier mogelijke werkgever/ondernemer. Daarbij is de loonwaarde bepalend voor de kosten voor de werkgever.

Landelijke ontwikkelingen hebben er voor gezorgd dat er binnen de uitvoering van de Participatiewet “concurrentie” is ontstaan tussen verschillende doelgroepen werkzoekenden. De gemeente Hengelo heeft steeds in o.m. VNG- en G32-verband een leidende rol gespeeld in de lobby voor de ene regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Het maakt niet uit waarom iemand een afstand tot de arbeidsmarkt heeft, het feit dat die afstand met maatwerk overbrugd moet worden is van belang. Tot nu toe lijken de vele wijzigingen in de uitvoering van de Participatiewet echter meer op lapwerk dan op maatwerk.

Het is ons streven om ook de komende periode onze landelijke kanalen te gebruiken voor verbetering van de wetgeving op dit gebied in de richting van de ene regeling voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

5.

Wij zetten de instrumenten uit de Participatiewet (en soms uitsluitend bedoeld voor mensen met een arbeidshandicap die in het landelijk doelgroepregister opgenomen zijn) óók in voor de hele onderkant van de arbeidsmarkt, te definiëren als de mensen op de treden 4 t/m 6 van de participatieladder (mensen die op eigen kracht (of met relatief weinig ondersteuning) of via een leer- en werktraject een plekje op de arbeidsmarkt kunnen vinden) Daarbij zullen de middelen in ons P-budget de beperking aangeven van intensiteit en duur van de trajecten en ondersteuningsmaatregelen.

7.2 Prioriteit re-integratiebeleid bij kwetsbare midden-groepen.

Toen in de jaren 2011-2012 het toenmalige kabinet het Participatiebudget (toen Werkdeel geheten) in vrije val naar beneden bracht heette het dat “de resterende middelen voor re-integratie alleen nog selectief ingezet kunnen worden voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt.” Dat was een vrij overbodige constatering want met de steeds maar krimpende budgetten voor re-integratie werden gemeenten wel gedwongen om selectief te zijn; immers niet alle uitkeringsgerechtigden konden met de beschikbare budgetten uit Den Haag geholpen worden. In 2011 hebben wij toen al gekozen voor een grove driedeling in het bestand (zie ook hiervoor) bestaande uit;

- *zelfredzamen* (zij kunnen zonder of met minimale ondersteuning werk vinden; inzet van re-integratietrajecten is niet verstandig, dit kan zelfs leiden tot lock-in effecten.
- *de kwetsbare middengroepen* die aangewezen zijn op (al of niet blijvende) ondersteuning en hulp en daardoor nog wel perspectief heeft op het vinden van betaald werk.
- *de groep die niet binnen afzienbare tijd zal kunnen functioneren in regulier betaald werk*. Inzet van (participatie-) middelen leidt waarschijnlijk niet tot uitstroom maar kan leiden tot verbetering van maatschappelijk participatie of persoonlijk functioneren.

7.3 Keuzes inzet middelen en inspanningen.

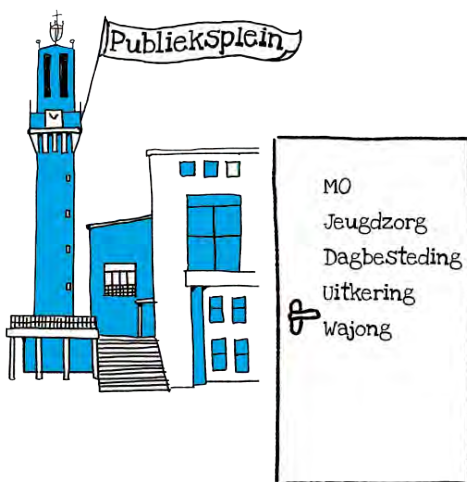
Op grond van het bovenstaande blijft het logisch om slechts een relatief klein deel van de middelen en de inspanningen te reserveren voor de zelfredzamen. Wel blijkt dat ondersteuning door werkcoaches voor een flink deel van deze groep noodzakelijk is. Ook is soms een kleine interventie nodig (bijv. VCA of cursus heftruckchauffeur) om interessant te blijven voor de arbeidsmarkt.

Het grootste effect van de re-integratie inspanningen in termen van uitstroom en sociale impact is te verwachten bij de kwetsbare middengroepen. Daarop wordt het grootste deel van de inspanningen gericht. Dat past ook in de filosofie achter de nieuwe Participatiewet.

Aan de “onderste” groep wordt een aanbod gedaan via de participatiecoaches, Wijkkracht en WMO-activiteiten (zowel algemene voorzieningen als maatwerkvoorzieningen). En wellicht via het nieuwe instrument beschut werk of arbeidsmatige dagbesteding. Per 1-1-2017 hebben gemeenten de verplichting beschut werk-nieuwe stijl aan te bieden. Daaraan hebben wij via SWB ook in regionaal verband invulling aangegeven. Echter de discussie over dit instrument en de verhou-

ding met arbeidsmatige dagbesteding is nog niet verstomd.

Bij deze keuze zijn twee randvoorwaarden van belang. Allereerst moet de basisdienstverlening in de vorm van algemene voorzieningen voor werkzoekenden op orde zijn. Dat wil zeggen dat werkzoekende reëel beeld moeten hebben van de arbeidsmarkt, de actuele vacatures, de scholingsmogelijkheden en een juist zelfbeeld van zijn of haar kennen en kunnen. De service via Werk.nl wordt door UWV nog steeds verbeterd en gaat ook hier en daar richting “look en feel” voor gemeenten. Wij werken ook niet voor niets samen op grond van de wet SUWI op de Werkpleinen. Ook zijn er zeer sterke aanwijzingen dat de rond 2010 ingezette focus op edienstverlening en e-coaching weer deels terug gedraaid wordt naar “face-to-face-dienstverlening”. Dat zullen wij vanuit de gemeenten in Twente toejuichen en stimuleren. Een tweede randvoorwaarde is dat UWV in de WW-periode succesvol is in het herplaatsen van mensen. Ook daarin werken wij samen op het Werkplein met “cumulatieve taakstellingen”. Ongeveer 30% van de nieuwe instroom in de bijstand wordt (nog) veroorzaakt door mensen wiens ww-recht afloopt. Bij de verkorting van de WW-duur is er reden aan te nemen dat dit percentage zal stijgen. Vandaar dat het van belang is om in onze samenwerking op het Werkplein met UWV aan te sturen en mee te werken aan “van werk naar werk trajecten” en “uitstroom uit WW”.

6.

De groep zelfredzamen ontvangt de minimaal noodzakelijke ondersteuning vanuit algemene voorzieningen, waaronder de werkcoaches op weg naar (betaalde) arbeid. In het P-budget wordt een klein werkbudget opgenomen voor korte en eenvoudige interventies voor deze groep (certificaten, bijscholing). Het grootste deel van de gemeentelijke inspanningen en middelen wordt ingezet op de zgn. kwetsbare middengroepen, waarvan verwacht wordt dat men binnen afzienbare tijd uit kan stromen richting betaald werk. Hiervoor wordt het P-budget ingezet.

Voor de onderste groep (niet binnen afzienbare tijd in staat tot werk) wordt een aanbod gedaan op het terrein van maatschappelijke participatie.

Aandachtsgroepen binnen de “kwetsbare middengroep”

Binnen de “kwetsbare middengroep” (degenen die aange-
wezen zijn op ondersteuning en hulp bij het vinden en be-
houden van betaald werk) vragen enkele groepen speciale
aandacht. Enerzijds door de komst van de Participatiewet,
anderzijds vanuit maatschappelijke urgentie. Juist voor deze
aandachtsgroepen is regulier werken nog vaak een stap te
ver; vandaar dat wij blijven zoeken naar aangepaste trajec-
ten zonder verdringing.

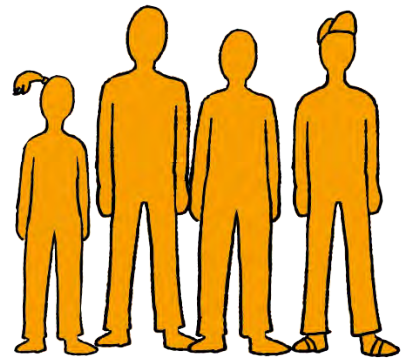
1. Wij willen extra aandacht besteden aan de kwetsbare
leerlingen die het speciaal onderwijs verlaten. Speci-
fiek zijn dat de Pro—VSO-scholen en de entree-op-
leidingen van ROC en AOC. De uit te breiden taken
van RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiecentrum
voortijdig schoolverlaten) zullen in elk geval ervoor
zorgen dat wij deze leerlingen in beeld hebben. Wij
willen koste wat het kost voorkomen dat deze leerlin-
gen tussen wal en schip raken of uit beeld verdwijnen.
Dat is maatschappelijk onaanvaardbaar. Ook regionaal
en landelijk vragen wij herhaaldelijk aandacht bij de
verantwoordelijke ministeries voor dit gevaar. Wij
willen door bijv. de inzet van zgn. “tussenvoorzienin-
gen” (LEF-project) als bijv. Kapstok en Boris zorgen dat
deze schoolverlaters direct met de instrumenten van
de participatiewet op de arbeidsmarkt terecht kunnen
via door werkgevers erkende deelcertificaten (deze
jongeren zijn niet in staat een zgn. startkwalificatie te
halen). Wij zetten daarbij de instrumenten van de Par-
ticipatiewet in (bijv. jobcoaching en loonkostensubsidie).
Datzelfde geldt voor nuggers die na een beoordeling
arbeidsvermogen in het doelgroepregister geplaatst zijn
en zich melden bij de gemeente voor ondersteuning bij
hun re-integratie. Vooruitlopend daarop nemen klant-
managers deel aan de netwerken PRO-/VSO in het
laatste schooljaar.

2. Wij willen extra aandacht voor jongeren tot 27 jaar.
Ook hier zit (onderwijs)-wetgeving en –financiering
ons vaak in de weg; vandaar dat wij binnen G32- en
VNG-verband oplossingen zoeken voor bijv. jongeren
met schulden, zonder startkwalificaties, vallend onder
scholingsplicht e.d. In de begroting 2018 e.v. hebben
wij middelen vrijgemaakt voor de invulling van het
zgn. Perspectiefjaar voor deze doelgroep. Hierbij kan
het Leerwerkloket (samenwerking tussen UWV, ROC

en Twentse gemeenten) goede diensten bewijzen. Ook
is er een regionaal programma Jeugdwerkloosheids-
bestrijding. Het is van belang dat jongeren direct in de
cultuur van leren en werken terecht komen. Thuiszitten
is funest.

3. Wij willen extra aandacht besteden aan re-integratie
van ouders met kinderen. Wij willen voorkomen dat
er “overerving” van werkloosheid en uitkeringsaf-
hankelijkheid ontstaat. Ook in ons armoedebeleid en
de nota “schuldhelpverlening” wordt gewezen op het
belang van het hebben van werk bij gezinnen met (klei-
ne) kinderen. In ons faciliterend beleid (kinderopvang)
willen wij hier zoveel mogelijk rekening mee hou-
den. Maar ook in het kijken naar passende vacatures
of tijdrampen (job carving) via het Werkplein zouden wij
iets kunnen betekenen om het werken voor (alleen-
staande) ouders met kinderen makkelijker te maken.

4. Wij willen extra inzet en aandacht voor statushou-
ders. Diverse rapporten (WRR, Divosa) wijzen erop
dat sinds de Wet Inburgering de verantwoordelijkheid
en betaling van inburgeringstrajecten bij de inburgeraar
zelf heeft gelegd er een paar dingen aan het misgaan
zijn. Zo is de combinatie inburgeren-lernen-werken bij-
na onmogelijk. De nadruk op inburgering (4 dagdelen)
lijkt de mogelijkheid om te werken in de weg te zitten.
Er moet veel eerder met Nederlandse taal begon-
nen worden. Ook de beroepsmogelijkheden moeten
eerder in beeld komen en meespelen bij de uiteinde-
lijke huisvesting. Gevolg van het huidige beleid is dat van
de 400 statushouders die gehuisvest zijn in Hengelo
slechts 4 aan het werk zijn. Daar willen wij snel en
structureel verandering in brengen. Daarbij willen wij
in bijv. pilotvorm zeker inzetten op de mogelijkheden
van zelfstandig ondernemerschap binnen deze doel-
groep.
5. Wij willen extra aandacht en kennis investeren in de
doelgroep “banenafpraak”. Via een aanvraag Arbeids-
vermogen bij UWV worden mensen met een arbeids-
handicap opgenomen in het Landelijk Doelgroepe-
register. Inmiddels is opname in dit register ook mogelijk
voor de “praktijkroute”. Hier zitten (medio 2017) nog
talloze haken en ogen aan; maar feit is dat de gemeente
verantwoordelijk wordt/is voor de reïntegratie van een
groeïende groep mensen met een arbeidshandicap. De

sociale partners hebben een banenafpraak gemaakt en in Twente moet het Werkplein (samenwerking gemeente en UWV) zorgen voor de matching van kandidaten voor de banenafpraak op de door de werkgevers beschikbare gestelde extra banen. Wij willen de juiste kandidaten kunnen voorstellen op beschikbare banen/werkplekken. Daarvoor is inzet voor en inzicht in deze speciale doelgroep noodzakelijk. Dit laat onverlet dat wij zullen blijven pleiten voor één regeling met dezelfde instrumenten voor de hele onderkant van de arbeidsmarkt (mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt).

6. Inmiddels moet het instrument “beschut werk” (nieuw door de staatssecretaris verplicht aangeboden worden door gemeenten. Dit instrument is beschikbaar voor mensen die vanwege hun arbeidsbeperking zoveel aanpassingen en begeleiding nodig hebben, dat dat niet van

reguliere werkgevers gevraagd kan worden. We zijn in regionaal verband bezig met pilots die moeten uitwijzen welke doelgroep nu in aanmerking zou kunnen komen voor “beschut werk” én bovendien door de verplichte toetsing van UWV komen. Omdat het hier om de meest kwetsbare doelgroep op de arbeidsmarkt gaat, willen wij extra aandacht aan de plaatsing en begeleiding van deze groep schenken. De pilots zijn afgerond en het instrument beschut werk nieuw is nu beschikbaar via de SWB. Het aantal indicaties vanuit UWV is vooralsnog laag. Ook blijft er onduidelijkheid over de financiering.

7.

Binnen de “kwetsbare middengroep” (degenen die aangewezen zijn op ondersteuning en hulp bij het vinden en behouden van betaald werk) vragen enkele groepen speciale aandacht. Wij willen de komende periode speciale aandacht besteden aan:

- a. Kwetsbare leerlingen die het speciaal onderwijs verlaten
- b. Kwetsbare jongeren tot 27 jaar
- c. Ouders met kinderen
- d. De groep statushouders
- e. De doelgroep “banenafpraak” (zij die opgenomen zijn in het zgn. landelijk doelgroepenregister)
- f. De doelgroep “beschut werk”- nieuwe stijl

7.4 Ambities.

De afgelopen jaren hebben ons geleerd dat het formuleren van ambities en prestaties een hachelijke zaak is. Economische ontwikkelingen en wetswijzigingen die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen hebben een directe impact op grootte en “kwaliteit” van ons bestand en mogelijkheden tot uitstroom bij bedrijven. Toch willen we in de komende periode nog meer de vinger aan de pols houden (meten is weten) en –ook bij onze preferred suppliers of natuurlijke partners- kritische prestatie-indicatoren om meer en –vooral de goededingen te doen. Wij maken met onze belangrijkste partners prestatieafspraken; intern worden onze ambities vastgelegd in het jaarlijks uitvoeringsprogramma. Deze prestatie-indicatoren gaan o.m. over de uitstroom (ook en juist gedeeltelijke uitstroom) naar betaald werk, beperking instroom (preventiecode: het aantal aanvragen versus het aantal toekenningen), inzet van instrumenten Participatiewet (werkgeversdienstverlening); aantal banen vervuld in het kader van de banenafpraak en de situatie van de vijf genoemde prioritaire kwetsbare groepen. Wij zien ook voor groepen hierboven genoemd ook toenemende kansen voor (deels) zelfstandig ondernemerschap. Daarop zetten we in via programma’s bij ROZ. Via het met ESF-geld gefinancierde project “matchen op werk” willen wij op regionale schaal 700 extra mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (waaronder de genoemde prioritaire groepen) aan het werk brengen. Aangezien ons bestaan voor het grootste deel bestaat uit 50plussers is dit een belangrijke aandachtsgroep.

Een aparte uitdaging is het in beeld brengen van de stijging op de participatieladder. Mochten we doorgaan met dit instrument, dan zal ook een goed meetsysteem beschikbaar moeten zijn. Dit is ook op landelijk niveau nog niet het geval. Wij besluiten in 2017 hoe wij verder gaan met de Participatieladder en hoe wij de stijging/daling kunnen meten en rapporteren.

De ontwikkeling van ons Buig-budget geeft aan dat de stijging van het aantal uitkeringen niet zo snel gaat als op grond van CPB- en CBS-ramingen voorspeld is; in 2017 treedt er een nieuw verdeelmodel in werking. Het lijkt erop dat het verschil tussen verwachte uitgaven en inkomsten hiermee kleiner wordt. Wij streven ernaar om minimaal uit te komen met het van rijkswege beschikbaar gestelde budget voor uitkeringen.

8.

Dat leidt tot de volgende ambities:

- Wij willen minimaal de uitkeringslast beperken tot het niveau waarvoor wij BUIG-middelen ontvangen (dat betekent ook gedeeltelijke uitstroom)
- Onze preventiequote blijft de komende twee jaar op 55%
- In de komende jaren ligt de uitstroom uit de bijstand naar regulier betaald werk, ondernemerschap en betaald werk met ondersteuning minimaal op het regionaal gemiddelde in Twente
- Binnen twee jaar heeft 50% op de laagste treden van de participatieladder één of meer stappen gemaakt op deze ladder dan wel valt niet terug.
- Binnen 1 jaar heeft 50% van het huidig bestand op trede 5 en 6 daadwerkelijk de stap naar regulier werk gemaakt.

Hoofdstuk 8: De vraagzijde op de arbeidsmarkt.

Allereerst gaan wij uit van een regionale arbeidsmarkt. Onze accountmanagers werk op het Werkplein (locatie Gieterij) zijn afkomstig van de gemeenten in Midden-Twente, UWV Werkbedrijf en SWB. Zij bezoeken en adviseren bedrijven en werkgevers in het werkgebied Midden-Twente (Haaksbergen, Hof van Twente, Borne en Hengelo). Maar zij beschikken ook over projecten, vacatures, werkmogelijkheden (vgl. Werken in Duitsland) die onderdeel zijn van Werkplein Twente.

Een tweede uitgangspunt is dat in de werkgeversbenadering steeds meer een branche- of sectorenindeling gemaakt zal worden om zo een goede en deskundige gesprekspartner van het bedrijfsleven te kunnen zijn. Dat laat onverlet dat een eerste contact vaak via een “lokaal gezicht” tot stand gebracht wordt, soms in het kader van een werkbezoek van de wethouder of het college.

Een derde uitgangspunt is dat de (lokale, regionale) overheid slechts beperkt invloed heeft op de werking van de arbeidsmarkt. In de afgelopen tijd zijn het bedrijfsleven en het onderwijs dan ook nadrukkelijker op kop gezet bij het economisch en arbeidsmarkt beleid (de drie O's, Triple helix). Ook in Twente heeft dat geleid tot de tot stand koming van de zgn. Twente Board die de economische ontwikkeling van onze regio moet stimuleren. En dus daarmee het aantal arbeidsplaatsen en de werkgelegenheid. Dat vereist een goede afstemming en samenwerking met de afdelingen Economische Zaken in de regio. O.a. bij bedrijfsbezoeken en acquisitie.

9.

De arbeidsmarkt is regionaal. Daarom zetten wij onze inspanningen om te komen tot een regionale werkgeversbenadering en matching van kandidaten voort. Wij zoeken daarbij de samenwerking met EZafdelingen in de regio.

8.1 De vraag van werkgevers.

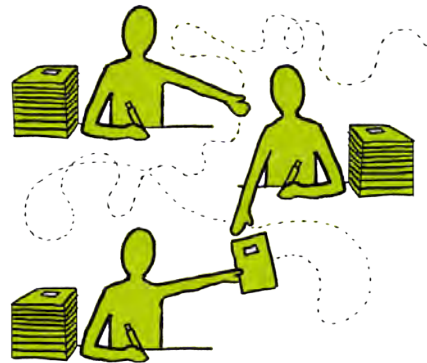
Veel werkgevers zijn bereid om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans te geven vanuit een belang dat zij hebben om toekomstige knelpunten op de arbeidsmarkt voor te zijn of op korte termijn capaciteitsproblemen hiermee kunnen opvangen, maar ook in toenemende mate vanuit het belang van maatschappelijk ondernemen. Daarbij formuleren werkgevers wel een aantal randvoorwaarden.

- het evt. verlies aan productiecapaciteit/loonwaarde dient gecompenseerd te worden.
- geen extra risico in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid (loondoorbetaling maar vooral WGA-risico)
- geen administratieve rompslomp, een aanspreekpunt als jobcoach/begeleider
- afspraken voor langere termijn vastleggen en niet de regels tijdens het spel veranderen
- naar de kandidaat toe willen werkgevers graag gemotiveerde kandidaten die beschikken over arbeidsvaardigheden en basisvaardigheden in hun beroep.

Op 1-1-2015 is de Participatiewet in werking getreden. Bijna een jaar eerder hadden de sociale partners met het kabinet een sociaal akkoord gesloten. Hierin ook de afspraak om te komen tot 125.000 extra banen voor mensen met een arbeidshandicap. Gemeenten waren hier niet bij betrokken en hebben altijd (en nog steeds) gepleit voor één regeling voor

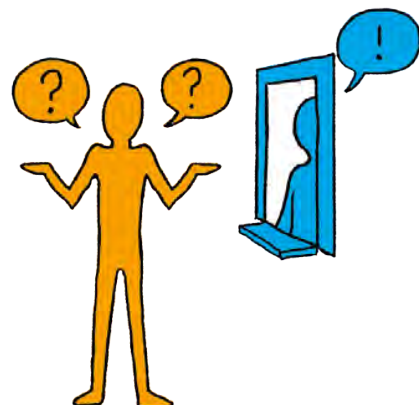
de gehele onderkant van de arbeidsmarkt. Dus de instrumenten die beschikbaar komen en zijn in het kader van de Participatiewet ook in zetten voor “gewone” werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dat is op landelijk niveau nog steeds niet gelukt. Wat wel is ontstaan zijn de regionale Werkbedrijven waarin werkgevers, werknemers, gemeenten (incl. SW-bedrijven) en UWV samenwerken om de zgn. banenafpraak tot een succes te maken. Anders dan plm. 5 jaar geleden hebben de publieke organisaties nu rechtstreeks contact met werkgevers- en werknemers- (organisaties). Dat geeft meer inzicht in elkaars motieven, mogelijkheden en beperkingen.

Wij zoeken naar mogelijkheden om dit regionaal Werkbedrijf een effectiever platform te laten zijn van sociale partners, gemeenten en UWV dan alleen het overleg over de banenafpraak/Participatiewet. Dat geldt ook voor de gemeentelijke rol in de landelijke Werkkamer.

Banenafpraak en quotumwet.

De staatssecretaris heeft aangekondigd voor de sector overheid de quotumwet te willen activeren; dit op grond van de achterblijvende plaatsingen in deze sector. De markt-sector heeft wel aan de afspraken voldaan. De banenafpraak is een macro-afpraak; er zijn wel regionale streefcijfers gemaakt, maar deze hebben geen status. Vanuit het bestand van de gemeente Hengelo (cliënten die èn een bijstandsuitkering hebben èn in het landelijk doelgroepregister zijn opgenomen – en dus een arbeidshandicap hebben) zijn 35 plaatsingen gerealiseerd bij werkgevers (overheid en markt).

10.

In onze werkgeversdienstverlening bieden wij instrumenten die zoveel mogelijk het verlies aan loonwaarde compenseren, het risico in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid verminderen, de administratieve last tot een minimum beperken, die een duidelijke looptijd hebben.

Voor wat betreft de banen in het kader van de banenafpraak wil de gemeente Hengelo zelf als werkgever maximaal aan de afgesproken verplichtingen voldoen.

8.2 De vraag van de werknemers

Met de nadruk die doorgaans ligt op de vraag van de werkgever naar goed gemotiveerd personeel moet niet vergeten worden dat ook de werknemer vragen, behoeften en talenten heeft. Hoe beter hierop ingespeeld wordt door de werkorganisatie hoe groter de kans is dat de werknemer goed functioneert en zich laat gelden als een loyale medewerker die zich voor langere tijd wil inzetten voor het bedrijf. Sommige ontwikkelingen en wetgeving (m.n. gericht op flexibilisering, aantasting zekerheid, verminderde scholingsmogelijkheden, druk op Cao's) in sommige sectoren helpen hier niet echt bij. Ook hier is het gunstig dat wij ook als gemeenten binnen het regionale Werkbedrijf gesprekspartner kunnen zijn van werknemersorganisaties. Eén van de resultaten van dit contact is al dat er via het Werkbedrijf projecten en workshops/leergangen georganiseerd worden voor werkgever en zittend personeel hoe om te gaan met de nieuwe doelgroepen die op grond van de banenafpraak het bedrijf binnen komen. Mocht de flexibilisering zodanig doorslaan en voelen mensen zich bijna gedwongen als zzp-er aan de slag te gaan, dan hebben wij in het ROZ uitstekende begeleidingsmogelijkheden voor deze nieuwe zelfstandigen.

8.3 Verdringing en concurrentievervalsing

Een apart punt van aandacht is de verdringing van betaald werk door vrijwilligerswerk, elementaire beroepen en beroepen op MBO-laag niveau die ingenomen worden door beter gekwalificeerden, concurrentie (vanwege voorwaarden en subsidies) tussen doelgroepen werkzoekenden onderling en het werken met behoud van uitkering/tegenprestatie. In het afgelopen jaar heeft deze ontwikkeling volop de aandacht gehad binnen onze gemeente. Zo hebben we op 20 november 2015 een regionale werk- en studieconferentie georganiseerd met wetenschappers, werknemers- en werkgeversorganisaties en klantmanagers en uitkeringsgerechtigden. Het beleid is nog sterk in ontwikkeling, maar wij staan de volgende uitgangspunten voor:

- werken met behoud van uitkering (proefplaatsing) kan voor een periode van maximaal 3 maanden
- leren en werken kan voor maximaal 6 maanden (of zo lang de opleiding duurt), waarbij het
- opleidingsgedeelte helder omschreven en uitgevoerd moet worden.

Verdringing is niet toegestaan als het leidt tot:

- verlies van echte banen;
- neerwaartse druk op arbeidsvoorwaarden;
- verslechtering van arbeidsomstandigheden.

De Tweede Kamer is akkoord gegaan met het initiatief voorstel "Verdringingstoets".

Met dit wetsvoorstel beoogt de initiatiefnemer mensen met een bijstandsuitkering meer kansen te bieden op een echte, betaalde baan en werknemers in loondienst en zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) te beschermen tegen oneerlijke concurrentie door de inzet van onbetaalde krachten. De initiatiefnemer wil deze ongewenste verdringing tegengaan. Daarbij moet worden opgemerkt dat zeker niet al het onbetaald werk dat door mensen met een uitkering wordt gedaan, gezien wordt als verdringing.

Op dit moment (medio 2017) ligt het wetsvoorstel voor bij de Eerste Kamer. Er zijn twijfels over de uitvoerbaarheid.

Wij willen –mocht er geen wettelijke regeling komen- deze uitdaging wel oppakken en in de loop van 2017 met een "routekaart" komen (afgestemd met werkgevers en werknemers) over wat wel en niet is toegestaan.

Daarvoor hebben wij ambtelijk zitting genomen in een werkgroep via Divosa. Enige verdringing tussen doelgroepen zal nooit te voorkomen zijn als je voorkeursbeleid wilt voeren.

11.

Voor eind 2017 willen wij in overleg met werknemers- en werkgeversorganisaties een "routekaart" opstellen hoe verdringing en concurrentievervalsing in de re-integratie tegen te gaan.

8.4 Mismatch

Door toenemende automatisering en digitalisering verdwijnen in sommige branches veel banen, onder meer in de landbouw, industrie en financiële dienstverlening. In andere bedrijfstakken is juist sprake van een tekort aan gekwalificeerd personeel. Dit speelt met name in de ICT en bij bepaalde technische beroepen.

Volgens het UWV ontstaat hierdoor de paradoxale situatie dat er moeilijk vervulbare vacatures bijkomen, maar dat het aantal werkzoekenden hoog blijft. “In diverse sectoren zijn er bovendien zorgen over de beschikbaarheid van personeel op het moment dat de economie blijvend aantrekt en vergrijzing leidt tot het vertrek van ervaren vakmensen.” Het UWV denkt ook dat de positie van laagopgeleiden als gevolg van technologische ontwikkelingen en hevige concurrentie op de arbeidsmarkt verder in het gedrang zal komen.

De toename in het aantal arbeidsplaatsen zal voor een belangrijk deel komen van de uitzendbranche en intermediairs. Het aandeel van de zogeheten flexibele schil bij bedrijven zal komende jaren naar verwachting groter worden. In meer dan de helft van de sectoren is de productie en werkgelegenheid nog niet terug op het niveau van voor de crisis. Een groeiende mismatch vraagt om creatieve oplossingen.

12. In onze bestuurlijke en beleidscontacten met o.m. onderwijs, werkbedrijf en in het kader van de werkgeversdienstverlening zullen wij alert zijn op de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Zowel op het niveau van de kwetsbare leerlingen als op het niveau van de vraag op de arbeidsmarkt.

Een daarvan is om bij het selecteren van kandidaten niet alleen gefixeerd te zijn op allerlei harde criteria. Anders selecteren biedt perspectief. Selecteren door meer rekening te houden met ‘zachte’ criteria zoals persoonlijkheid, potentieel en cultuurmatch. Dat zorgt er niet alleen voor dat actuele vacatures vaker vervuld kunnen worden. Door anders te selecteren beschikt de werkgever sneller over talent en is daardoor beter voorbereid op de toekomst. Wij brengen deze werkwijze ook over bij de werkgevers. Soms kan de mismatch ook opgelost worden door een relatief eenvoudig instrument of interventie, bijv. actualisering VCA-certificaat. In het P-budget willen we daarvoor een klein werkbudget opnemen.

8.5 Samenvatting arbeidsmarkt.

Er is veel bekend over de situatie op de arbeidsmarkt in Twente (zie ook deel 3: “Feiten en cijfers”). Deze gegevens spelen een rol bij het ontwikkelen van regionaal beleid. De arbeidsmarkt is ook in hoge mate regionaal. Dus wij willen ons conformeren aan het regionale beleid. Echter in Twente worden we in toenemende mate geconfronteerd met een mismatch op de arbeidsmarkt en een verdringing van hoog naar laag. Dat vraagt om arbeidsmarktbeleid en opleidingen die klaar zijn voor de toekomst en om andere manieren van werving en selectie (kijken naar soft skills, mogelijkheden tot bijscholing en een focus op veranderingen in de functies). Ook nieuwe manieren als functiecreatie, job-carving passen in dit rijtje om mensen beter passend te krijgen op functies. Door de inzet van ESF-middelen organiseren wij extra begeleiding en coaching van kwetsbare groepen naar en op de arbeidsmarkt.

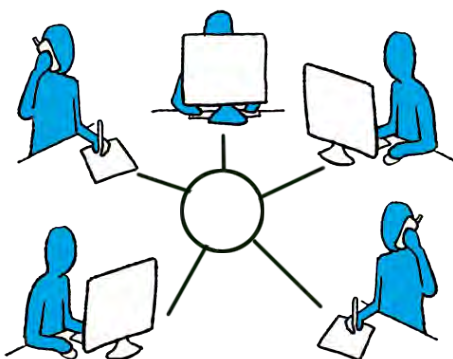
Hoofdstuk 9: Ketensamenwerking.

Er moeten meer mensen (ook met forse beperkingen) aan het werk waarvoor minder middelen beschikbaar zijn. Tevens is het doel het werk zo regulier mogelijk bij ondernemers en werkgevers te organiseren.

Werkgeversinstrumenten moeten er dan voor zorgen dat de nadelen van de afstand tot de arbeidsmarkt van kandidaten uit o.a. de bijstand weggepoetst worden. Gezien het aantal vacatures en het aantal werkzoekenden (38.000) in Twente en de werking van de arbeidsmarkt kunnen we ons afvragen of er voldoende banen voor mensen met een grotere afstand binnen Twente beschikbaar zijn voor de werkloze beroepsbevolking. Vandaar dat het economisch beleid zich moet blijven richten op de groei van het aantal vestigingen (juist in de elementaire en lage functies, zoals Post.nl en Bauhaus) de groei van de HTSM-sector (trek in de schoorsteen) en het bevorderen en ondersteunen van startende ondernemers. Ook de mogelijke vestiging van distributiecentra op het regionale industrieterrein schept hoge verwachtingen. Via de regionale ketensamenwerking werken wij mee aan diverse projecten “Werken in Duitsland”, maar ook hier geldt dat de arbeidsmarkt aan de overkant van de grens min of meer hetzelfde eruit ziet, er dagelijkse belemmeringen en vooral diploma eisen in de weg zitten. Nochtans zien wij bescheiden mogelijkheden om hier arbeidsplaatsen te acquireren. Ook via instrumenten als SROI en het uitbouwen van sociale ondernemingen kunnen wij mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt enig perspectief bieden.

9.1. Samenwerking met ondernemers in Hengelo

Hengelose ondernemers staan vanouds bekend als maatschappelijk betrokken ondernemers. Dat betekent dat we hen kunnen aanspreken op dit uitgangspunt en hen uitdagen kansen te bieden voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dat doen wij door informele contacten, werkbezoeken en e-mailnieuwsbrieven. Ook het bekendmaken van goede voorbeelden (Startersprijs, de regionale campagne “Doorzetters met dromen”) helpt om werkgevers nog meer aan te spreken op hun verantwoordelijkheid. De werkgeversbenadering vanuit het Werkplein gebeurt met vaste contactpersonen (vanuit de sectoren producten en diensten) en er wordt daarbij nauwe samenwerking gezocht met het accountmanagement van EZ (tips en gegevens uitwisselingen, samen op bezoek).

In de gezamenlijke werkgeversdienstverlening zijn in de afgelopen jaren grote stappen gemaakt. Werkplein Gieterij heeft aparte jaarplannen met taakstellingen en een apart marktwerkingsplan (voor het werkgebied Midden Twente). Nu de governance van het Werkplein Twente z'n beslag heeft gekregen, komt er één marktwerkingsplan voor Twente, waaruit duidelijk wordt welke sectoren kansen bieden en hoe deze benaderd worden.

13.

Werkplein Twente is een natuurlijke partner is van onze werkgevers als het gaat om het plaatsen van werkzoekenden. Daarbij moet de werkgever er op kunnen rekenen dat hij/zij uitstekende dienstverlening krijgt (ontzorgen, instrumenten inzet) die gelijk is in de hele regio Twente.

9.2 Nieuwe werkgelegenheid.

Vanaf zomer 2015 zijn we in regionaal verband bezig om het beleid rond Social return on Investment binnen de 14 gemeenten op elkaar af te stemmen. Er is nu bestuurlijke overeenstemming; de implementatie is geregeld en moet leiden tot een werkend en operationeel systeem van aanbestedings- (voorwaarden), indienen van een plan voor invulling social return verplichting bij de opdrachtnemer, monitoren in regionaal verband van de aangegane verplichting en het adviseren en begeleiden van de werkgever door mensen van het Werkplein. Twee aspecten zijn van belang. Inzet van social return mag niet leiden tot verdringing van ander betaald werk; dat is ook niet nodig omdat de opdrachtnemer via een menu kan kiezen hoe hij/zij de social return verplichting invult. Een tweede belangrijk uitgangspunt is dat de opdrachtnemer te allen tijde verantwoordelijk is voor de invulling van zijn/haar verplichting. Deze kan niet opzij gezet worden met als argument dat de gemeente/Werkplein geen geschikte kandidaten kan leveren.

Voor wat betreft het inkoop beleid in Hengelo willen wij graag nader onderzoeken hoe wij starters en zzp-ers meer mee kunnen laten profiteren in de overheidsopdrachten en willen wij ook kijken of we gemeentelijke opdrachten en leveringen onder kunnen brengen bij “social firms”. Hiermee zijn we al begonnen door de opzet van Gildebor.

14.

Wij zetten capaciteit en middelen in om nieuwe vormen van werkgelegenheid (passend bij de vraag van ons bestand) te creëren. Daarbij werken wij samen met ondernemers, kennisinstellingen en regionale en landelijke partners.

Hoofdstuk 10: Gevolgen voor de uitvoering

10.1 Inhoud en vorm van de instrumenten.

Zoals we hiervoor hebben aangegeven hebben drie typen klant-werkzoekenden.

- Mensen die met of geen weinig ondersteuning direct aan het werk kunnen
- Mensen die via leren, re-integratie, en werkgeversinstrumenten binnen afzienbare tijd aan het werk kunnen.
- Uitkeringsgerechtigden die ingedeeld zijn met als eindperspectief treden 1, 2 en onderkant 3 zijn vooralsnog niet of nooit toe aan regulier werk. Zij worden uitgedaagd om deel te nemen aan maatschappelijke participatieactiviteiten. Hier zit een overlap in de WMO en Jeugd.

10.2 Ketensamenwerking.

Matchen vraag en aanbod

Er zijn vier pijlers die, in goede samenhang, zorgen dat vraag en aanbod in de arbeidsmarktregio samen komen: (1) het ophalen van vacatures en baanopeningen bij werkgevers door contact (relatie) te onderhouden en hen ondersteuning te bieden, (2) het verbeteren van de kansen op de arbeidsmarkt van minder zelfredzame werkzoekenden door bijvoorbeeld hun werknemersvaardigheden te versterken en hun zoekprofiel te verbeteren (werkzoekendendienstverlening), (3) het selecteren van geschikte kandidaten en hen introduceren bij werkgevers (matchen) en (4) het bieden van nazorg en inzetten van werkgeversinstrumenten.

Wij doen niet alles zelf. Het acquireren van vacatures (ook voor leer-werkplekken) gebeurt in de contacten die de accountmanagers werk van het Werkplein hebben in het werkgebied Midden Twente.

De uitvoering van re-integratietrajecten gebeurt bij SWB en in speciale gevallen bij gespecialiseerde reïntegratiebedrijven. SWB is een gemeenschappelijke regeling tussen gemeenten; deze zijn financieel verantwoordelijk. Door een afnemend deel Wsw-oud in het Participatiebudget is in het meerjarenperspectief van de SWB gekozen voor een werk-leerbedrijf. De bestaande infrastructuur kan daarbij ondersteunen.

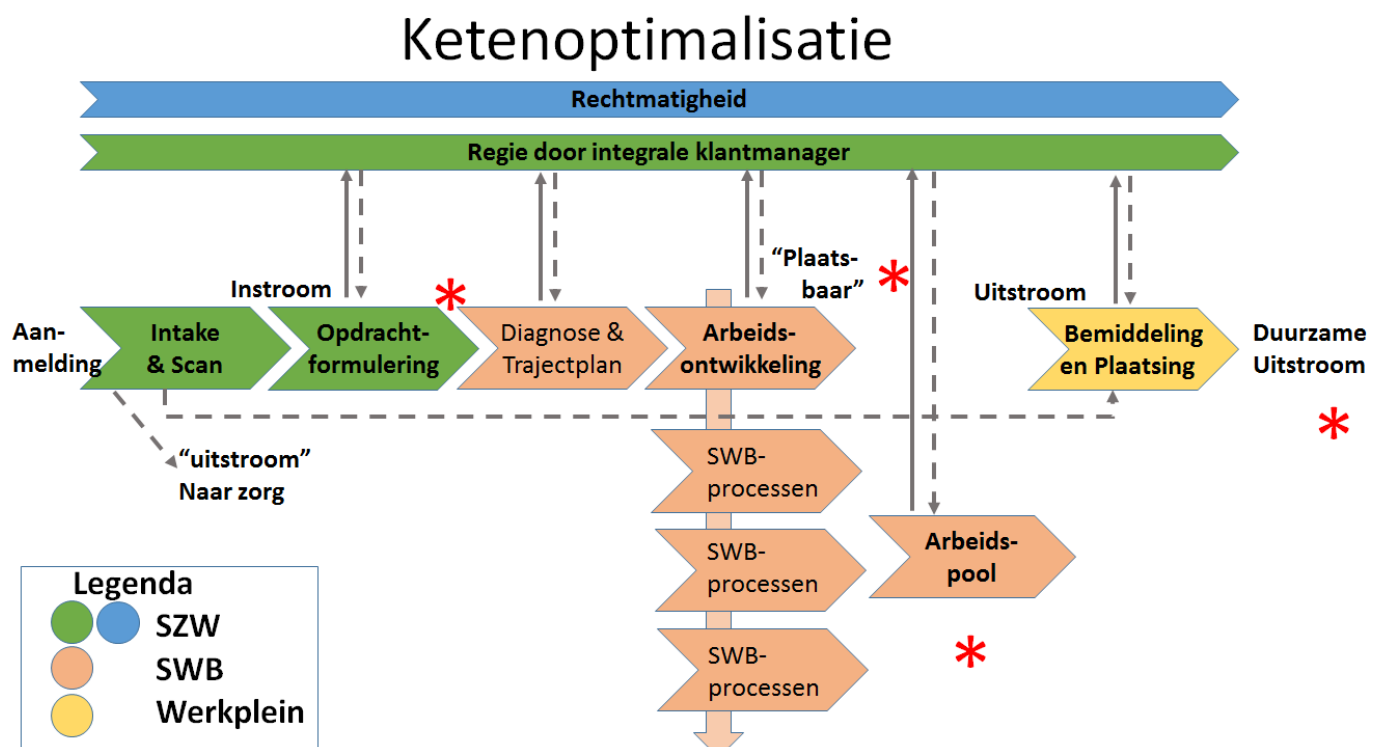
De advisering en coaching naar ondernemerschap of zelfstandig beroep ligt in handen van ROZ, evenals enkele projecten op het gebied van sociale economie en “ondernemen naar vermogen”.

Uit bovenstaande schema blijkt dat de klantmanager van SZ de regie heeft op het proces. Hij/zij beslist welke instrumenten (uiteraard in overleg met en na advies van) ingezet worden. Deze ketensamenwerking is constant in ontwikkeling. Al werkende weg bestaat er bijv. de behoefte aan direct plaatsing vanuit het reïntegratietraject, zonder terugverwijzing naar de klantmanager.

Vanwege de bindingen met de gemeente Hengelo en de afbakening publiek-private dienstverlening werken wij met een aantal publieke “preferred suppliers”.

Werkplein Twente

Kandidaten die zelfredzaam zijn en met weinig of geen ondersteuning aan het werk kunnen (groep a), kunnen via de vacatures op het Werkplein via de werkcoaches gematcht worden op die vacatures. Uiteraard verdient het de voorkeur dat zelfredzame mensen zelf werk vinden via Werk.nl, uitzendbureaus of via sollicitatieactiviteiten.

Sociaal Werkbedrijf SWB

Voor de trajecten en activiteiten op het gebied van arbeids-re-integratie (groep b) heeft de gemeente Hengelo de beschikking over het sociaal Werkbedrijf SWB. SWB maakt deel uit van een gemeenschappelijke regeling waarin ook Hof van Twente en Borne participeren. De gemeente Haaksbergen is bezig zich aan te sluiten. Op het gebied van groenonderhoud is een samenwerking aangegaan onder de naam Gildebor. Dat betekent dat SWB een natuurlijke partner is van deze gemeenten om re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ter hand te nemen. Daarvoor heeft SWB een scala aan instrumenten ontwikkeld. Allemaal gericht op het ontwikkelen van talenten van werknemers en ze arbeidsfit te maken. Jaarlijks wordt door middel van een prestatiecontract nagegaan of de instrumenten voldoen, welke en hoeveel kandidaten kunnen worden aangeleverd en wat het resultaat moet zijn. Nagegaan wordt of naast de jaarlijkse prestatiecontracten ook meerjarige intenties afgesloten kunnen worden. In deze prestatiecontracten is ruimte voor de inschakeling van partners met gespecialiseerde dienstverlening. Mochten er speciale trajecten of opleidingen ingezet moeten worden dan beslist de regievoerende klantmanager in samenspraak met de arbeidsdeskundige en SWB.

ROZ Twente

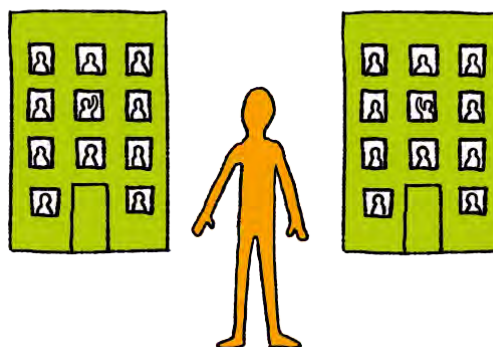
Kandidaten die potenties en wensen hebben in de richting van zelfstandig ondernemerschap (veelal in de vorm van zzp-er) kunnen een beroep doen op de dienstverlening van ROZ Twente. Er zijn ondersteuningstrajecten voor mensen die deels hun inkomen uit ondernemerschap kunnen halen, zelfstandige ondernemers en ook bestaande ondernemers die in moeilijkheden dreigen te komen. Het financiële instrument dat daarbij in gezet kan worden is het Besluit Bijstand Zelfstandigen. ROZ is geen "preferred supplier", maar een afdeling binnen de sector Sociaal met een aparte opdracht, eigen expertise en marketing-aanpak.

Leerwerkloket

Het Leerwerkloket is dé poort tot opleidingen (voor werkzoekenden en werknemers) en leerwerkarrangementen. In de eerste plaats is het aanbod gericht op kandidaten die arbeidsfit maar actuele kennis, vaardigheden of diploma's missen. Middels opleidingen, leerwerktrajecten kunnen zij van arbeidsfit naar job-ready groeien.

15.

Wij willen jaarlijks door middel van prestatiecontracten, werk- en jaarplannen afspraken maken met onze "preferred suppliers" over inhoud, kwaliteit en omvang van hun inspanningen en dienstverlening. Daarbij ook meerjarige intenties opnemen.

10.3 De interne organisatie.

Intake.

Met de komst van de participatiewet in 2015 hebben de gemeenten de verantwoordelijkheid gekregen voor een aantal nieuwe doelgroepen. NI. mensen die vanwege een ziekte of gebrek niet in staat zijn zelfstandig het WML te verdienen. Deze mensen kwamen voorheen in de Wajong. Deze is alleen nog beschikbaar voor die mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn.

Dit betekent dat we aan de kop van het proces (diagnose) zullen moeten bepalen of iemand thuishoort in één van de bovenstaande profielen. Tevens zal beoordeeld moeten worden op grond van de criteria van de Participatiewet of iemand vanwege ziekte of gebrek niet het WML kan verdienen en dus voorgedragen moet worden via de Praktijkroute of voor een zgn. Aba. (Aanvraag beoordeling arbeidsvermogen). Dat vraagt speciale vaardigheden in de intake. Zeker in de vormgeving van de ene toegang (zie nota "Met respect...") vraagt dit ook collegiale consultatie en overleg met andere disciplines (WMO, Jeugd,). Dit heeft gevolgen voor scholing en vakmanschap voor onze intake. Er bestaan geen landelijke protocollen om te bepalen of iemand voor een ABA voorgedragen kan worden.

Loonwaardemeting en job coaching.

Alweer als gevolg van de invoering van de participatiewet zijn er instrumenten voor werkgevers ontwikkeld.

Eén ervan is het uitvoeren van loonwaardemetingen op de werkplek. Hiervoor hebben wij 2,5 fte arbeidsdeskundige (in opleiding) die mede voor de Midden-Twentse gemeenten de loonwaardemetingen volgens het regionaal ingevoerde systeem Loonbalans van Compentensys uitvoeren. Zij maken deel uit van een zgn. pool van arbeidsdeskundigen en kunnen onderling ingeschakeld worden met verrekening van de kosten door de 14 Twentse gemeenten. UWV heeft zijn eigen arbeidsdeskundigen voor de oud-Wajongdoelgroep.

Datzelfde systeem is in ontwikkeling voor de job coaching. Job coaching is een instrument dat de werkgever kan aangeboden krijgen om de werknemer te helpen bij randzaken die zijn functioneren belemmeren. Er is recht op enkele uren job coaching per maand. De arbeidsdeskundige bepaalt tegelijkertijd met de loonwaardemeting de intensiteit van de job coaching. Wij zijn voornemens 1,5 fte jobcoach (intern) aan te stellen en deze ook mee te laten delen in een regionale jobcoachpool.

Dat betekent dat wij de nieuwe taken loonwaardemeting en job coaching zelf doen, met klantmanagers die daarvoor opgeleid zijn en een verminderde case-load hebben.

Werkcoaches

In de praktijk blijkt dat werkzoekenden die na de intake ingeschaald worden op trede 5 of 6 of die werkzoekenden die na een re-integratietraject “arbeidsfit” worden verklaard toch nog vaak ondersteuning moeten hebben bij het praktisch vinden en behouden van werk. Voor de begeleiding van “arbeidsfitte” klanten naar “job-ready” klanten is een drietal werkcoaches deels vrijgesteld. De taak is om met de door klantmanagers of re-integratie-consulenten door- of terugverwezen klanten te zoeken naar een passende werkkring. Daarbij werken zij vaak vanuit de competenties en vaardigheden van de klant en zoeken daar geschikte werkplekken bij.

Arbeidsmarktcoaches via Werkplein en Interne trajectbegeleiders via RMC

Via regionaal ingezette ESF-middelen krijgt ook de gemeente Hengelo de beschikking over de inzet van regionale arbeidsmarktcoaches die via coaching en begeleiding mensen uit het werkzoekenden bestand met een grotere afstand gaan plaatsen.

Via de Twentse belofte van het RMC komen er binnen het ROC van Twente interne trajectbegeleiders die kwetsbare leerlingen ondersteunen richting opleiding of werk.

Wij verwachten dat we hierdoor een sluitend aanbod en begeleiding kunnen realiseren voor mensen en jongeren in een kwetsbare positie dan wel grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Participatiecoaches.

Met de invoering van de Participatiewet hebben wij ook beleid geformuleerd ten aanzien van de zgn. tegenprestatie. Wij spreken liever van activiteiten in het kader van maatschappelijke participatie. Om mensen die daarvoor door de klantmanagers geschikt worden bevonden, ook daadwerkelijk een plek te geven is een tweetal participatiecoaches aangesteld die de contacten met de instellingen onderhouden. Bij deze instellingen en organisaties in de stad worden deze activiteiten georganiseerd, liefst zo dicht mogelijk in de woonomgeving, de begeleiding is vaak in handen van vrijwilligers. Omdat het hier een vrij grote potentiële groep klanten betreft willen wij ons beleid t.a.v. maatschappelijke participatie uiterlijk eind 2017 geëvalueerd en waar nodig aangescherpt en in lijn gebracht hebben met de mogelijkheden vanuit de WMO en Jeugdwet. Daarbij zullen de participatiecoaches, Wijkkracht en de WMO-consulent een nog nauwere samenwerking aangaan.

Klantmanagers.

De traditionele taken van de klantmanagers zijn intake, uitkeringsverstrekking, controle en reïntegratieondersteuning. Wij willen in het komende jaar een beweging starten waarin minder tijd besteed hoeft te worden aan de rechtmatigheidsaspecten van de uitkering, maar meer nadruk komt op een kwalitatief goede intake (direct de inzet van goede instrumenten) en de regie voeren op het re-integratie of participatietraject.

Bij de intake is kennis van het onderscheid tussen doelgroepen die een beroep doen op reïntegratieondersteuning en een uitkering van groot belang. Hierdoor kan op een efficiënte manier het juiste aanbod gedaan worden. Dat betekent dat ook in de klant-werkzoekende benadering een zekere “segmentatie van de markt” moet plaatsvinden. Een schoolverlater van het PRO-onderwijs zonder sterkqualificatie vereist een andere benadering dan een statushouder die tegelijkertijd moet inburgeren, re-integreren en maatschappelijk moet integreren. Iemand die vanwege ziekte of gebrek niet in staat is het WML te verdienen en in aanmerking komt voor en geplaatst kan worden op een baan in het kader van de banenafpraak vergt een andere aanpak dan een “klassieke” WWB-er die na een re-integratietraject arbeidsfit is verklaard. Iemand met psychische problemen en aangewezen op maatschappelijk participatie zal anders benaderd moeten worden dan iemand wiens enige belemmering is dat hij een verkeerde opleiding heeft, of te oud is voor de arbeidsmarkt. We zijn al begonnen met enige specialisaties door te voeren op het gebied van jongeren en maatschappelijke participatie.

16.

In het komende jaar willen wij in overleg met de klantmanagers op de werkvloer een beweging maken richting aandacht functionarissen voor diverse klantgroepen. Daarbij gaat het in de eerste plaats om klantgroepen met het profiel “kan op termijn loonvormende arbeid aanvaarden”. Immers de “arbeidsfitte” kandidaten worden al bijgestaan door de werkcoaches en het Werkplein. De mensen die aangewezen zijn worden ondersteund door de participatiecoaches en WMO-consulenten en Wijkkracht. Voor de “kwetsbare middengroep, die op termijn kan uitstromen naar betaald werk” valt allereerst te denken aan de door ons geformuleerde prioriteitsgroepen:

- *statushouders*
- *jongeren en vooral jonge schoolverlaters; we zitten al bij de groepen schoolverlaters, laatste jaar*
- *mensen met een arbeidsbeperking die in aanmerking komen voor een baan in het kader van de banenafpraak en “beschut werk” – nieuwe stijl.*
- *ouders met jonge kinderen.*

10.4 Gevolgen voor de interne organisatie.

Dienstverlening

De dienstverlening richting klant-werkzoekende zal steeds meer veranderen van “de controleur van de rechtmatigheid” naar de stimulator richting werk en participatie. Wij hechten wel groot belang aan controle, fraudepreventie en Bijzonder Onderzoek. Immers het draagvlak in de samenleving is gebaat bij een Sociale Dienst die uitkeringen en instrumenten inzet bij mensen die het echt nodig hebben. Dat betekent voor de klantmanagers een scherpere focus op “buiten” en “kansen” naast op controle en rechtmatigheid.

Scholing en vakmanschap

Wij zullen de medewerkers stimuleren hun vak te verdiepen en uit te bouwen en daarvoor scholing en training te volgen. Juist de verbrede doelgroepen in de Participatiewet vragen nieuwe vaardigheden, kennis en inzichten.

Ketensamenwerking

Wij zijn er ons van bewust dat re-integratie, participatie en arbeidsdeelname niet alleen door gemeenten kan worden gerealiseerd. Daarvoor hebben wij ketenpartners nodig. Wij zijn bereid in dialoog met deze partners sommige werkzaamheden over te laten aan hen.

Samenwerking buurgemeenten.

In de afgelopen jaren is Borne aangesloten bij Sociale Zaken te Hengelo. Haaksbergen volgde eind 2016. Wij denken dat een efficiënte uitvoering een zekere schaalgrootte vereist. Samenwerking op het niveau van Midden Twente is dan logisch. Dat betekent voor de uitvoering dat er binnen de samenwerkende gemeenten wellicht andere uitgangspunten en regels gelden. Wij willen deze respecteren, maar in de uitvoering toch zoveel mogelijk één duidelijke benadering kiezen.

17.

Om het hoofd te bieden aan de snel veranderende omstandigheden willen wij onze interne organisatie vormgeven langs de volgende kernbegrippen: Focus op “buiten” en kansen voor werkzoekenden, scholing en vakmanschap, ketensamenwerking en regionale oriëntatie.

10.5 Instrumenten.

In de participatieverordening zijn de instrumenten die gericht zijn op de klantwerkzoekenden opgenomen. Deze kunnen naar een beoordeling door de klantmanager ingezet worden. Maken ze deel uit van een reïntegratietraject dan worden ze ook bekostigd uit de vergoeding voor dat reïntegratietraject. De klantmanager blijft de regie houden.

In de zgn. instrumentenkoffer staan de instrumenten benoemd die gericht zijn op de werkgevers die bereid zijn mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Deze zijn deels gekoppeld aan de doelgroep banenafpraak, voor het overige kunnen ze ingezet worden voor de hele doelgroep werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt.

18.

In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma wordt aangegeven met hoeveel trajecten, inzet instrumenten en budget rekening wordt gehouden.

10.6 gevolgen voor doelgroepen en onderdelen van het P-budget.

Zoals uit hoofdstuk 4 blijkt bestaat het Participatiebudget uit een bedrag ten behoeve van:

- de klassieke doelgroep
- de nieuwe doelgroep
- de Wsw-populatie.

Voorheen bevatte het P-budget ook middelen voor inburgering en educatie. De middelen voor inburgering zijn afgebouwd en afgeschaft. Daarvoor in de plaats komen extra middelen (ook in het P-budget) als gevolg van het uitweringsaccoord m.b.t. de verhoogde asielinstroom (april 2016). Hiervoor zijn separate bestedingsvoorstellen gemaakt. Voor wat betreft het onderdeel Wsw-populatie stellen wij deze gelden 1 op 1 beschikbaar voor de uitvoering van de reguliere Wsw-taken. In verband met de invoering van de Participatiewet is de Wsw ingetrokken en is de toegang tot de SW geblokkeerd. De mensen met een SW-dienstverband behouden hun rechten en SWplaats. De gemeenten ontvangen budget om deze plaatsen te bekostigen. Deze budgetten worden gekort en afgebouwd en zijn ze afhankelijk van de “blijfkans” van de SW-medewerkers. In het kader van deze nota is het van belang aan te geven dat in sommige gemeenten de uitvoering van de SW méér kost dan het beschikbaar gestelde budget. Deze gemeenten moeten dan bijpassen uit de rest van het P-budget, zodat er minder middelen overblijven voor de re-integratie van klassiek en nieuwe doelgroepen onder de participatiewet. Dat is voor Hengelo gelukkig niet het geval. Benadrukt moet worden dat ons SW-bedrijf SWB alleen door de keuze voor een werk-leer-ontwikkelbedrijf kan blijven bestaan ondanks de sterk teruglopende budgetten van Wsw-oud. De strategienota (meerjarenperspectief) van de SWB is in dezen congruent met het gemeentelijk beleid. De eventuele verplichtstelling van beschut werk-nieuw kan gevolgen hebben voor de hoogte van het P-budget, dan wel de bestedingen daaruit.

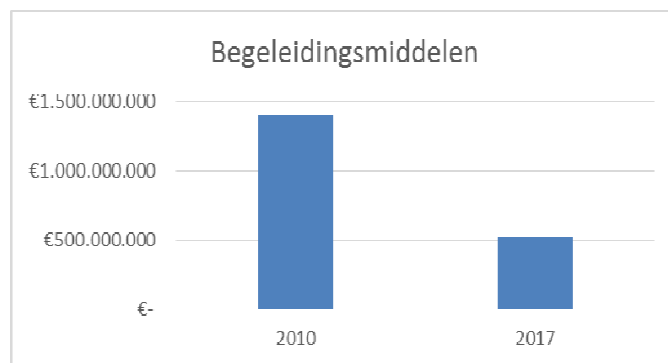
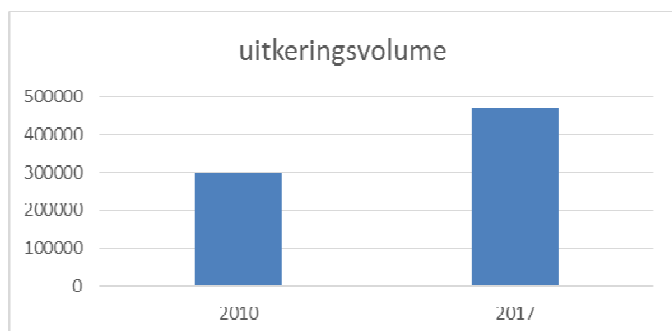
10.7 Omvang en Verdeling P-budget.

Zoals aangegeven zal in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma ook de verdeling van het voor dat jaar geldende P-budget opgenomen worden. Uitgangspunt is dat wij uit het P-budget activiteiten organiseren die direct te maken hebben met re-integratie van werkzoekende en arbeidsgehandicapten op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat er geen structurele organisatiekosten of personeelskosten gefinancierd worden uit dit budget.

Een uitzondering wordt gemaakt voor de “interne inkopen” van bijv. loonwaardemetingen en job coaches. De middelen voor “nieuw doelgroepen” zijn nl. bedoeld om de loonwaardemetingen, werkplekaanpassingen, job coaching en no-riskpolis te financieren. De Loonkostensubsidie wordt gefinancierd uit het BUIG-budget. (budget dat door het Rijk beschikbaar gesteld wordt om de uitkeringen te betalen).

In de aanloop naar de Participatiewet hebben wij via de commissie Werk en Inkomen en het lobbycircuit steeds aangegeven dat de budgetten volstrekt onvoldoende zijn om de Participatiewet fatsoenlijk uit te voeren. Het betreft dan voornamelijk middelen voor re-integratie en ondersteuning vanuit het P-budget, maar zeker ook de middelen voor het financieren van het beschut werk nieuwe stijl. Daarnaast hebben wij aangegeven dat er in sommige situaties onaanvaardbare achteruitgang in inkomen voor mensen met een arbeidshandicap zal ontstaan, gekoppeld met een verschraling van voorzieningen (dagbesteding, begeleiding, vervoer.). Onderstaande grafiek laat treffend zien hoe (landelijk) de bestanden zijn gestegen en de budgetten voor re-integratie verminderd.

Wij zijn voornemens in te zetten (zoals tot nu toe gebruikelijk) op het verkrijgen van extra middelen om onze voorgenomen activiteiten voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt te financieren. Hierbij kijken wij naar diverse fondsen en financieringsbronnen, samen met onze afdeling Projecten en Subsidies.

Concreet liggen er naar ons idee mogelijkheden bij:

- het Rijk en de diverse ministeries vooral gericht op activiteiten die een pilot-achtig karakter hebben.
- de Provincie vanwege het in juni 2016 vastgesteld beleid rond MKB en ondernemerschap en Human Capital
- ESF en andere Europese Fondsen (Interreg, Urban). Hierbij ligt de focus op het genereren van extra middelen voor de uitvoering. Voorbeeld het nu in gang gezette project “Matchen op werk”.
- de regio vanwege de komende Agenda van Twente
- het sectorplan “Twente Werkt” : intersectorale mobiliteit bevorderen.

Daarbij gaat het in alle gevallen niet om meer en nieuwe projecten, maar om financiering en uitbreiding van bestaande en bewezen activiteiten.

Voor de komende jaren denken wij over de volgende middelen te kunnen beschikken:

Uitkering P-budget

Re-integratiebudget	2017	2018	2019	2020
WWB Klassiek	3.211.464	3.091.648	3.107.632	3.107.610
Nieuw Wajong	146.831	181.473	228.814	240.782
Nieuw begeleiding	342.151	422.651	476.889	548.903
Totaal	3.700.445	3.695.772	3.813.336	3.897.295

Structureel in de meerjarenbegroting	2018	2019	2020
Perspectiefjaar	200.000	200.000	200.000
ESF-gelden* voor "matchen op werk"	200.000	200.000	

* schatting van het aandeel voor Midden Twente w.o. Hengelo
Uitgaven worden afgestemd op de inkomsten.

10.8 Uitgaven P budget

Jaarlijks zal met de vaststelling van het uitvoeringsplan door ons College de verdeling van de uitgaven van het P-budget worden bepaald. Een aantal uitgaven ligt vast (SWB-re-integratie, ROZ startersondersteuning en sociale economie, Budget Alert). Wij willen wel dat deze uitgaven verankerd worden in prestatiecontracten die elk kwartaal geëvalueerd en bijgesteld zullen worden.

Het budget voor scholing, inkoop trajecten en incentives is in het kader van de bezuinigingen in de kadernota 2015 naar 0 gebracht. Dit blijkt in de praktijk een lastige. Wij zijn voornemens om in elk geval € 100.000 per jaar binnen het P-budget te herschikken voor de uitvoering van gezamenlijke (regionale) scholingsprojecten e.d.

19.

Uit het P-budget worden activiteiten georganiseerd die direct te maken hebben met re-integratie van werkzoekenden en arbeidsgehandicapten op de arbeidsmarkt. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de kwetsbare groepen die binnen afzienbare tijd betaald werk kunnen verrichten. Wij zetten in op het verkrijgen van extra middelen voor dit doel via regionale, provinciale, nationale en Europese fondsen.

Tot slot.

De wereld is heftig in beweging. Wij proberen voorop te lopen bij maatschappelijke discussies over doelgroepen, arbeidsmarkt, verdringing, arbeidsomstandigheden. Wij hopen met deze nota en de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's een krachtige bijdrage te leveren aan meer werk voor meer mensen onder goede omstandigheden en aan meer participatie vanuit eigen mogelijkheden, wensen en kracht.

Stadskantoor Hengelo
Hazenweg 121

Postadres:
Postbus 18,
7550 AA Hengelo

Internet:
www.hengelo.nl

Telefoon:
14074

Email:
gemeente@hengelo.nl

Werk maken van werk

Bijlagen

Bijlage 1

De 14 Twentse gemeenten produceren 5 keer per jaar de Twentse arbeidsmarktmonitor. UWV brengt zeer regelmatig publicaties uit over de regionale arbeidsmarkt, werk en werkloosheidscijfers. Veel cijfers en duiding daarvan over de economische ontwikkeling van Twente is te vinden op Twente index. Alle drie onmisbare bronnen van informatie bij het duiden van kansen en bedreigingen. Hieronder de links naar deze informatiebronnen:

Arbeidsmarktmonitor Twente: www.kennispunt.nl

(Regionale) Arbeidsmarktinformatie via UWV:

https://www.werk.nl/werk_nl/arbeidsmarktinformatie/publicaties/publicaties-over-regios

Twente-index: www.twenteindex.nl

Onderstaande cijfers zijn momentopnames zoveel mogelijk per **medio 2017**. Ze dienen louter als illustratie en willen een zekere trend aangeven.

Inhoudsopgave

De volgende indeling is gehanteerd:

a. Klantenbestand: aantallen en uitkeringen

1. Uitstroom naar betaalde arbeid
2. Bestandsontwikkeling
3. Jeugdigen
4. Wajong (jong-gehandicapten)
5. Statushouders
6. Klanten met deeltijd inkomsten
7. Klanten met vrijstellingen arbeidsplicht
8. Effecten instroombeperking (preventiequote)

b. Klant en participatie

1. Participatieladder
2. Positie van ons klantenbestand op de participatieladder
3. Participatieladder geschikt instrument?
4. Belemmeringen
5. Ken uw klant

a.Klantenbestand: aantallen en uitkeringen

1.Uitstroom naar betaalde arbeid

Hieronder is in beeld gebracht hoe de uitstroomcijfers richting betaalde arbeid of zelfstandige zich in de afgelopen jaren hebben ontwikkeld. Voor het jaar 2017 zijn de cijfers t/m juli opgenomen (7 maanden). Uiteraard worden er meer uitkeringen beëindigd vanwege diverse redenen.

Aantal beëindigde uitkeringen				
	Arbeid dienstbetrekking	Werk via SWB	Zelfstandig beroep of bedrijf	Eindtotaal
2012	198	30	6	234
2013	236	52	16	304
2014	293	43	9	345
2015	319	30	15	364
2016	296	19	19	334
2017	152	18	6	176
Eindtotaal	1494	192	71	1757

2.Bestandontwikkeling.

Hieronder is in beeld gebracht hoe het bestand (we spreken van bijstandspartijen en uitkeringen in het kader van IOAW/Z) fluctueert. Het saldo van in- en uitstroom zorgt per jaar steeds voor een stijging van het totaal-bestand. Verder is het opvallend dat per jaar ongeveer de helft van het totaalbestand nieuw instroomt en dus de andere helft (iets minder) uitstroomt. Dat geeft een enorme dynamiek in het bestand en focus op kortdurende interventies.

TOTAAL	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Beginstand	1.707	1.963	2.118	2.226	2.268	2.376
Instroom totaal	1.126	1.097	1.105	1.001	603	509
Instroom >1 maand	1.006	981	997	911	549	444
Instroom <1 maand	120	116	108	90	54	65
Uitstroom	873	942	997	958	486	492
Saldo	253	155	108	43	117	17
Eindstand	1.963	2.118	2.226	2.269	2.388	2.377

3.Jeugdigen.

Het valt op dat de jeugdwerkloosheid (tot 27 jaar) in zowel Twente als Hengelo in de maanden juni 2016 tot juni 2017 spectaculair gedaald is. Dit betreft echter bijna zonder uitzondering jongeren met een WW- uitkering.(Voor Hengelo: juni 2016: 166 en juni 2017: 128. Het aantal werkloze jongeren met een Participatiewet-uitkering stijgt in die maanden in Hengelo (juni 2016: 252 en juni 2017: 299) (bron: arbeidsmarktmonitor augustus 2017)

Een aanzienlijk deel van de jongeren tot 27 jaar beschikt niet over een startkwalificatie:

	Hengelo	Twente
geen startkwalificatie	41%	44%
middel	51 %	48%
hoog	7%	8%

(bron: basiscijfers jeugd S-BB, juni 2017)

4.Arbeidsgehandicapten

Hieronder de cijfers over 2015 van de wijong-populatie, woonachtig in Hengelo. Vanwege het feit dat de Wijong niet meer open staat voor jonggehandicapten anders dan zij die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn zal dit totaal aantal langzaam dalen. De mensen met een arbeidsbeperking die wel arbeidsvermogen hebben komen onder de re-integratieverantwoordelijkheid van de gemeente te vallen. Dat geldt alleen voor mensen met een arbeidsbeperking die na 1-1-2015 een aanvraag doen.

Arbeidsgehandicapten: (wijong - 2015) Hengelo

Inw.15-65	wijong	%	man	vrouw	deels	volledig
52.305	1.657	3,2%	962	695	464	1.193

leeftijd

<25	25-34	35-44	45-54	55-64	>65	< 5jr	>5 jr
418	669	305	174	90	1	471	1.186

uitkeringsduur

< 5jr	>5 jr
471	1.186

(Bron: UWV wijong monitor)

5.Statushouders

Hieronder een overzicht van statushouders in de gemeente Hengelo (situatie medio 2016, ook opgenomen in de raadsbrief over vluchtelingen en statushouders). Door de nadruk op de (zelf betaalde) inburgeringsactiviteiten die zich grotendeels aan het directe zicht van de gemeente onttrekken; is de bijstandafhankelijkheid onder deze groep groot. Medio 2016 zijn activiteiten ingezet samen met COA om eerder en beter in te zetten op werk voor statushouders.

In Hengelo gevestigde statushouders van 2013 tot en met 2016

land van herkomst	2013	2014	2015	2016	totaal
Syrië	23	66	125	186	400
Eritrea	0	0	8	17	25
Irak	14	4	0	1	19
Afghanistan	4	2	0	3	9
nb	4	0	2	0	6
Somalië	2	3	0	0	5
Iran	2	0	0	0	2
Zaire	2	0	0	0	2
Sierra Leone	1	0	0	0	1
Benin	0	0	1	0	1
Pakistan	0	0	1	0	1
Egypte	0	0	1	0	1
Ethiopië	0	0	0	1	1
Soedan	0	0	0	1	1
Gambia	0	0	0	1	1
totaal	52	75	138	210	475

nog bijstand	2013	2014	2015	2016	totaal
ja	38	46	130	185	399
nee	14	29	8	25	76
in behandeling	0	0	0	0	0
totaal	52	75	138	210	475

6. Inkomsten uit deeltijd werk gemeente Hengelo

Hieronder is het aantal personen opgenomen dat deeltijd werk verricht. Tevens is opgenomen hoeveel uitkeringslasten bespaard worden door de op de uitkering gekorte inkomsten. Gezien de situatie op de arbeidsmarkt lijkt het logisch om ook deeltijdwerk onder uitkeringsgerechtigden te stimuleren.

Daarvoor zullen wel enkele belemmerende administratieve procedures moeten worden aangepast.

Inkomsten uit deeltijd werk gemeente Hengelo

	2012	2013	2014	2015	2016	2017 t/m jul
aantal personen met inkomsten uit arbeid	512	587	679	658	647	468
gemiddelde van de gekorte inkomsten per maand	300	305	306	290	300	316
gemiddeld aantal maanden per jaar met inkomsten	10	9	9	9	9	7
totaal in mindering gebrachte inkomsten uit arbeid	1.485.237	1.608.773	1.863.433	1.787.742	1.787.866	984.494

aantal maanden inkomstenkorting	2012	2013	2014	2015	2016
1 t/m 3 maanden	157	198	206	216	206
4 t/m 6 maanden	78	105	137	109	106
6 t/m 9 maanden	53	63	77	64	86
9 t/m 12 maanden	224	221	259	269	249
	512	587	679	658	647

7. vrijstellingen arbeidsplicht gemeente Hengelo

Een deel van de klanten met een uitkering volgens de Participatiewet heeft een geheel of gedeeltelijke ontheffing van de arbeidsverplichting. Deze groep is hoofdzakelijk aangewezen op activiteiten in het kader van maatschappelijke participatie. Maar de reden van het niet opleggen van de arbeidsverplichting kan ook belemmerend werken bij de maatschappelijke participatie

vrijstellingen arbeidsplicht gemeente Hengelo

cliënten	2012	2013	2014	2015	2016	2017
gehele of gedeeltelijke ontheffing arbeidsverplichtingen	801 42%	860 42%	885 41%	904 42%	916 41%	935 42%
arbeidsverplichtingen opgelegd	1.100 58%	1.185 58%	1.267 59%	1.272 58%	1.324 59%	1.317 58%
totaal	1.901	2.045	2.152	2.176	2.240	2.252

partners van cliënten	2012	2013	2014	2015	2016	2017
gehele of gedeeltelijke ontheffing arbeidsverplichtingen	123 40%	127 40%	124 38%	112 33%	116 32%	116 32%
arbeidsverplichtingen opgelegd	187 60%	192 60%	200 62%	228 67%	248 68%	252 68%
totaal	310	319	324	340	364	368

totaal opgelegd of vrijgesteld	2012	2013	2014	2015	2016	2017
gehele of gedeeltelijke ontheffing arbeidsverplichtingen	924 42%	987 42%	1.009 41%	1.016 40%	1.032 40%	1.051 40%
arbeidsverplichtingen opgelegd	1.287 58%	1.377 58%	1.467 59%	1.500 60%	1.572 60%	1.569 60%
totaal	2.211	2.364	2.476	2.516	2.604	2.620

8. Effecten instroombeperking (strenger aan de poort)

Door goede voorlichting, inzet in een vroeg stadium van Bijzonder Onderzoek en het wijzen op eigen verantwoordelijkheid, gerichtheid op werk kan de instroom in de uitkering beperkt worden.

	2017												Totaal 2017
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
Meldingen WWB totaal	131	144	142	105	103	92							717
Aanvragen WWB totaal	87	84	115	75	73	58							492
Toekennen	54	54	73	49	46	37							313
Afwijzen	11	7	8	8	4	6							44
Buiten behandeling laten	8	8	7	7	7	7							44
Aanvraag ingetrokken	6	11	12	6	9	6							50
Nog geen besluit	139	148	157	110	110	94							
% Toegekend tov Aanvragen	62,1%	64,3%	63,5%	65,3%	63,0%	63,8%							63,6%
% Toegekend tov meldingen	41,2%	37,5%	51,4%	46,7%	44,7%	40,2%							43,7%
Preventiequote	58,8%	62,5%	48,6%	53,3%	55,3%	59,8%							56,3%

b.Klant en participatie

1.Participatieladder.

Bij intake en bij de verdere contacten met de klanten wordt steeds de positie op de participatieladder bepaald. Dit is een momentopname, een inschatting en zeker geen stempel.

De grove indeling van deze participatieladder is als volgt;

Trede 1 en 2: Mensen op deze treden zijn aangewezen op maatschappelijke participatie-activiteiten met het doel een stap op de participatieladder te maken (plm. 50% van het bestand)

Trede 3 en 4: Mensen op deze treden kunnen met behulp van ondersteuning en een re-integratietraject op termijn (max. 2 jaar) uitstromen naar betaald werk (plm. 30% van het bestand)

Trede 5 en 6: Mensen op deze treden kunnen binnen afzienbare tijd (binnen een jaar) met minimale ondersteuning (zelfwerkzaamheid) aan het werk en gematcht worden met de vacatures via het Werkplein. Al dan niet met ondersteuning van bijv. jobcoach, loonkostensubsidie (trede 5).

Plaatsing op een baan in het kader van de baanafpraak valt ook onder "betaald werk met ondersteuning"(trede 5).

2. Positie op participatieladder van ons klantenbestand in Hengelo.

Wij maken op gezette tijden overzichten van de aantallen klanten op de treden van de participatieladder. In de jaren dat de gemeente Hengelo nog meedeelde met de benchmark Divosa kon een nauwkeuriger vergelijking met gemeenten van gelijke grootte gemaakt worden. Ter illustratie is een overzicht opgenomen van de G32-gemeenten.

Ondanks het feit dat wij niet deelnemen aan de benchmark is er echter geen reden om aan te nemen dat de situatie in Hengelo grote afwijkingen vertoont met andere G32-gemeenten

Positie op de participatieladder bij begin van de uitkering en de verwachte positie van cliënten medio 2017

positie op de participatieladder bij begin		verwachte positie op de participatieladder	
nog in onderzoek	1,3%	nog te bepalen	1,3%
Trede 1: geïsoleerd	9,2%	Trede 1: geïsoleerd	2,7%
Trede 2: sociale contacten	48,3%	Trede 2: sociale contacten	22,2%
Trede 3: georganiseerde activiteiten	20,9%	Trede 3: georganiseerde activiteiten	28,8%
Trede 4: onbetaald/vrijwilligerswerk	9,1%	Trede 4: onbetaald/vrijwilligerswerk	19,5%
Trede 5: betaald werk met ondersteuning	11,1%	Trede 5: betaald werk met ondersteuning	18,1%
Trede 6: betaald werk	0,3%	Trede 6: betaald werk	7,4%

het aantal treden tussen begin en verwachte positie	
nog te bepalen	2%
0 treden	34%
1 trede	31%
2 treden	16%
3 treden	10%
4 treden	5%

positie op de participatieladder bij vergelijkbare G32 steden	
nog te bepalen	
Trede 1: geïsoleerd	15%
Trede 2: sociale contacten	26%
Trede 3: georganiseerde activiteiten	22%
Trede 4: onbetaald/vrijwilligerswerk	13%
Trede 5: betaald werk met ondersteuning	11%
Trede 6: betaald werk	

3. Participatieladder geschikt instrument?

In de komende tijd moet bekeken worden of de participatieladder het geëigende instrument blijft om de kansen op werk en participatie in te schatten. In elk geval krijgt het organiseren van een blijvend inzicht in het kantenbestand in de komende periode prioriteit. Daarvoor is een zoveel mogelijk eenduidige diagnose aan de kop van het proces noodzakelijk. Hierdoor krijgt de klantmanager (èn de klant zelf) een reëel beeld van de uitkeringsgerechtigde en de mogelijkheden/kansen op de arbeidsmarkt. Bij de diagnose wordt vastgesteld of de werkzoekende op eigen kracht of met ondersteuning naar betaald werk kan. Wanneer betaald werk binnen twee jaar niet reëel is, is de klant aangewezen op maatschappelijke participatie met behulp van de participatiecoach en vrijwilligers bij organisaties in onze stad. De diagnose en indeling op de participatieladder is geen permanente indeling, maar wordt gebruikt bij de start van het traject. Nadien wordt per jaar de positie op de participatieladder geactualiseerd. Wij gaan ervan uit dat door de interventies vanuit SZ en anderen de positie op de participatieladder zal stijgen. Met andere woorden, dat er ontwikkelingspotentieel aanwezig is.

4. Belemmeringen

Landelijk onderzoek (Divosa-monitor) wijst uit:

Aard belemmeringen	percentage grote steden
Geen	28
Lage/verouderde opleiding	32
Fysieke beperkingen	24
Sociale belemmeringen	23
Psychische belemmeringen	24
Geen werkervaring	25
(Hoge) Leeftijd	21
Zorgtaken	15

(meerdere belemmeringen tegelijkertijd mogelijk)

Een nieuwe groep waarmee we rekening moeten houden is de groep die voorheen (vanwege hun beperkingen) aangewezen waren op de Wajong (voor een uitkering en re-integratie) of de Wsw (West Sociale Werkvoorziening; in Hengelo SWB).

De re-integratieverplichting voor de nieuwe instroom met een arbeidsbeperking ligt bij de gemeente. Deze groep groeit langzaam (plm. 40-50 per jaar voor Hengelo; excl. uitstroom) en is aangewezen op instrumenten uit de Participatiewet voor arbeidsbeperkten. De belemmeringen voor deze groep laten zich als volgt duiden

Aard belemmeringen Wajong	percentage landelijk
Ontwikkelingstoornissen	57%
Psychiatrische ziektebeelden	20%
Somatische ziektebeelden	19%
Onbekend	5%
Totaal	100%

(UWV Wajong Monitor)

Wat nog onvoldoende in de landelijke cijfers is opgenomen is de belemmering van het onvoldoende beheersen van de Nederlandse taal. Recente rapporten van de WRR en Divosa wijzen erop dat juist bij statushouders die dus een (tijdelijke) vergunning tot verblijf hebben gekregen, de Nederlandse taal de grootste belemmering voor de (arbeids)participatie is. Met de veranderingen in de Wet Inburgering (inburgeraars zijn zelf verantwoordelijk voor hun inburgering en moeten hiervoor een lening afsluiten) en daarmee vervallen van duale trajecten is automatisch, maar onterecht een voltijdelijkheid binnengesloten: eerst inburgeren en Nederlandse taal en dan pas daarna re-integreren naar werk. Dat beeld wordt bevestigd door de situatie in Hengelo. Medio 2016 is een inventarisatie gemaakt van statushouders in huizen en de beide avo's vanaf 2015. Zie hiervoor par. a.5

Bijlage 2 Context

Leeswijzer.

Beleidsvoornemens komen niet uit de lucht vallen. Ze zijn vaak gebaseerd op ervaringen uit de praktijk, onderzoeken en landelijke wetgeving. Het hoeft geen betoog dat alle drie in de loop der tijd nog wel eens aan verandering onderhevig zijn. Dat geldt al helemaal op het gebied van Werk en Inkomen, waarbij de Participatiewet een cruciale rol speelt. In de korte tijd van zijn bestaan heeft deze wet al rond de 20 aanpassingen en wijzigingen ondergaan. Dat moet dan ook allemaal opgepakt en verwerkt worden door onze uitvoerende mensen. Om enige context te schetsen rond de beleidsvoornemens in de nota "Werk maken van werk" is deze factsheet gemaakt. De inhoud is bijgewerkt tot 1-10-2017..

Onderwerpen:

- a. Beknopte ontwikkelingen rond re-integratie en participatie in de afgelopen vijf jaar
- b. Vastgesteld en wettelijk beleid.
 - 1. Reikwijdte nota en ontwikkelingen in wetgeving
 - 2. Bestandsindeling
 - 3. Participatieladder
- c. Participatie- en re-integratiebeleid
 - 1. Wat werkt wel en wat werkt niet?
 - 2. In te zetten en nieuw te ontwikkelen instrumenten
- d. Uitvoeringsaspecten
 - 1. Stroomschema
 - 2. Instrumentenkoffer
 - 3. Werkplein Twente, locatie Gieterij
 - 4. Matchen op werk

a. De ontwikkelingen rond re-integratie en participatie in de afgelopen jaren

1. De drie decentralisaties zijn doorgevoerd. Gemeenten hebben hiermee meer taken gekregen op het gebied van jeugd en zorg. Dat vraagt ook een betere afstemming met o.a. Sociale zaken. We willen immers vormgeven aan "een gezin, één plan, één regisseur". Eén sector Sociaal was het logische gevolg. Inmiddels werken we aan een proces van transitie naar transformatie. Daarvoor starten we met zgn. LEF-projecten.

2. De Participatiewet werd van kracht. Na een valse start via de Wet Werken naar vermogen, een kabinetswisseling en een langdurig voorbereidingstraject werd de Participatiewet op 1 januari 2015 ingevoerd. Hiermee werden WWB, Wajong en Wsw min of meer bij elkaar gevoegd. Binnen de WWB werd een groot aantal maatregelen van kracht die het beroep op en de hoogte van de uitkeringen moesten verminderen. Vanuit dezelfde bezuinigingsgedachte werden zowel Wsw en Wajong grotendeels afgesloten voor nieuwe instroom. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de re-integratie naar werk en de uitkeringen van mensen met een arbeidsbeperking die voorheen in de Wajong of Wsw zouden komen. Het Rijk stelde daarvoor het geld beschikbaar. Zowel voor de uitkeringen als voor de re-integratie. Vergeleken met de vroegere budgetten ruim onvoldoende. Ook werkgevers en werknemers lieten zich niet onbetuigd en sloten in april 2013 een Sociaal Akkoord. Daarin werd afgesproken dat werkgevers tot 2026 100.000 extra werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking zouden scheppen. De overheid deed er nog eens 25.000 bij. De verantwoordelijkheid voor de matching van werkzoekenden met een arbeidsbeperking en de extra ter beschikking gestelde werkplekken kwam te liggen bij het Regionaal Werkbedrijf. Die heeft de uitvoering belegd bij het Werkplein Twente. Hierin werken de Twentse gemeenten, SW-bedrijf, UWV en ROC van Twente samen. Gemeenten moeten de re-integratie ondersteunen van de klassieke WWB-doelgroep, nu mensen met een uitkering ingevolge de Participatiewet. Met ingang van 1-1-2015 ook voor een nieuwe doelgroep mensen met een arbeidsbeperking. Omdat de Wsw en Wajong voor deze doelgroep op slot zit, is er meestal ook een uitkering ingevolge de Participatiewet van toepassing.

3. De Twentse regionale samenwerking kwam op gang. Werkgeversbenadering en matching zijn belegd bij Werkplein Twente. Dit is een samenwerkingsverband van de 14 Twentse gemeenten, UWV en op sommige locaties SW-bedrijf en ROC van Twente. Van belang is een eenduidige werkgeversbenadering met één contactpersoon per bedrijf. Die adviseur werk overlegt met de werkgever over de meest geschikte kandidaat. Uitkeringsachtergrond of woonplaats is daarbij niet leidend. We proberen regionaal te denken daarin. Dit heeft geleid tot regionale afspraken voor een heldere "governance" per 1-9-2017* met een eenduidig gebruik van systemen en instrumenten.

De sturing vindt plaats vanuit het portefeuillehouders-overleg Arbeidsmarkt en Economie. Dat betekent dat ook de samenwerking binnen de gemeenten op deze terreinen steeds intensiever wordt.

Per 1-9-2017 is een kwartiermaker aangetreden en is een Managementteam Werkplein Twente gevormd. Dit bestaat uit gemandateerde managers van de drie locaties (Enschede, Hengelo, Almelo) die onder de merknaam Werkplein Twente de werkgeversbenadering en het matchen op werk uitvoeren. De manager van elke locatie is verantwoordelijk voor het betrekken van het lijnmanagement in de gemeenten in het betreffende werkgebied.

4. De ketensamenwerking tussen gemeente en SWB is uitgelijnd. Het aantal mensen met een SW-indicatie dat werkzaam is binnen de SWB loopt terug. De toegang (en financiering) van nieuwe werkplekken is afgesloten door de komst van de Participatiewet. Infrastructuur en expertise worden ingezet voor re-integratietrajecten aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hierover worden jaarlijks werk- en resultaatafspraken gemaakt. De –sinds 1 januari 2017- verplichte uitvoering van beschut werk – nieuwe stijl- is ondergebracht bij SWB. De uitwerking daarvan kan nog veranderen na wijzigingen in regelgeving (bijvoorbeeld een cao voor deze sector).

5. Het ministerie van OCW streeft naar een kwaliteitsverbetering van het MBO. De maatregelen staan genoemd in de nota "Focus op vakmanschap". Eén van de voorgestelde maatregelen is het verzwaren van de toegangseisen voor het MBO met name op het gebied van taal en rekenen. Dit heeft als gevolg dat er minder leerlingen rechtstreeks naar het MBO kunnen.

6. Het RMC (Regionaal meld- en coördinatiepunt Voortijdig schoolverlaters) krijgt een verbrede taakstelling. Deze wordt wettelijk verankerd. Het is de bedoeling dat er een regionaal vangnet komt voor alle jongeren in een kwetsbare positie. Dit vangnet moet gerealiseerd worden door het verstevigen van de verbinding arbeidsmarktdomein en RMC en door afstemming MBO, VO en gemeente over de (zorg)ondersteuning. Dit is vastgelegd in een regionaal programma "De Twentse belofte".

7. De gemeenten Borne en gemeente Haaksbergen zijn aangesloten bij de Uitvoeringsorganisatie. Dat heeft vooral ook consequenties voor de werkprocessen rond de uitkeringen. Maar zeker ook op het gebied van re-integratie en werk. Via Werkplein wordt ingezet op werkgeversbenadering in deze gemeenten; via de inzet van werkcoaches wordt de matching en plaatsing in de regio gestimuleerd. Daarbij zijn uitkeringsachtergrond en woonplaats niet in de eerste plaats van belang.

8. Nieuwe doelgroepen dienen zich aan. Eind 2015 kwam een grote groep vluchtelingen naar Hengelo en de regio. Ook daaronder statushouders die toegewezen zijn aan Hengelo. Ervaringen uit het verleden hebben geleerd dat direct begonnen moet worden met een integratieprogramma mede gericht op werk. Dat vereist specialistische kennis en methoden. Ook de arbeidsgehandicapten van wie beoordeeld moet worden of en hoe ze betaald werk kunnen verrichten, dan wel ontwikkeld kunnen worden via dagbesteding naar betaald werk vragen specifieke aanpakken en deskundigheden. Niet alleen van de medewerkers maar ook van de bedrijven en instellingen die werkplekken kunnen bieden.

9. De interne organisatie is minder verkokerd. Door de doorvoering van de 3D's, de organisatie rond de ene toegang, de totstandkoming van wijkteams in Wijkkracht is het meer dan logisch dat de oorspronkelijke sectoren SZ en MO dichter tegen elkaar georganiseerd gaan worden. Dat moet leiden tot een logischer en snellere afstemming rond cliënten en een efficiëntere inzet van instrumenten. Ook wettelijke taken zoals de uitbreiding van taken richting arbeidsinschakeling van de RMC's (Meldpunt voor voortijdig schoolverlaters) zorgen er voor dat de organisatie verandert.

b. Vastgesteld en wettelijk beleid

1. Reikwijdte nota c.q. ontwikkelingen in wetgeving

Ook nu staan we weer voor een afweging hoe lang we met het geformuleerde beleid toe kunnen. Een paar ontwikkelingen:

-Er is volop discussie in het land over de uitwerking van de Participatiewet. Moeten we blijven aanpassen met reparatiewetgeving of komt er werkelijk één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Hoe moet het verder met de quotumwet, de banenafpraak en het beschut werk nieuw? Daarover zal niet eerder dan na de formatie van 2017 een besluit genomen worden.

De sturing vindt plaats vanuit het portefeuillehouders-overleg Arbeidsmarkt en Economie. Dat betekent dat ook de samenwerking binnen de gemeenten op deze terreinen steeds intensiever wordt.

Per 1-9-2017 is een kwartiermaker aangetreden en is een Managementteam Werkplein Twente gevormd. Dit bestaat uit gemandateerde managers van de drie locaties (Enschede, Hengelo, Almelo) die onder de merknaam Werkplein Twente de werkgeversbenadering en het matchen op werk uitvoeren. De manager van elke locatie is verantwoordelijk voor het betrekken van het lijnmanagement in de gemeenten in het betreffende werkgebied.

4. De ketensamenwerking tussen gemeente en SWB is uitgelijnd. Het aantal mensen met een SW-indicatie dat werkzaam is binnen de SWB loopt terug. De toegang (en financiering) van nieuwe werkplekken is afgesloten door de komst van de Participatiewet. Infrastructuur en expertise worden ingezet voor re-integratietrajecten aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hierover worden jaarlijks werk- en resultaatafspraken gemaakt. De –sinds 1 januari 2017- verplichte uitvoering van beschut werk – nieuwe stijl- is ondergebracht bij SWB. De uitwerking daarvan kan nog veranderen na wijzigingen in regelgeving (bijvoorbeeld een cao voor deze sector).

5. Het ministerie van OCW streeft naar een kwaliteitsverbetering van het MBO. De maatregelen staan genoemd in de nota "Focus op vakmanschap". Eén van de voorgestelde maatregelen is het verzwaren van de toegangseisen voor het MBO met name op het gebied van taal en rekenen. Dit heeft als gevolg dat er minder leerlingen rechtstreeks naar het MBO kunnen.

6. Het RMC (Regionaal meld- en coördinatiepunt Voortijdig schoolverlaters) krijgt een verbrede taakstelling. Deze wordt wettelijk verankerd. Het is de bedoeling dat er een regionaal vangnet komt voor alle jongeren in een kwetsbare positie. Dit vangnet moet gerealiseerd worden door het verstevigen van de verbinding arbeidsmarktdomein en RMC en door afstemming MBO, VO en gemeente over de (zorg)ondersteuning. Dit is vastgelegd in een regionaal programma "De Twentse belofte".

7. De gemeenten Borne en gemeente Haaksbergen zijn aangesloten bij de Uitvoeringsorganisatie. Dat heeft vooral ook consequenties voor de werkprocessen rond de uitkeringen. Maar zeker ook op het gebied van re-integratie en werk. Via Werkplein wordt ingezet op werkgeversbenadering in deze gemeenten; via de inzet van werkcoaches wordt de matching en plaatsing in de regio gestimuleerd. Daarbij zijn uitkeringsachtergrond en woonplaats niet in de eerste plaats van belang.

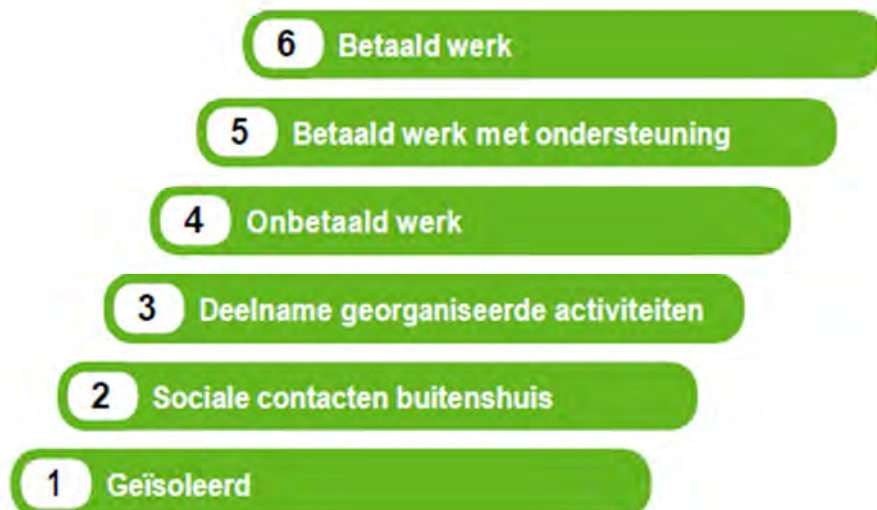
8. Nieuwe doelgroepen dienen zich aan. Eind 2015 kwam een grote groep vluchtelingen naar Hengelo en de regio. Ook daaronder statushouders die toegewezen zijn aan Hengelo. Ervaringen uit het verleden hebben geleerd dat direct begonnen moet worden met een integratieprogramma mede gericht op werk. Dat vereist specialistische kennis en methoden. Ook de arbeidsgehandicapten van wie beoordeeld moet worden of en hoe ze betaald werk kunnen verrichten, dan wel ontwikkeld kunnen worden via dagbesteding naar betaald werk vragen specifieke aanpakken en deskundigheden. Niet alleen van de medewerkers maar ook van de bedrijven en instellingen die werkplekken kunnen bieden.

9. De interne organisatie is minder verkokerd. Door de doorvoering van de 3D's, de organisatie rond de ene toegang, de totstandkoming van wijkteams in Wijkkracht is het meer dan logisch dat de oorspronkelijke sectoren SZ en MO dichter tegen elkaar georganiseerd gaan worden. Dat moet leiden tot een logischer en snellere afstemming rond cliënten en een efficiëntere inzet van instrumenten. Ook wettelijke taken zoals de uitbreiding van taken richting arbeidsinschakeling van de RMC's (Meldpunt voor voortijdig schoolverlaters) zorgen er voor dat de organisatie verandert.

3. Participatieladder.

Hieronder een uitleg en voorbeelden van de verschillende treden van de zgn. Participatieladder.

Afbakening treden participatieladder

Niveau 6 Betaald werk

- Heeft een arbeidscontract met een werkgever of is zzp'er EN
- ontvangt geen aanvullende uitkering van gemeente of andere uitkeringsinstantie EN
- wordt niet door anderen dan leidinggevende of collega's begeleid bij het uitvoeren van het werk EN
- maakt geen gebruik van WSW of gemeentelijke participatie-instrumenten.

Voorbeelden

- Baan met arbeidscontract
- Baan met arbeidscontract en pro forma nazorg (geen nazorg die gemeenten apart inkopen, maar nazorg als impliciet onderdeel van een re-integratietraject, waarbij geen sprake is van echte ondersteuning. De nazorg beperkt zich hierbij tot een- of tweemaal telefonisch contact)
- Zzp'ers
- Ondernemers

Niveau 5 Betaald werk met ondersteuning

- Heeft een arbeidscontract met een werkgever of is zzp'er en ontvangt daarbij ondersteuning, dat wil zeggen:
- maakt gebruik van gemeentelijke participatie-instrumenten OF
- ontvangt een aanvullende uitkering OF
- werkt in WSW-verband (intern, gedetacheerd of begeleid werken) OF
- volgt een reguliere opleiding met arbeidscomponent, onder het niveau van de startkwalificatie.

Voorbeelden

- WSW (intern/gedetacheerd/begeleid werken)
- Werk (parttime) met aanvullende uitkering van gemeente of UWV
- Werk met loonkostensubsidie
- Werk waarbij uitkering wordt verloond (o.a. bepaalde vormen van Work First)
- Werk met apart ingekocht instrument nazorg waarbij sprake is van echte ondersteuning
- Werk met externe begeleiding/jobcoach
- Werkt en volgt daarnaast een inburgeringsaanbod
- Werkt en volgt daarnaast een educatieaanbod
- Bbl-opleiding (4 dagen werken in leerbedrijf en 1 dag opleiding)
- Werken met stagevergoeding en zonder aanvullende uitkering

Niveau 4 Onbetaald werk

- Doet onbetaald werk; dat wil zeggen:
- heeft geen arbeidscontract EN
- voert taken uit en heeft daarbij verantwoordelijkheden naar anderen EN
- heeft minimaal eens per week fysiek contact met anderen bij het uitvoeren van het onbetaalde werk.

Niveau 3 Deelname aan georganiseerde activiteiten

- Neemt deel aan activiteiten in georganiseerd verband zoals verenigingen of opleiding EN
- voert geen taken uit met verantwoordelijkheden naar anderen (d.w.z. het is geen werk) EN
- neemt minimaal eens per week deel aan die activiteit waarbij hij/zij in fysiek contact komt met anderen.

Niveau 2 Sociale contacten buiten de deur

- Heeft minimaal één keer per week fysiek contact met mensen die geen huisgenoten zijn EN
- die contacten vinden niet plaats in georganiseerd verband EN
- voert geen taken uit met verantwoordelijkheden naar anderen (d.w.z. het is geen werk) EN
- die contacten beperken zich niet alleen tot functioneel contact met winkelpersoneel, hulpverlener et cetera.

Niveau 1 Geïsoleerd

- Heeft niet of nauwelijks contact met anderen dan huisgenoten EN
- de contacten buiten de huisgenoten beperken zich tot functionele contacten (winkelpersoneel, hulpverleners, buschauffeurs, etc.).

Voorbeelden

- Werken met behoud van uitkering (Work First, participatiebanen e.d.)
- Duale inburgeringstrajecten met een werkcomponent
- Re-integratie-instrument met werkcomponent
- Stages
- Vrijwilligerswerk (minimaal 1 x per week contact)
- Bol-opleiding (dagopleiding met zo nu en dan stage)
- GIT-trajecten (Ge-integreerde Trajecten - scholings-trajecten waarbij een beroepsopleiding met stages wordt gecombineerd met het leren van de Nederlandse taal)

Voorbeelden

- Volgen van een inburgeringsaanbod, educatieaanbod of re-integratie-instrument zonder werkcomponent
- Volgen van andere cursussen of opleidingen zonder werkcomponent
- Lidmaatschap vereniging (regelmatig een activiteit volgen waarbij je in contact komt met andere mensen)
- Regelmatig sport beoefenen in georganiseerd verband
- Vrijwilligerswerk (minder dan 1x per week contact)

Voorbeelden

- Mensen ontmoeten zoals burens, buurtbewoners en ouders van vriendjes van kinderen
- Regelmatig activiteiten buiten de deur ondernemen, zoals bezoek aan vrienden, bioscoopbezoek, museumbezoek, etc.
- Regelmatige mantelzorg voor niet-huisgenoten (die niet via een organisatie is georganiseerd)
- Individuele sporten zoals sportschool
- Neemt deel aan activiteiten in georganiseerd verband maar minder dan 1x per week
- Regelmatig kerk-/moskeebezoek (minimaal 1 x per week)

Voorbeelden

- Nauwelijks contacten buiten de deur
- Mantelzorg voor huisgenoten
- Alleen actieve contacten via internet/e-mail
- Dakloos zonder contacten met niet-daklozen behalve hulpverleners.

c. Participatie- en re-integratiebeleid.

1. Wat werkt wel en wat werkt niet?

Eind 2015 hebben wij door Kennispunt Twente een klein onderzoekje laten verrichten over het effect van re-integratietrajecten (via het toenmalige Fitis, nu SWB). Behalve dat het moeilijk was de juiste gegevens en definities te vinden, bleek dat er een klein positief verschil zat in de arbeidsmarktparticipatie van hen die wel en hen die geen traject volgden. De conclusie van dit onderzoek luidde als volgt:

“Mensen die een re-integratietraject hebben gevolgd stromen vaker uit naar werk dan mensen die geen traject hebben gevolgd, respectievelijk 27 en 20 procent. Het verschil tussen beide groepen is dus beperkt tot 7 procentpunten. Het deel van beide groepen dat niet uitstroomt is relatief even groot. Uitstroom vanwege een andere reden is onder de mensen die geen traject hebben gevolgd hoger dan onder de mensen die wel een traject hebben gevolgd.

Van de re-integratie-instrumenten is het extern re-integratietraject het meest effectief als het gaat om de uitstroom naar betaald werk, namelijk 37 procent. Daarbij moet opgemerkt worden dat bij een aantal trajecten het aantal deelnemers zeer klein is, waardoor het niet mogelijk is bij deze trajecten een uitspraak over de effectiviteit te doen.

Het intern traject resulteert vaker dan gemiddeld in een uitstroom vanwege een andere reden en bij de externe trajecten is dat vaker dan gemiddeld een uitstroom via Fitis.”

Jammer genoeg is er in Nederland weinig evidence-based onderzoek naar de resultaten van re-integratie instrumenten. Wij willen hieraan de komende periode aandacht besteden, liefst op het niveau van de arbeidsmarktregio.

Als we kijken naar de inzet van instrumenten bij bijv. arbeidsgehandicapten (Wajong, via UWV); dan zien we dat job-coaching en loondispensatie het meest ingezet worden.

We moeten het dan doen met wat ouder onderzoek dat een onderstaand beeld geeft:

- Loonkostensubsidies zijn relatief effectief
- Directe plaatsing met coaching bij werkgevers of als zzp-er is kansrijk
- Re-integratietrajecten werken vertragend bij zelfredzame mensen.
- Trajecten in laagconjunctuur zijn effectiever dan trajecten in hoogconjunctuur
- Voor jongeren is “preventie” nuttig, voor ouderen zijn trajecten nuttiger
- Trajecten “ uitstroom WWB” worden overschat door plaatsing bij gesubsidieerde instellingen.

2. In te zetten instrumenten

De in te zetten re-integratie en participatie instrumenten liggen vast in de participatieverordening 2015 en in de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Deze hebben deels een wettelijk karakter en voor een ander deel kunnen ze ingezet worden naar beoordeling van de werkcoaches/klantmanagers. Er moet een onderscheid gemaakt worden naar instrumenten gericht op de klant/werkzoekende zoals aanbodversterking, werkervaring, scholing e.d. en instrumenten gericht op de klant/werkgevers zoals proefplaatsing, no-riskpolis, loonkostensubsidie+loonwaardemeting. Gerelateerd aan de drie klantprofielen kan de volgende indeling gemaakt worden.

1. Voorlichtings- doorverwijzing en adviesfunctie m.b.t. direct werk i.s.m. Werkplein voor de groep zelfredzamen.

Te denken valt hier aan de collectieve voorlichtingsbijeenkomsten die voor nieuwe aanvragers georganiseerd worden elke week. Hoofddoel hierbij is mensen te wijzen op de verplichting werk te zoeken. Steeds meer informatie wordt digitaal aangeboden, ook via Werk.nl. Hierbij is het van belang een goede overgang van WW-situatie naar bijstand-situatie te organiseren (gebruik werkmap, reeds verrichte re-integratie inspanningen). Stimulering van ondernemerschap in de vorm van een eigen bedrijf en beroep valt hier ook onder.

2. Re-integratie-; leer- en werktrajecten i.s.m. o.a. SWB en Werkplein (werk in loondienst) en ROZ (werk als zzp-er of zelfstandige) en Leerwerkloket (scholing of werken en leren) voor de

"kwetsbare middengroep". Ook dienstverbanden met een re-integratiedeel vallen hieronder (bijv. werken bij Post.nl)

3. *Vrijwilligerswerk gericht op maatschappelijke participatie* voor de groep mensen die op afzienbare termijn niet (of nooit) naar loonvormende arbeid bemiddeld kunnen worden. Dit organiseren we in nauwe samenwerking met Wijkkracht, WMO-loket, vrijwilligersorganisaties en maatschappelijke organisatie in de stad. Gebleken is dat een iets meer gestructureerde vorm van korte sociale activering voor een deel van deze groep wenselijk is. Daardoor kunnen zij stijgen op de Participatieladder.

3. *Innovatie.*

Sociale innovatie is noodzakelijk vanwege veranderingen in de maatschappij, de arbeidsmarkt en de wetgeving. We hebben niet zozeer behoefte aan meer instrumenten en projecten, maar wel aan betere benutting van de bestaande en vanuit de vraag ontstane nieuwe. Daarbij is de (toekomstige) vraag van de werkgever leidend en mogelijkheden tot matching van de werkzoekende bepalend. Er zijn vier ontwikkelingen die nopen om bestaande instrumenten te hervormen of aan te passen en nieuwe toe te voegen.

a. In de re-integratiewereld is een tendens waarneembaar om mensen meer eigenaar te laten zijn van hun re-integratietrajecten. E-portfolio's, gebruik sociale media, linked-in sollicitatiegroepen, zelfhulpgroepen nemen langzamerhand de plaats in van groepsgewijze sollicitatietrainingen en c.v.-checks. Wij willen op deze toegenomen verantwoordelijkheid van de klant-werkzoekende voor zijn/haar eigen trajecten en gegevens inspelen door mee te draaien in experimenten rond deze werkwijze.

b. Een tweede ontwikkeling is waarneembaar dat bedrijven, instellingen en overheden die een werkgeversrol hebben meer en meer medeverantwoordelijk gemaakt worden voor het oplossen van maatschappelijk problemen. Soms vanuit een vrijwillige afspraak tussen sociale partners (banenafpraak), soms vanuit Maatschappelijk verantwoord ondernemen (PSO-ladder, de Slinger, Werkpakt Enschede), soms als onderdeel van een opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie. (social return on investment). Zowel landelijk, regionaal als lokaal zijn wij actief met het bevorderen van deze innovaties. Te noemen valt:

- inzet voor sociale economie en social firms (kennisdeling, lobby via G32 en VNG, concrete opdrachten via ROZ Twente, ondersteuningsprogramma TwenteMove2Social)
- deelname aan de City Deal voor sociale economie (trekker gemeente Utrecht)
- deelname aan experimenten als Social Impact Bonds "Jong Volwassenen" (samen met Enschede, Eindhoven, NJI en drie andere steden)
- opzetten, uitvoeren en monitoren van regionaal beleid rond SROI gebaseerd op de zgn. bouwblokkenmethode (werkgevers kunnen uit een menu kiezen welke vorm van social return ze inzetten)

c. Een derde ontwikkeling is dat de arbeidsmarkt regionaal is en deze verbonden wordt met de sociaaleconomische regio. Dat betekent dat de samenwerking tussen mensen in de publieke en private sector die zich bezighouden met arbeidsmarktbeleid en sociaaleconomisch beleid steeds meer noodzakelijk en ook natuurlijker wordt. Dat betekent weer dat er een synergie gaat ontstaan in instrumenten die gericht zijn op een betere werking van de arbeidsmarkt en die voor economische ontwikkeling. Drie voorbeelden:

-In het nieuwe beleid van de Provincie Overijssel (Iedereen doet mee) is sprake van vouchers voor opleidingen voor zelfstandigen zonder personeel/zelfstandige professionals (zzp-ers). Ook wij willen (regionaal) bevorderen dat mensen die als zzp-er werken op deze manier hun vaardigheden en vakkennis op peil houden.

-Via G32 en VNG Commissie Werk en Inkomen is de gemeente Hengelo de initiator achter de modernisering van het zgn. Bbz (Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen). Deze regeling wordt te veel gezien als een sociaal vangnet voor zelfstandigen in problemen en te weinig als mogelijk stimuleringsinstrument voor (kleine) ondernemers. Bij de uitwerking van de voorstellen zijn dan ook de Ministeries van SZW en EZ betrokken zodat op lokaal niveau beide domeinen meer uit het Bbz gaan halen. Voorstellen liggen inmiddels bij het Ministerie.

-Via de werkgeverskoepels VNO-NCW en MKB-Nederland is de noodklok geluid over het aantal "onzichtbare" jongeren. De MBO-raad heeft deze uitdaging opgepakt en is gekomen met een Perspectiefpact. Dit Pact kent twee elementen die voor de arbeidsmarktregio en Hengelo interessant zijn. Ten eerste de vorming van een Perspectiefjaar voor jongeren tot 27 jaar die gerichte ondersteuning een betere plek op de arbeidsmarkt kunnen gaan innemen. Ten tweede de totstandkoming van een Perspectiefhuis (lees LeerWerkloket) waar een levenlang leren

gefaciliteerd wordt voor werkzoekenden en werknemers. Dit om hen arbeidsfit te houden bij de snel veranderende vraag op de arbeidsmarkt.

d. Een vierde ontwikkeling is de flexibilisering van de arbeidsmarkt. Of we dit nu leuk vinden of niet, de invoering van de Wet Werk en zekerheid heeft er voor gezorgd dat werkgevers zeer beducht zijn om (na drie tijdelijke) vast contracten af te sluiten. Overigens is dit weer per branche verschillend. Onder zzp-ers speelt iets vergelijkbaars nl. de onbedoelde gevolgen van de DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties). De opkomst van pay-roll-constructies, detacheringspools en de populariteit van uitzendwerk hebben allemaal te maken met het afwentelen van de risico's van een vast contract voor de werkgevers. Wij willen hierop inspelen door het parttime werken vanuit de bijstand te bevorderen. Ook het combineren van losse werkzaamheden of kleine baantjes in een werkend systeem (bijv. Flexensie) met het daarbij wegnemen van (administratieve) belemmeringen van het hop-on –hop-off effect op de uitkering past hierin.

Daarnaast willen wij onderzoeken of detacheringspools (evt. regionaal) samen met ervaren uitvoerders als SWB voor werkzoekenden vanuit de bijstand een werkend instrument zijn in de steeds maar flexibel wordende arbeidsmarkt.

d. Uitvoering.

Hieronder twee aspecten van de uitvoering ter illustratie:

1. Het stroomschema "van intake naar werk".

Vanwege de "leesbaarheid" is dit schema over twee pagina's verdeeld. Hierin is schematisch aangegeven welke weg jongeren tot 27 jaar en mensen boven 27 jaar, al of niet met een arbeidsbeperking, moeten afleggen om naar werk te komen. De volgende toelichting is daarbij nog van belang:

4 weken zoektijd

De zoektijd voor Schoolverlaters VSO / Pro en Entree opleiding is, net zoals bij schoolverlaters uit andere onderwijstypen wettelijk verplicht. Echter geldt voor deze groep dat het zoeken onder begeleiding plaatsvindt van een klantmanager die contacten met de betreffende schoolopleidingen onderhoudt.

Klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Voor de keuzes (ABA, medisch advies, psychisch onderzoek en het raadplegen van een arbeidsdeskundige) om klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op het juiste traject te kunnen plaatsen, geldt dat er meerdere keuzes gemaakt kunnen worden indien dat noodzakelijk wordt geacht.

Nuggers (niet uitkeringsgerechtigden)

Nuggers waarbij sprake is van een re-integratieverplichting komen in de caseload van de werkcoach.

Loonkostensubsidie

Loonkostensubsidie kan ook worden toegepast voor mensen die niet in het doelgroepenregister staan.

2. Instrumentenkoffer Werkplein Twente.

De in deze koffer genoemde instrumenten staan ter beschikking wanneer ondernemers/werkgevers bereid zijn mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te plaatsen. Inzet van instrumenten vindt altijd plaats in nauw overleg met de adviseurs werk van het Werkplein en de begeleider/werkcoach van de klant-werkzoekende. Soms is inzet van een arbeidskundige noodzakelijk om de juiste inzet van instrumenten te bepalen.

De koffer is een hulpmiddel voor de accountmanagers Werk (contactpersonen van het Werkplein) en werkcoaches werkzoekenden om te bepalen welke instrumenten kunnen worden ingezet. Er is besloten om deze informatie niet in detailvorm met werkgevers te delen om te voorkomen dat de hoogte van de ondersteuning leidend wordt in de keuze voor passende werknemers.

Een overzicht van de in te zetten instrumenten is wel te vinden op:

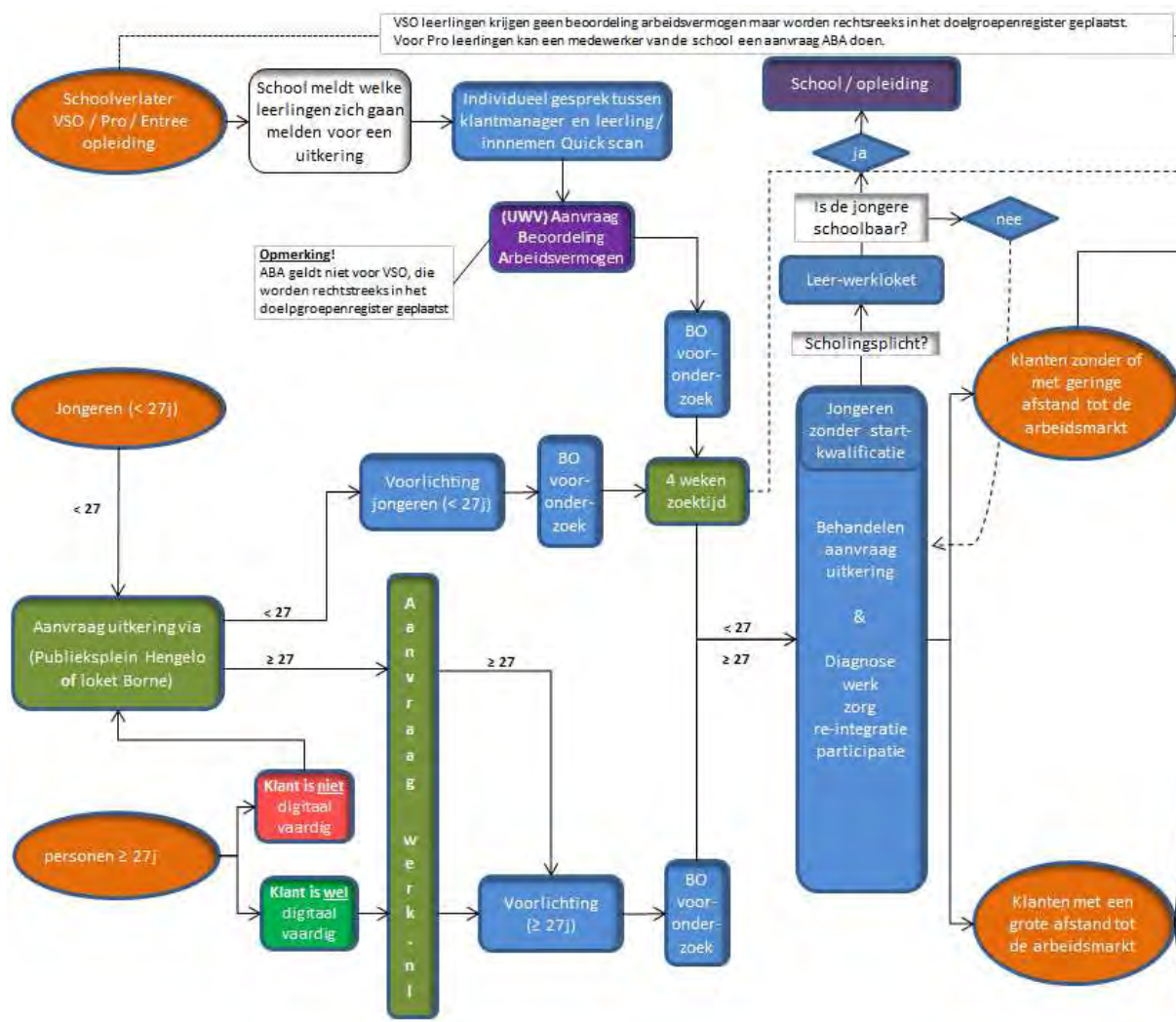
www.werkpleintwente.nl sector werkgevers onder het kopje "regelingen en subsidies".

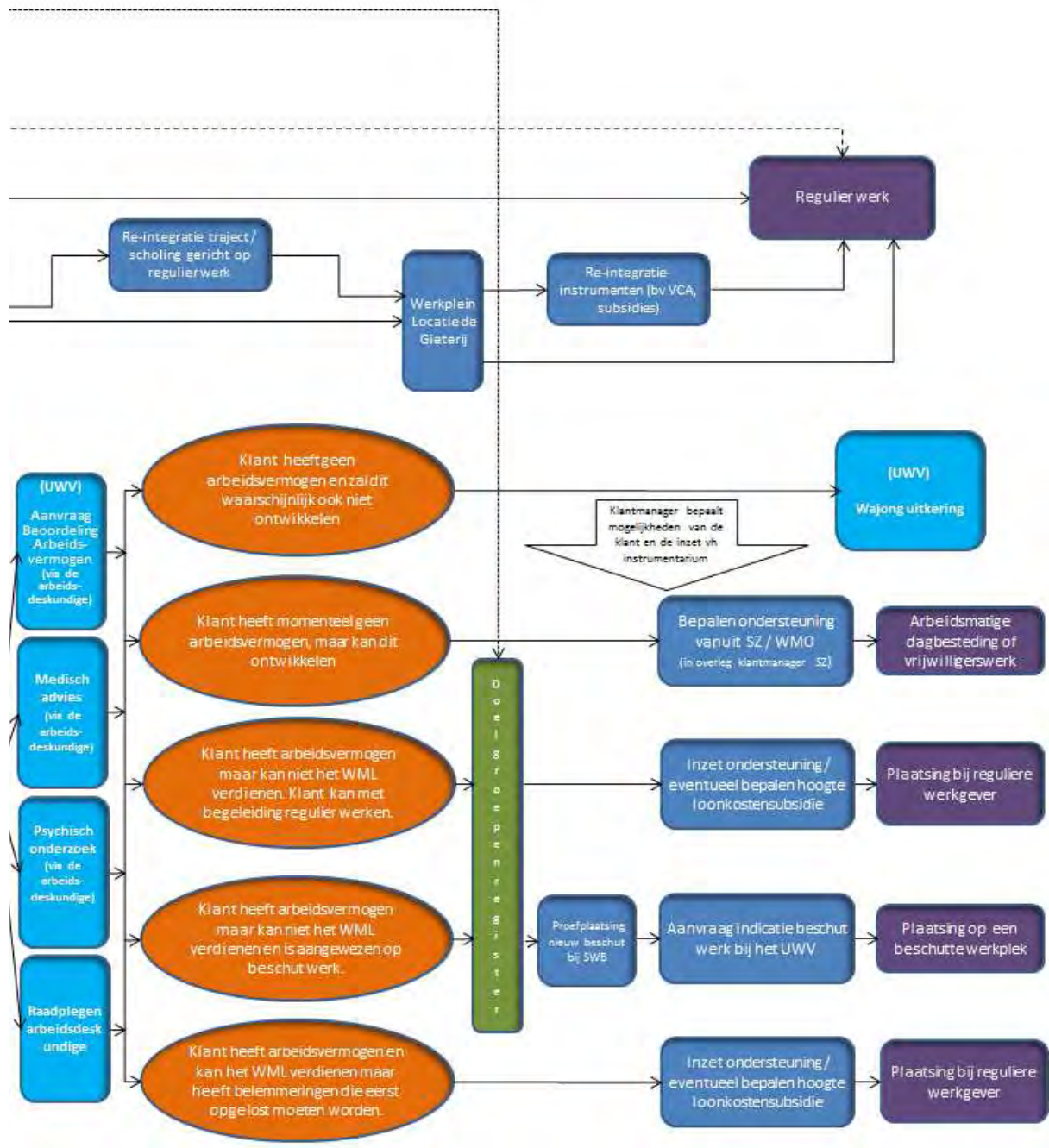
3. Werkplein Twente, locatie Gieterij Werkplein Twente is een (volgens de wet SUWI) verplichte samenwerkingsvorm tussen de 14 Twentse gemeenten en UWV Werkbedrijf. Werkplein Twente is verdeeld in 3 werkgebieden. Hengelo valt onder het werkgebied Midden Twente met de gemeenten Borne, Haaksbergen, Hof van Twente. De locatie is Gieterij (ROC van Twente) in Hengelo. Van oorsprong zijn de taken op het gebied van werkgeversdienstverlening in het Werkplein ondergebracht. Door middel van advisering, relatieopbouw en inzetten van instrumenten proberen de accountmanagers werk van het Werkplein bij werkgevers ook belangstelling te wekken voor kandidaten met een uitkeringsachtergrond en ook voor te stellen. Ook verzamelen zij geschikte werkplekken en koppelen deze aan werkzoekenden die onder begeleiding en coaching staan van de werkcoaches van de gemeenten en UWV. In die zin fungeert het Werkplein Twente als een werkgeversservicepunt. Werkplein Twente heeft een eigen marktwerkingplan dat uitgaat van de vraag van de werkgevers en ondernemers in de verschillende sectoren op de Twentse arbeidsmarkt.

4. Matchen op werk.

Naarmate de Participatiewet en de daaraan gekoppelde banenafspraken voor mensen met een arbeidsbeperking verder ingevoerd werd, bleek dat de mismatch tussen vraag en aanbod groot bleek. Bovendien begon vanaf midden 2016 ook de arbeidsmarkt in Twente aan te trekken c.q. knapper te worden. Daar waar voor die tijd de aandacht uitging naar het binnenhalen van zoveel mogelijk geschikte vacatures voor werkzoekenden in de gemeentelijke en UWV-uitkeringen, ontstond de situatie dat er voor veel projecten en vacatures onvoldoende kandidaten gevonden konden worden.

De aandacht moet dus gericht worden op het ondersteunen van mensen die niet direct op eigen kracht op de arbeidsmarkt terecht kunnen. In feite is het grootste deel van de populatie op de zgn. tredes 5 en 6 (de zelfredzamen) snel uitgestroomd en moeten ook de mensen op tredes 3 en 4 versneld geplaatst worden op de aangeboden vacatures. Daarvoor is het project "Matchen op Werk" in regionale context opgezet. Met extra middelen (dus niet regulier) vanuit ESF worden arbeidsmarktcoaches aangesteld die werkzoekenden die dat minder zelfstandig kunnen, vanwege hun afstand tot de arbeidsmarkt, helpen om banen te krijgen en te houden. De per 1 oktober 2017 aan te stellen arbeidsmarktcoaches werken onder coördinatie van het MT Werkplein vooral met en in de bestanden van de deelnemende gemeenten. Zo worden werkgeversdienstverlening en werkzoekendencoaching en -begeleiding op een natuurlijke manier verbonden.

Bijlage 3 Inspraaknotitie

Inspraaknotitie “Werk maken van werk”.

Het college van B en W heeft op 22 november 2016 het conceptbeleidsplan “Werk maken van Werk” 2016-2020 vastgesteld. In deze nota wordt aangegeven dat het huidige beleid op het gebied van participatie en re-integratie grotendeels wordt voortgezet. De invoering van de Participatiewet maakt een actualisatie noodzakelijk. Daarom is er extra aandacht voor kwetsbare jongeren en schoolverlaters. Maar ook voor ouders met kinderen. Nieuwe groepen zijn mensen met een arbeidsbeperking die in aanmerking komen voor de zgn. banenafpraak of voor zgn. beschut werk. Voor de uitvoering wordt samengewerkt met ketenpartners als Sociaal Werkbedrijf SWB, Werkplein Twente, ROC van Twente (scholing) en ROZ Twente (zelfstandigen).

Op 21 december 2016 heeft een beeldvormende politieke markt plaatsgevonden met discussiebijdragen van vertegenwoordigers van instellingen en organisaties: Edwin Kamp (ROC), Hans Hupkes (FNV Kaderlid), Arnoud Berghuis (Manager Werkplein Twente), Cora Mur, Marianne Janssen (Wijkkracht),

Inzien en zienswijzen

De conceptnota “Werk maken van Werk” heeft tot en met 9 januari 2017 ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn konden schriftelijk zienswijzen ingediend worden bij het college van B en W.

Hiervan is gebruik gemaakt door:

- Jan Schasfoort, maatschappelijk begeleider bij Menthol (gedateerd 21 december 2016)
- Cliëntenraad Minima Hengelo (gedateerd 17 januari 2017)
- Adviesraad Sociaal (gedateerd 18 januari 2017)
- FNV, een gezamenlijke reactie van de sector Uitkeringsgerechtigden, regio Oost; Lokaal FNV Midden Twente en de bestuurder FNV arbeidsmarkt Twente (gedateerd 10 februari 2017)

Algemene reacties.

Zowel tijdens de beeldvormende politieke markt, het technisch beraad als in de inspraakreacties klinkt door dat het beleid rond werk en inkomen, re-integratie en participatie ingewikkeld en veelomvattend is. Door sommigen wordt de nota meer als naslagwerk dan als beleidsstuk gezien en soms wordt de concretisering gemist.

Wij kunnen ons dat gevoel voorstellen. Het wordt ons en onze medewerkers ook niet gemakkelijk gemaakt met de voortdurende aanpassingen van vooral de Participatiewet en de regelgeving daarom heen. Daarbij moet steeds de balans gevonden worden tussen enerzijds de professionele afweging die o.m. klantmanagers of werkcoaches maken en de hier en daar dwingende regelgeving. Wij willen juist ruimte geven aan die professionaliteit van onze medewerkers en het eigen initiatief van onze burgers. Dat kan soms tot meerdere interpretaties leiden. Een tweede aspect van die voortdurende veranderende regelgeving is dat veel werkprocessen steeds maar weer moeten worden aangepast. Ook de regionale samenwerking en afstemming vraagt veel inspanningen en overleg.

Dat zijn ook de oorzaken dat deze inspraaknotitie en verdere behandeling van de nota “Werk maken van werk” even op zich heeft laten wachten. Het huidige beleid wordt immers grotendeels voortgezet, maar de omstandigheden en wetten veranderen snel. We hebben zoveel mogelijk daarop willen inspelen. De volgende ontwikkelingen zijn er de oorzaak van dat wij gewacht hebben met het verder brengen van deze nota:

- de vaststelling van de governance-structuur en benoeming van kwartiermaker per 1-9-2017
- de afstemming van diverse beleidsregels in regionaal verband (o.a. beschut werk-nieuw en studietoeslag arbeidsbeperkten)
- de vaststelling en implementatie (per 1 oktober 2017) van het regionaal SROI-beleid.
- de uitwerking van de verplichting per 1-1-2017 voor gemeenten om beschut-werk nieuw aan te bieden; dit heeft overleg gevergd in regionaal verband.

-de wijzigingen die in de loop van 2017 door het Ministerie zijn doorgevoerd in de instrumenten van de participatiewet. Beide om werkgevers te “ontzorgen”.

-de regionale aanpak op het gebied van ESF (Europees Sociaal Fonds) die het mogelijk maakt extra coaches aan te stellen in regionaal verband per 1-10-2017 in het project “matchen op werk”

-de noodzakelijke wijziging van werkgeversdienstverlening en opsporen van vacatures naar matchen op werk van doelgroepen, ook met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt, vanwege de toenemende vraag

In de aanvullingen aangebracht in de nota gaan we zoveel mogelijk in op deze wijzigingen. Sociale partners en ook gemeenten voeren een zeer sterke lobby richting het nieuwe kabinet om forse wijzigingen in de Participatiewet aan te brengen. Aan de stroom wijzigingen komt voorlopig nog geen einde.

Tevens hebben wij een “factsheet inclusieve arbeidsmarkt” toegevoegd waarin wij jaarlijks de actuele beleidsvoornemens en –uitvoering willen schetsen afhankelijk van de snel veranderende situatie op de arbeidsmarkt. Dat heeft nl. behoorlijke gevolgen voor scholing, opleiding, re-integratie en job-coaching. Daarmee is de nota “werk maken van werk” en de bijbehorende “factsheet inclusieve arbeidsmarkt” steeds meer een overzicht van instrumenten en beleid geworden in de ondersteuning van werkzoekenden en werkgevers naar de ideale match op de arbeidsmarkt.

Specifieke opmerkingen

Naast bovengenoemde algemene opmerkingen kent elke inspraakreactie wel een aantal specifieke opmerkingen die wij hieronder de revue laten passeren. Waar mogelijk geven wij aan wat hierover in het beleidsplan is opgenomen.

Jan Schasfoort, maatschappelijk begeleider Menthol

De heer Schasfoort vreest dat er onvoldoende aandacht is voor de positie van statushouders. Hij bepleit een extra LEF-project voor statushouders waarin aandacht voor inburgering, taal, scholing en werk.

Antwoord: Per 1-9-2017 zijn een tweetal werkcoaches binnen de gemeente Hengelo aan de slag gegaan die speciaal aandacht besteden aan de kansen op werk voor de statushouders.

Cliëntenraad Minima Hengelo (CMH)

De CMH komt met een gedegen advies op verschillende punten.

Antwoord: Wij zijn het eens met de CMH dat systemen als Sonar/WBS en GWS vooral hulpmiddelen zijn. Wij hebben het afgelopen half jaar grote slagen gemaakt ook op regionaal gebied om deze systemen werkend op elkaar af te stemmen. Ook is voor de doelgroep Banenafpraak landelijk de Kandidatenverkenner geïntroduceerd; deze heeft ook oog voor de competenties van de kandidaat en niet alleen voor diploma's en werkervaring. Met de opstart van het project “Matchen op werk” is het precies de bedoeling om via een grove selectie via de systemen op grond van persoonlijke ondersteuning de match op werk te maken.

De CMH is bang dat mensen die niet kunnen functioneren op de arbeidsmarkt vergeten worden. Dat is niet juist; door onze bestandindeling volgens de participatieladder erkennen wij dat sommige mensen niet verder kunnen stijgen dat trede 2 à 3. Voor deze mensen bieden wij activiteiten in het kader van maatschappelijke participatie. Wij hopen dat mensen die hier aan mee kunnen doen, ook stapjes maken op die participatieladder; dat hoeft niet per se betaald werk te zijn.

De CMH is verheugd dat de e-dienstverlening op zijn retour lijkt als éniĳ contactmoment. Uit de nota blijkt dat wij Juist voor mensen die wat meer begeleiding en ondersteuning nodig hebben onze middelen en inspanningen willen inzetten. Het project “Matchen op werk” geeft daar nog weer extra mogelijkheden aan.

De CMH wil zeer zorgvuldig omgaan met verdringing. Wij ondersteunen de CMH daarin. Inmiddels is het wetsontwerp toch aangenomen door de Tweede Kamer en ligt ter behandeling bij de Eerste Kamer (september 2017). Er zijn vragen over de uitvoering. Inmiddels participeren wij in een landelijke Divosa-werkgroep die de uitvoeringsaspecten wil afstemmen. Als dat onverhoopt niet lukt komen wij met een eigen routekaart.

De CMH vraagt zich af of er sancties zijn wanneer bij SROI de voorgestelde kandidaat niet wenst te accepteren. In ons regionaal afgestemde beleid gaan wij er vanuit dat het bedrijf dat door het aanvaarden van een overheidsopdracht een SROI-verplichting heeft opgelegd, zelf verantwoordelijk

is voor de invulling daarvan. Dat kan via een scala aan mogelijkheden vastgelegd in een zgn. bouwblokkenlijst. De aanbestedende gemeente (i.c. de regionale stuurgroep) controleert aan de hand van diezelfde bouwblokkenlijst of de invulling voldoet. Bij niet-voldoen kan het bedrijf een geldelijke boete tegemoet zien. De afspraken tussen de 14 Twentse gemeenten liggen vast. De CMH vraagt zich af wat het begrip “te oude voor de arbeidsmarkt” precies inhoudt en of mensen die naar het oordeel van de gemeente vanwege leeftijd geen kans meer heeft op de arbeidsmarkt, ontheven wordt van de arbeidsverplichting. Wij zullen mensen niet categoriaal ontheffen van de arbeidsverplichting; dit is een individuele afweging. Wij zijn het eens met de CMH dat de positie van de ouderen op de arbeidsmarkt een lastige is. Een groot deel van ons werkzoekendenbestand is ook boven de 55. Door inzet van extra arbeidsmarktcoaches in het regionale project “matchen op Werk” hopen wij mensen die wat ouder zijn toch door individuele ondersteuning en coaching te matchen op werk.

De CMH juicht het toe dat er meer kennis verzameld wordt over welke instrumenten bijdragen aan het vinden van werk en welke niet. In dat verband pleit de CMH ook aan de hand van het meegestuurd artikel voor het laten vallen van de verplichting om 5 keer per week te solliciteren. Wij zijn van plan om meer onderzoek te laten doen naar de effecten van re-integratiebeleid, al of niet in regionaal of landelijk verband. Wij wijzen er op dat het aantal sollicitaties dat moet worden verricht altijd afhankelijk is van de kansen en mogelijkheden van de werkzoekende.

Bovendien hebben wij de laatste maanden geconstateerd dat wij vele vacatures en projecten niet direct konden vervullen met geschikte kandidaten. Dat is de reden dat wij het regionale project “Matchen op werk” hebben opgezet. Extra inzet voor de ondersteuning van werkzoekenden die ondersteuning nodig hebben.

Adviesraad Sociaal

De Adviesraad Sociaal komt met enkele opmerkingen en adviezen en concludeert dat de nota veel aanzetten geeft maar vaag is in concrete afspraken en prestaties.

Antwoorden: Wij hopen dat duidelijk geworden is dat wij de tijd genomen hebben op verschillende concrete aanpakken en afspraken neer te zetten. Onder het kopje ‘Algemene reacties’ vindt u deze terug. Vooral de tot stand gekomen regionale “governance Werkplein”, het gezamenlijke project “Matchen op Werk” en de gezamenlijke aanpak van Social return on Investment illustreert onze wil tot regionale samenwerking en concrete resultaten op de arbeidsmarkt.

De Adviesraad is van mening dat in de regionale samenwerking alle 14 gemeenten zich zouden moeten conformeren aan de gemaakte afspraken. Daarover zijn nu ook afspraken gemaakt in de “governance” die door de 14 colleges is vastgesteld. Een per 1 september aangestelde kwartiermaker gaat deze afspraken concretiseren controleren

De adviesraad adviseert vroeger in de onderwijsketen activiteiten om uitval te voorkomen. Wij zijn dat eens met de Adviesraad en zijn ook op landelijk en regionaal niveau bezig om hier de noodzakelijk beleidswijzigingen door te laten voren, zodat wij dit lokaal kunnen concretiseren.

De Adviesraad vindt de nota weinig concreet. Wij constateren dat de Adviesraad het veelal eens is met de richting waarin wij ons beleid willen vormgeven, maar dat de nodige vragen heeft of de gevoelde ambities te weinig tot uiting komt in omschreven doelen.

Wij hopen door de toevoeging van de “Factsheet Inclusieve Arbeidsmarkt” duidelijk te maken welke concrete acties allemaal zijn ingezet in het afgelopen half jaar. Dat zijn er in onze ogen niet weinig. De Adviesraad mist de integraliteit met andere beleidsvelden zoals Jeugd en WMO. Wij wijzen erop dat door de vorming van de sector Sociaal per 1 oktober 2016 juist de integratie wordt nagestreefd. Dat er nog blokkades zijn in wetgeving, privacyaspecten en financiële schotten. Uit de nota “Met respect....” blijkt dat wij daar volop aandacht voor hebben; vandaar dat dat in deze nota niet uitvoering herhaald is. In de praktijk vindt de integrale benadering plaats in LEF projecten en bijv. de voorbereidingen voor een social impact bond “Jongvolwassenen”.

De Adviesraad biedt aan om mee te denken in vernieuwingsaspecten juist in de verbinding met andere beleidsvelden.

FNV

Met één brief reageren enkele sectoren van de FNV op de nota: sector Uitkeringsgerechtigden regio Oost, Lokaal FNV Midden –Twente en bestuurder FNV in de Arbeidsmarktregio Twente.

Antwoorden: De FNV pleit voor maatwerk en kennis van de individuele klanten. Wij zijn dat eens en hebben slagen gemaakt in de verbetering van de registratiesystemen en gaan ervan uit dat de persoonlijke advisering in het project “matchen op werk” bijdraagt aan het gewenste maatwerk. FNV waakt voor misbruik, wie werkt moet loon ontvangen. Wij zetten re-integratieinstrumenten in als opstapje naar werk. De arbeidsmarkt is in beweging. Daarom investeren wij in projecten rond leren en werken. Daarbij streven wij naar een zo kort mogelijke proefplaatsingen en periodes werken met behoud van uitkering (3 maanden) met een uitzicht op plaatsing. Voor wat betreft de

route kaart en het wetsvoorstel verdringing wordt verwezen naar de antwoorden op de vragen van de CMH.

De FNV is benieuwd naar de praktijk van het hoe, wat, waar, waarmee en hoe. Wij hopen dat door de jaarlijkse toevoeging van de “factsheet inclusieve arbeidsmarkt” de concrete projecten, aanpakken en beleidsvoornemens duidelijk gemaakt worden.

Bijlagen:

1. Reactie Jan Schasfoort
2. Reactie Cliëntenraad Minima Hengelo
3. Reactie Adviesraad Sociaal
4. Reactie enkele sectoren FNV.

Om hedenavond beargumenteerd in te kunnen spreken op de PM is de toezendtijd jammer genoeg te kort. Gezien de dikte van dit rapport zou de “nieuwe adviesraad” WMO in het voortraject betrokken moeten zijn en niet de WMO-Clëntenraad is mijn mening.

Maar vanuit onze oude WMO-CR rol en mijn activiteiten bij Wijkkracht Menthol als Maatschappelijk Begeleider zie ik onvoldoende aandacht voor de in deel 3.a.5 genoemde klanten Statushouders .

Een speciaal LEF project zou hiervoor welkom zijn, inburgering, taal- & stage begeleiding “vroegtijdig” geven een hogere slagingskans in deze complexe maatschappij en daardoor eerder een positieve invulling/betrokkenheid bij deze klanten , maar tevens minder uitgaven vanuit de gemeente over een periode van 5 jaar bezien !

Afstemming tussen SZ en Menthol hoe hierin verbeteringen zijn door te voeren in 2017 is een uitdaging die ik wel wil aangaan mits een akkoord van alle betrokkenen en het college van Hengelo.

Groeten van Jan Schasfoort

Werk maken van werk

Adviezen/opmerkingen en vragen van de Cliëntenraad Minima Hengelo (CMH)

Sonar/GWS – matching systeem

Op pagina 9 wordt gesproken over het hierboven genoemde matching-systeem. Een systeem waarmee een eerste (grobe) selectie gemaakt kan worden als er een aanvraag komt voor een project of een vacature. Vervolgens wordt opgemerkt: “Zo worden we minder afhankelijk van de interpretatie van de individuele klantmanagers”. De CMH heeft er reeds vaak op gewezen dat in een aantal gevallen de interpretatie van de individuele klantmanager problemen gaf/geeft.

Echter, op dit gebied, op het moment dat de klantmanager in zijn rol zit van bemiddelaar zijn wij van mening dat hij juist wel een toegevoegde waarde kan hebben.

Digitale systemen zijn goed in staat een selectie te maken op basis van ingevoerde data. Het betreft hier echter vooral ‘harde’ criteria zoals, bijvoorbeeld leeftijd, opleidingsniveau en het aantal jaren arbeidservaring. Op pagina 16 van ‘Werk maken van werk’ pleit de gemeente er voor juist meer rekening te willen houden met ‘zachte’ criteria zoals persoonlijkheid, potentieel en cultuurmatch. Criteria waarover juist de klantmanager het één en ander zou moeten kunnen zeggen omdat hij zijn klanten persoonlijk kent. Ons advies is dan ook om na de grove selectie door het systeem de klantmanager de cliënt te laten beoordelen op geschiktheid/haalbaarheid voor het project dan wel de vacature. Uiteraard moet dit in goed overleg met de werkcoach plaatsvinden in een zogeheten ‘warme’ overdracht.

Participatie- en re-integratiebeleid

Op pagina 10 staat: “Het maakt niet uit waarom iemand een afstand tot de arbeidsmarkt heeft, het feit dat die afstand met maatwerk overbrugd moet worden is van belang”. Volgens de CMH wordt hiermee de ‘positieve’ indruk gewekt dat iedereen uiteindelijk in staat moet zijn om actief deel uit te maken van de arbeidsmarkt/maatschappij, in een betaalde of onbetaalde functie.

De realiteit wil dat er groepen mensen zijn die absoluut niet in staat zijn om ook maar iets bij te dragen aan de arbeidsmarkt/maatschappij. Zij zijn allang blij dat ze in staat zijn een dag min of meer goed door te kunnen komen en de hond uit te laten. De CMH zou graag willen dat ook deze groep genoemd wordt en is benieuwd welk beleid de gemeente t.a.v. deze inwoners voor ogen heeft.

“face-to-face-dienstverlening”

De CMH schaaft zich graag onder de ‘juichenden’ van de gemeenten in Twente die blij zijn dat e-dienstverlening en e-coaching deels teruggedraaid gaat worden en er weer meer persoonlijk contact zal zijn met de cliënt /werkzoekende. Wij zouden hierin echter nog een stapje verder willen gaan.

Voor heel veel functies, bijvoorbeeld bij relatief eenvoudige, zich repeterende werkzaamheden is het absoluut overbodig dat een in potentie geschikte werkzoekende hiervoor persoonlijk zou moeten solliciteren.

Solliciteren is een vak. En een moeilijk vak! Waarom zoveel geld en energie besteden aan een vaardigheid die veel mensen, juist zij die op dit soort werkzaamheden aangewezen zijn, vrijwel nooit echt onder de knie krijgen.

De CMH adviseert dan ook nadrukkelijk om hier de werkcoach, in samenwerking met de klantmanager een actieve rol te laten spelen. Zij moeten in staat zijn om, door onder andere de nadruk te leggen op zachte criteria, deze werkzoekende bij een werkgever 'binnen te praten'. Hier wordt nog op terug gekomen onder het kopje 'tenslotte'.

Verdringingstoets

De CMH is teleurgesteld over het feit dat er vooralsnog geen meerderheid is in de Tweede Kamer voor een verplichte verdringingstoets. Deze toets zou er voor kunnen zorgen dat mensen met een bijstandsuitkering meer kansen hebben op een betaalde baan. Ook zou zo'n toets ervoor zorgen dat werknemers in loondienst en zelfstandigen zonder personeel (zzp'rs) beschermd worden tegen oneerlijke concurrentie door de inzet van onbetaalde krachten. De Raad van State is helaas van mening dat dit een gedecentraliseerde verantwoordelijkheid is.

Wij ondersteunen het van harte dat de gemeente Hengelo deze uitdaging wil oppakken en in de loop van 2017 met een 'routekaart' wil komen (afgestemd met werkgevers en werknemers) over wat wel en niet is toegestaan.

Verdringing van arbeid is een begrip met veel verschillende definities. Zo zou je hier bijvoorbeeld onder kunnen laten vallen de Poolse vrachtwagenchauffeurs die het werk van Nederlandse chauffeurs overnemen, tegen een lagere prijs. Maar ook het aannemen van iemand met een hbo-opleiding voor een functie waarvan de opleidingseisen mbo zijn, valt onder arbeidsverdringing.

Als ander voorbeeld noemen wij het traject naar arbeid bij Post.nl, waar uitkeringsgerechtigden maximaal drie maanden worden geplaatst. Deze maximale termijn wordt gehanteerd om arbeidsverdringing te voorkomen. Als een dergelijke groep echter meermaals per jaar of achtereenvolgens wordt geplaatst, heeft de werkgever geen noodzaak meer om betaalde werknemers aan te nemen, zodat er alsnog verdringing ontstaat.

Ons advies is dan ook om in gesprekken met werkgevers en werknemers over de routekaart met dit onderwerp zeer zorgvuldig en kritisch om te gaan.

Social return on investment (SROI)

Op pagina 17 wordt het begrip 'Social return' genoemd. In het stukje tekst daaronder zien wij o.a. het volgende staan: "Een tweede belangrijk uitgangspunt is dat de opdrachtnemer te allen tijde verantwoordelijk is voor de invulling van zijn/haar verplichting. Deze kan niet opzij gezet worden met als argument dat de gemeente/Werkplein geen geschikte kandidaten kan leveren".

De CMH vraagt zich af of er sancties tegenover staan wanneer een opdrachtnemer de kandidaat toch niet wenst te accepteren. Wij verwijzen hierbij naar afspraken die onze landelijke overheid in het verleden heeft gemaakt met werkgevers waarin zij de verplichting aangingen om een vooraf vastgelegd percentage allochtone werknemers of bijvoorbeeld vrouwen aan te nemen. Er is hier weliswaar zo nu en dan op gecontroleerd maar er stonden geen sancties tegenover het niet nakomen van de gemaakte afspraken.

Het personeelsbestand van diezelfde overheid voldoet nog steeds niet aan deze verplichtingen.

Ons advies is om hierover duidelijke (dwingende) afspraken te maken binnen de 14 gemeenten.

Te oud voor de arbeidsmarkt

Op pagina 20 van 'Werk maken van werk' onder het kopje '*Klantmanagers*', staat 'of te oud is voor de arbeidsmarkt'.

In het stuk daarvoor wordt geschreven dat klantmanagers meer nadruk gaan leggen op een kwalitatief goede intake. Citaat: "Bij de intake is kennis van het onderscheid tussen doelgroepen die een beroep doen op re-integratieondersteuning en een uitkering van groot belang. Dat betekent dat ook in de klant-werkzoekende benadering een zekere 'segmentatie van de markt' moet plaatsvinden". Einde citaat. Eén van de groepen die een beroep doen op een uitkering is de groep ouderen voor wie de arbeidsmarkt geen kansen (meer) biedt en voor wie omscholing geen zin (meer) heeft.

De CMH is van mening dat het begrip 'te oud voor de arbeidsmarkt' een vrij rekbaar begrip is. Immers, in een ontspannen arbeidsmarkt (meer vacatures dan werkzoekenden) zal iemand niet snel te oud zijn voor een functie. Is de markt echter overspannen (meer werkzoekenden dan vacatures), zoals thans het geval is, dan zien we dat met name de groep ouderen het zeer lastig krijgt om her- in te treden op diezelfde markt. Daarnaast is het van nogal wat factoren afhankelijk of iemand al dan niet te oud is voor de arbeidsmarkt.

Zoals ook in 'Werken aan werk' gesteld wordt, zien de perspectieven er voor de toekomst wat dat betreft niet gunstiger uit voor oudere werkzoekenden.

De CMH vraagt zich af of het de bedoeling is dat klantmanagers geschoold worden om per individu aan de hand van bijvoorbeeld leeftijd, opleiding, werkervaring en (on)mogelijkheden die de arbeidsmarkt biedt te oordelen of iemand te oud is? En als dat dan het geval is wat betekent dat dan voor deze persoon.

De CMH wil de gemeente adviseren om beleid te ontwikkelen over hoe zij om wil gaan met deze specifieke groep. Durft de gemeente hem/haar te ontslaan van de sollicitatieplicht?

Zoals de Raad van State van mening is dat het onderwerp 'verdringingstoets' een gedecentraliseerde verantwoordelijkheid is, zo zijn wij van mening dat de beoordeling of iemand te oud is om nog te werken ook een gedecentraliseerde verantwoordelijkheid zou moeten zijn. Wel of niet 'te oud' heeft immers ook te maken met wat de regionale arbeidsmarkt te bieden heeft. De gemeente toont, ons inziens, werkelijk 'LEF' als zij ook hierin een uitdaging durft te zien.

Tenslotte

Natuurlijk begrijpen wij dat de gemeente beleid moet schrijven t.a.v. re-integratie van de groep uitkeringsgerechtigden in haar bestanden.

Op pagina 6 (rood genummerd) is een verslag te lezen over participatie- re-integratiebeleid. Ook worden daar enkele conclusies getrokken. Eén van die conclusies onderstreept ons advies t.a.v. bemiddeling dat wij hebben geschreven onder het kopje "face-to-face-dienstverlening".

Halverwege pagina 6 (rood genummerd) wordt een opsomming gegeven van de effecten van een aantal instrumenten. Ik citeer: “Directe plaatsing met coaching bij werkgevers of als zzp-er is kansrijk”. Daarnaast concludeert de auteur, op diezelfde pagina dat er jammer genoeg in Nederland weinig evidence-based onderzoek is gedaan naar de resultaten van re-integratie instrumenten. De CMH is blij met het voornemen van de gemeente dat zij hieraan de komende periode aandacht aan wil besteden.

In de bijlage vindt u een krantenartikel waarin de resultaten worden genoemd van een redelijk recent (21 april 2016) gehouden onderzoek door het Centraal Planbureau. Wij willen hier niet uitvoerig op ingaan maar hopen dat u het ter kennisname wilt lezen. Eén punt halen wij wel heel graag even voor het voetlicht. Het betreft hier het laatste deel van de eerste zin van het artikel, citaat: “..... of het verplicht veelvuldig solliciteren door werklozen; het effect is nagenoeg nul”. Einde citaat. In Hengelo moeten veel werkzoekenden verplicht vijf keer per week solliciteren. Het is met name deze verplichting waar heel veel werkzoekenden het moeilijk mee hebben. Wij vragen ons af welk doel de gemeente met deze verplichting denkt te bereiken. Des te vaker je solliciteert, des te meer kans je maakt hebben wij al eens als argument te horen gekregen. Wij vinden het een uitspraak die waarschijnlijk gebaseerd is op kansberekening maar die in de grillige praktijk van de arbeidsmarkt absoluut niet klopt. Het kan toch niet zo zijn dat de cliënt werkzoekende lukraak gaat solliciteren om aan vijf ‘turfjes’ per week te voldoen. Wij schreven al eerder in dit stuk dat solliciteren een vak is. Aan een goede brief en een goed Curriculum Vitae moet zeer zorgvuldig aandacht besteed worden. Het opleggen van deze plicht zal mensen juist demotiveren en ook frustreren. De CMH wil in deze de gemeente dan ook adviseren om deze eis nog eens goed te bezien en te herbeoordelen.

College van B&W gemeente Hengelo

Per e-mail gemeente@hengelo.nl

Adviesraad Sociaal

Per email hannekescholtebanis@gmail.com

Betreft: advies nota 'werk maken van werk'.

Kenmerk: AS-17.001

Hengelo, 18 januari 2017

Geacht College van B&W gemeente Hengelo,

Op verzoek brengt de adviesraad sociaal advies uit naar aanleiding van de nota 'Werk maken van werk'. Voordat we tot ons inhoudelijk advies komen echter eerst een opmerking over de procedure. De geboden tijdspanne tussen het indienen van het verzoek en het verwachten van een advies doet geen recht aan de zorgvuldigheid waarmee wij met de zaken willen bezig zijn. We hebben dan ook de tijd genomen om tot onze inzichten te komen en gaan ervan uit dat met dezelfde zorgvuldigheid ons advies wordt behandeld.

Inhoudelijk:

De adviesraad spreekt waardering uit voor de brede samenwerking die wordt voorgestaan. Tevens spreekt de regiobrede aanpak van jobfinding en jobmatching tot de verbeelding. Wel is de adviesraad van mening dat alle 14 Twentse gemeentes zich zouden moeten conformeren aan de gemaakte afspraken. Niet conformeren betekent in onze ogen: niet profiteren van de positieve consequenties van de aanpak.

De adviesraad heeft waardering voor de getoonde aansluiting met het veld van het onderwijs in de nota. Het is goed om niet af te wachten totdat het misgaat, maar eerder in actie te komen. We hebben wel bedenkingen bij de integrale inzet in onderwijs. Ons inziens zijn er vanuit preventief oogpunt in een vroeger stadium (in het onderwijs) activiteiten te ontwikkelen waarmee uiteindelijke uitval kan worden voorkomen. Nu beperkt zich de aansluiting tot de groep waar het al misgaat.

Het belang van de bestuurlijke contacten onderschrijven we. Diezelfde bestuurlijke contacten zouden moeten leiden tot afspraken met het Werkbedrijf om instroom vanuit de WW in de Bijstand tot een minimum te beperken. De adviesraad juicht een routekaart voor concurrentievervalsing toe. Het is niet duidelijk wie de afspraken in de routekaart controleert en wie ingrijpt als de situatie daarom vraagt.

Beleidsmatig:

De nota is in de ogen van de adviesraad weinig concreet.

Wij adviseren nadrukkelijk zowel intern als extern (met preferred suppliers) prestatieafspraken (inhoudelijk en kwantitatief) te maken en deze in de nota te benoemen. Tevens adviseren wij een systeem van monitoring en controle (eveneens zowel in- als extern) te ontwikkelen en in de nota vast

te leggen hoe dit eruit ziet. De nota in zijn huidige vorm laat te veel ruimte en geeft daarmee te weinig richting. De ambitie die we er in herkennen komt op deze manier niet in concrete ambities tot uiting.

In concreto kan hierbij gedacht worden aan afspraken met betrekking tot de specifieke aandacht voor kwetsbare groepen. Benoem die aandacht en koppel hieraan prestatieafspraken.

Voor wat betreft de banenafpraak adviseren wij het aan te stellen aantal mensen vast te leggen en te benoemen en in de nota scherp te formuleren wat er gebeurt als het vastgestelde aantal niet wordt gehaald.

De adviesraad heeft vragen bij de beweging die op gang gebracht moet worden met de klantmanagers. De adviesraad adviseert de beweging explicieter te benoemen: stel een vertrekpunt vast (nulmeting) en koppel daaraan het doel en de ambitie (prestatie) en maak helder waarom dit noodzakelijk is. Hetzelfde geldt volgens de adviesraad voor het vormgeven van de organisatie langs in de nota genoemde kernbegrippen. Waarom is dit noodzakelijk? En wat is het beoogd resultaat?

In meer algemene zin wordt de integraliteit met de andere beleidsvelden (WMO en Jeugd) gemist. De nota bevat in die zin, hoewel de kanteling, transitie en transformatie daartoe uitnodigt, nauwelijks vernieuwende elementen.

Concluderend:

De adviesraad is van mening dat de nota veel aanzetten geeft, maar dat concrete afspraken en prestaties ontbreken en dat de gevoelde ambitie te weinig tot uiting komt in omschreven doelen.

De adviesraad betreurt dit en biedt van harte aan om mee denken hoe en waar vernieuwing plaats kan vinden en waar en hoe verbinding gezocht kan worden met de andere beleidsvelden. We horen graag terug hoe ons advies een plek gaat krijgen in het verloop van dit beleidsterrein en zijn uiteraard graag bereid tot nadere uitleg.

Met vriendelijke groet, namens de Adviesraad Sociaal,

Mark Weghorst (voorzitter)

Hanneke Scholte (secretaris)

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Hengelo

Datum
10 januari 2017
Ons kenmerk
B010/HH/RvdV/JW
Onderwerp

Doorkiesnummer
0570512199

Geacht college,

Namens de FNV maken wij graag gebruik van de gelegenheid onze zienswijze te geven op uw nota 'Werk maken van werk'.

Sinds de invoering van de Participatiewet hebben gemeenten veel verantwoordelijkheden gekregen voor het laten meedoen van burgers die geen of moeizaam aansluiting vinden bij het aanbod op de arbeidsmarkt. De FNV maakt zich zorgen over de gevolgen voor deze werkzoekenden.

Uitgangspunt voor de FNV is dat werk moet lonen, dat werk veilig en duurzaam is. Steeds verdergaande flexibilisering in het bedrijfsleven maken werknemers tot kostenpost waarop werkgevers bezuinigen. Veelal worden eisen gesteld waaraan werkzoekenden redelijkerwijs niet kunnen voldoen. Dit lijkt zo te blijven, zolang de arbeidsmarkt ruim is. Het is tijd dat werkgevers weer in mensen gaan investeren.

Kortom, niet de werkzoekende heeft zozeer een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals u in uw nota constateert, het is eerder andersom: de arbeidsmarkt heeft een afstand tot de werkzoekende.

Maatwerk

De FNV pleit voor maatwerk. Ken uw pappenheimers! Welk talent heeft de werkzoekende? Wat zijn de beperkingen? Wat is nodig om hem of haar te laten ontplooien in werk dat loont, dat veilig en duurzaam is.

Papier is geduldig. Wij denken dat de gemeente Hengelo nog een weg te gaan heeft om zijn werkzoekende burgers echt te leren kennen. We adviseren hierin met voorrang te investeren. Het is daarbij logisch dat u qua inspanning kiest voor focus op de kwetsbare middengroepen die weliswaar werk kan vinden, maar daarbij hulp van de gemeente nodig heeft. Maar laat u daarbij niet teveel leiden door perverse prikkels om de eigen directe last te beperken.

De FNV houdt u voor niemand te discrimineren.

Vergeet bijvoorbeeld de niet-uitkerings-gerechtigden (nuggers) niet. Ook dit zijn uw burgers die hun inkomen lokaal besteden en daarmee bijdragen aan de lokale economie. Zij hebben ook recht op passende ondersteuning, al naar gelang hun persoonlijke talent en belemmering.

Misbruik

De FNV waakt voor misbruik. Wie productieve arbeid verricht, behoort daarvoor een passende arbeidsovereenkomst en beloning te krijgen. Laten we hierbij ook de productieve arbeid in de dagbesteding kritisch tegen het licht houden.

Het zou goed zijn om echt werk te maken van het instrument beschut werk, bestemd voor arbeidsgehandicapten waarvoor werkgevers redelijkerwijs niet zelf de begeleiding op zich kunnen nemen. Met een goed plan van aanpak kan ook deze doelgroep wel degelijk productief zijn.

Leren en werken is natuurlijk goed. Maar ook hier ligt misbruik op de loer. Lerend werken vereist per definitie intensieve begeleiding. Werken moet ook hier lonen als de arbeid productief is. Investeren in je eigen kansen en ontwikkeling is natuurlijk prima, maar mag niet alleen tot last van de werkzoekende zelf zijn doordat hij of zij eerst maar eens moet werken zonder loon.

Routekaart

De FNV deelt uw analyse dat de Participatiewet de concurrentie op de arbeidsmarkt tussen allerlei doelgroepen aan de zogenoemde 'onderkant van de arbeidsmarkt' heeft doen opblazen. Dit voedt bezuinigingsdrift en flexverslaving. Een hele industrie van zogenoemde 'sociale ondernemingen' trekt zich hieraan op. Werkgevers shoppen binnen de doelgroepen, elk met zijn eigen financiële voordeel.

Deze concurrentie is gebaseerd op perverse prikkels die lijden tot irrationale plaatsingen die niet in het belang van de werkzoekende is. Bovendien ligt ongewenste verdringing van regulier beloond werk voortdurend op de loer.

U doet er goed aan deze risico's te onderkennen en te vermijden.

Het is terecht dat werkgevers voor alle werkzoekenden (dus ook voor nuggers) die objectief gemeten (nog) niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen, net zo'n loonkostensubsidie kunnen ontvangen als voor arbeidsgehandicapten volgens de banenafpraak. Maar wees kritisch en niet te serviel naar werkgevers toe.

De FNV gaat om bovenstaande graag in op de uitnodiging om samen een routekaart uit te stippelen tegen verdringing in re-integratietrajecten.

Kortom, onze zienswijze, in acht aanbevelingen:

1. Ken uw werkzoekenden echt. Zorg voor maatwerk, gebaseerd op individueel talent en rekening houdend met persoonlijke beperkingen. Zoek daar de instrumenten bij. Gooi mensen niet op hopen.
2. Gun werkzoekenden, die dat nodig hebben, een professionele, door de gemeente betaalde, onafhankelijke ondersteuner die de hele omgeving overziet en de weg wijst.
3. Discrimineer niet. Ook niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers) hebben recht op passende steun van de gemeente.
4. Waak voor misbruik. Laat werken lonen, veilig en duurzaam zijn.
5. Voorkom ongewenste verdringing van reguliere banen. Zorg dat niemand ontslagen wordt om plaats te maken voor gesubsidieerde arbeid.
6. Bevorder dat het aanbod op de arbeidsmarkt dichterbij de reële mogelijkheden van werkzoekenden komt.
7. Investeer in beschut werk voor werkzoekenden die wel productief kunnen zijn maar allen met begeleiding die van een werkgever redelijkerwijs niet gevraagd kan worden.
8. Laten we samen inderdaad - ook met werkgevers - een routekaart tegen verdringing en concurrentie opstellen. En laten we dan ook bevorderen dat ook deze voor heel Twente telt.

Uw nota gebruikt veel woorden, maar het gaat in de praktijk toch vooral om het hoe, wat, waar, waarmee en hoe. Wat gaat de gemeente concreet doen om kansen op de arbeidsmarkt voor de werkzoekenden die een grote afstand tot regulier werk ervaren? Daarover blijft de FNV graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Roger van der Velde, bestuurder FNV, sector Uitkeringsgerechtigden, regio Oost,

Wim Langenkamp, voorzitter Lokaal FNV Midden-Twente.

Hans Hupkes, bestuurder FNV, arbeidsmarkt Twente.

Werk maken van werk

Factsheets

Factsheet Inclusieve Arbeidsmarkt Hengelo

Stand per 1-10-2017

- a. De gemeentelijke ondersteuning en inspanningen zijn gericht op een viertal terreinen:
 - Participatie
 - Leren
 - Werken
 - Ondernemerschap.
- b. Doelgroepen zijn: schoolverlaters, werkzoekenden, werkgevers en (beginnende) ondernemers
- c. Gemeente Hengelo heeft bestuurlijk en ambtelijk uitgebreide samenwerkingsnetwerken regionaal, provinciaal en landelijk. Deze zijn gericht op:
 - Verbetering en **optimalisering wetgeving** (landelijk; lobby via G32 en VNG, trekkerschap dossier onderwijs-arbeidsmarkt)
 - **Inclusieve arbeidsmarkt** (o.a. Eurocitiescongres), **ondernemerschap** via ROZ en **sociale ondernemingen** (provinciaal)
 - Gezamenlijke **werkgeverdienstverlening** via Werkplein Twente, werkbedrijf i.v.m. participatiewet, RMC-taken i.v.m. o.a. VSV (De Twentse belofte) (arbeidsmarktregio Twente)
 - **Innovaties/Ontwikkelingen**: LEF-project Pro-VSO, Social Impact Bond Jong volwassenen, Samen Leven in de wijk (lokaal gericht op betere afstemming en samenwerking 3d's)

INFOGRAPHIC

PARTICIPATIE & DAGBESTEDING

PARTICIPATIE EN DAGBESTEDING

Gemeente Hengelo, sector Sociaal

Maatschappelijke organisaties, gecontracteerde instellingen voor dagbesteding

MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE

Vrijwilligerswerk bij maatschappelijke organisaties

Participatie en maatschappelijk actief zijn (stijging op p-ladder)

Burgers die (nog) niet kunnen werken en geïsoleerd leven (trede 1 en 2 van de p-ladder)

Participatiecoaches van de afd. Werk en Inkomen en maatschappelijke organisaties binnen gemeente Hengelo

(ARBEIDSMATIGE) DAGBESTEDING

Dagbesteding op indicatie

Dagbesteding of ontwikkeling richting arbeidsvermogen (P-wet)

Burgers met een beperking zonder arbeidsvermogen

WMO-consulent van de afd. Zorg en Ondersteuning ism gecontracteerde dagbestedingsinstellingen

Participatie (incl. dagbesteding)

Burgers met een P-wetuitkering die ingedeeld zijn op trede 1 en 2 van de participatieladder (geïsoleerd) worden gestimuleerd **maatschappelijk te participeren** via bijv. vrijwilligerswerk. Doel is participatie en mogelijk groei op de participatieladder.

Burgers met een beperking zonder arbeidsvermogen kunnen in aanmerking komen voor geïndiceerde **dagbesteding**. In door WMO-gefinancierde dagbesteding zitten nu in Hengelo 29 wajongers (misschien met te ontwikkelen arbeidsvermogen). Uitdaging is te kijken of deze groep te ontwikkelen is naar beschut werk nieuw of naar een baan in het kader van de banenafpraak

INFOGRAPHIC LEREN

VOORKOMEN EN BESTRIJDEN UITVAL

Gemeente Hengelo, sector
Sociaal

Scholen, SWB, Werkplein

RMC Hengelo

Regionaal Meld- en Coördinatiecentrum voortijdig school verlaten)

Individuele ondersteuning en
registratie

Weer terug naar school of op een (leer-
)werkplek

Uitvallers voortgezet onderwijs

RMC Hengelo

DE TWENTSE BELOFTE

Alle jongeren tot 27 jaar in beeld

Alle jongeren in zorg, naar school of
werk

Uitvallers voortgezet onderwijs en
kwetsbare jongeren VSO-Pro

ITB-er (Interne trajectbegeleider) van
RMC op en ism de scholen (w.o. Entree-
opleiding?)

Leren –voorkomen en bestrijden uitval

RMC houdt zich bezig met **voortijdig schoolverlaters** (prioriteit terug naar school, anders naar arbeidsmarkt of dagbesteding). In kader van Twentse Belofte (regionaal RMC-plan) worden 4 ITB-ers en een kwartiermaker aangesteld. Taak: coaching van leerlingen tijdens laatste schooljaar richting arbeidsmarkt/stage. Samenwerking regelen met werkcoach (matching) en adviseur werk Werkplein (vacatures)

PRO-VSO: in het laatste leerjaar heeft de gemeente de zgn. **wajongnetwerken** van UWV overgenomen (8 klantmanagers; 4 scholen vast, 2 op afroep); dat betekent dat op leerlingniveau gevolgd wordt welk uitstroomprofiel de leerling heeft; wordt ook gevolgd via RMC (nieuwe taak). Bij uitstroomprofiel werk wordt via landelijk doelgroepregister een baan in kader banenafpraak gezocht. Cruciaal is hier de samenwerking en afstemming tussen RMC, Trajectbegeleiders in het kader van de Twentse belofte en werkcoaches op het Werkplein in het kader van matches op werk.

LEF-PROJECT

Begeleiding en ondersteuning naar
vervolgonderwijs en werk

Soepele overgang van school naar
vervolgopleiding of werk

Kwetsbare jongeren in laatste
schooljaar VSO-Pro

Contactpersonen VSO-Pro van afd.
Werk en Inkomen ism ketenpartners
op gebied van werk en scholing

PRO-ARBEIDSMARKT (tussenvoorziening - under construction)

Opleiding met door de branche
erkende deelcertificaten

(Leer-)werkplek met deelcertificaat evt.
met ondersteuning en
werkgeversinstrumenten

Schoolverlaters Pro onderwijs
zonder voldoende arbeidsmarkt-
kwalificaties

Pro-scholen ism ROC of (nu nog)
Aksept

ONDERSTEUNING ENTREE-OPLEIDINGEN (under construction)

Individuele begeleiding en coaching
richting werk of vervolgopleiding
tijdens Entree-opleiding

(Leer-)werkplek of vervolgopleiding
niveau 2 MBO

Leerlingen in het eerste jaar van de
Entree-opleiding

ITB-er (Interne trajectbegeleider) van
RMC op en ism de scholen (w.o. Entree-
opleiding?)

Leren: -aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt kwetsbare groepen

Lef-project

Een soepele overgang van school naar werk is voor kwetsbare jongeren van groot belang. In het Lef-project werken we intern en extern samen om te voorkomen dat jongeren tussen wal en schip vallen.

PRO-arbeidsmarkt

Wens: **onderwijsbekostigde "tussenvoorziening"** waar leerlingen via erkende deelcertificaten een arbeidsmarktqualificatie kunnen behalen en met behulp van reguliere instrumenten uit p-wet (LKS, jobcoaching) aan het werk kunnen. Zorgpunt: teveel aanmeldingen door PRO-VSO leerlingen bij de Entree-opleidingen: regie ontbreekt.

Entree-opleiding

Drempelloze aanmelding kan tot uitval leiden. Beter in beeld brengen; hulp door *itb-ers* via Twentse belofte. Trechtering (via Web-middelen) enorm voor matig resultaat(vgl. 700 potentieel – 100 gescreend aangeleverd – 70 gediplomeerd – 10 baan, waarvan 3-4 een contract.

Inzet itb-ers-werkcoaches-adviseurs werkplein om succesvolle Entree-leerlingen te begeleiden naar MBO-2; afvallers naar arbeidsmarkt (banen in het kader van banenafpraak via praktijkroute)

SCHOLINGSPLICHT

Behalen van startkwalificatie

Opleiding met startkwalificatie

Aanvragers van een P-wet-uitkering
zonder startkwalificatie

Klantmanagers afd. Werk en Inkomen
ism ketenpartners onderwijs

SCHOLEN OP VOORRAAD VOOR WERK (under construction)

Entree-opleiding met 'kop' in de
vorm van vakopleiding

Entree-opleiding (niveau 1,
arbeidsmarktkwalificatie) en 'kop' in de
logistiek met baangarantie op RBT

Mensen met een P-wet-uitkering/
ook LDR met een grotere afstand
tot arbeidsmarkt (p-ladder tot 3)

Klantmanagers afd. Werk en Inkomen
ism ketenpartners in onderwijs en
werk (ROC van Twente, SWB,
Werkplein)

PERSPECTIEFJAAR (pilot - under construction)

Behalen van startkwalificatie en
(beter) werk met ondersteuning
(lifecoach) en inkomens-
arrangementen

Adequate startkwalificatie/opleiding
en betaalde (leer-)werkplek

Jongeren tot 27 jaar zonder
startkwalificatie en zonder (goed)
werk die in potentie een
startkwalificatie kunnen en willen
halen, waar dat in het verleden
misging

Perspectiefcoaches (nieuwe
aanstellingen) van afd. Werk en
Inkomen ism ketenpartners onderwijs
en werk (regionaal) en kenniscentra
(landelijk)

LEERWERKLOKET

Scholingsadvies en bemiddeling
(financial engineering)

Betere werknemers of kansen op werk
in krapteberoepen

Werkgevers ('op-' en bijscholing
personeel); werkzoekenden die hun
kansen willen vergroten in bijv.
krapteberoepen

Klantmanagers, werkcoaches,
arbeidsmarktcoaches, adviseurs Werk
ism adviseurs Leerwerkloket en
ketenpartners onderwijs en werk

Leren: (levenlang) leren voor een betere plek op de arbeidsmarkt

Scholingsplicht

Gemeenten kunnen mensen die een aanvraag doen voor de uitkering P-wet en geen startkwalificatie hebben deze verplichten eerst scholing te volgen om deze startkwalificatie te halen.

Scholing op voorraad

In verband met de toenemende vraag op de arbeidsmarkt is het noodzakelijk zoveel mogelijk mensen arbeidsfit te maken. In het najaar 2017 staan plannen op stapel om via een Entree-opleiding bij het ROC met daarop volgend een korte vakgerichte opleiding mensen geschikt te maken voor branches waarin de vraag naar personeel manifest is: zorg, bouw, techniek en logistiek. Uitvoering vindt plaats in regionaal verband en past binnen de Agenda van Twente en het provinciaal beleid Human Capital.

Perspectiefjaar

De gemeente Hengelo wil gedurende 3 jaar 2 fte inzetten voor het ontwikkelen van het perspectiefjaar samen met MBO-raad, S-BB en ROC van Twente. Het gaat om jongeren van 23-27 die verkeerde keuzes op het gebied van scholing-arbeidsmarkt gemaakt hebben en via gerichte ondersteuning toch een startkwalificatie en een (betere) baan kunnen vinden en behouden. Inzet: individuele begeleiding, inkomensvoorziening, inzet instrumenten P-wet, WMO-, Onderwijs, Coaching.

Leerwerk loket

Werkzoekenden (maar ook schoolverlaters) kunnen gebruikmaken van het Leerwerkloket voor een scholingsadvies. Het leerwerkloket staat ook ten dienste van werkgevers die arrangementen zoeken voor hun werknemers om hen "op te scholen" of om te scholen. Wij zien mogelijkheden om het leerwerk-loket te positioneren als "perspectiefhuis" : een vraagbak op het gebied van levenlang leren.

INFOGRAPHIC WERKEN

WERKZOEKENDEN ONDERSTEUNING

Gemeente Hengelo, sector Sociaal

SWB Re-integratie, Werkplein, ROC van Twente (ketenpartners)

RE-INTEGRATIE

Re-integratietrajecten gericht op werk en inkomen

(Partiele) uitstroom uit de uitkering naar een (parttime) betaalde baan

Burgers met arbeidsvermogen en een uitkering volgens de P-wet die op redelijke termijn zelfstandig kunnen functioneren op de werkplek en voor hun eigen inkomen kunnen zorgen

Klantmanagers ism werkleerbedrijf SWB (Re-integratietrajecten)

GARANTIEBANEN

(Extra) banen die werkgevers beschikbaar stellen ihkv Sociaal akkoord 2013 onder toepassing van instrumenten uit P-wet

Duurzaam werk (met ondersteuning van werkgever en werknemer)

Burgers met of zonder P-wet-uitkering die opgenomen zijn in het LDR (Landelijk Doelgroepenregister) vanwege hun arbeidsbeperking

Werkcoaches en arbeidsdeskundigen van afd. Werk en Inkomen ism Werkplein

MATCHEN OP WERK

Extra begeleiding en ondersteuning bij het vinden van passend werk

Plaatsing op banen (bv in kraptesectoren) en uitstroom uit de uitkering

Doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt (vanwege beperkingen, niveau, afkomst, leeftijd)

Extra arbeidsmarktcoaches in een samenwerkingsverband tussen Werkplein (banen) en 14 Twentse gemeenten en UWV (mensen)

BEMIDDELEN NAAR WERK

Advisering en begeleiding richting werk via bestaande kanalen en instrumenten

Betaald werk en uitstroom uit de uitkering (ook parttime)

Burgers met een P-wet-uitkering die direct of met lichte ondersteuning kunnen werken (trede 5 en 6 op p-ladder)

Klantmanagers ism werkcoaches (begeleiding) en Werkplein (banen en vacatures)

RE-INTEGRATIE

Re-integratietrajecten gericht op werk en inkomen

(Partiele) uitstroom uit de uitkering naar een (parttime) betaalde baan

Burgers met arbeidsvermogen en een uitkering volgens de P-wet die op redelijke termijn zelfstandig kunnen functioneren op de werkplek en voor hun eigen inkomen kunnen zorgen

Klantmanagers ism werkleerbedrijf SWB (Re-integratietrajecten)

GARANTIEBANEN

(Extra) banen die werkgevers beschikbaar stellen ihkv Sociaal akkoord 2013 onder toepassing van instrumenten uit P-wet

Duurzaam werk (met ondersteuning van werkgever en werknemer)

Burgers met of zonder P-wet-uitkering die opgenomen zijn in het LDR (Landelijk Doelgroepenregister) vanwege hun arbeidsbeperking

Werkcoaches en arbeidsdeskundigen van afd. Werk en Inkomen ism Werkplein

MATCHEN OP WERK

Extra begeleiding en ondersteuning bij het vinden van passend werk

Plaatsing op banen (bv in kraptesectoren) en uitstroom uit de uitkering

Doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt (vanwege beperkingen, niveau, afkomst, leeftijd)

Extra arbeidsmarktcoaches in een samenwerkingsverband tussen Werkplein (banen) en 14 Twentse gemeenten en UWV (mensen)

BEMIDDELEN NAAR WERK

Advisering en begeleiding richting werk via bestaande kanalen en instrumenten

Betaald werk en uitstroom uit de uitkering (ook parttime)

Burgers met een P-wet-uitkering die direct of met lichte ondersteuning kunnen werken (trede 5 en 6 op p-ladder)

Klantmanagers ism werkcoaches (begeleiding) en Werkplein (banen en vacatures)

INFOGRAPHIC ONDERNEMERSCHAP

ONDERWIJS EN ONDERNEMERSCHAP

ROZ Groep

ROC van Twente, Saxion
Hogeschool, Universiteit Twente

ONDERNEMERSLAB TWENTE

Begeleiding en coaching bij starten
bedrijf, trainingen, gastcolleges en
leergangen

Studentbedrijf of een eigen bedrijf

MBO-studenten ROC van Twente

ROZ Groep en ROC van Twente

STAR/T (Start up Accelerator Refugee Twente)

Intensief fulltime groepsgewijs
programma van 5 weken en
individueel coachingstraject richting
ondernemerschap

Inzicht in ondernemerskwaliteiten en
starten van eigen bedrijf

Statushouders woonachtig in
Twente

ROZ Groep, Universiteit Twente, TIB
advies en Mindt

Onderwijs en ondernemerschap

De uitvoeringsorganisatie voor ondernemersadvisering ROZ Twente (een afdeling binnen de gemeente Hengelo) werkt samen met ROC van Twente aan verschillende projecten (o.a. Ondernemerslab) om ondernemerschap onder leerlingen te bevorderen. Voor statushouders is een aanpak ontwikkeld samen met o.a. UT, Saxion en ROZ.

STARTENDE ONDERNEMERS

ROZ Groep en gemeente
Hengelo, sector Sociaal

Werkplein Twente, 14 Twentse
gemeenten, Regio Twente,
provincie Overijssel

ONDERNEMEN NAAR VERMOGEN

Re-integratie en participatie
instrument door ondernemerschap
op bescheiden schaal

Ondernemersactiviteiten op
bescheiden schaal binnen kader
Participatiewet

Mensen met een Participatiewet-
uitkering en weinig kans op een
baan in loondienst

Sociale Zaken gemeente Hengelo

STARTEN VANUIT WERKLOOSHEID

Bbz: ondersteuningsinstrument met
financiering en tijdelijke inkomens-
aanvulling, advies en coaching

Een levensvatbaar bedrijf / zzp

Inwoners van gemeente die
werkloos zijn of met werkloosheid
bedreigd worden en
ondernemerscapaciteiten hebben

ROZ Groep

STARTEN EIGEN BEDRIJF / ALS ZZP'ER

Begeleidingstraject richting een eigen
bedrijf met advies, coaching en
trainingen

Een levensvatbaar bedrijf / zzp

Inwoners van Twente die
ondernemerscapaciteiten hebben

ROZ Groep

Startend ondernemerschap

Voor **mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt** en weinig tot geen mogelijkheden voor werken in loondienst is het programma "**ondernemen naar vermogen**" ingesteld. Dit is onderdeel van de participatie- en re-integratie-opdracht van de participatiewet. Binnen de mogelijkheden van deze wet is het voor een bepaalde groep mogelijk om op zeer bescheiden schaal ondernemersactiviteiten uit te voeren.

Voor **mensen die werkloos zijn of bedreigd worden met werkloosheid** heeft de wetgever het Bbz (Besluit Bijstand Zelfstandigen) opgezet. Op dit moment wordt gekeken naar modernisering en innovatie van de wet. Hengelo/ROZ is daar volop bij betrokken. Binnen die wet zijn er mogelijkheden voor kredietverstrekking en tijdelijke aanvulling van de winst tot bijstandsniveau. Belangrijk voor **startende ondernemers** (werkloos of niet) is de goede advisering en coaching. Dit wordt geboden door een uitgebreid advies- en coachingsprogramma van ROZ. Gericht op het succesvol van start laten gaan van de onderneming of als zelfstandige zonder personeel. Daarbij hoort ook het advies om niet van start te gaan. De levensvatbaarheidstoets is van groot belang. Steeds meer zzp-ers die de markt betreden doen dat onvoorbereid. Daarom is een coachings- en adviesfunctie van belang.

ONDERNEMERS

ROZ Groep

Gemeenten, Regio Twente,
Provincie Overijssel

ADVIES, COACHING EN TRAININGEN

Uitgebreid trainingsprogramma en coaching gericht op ondernemersvaardigheden en groei van het bedrijf

Meer kennis en vaardigheden voor deelnemende ondernemers

Pas gestarte en gevestigde ondernemers in Twente

ROZ Groep, eventueel mbv MKB scholingsvouchers (Provincie Overijssel)

ONDERNEMERS IN (TIJDELIJKE) PROBLEMEN

Bbz: (her)financiering en tijdelijke inkomensaanvulling (incl. schuldsanering), advies en coaching

Een levensvatbaar bedrijf / zzp

Ondernemers in (tijdelijke) problemen met in potentie levensvatbaar bedrijf

ROZ Groep

ONDERNEMERS MET SCHULDEN

Advies, coaching, sanering, voorkoming faillissement, minnelijk traject in problematische schuldensituaties

Schuldsanering, doorstart bedrijf of re-integratie naar baan in loondienst

Ondernemers (of ex-ondernemers) in problematische schulden

ROZ Groep

Bestaand ondernemerschap

Voor **ondernemers** die in potentie een levensvatbaar bedrijf hebben, maar met (tijdelijke) **moeilijkheden** worden geconfronteerd is ook het Bbz een geschikt instrument. Kredietverlening, tijdelijke aanvulling van de winst tot bijstandsniveau en coaching zijn kernelementen.

De praktijk wijst uit dat –sinds het vervallen van de eis van middenstandsdiploma, AOV in de vestigingswet- **scholing op gebied van ondernemerschap** een onderschoven kindje is bij zzp-ers en ondernemers. Ook verondersteld tijdgebrek is er de oorzaak van dat het opdoen van kennis er soms bij blijft zitten. Via de diverse sites van bijv. RVO is veel informatie te halen. Maar zzp-netwerken en ondernemerscafés blijken toch steeds weer een waardevolle aanvulling te zijn.

SOCIALE ONDERNEMINGEN

ROZ Groep

Gemeenten, Vrienden van H164, KplusV, Provincie Overijssel e.a.

STIMULEREN SOCIAAL ONDERNEMEN

Advies, coaching en soms financiering voor realiseren van winst én maatschappelijke impact via een onderneming

Levensvatbaar en financierbaar plan voor een bedrijf dat maatschappelijke impact realiseert

(Startende) sociale ondernemingen

ROZ Groep ism Twente Move2Social

Sociale ondernemingen

ROZ Twente heeft van de gemeente Hengelo ook als missie meegekregen het bevorderen van sociale ondernemingen. Een aardig initiatief is hier TwenteMove2Social: een opleidings-, coachings- en financieringsprogramma, opgezet met een aantal partijen waaronder investeringsfondsen, gemeenten en de Provincie. Dit willen we zeker gaan herhalen, uitbouwen en verbeteren. De schaal van Twente is zodanig dat ook hier de aanpak in de economische regio/arbeidsmarktregio optimaal is.

Behandelvorschlag

Onderwerp	Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022		
Zaaknummer	2148168	Portefeuillehouder	Marcel Elferink
Belangrijkste beslissing/-besprekingspunten	1. Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 vast te stellen; 2. De financiële consequenties te verwerken in de meerjarenbegroting 2018-2022; 3. Het college van B&W te delegeren om kredieten voor GRP projecten beschikbaar te stellen voor de planperiode 2018-2022.		
Historie	In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat de gemeenteraad een rioleringsplan (GRP) moet vaststellen. Dit is een wettelijke verplichting. In dit GRP staat hoe de gemeente haar zorgtaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater uitvoert. Het plan moet ook aangeven welke voorzieningen er zijn, wanneer deze aan vervanging toe zijn en wat de financiële gevolgen zijn. Het huidige GRP heeft een looptijd t/m 2017 zodat actualisering noodzakelijk is. Het (concept) GRP 2018-2022 is op 20 juni 2017 door het college vastgesteld, en vervolgens, in het kader van de gemeentelijke inspraakverordening, acht weken ter inzage gelegd. Er zijn géén inspraakreacties ingediend. Het concept GRP is ook voor commentaar verzonden aan: de inspecteur voor de Volksgezondheid in Overijssel, het waterschap Vechtstromen, Rijkswaterstaat en de Natuur- en milieuraad Hengelo. Het waterschap Vechtstromen is nauw betrokken geweest bij het opstellen van het plan en heeft via een brief van 31 juli 2017 (bijgevoegd) positief gereageerd op het GRP. Voor dit Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 is op 25 september een technisch beraad georganiseerd.		

Politieke Markt	8 november 2017			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Wiert Wiertsema	Coen Hartendorp	Theaterzaal	Fysiek	45 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming ter voorbereiding op besluitvorming in de raad			
Behandeladvies	De deelnemers aan de politieke markt worden gevraagd hun oordeel te geven over dit Rioleringsplan en de daarin aangegeven beleidsuitgangspunten en de voorgestelde wijze van verwerking van de financiële consequenties.			
Spreekrecht publiek	ja	duur: max. 5 minuten per persoon		

Raad	21 november 2017	
Doel van de sessie	Besluitvormend	
Behandeladvies	Op basis van de bespreking in de politieke markt wordt deze zaak als besprekingsstuk geagendeerd.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2148168	Heukels, Rob	FYS-WGW	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

De raad van de gemeente Hengelo, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, besluit:

1. Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 vast te stellen;
2. De financiële consequenties te verwerken in de meerjarenbegroting 2018-2022;
3. Het college van B&W te delegeren om kredieten voor GRP projecten beschikbaar te stellen voor de planperiode 2018-2022.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Op 20 juni 2017 heeft het college van B&W het concept Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (GRP) vastgesteld.

In het GRP is veel aandacht geschonken aan duurzaamheidsmaatregelen zoals beekherstel, subsidie voor afkoppelen van hemelwater van de gemengde riolering, subsidie voor de aanleg van groene daken en klimaatadaptatie (het voorkomen van wateroverlast door hevige neerslag). In plaats van het vervangen van oude rioolbuizen wordt ook onderzocht of de riolering niet van binnenuit kan worden gerepareerd door middel van een kunststof kous. Het rioolvervangingsplan is meer risico gestuurd. Hierbij worden de onderhoudsinspanningen gestuurd op de gevolgen van schade.

In het GRP worden ook voorstellen gedaan voor de invulling van de gemeentelijke grondwaterzorgplicht. Bij grondwateroverlast wil de gemeente meewerken aan oplossingen. Ook wil de gemeente een duidelijk aanspreekpunt zijn voor burgers en bedrijven betreffende de grondwaterproblematiek.

Conform de gemeentelijke inspraakverordening heeft het concept GRP 2018-2022 gedurende acht weken ter inzage gelegen. Er is een inspraakreactie ingediend door het waterschap Vechtstromen. Het GRP is in nauw overleg met het waterschap tot stand gekomen. Het waterschap onderschrijft het in het GRP geformuleerde beleid.

Het raad heeft het GRP 2018-2022 vastgesteld.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2148168	Heukels, Rob	FYS-WGW	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat de gemeente (de gemeenteraad) een rioleringsplan (GRP) moet vaststellen. Dit is een wettelijke verplichting. Het GRP beschrijft hoe de gemeente haar zorgtaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater uitvoert. Het plan moet ook aangeven welke voorzieningen er zijn, wanneer deze aan vervanging toe zijn en wat de financiële gevolgen zijn.

Het huidige GRP heeft een looptijd t/m 2017 zodat actualisering noodzakelijk is. Hiertoe is het (concept) GRP 2018-2022 opgesteld. Dit concept GRP is op 20 juni 2017 door het college vastgesteld. Het concept is vervolgens, in het kader van de gemeentelijke inspraakverordening, acht weken ter inzage gelegd. Er zijn geen inspraakreacties ingediend. Het concept GRP is tevens met verzoek om commentaar verzonden aan: de inspecteur voor de Volksgezondheid in Overijssel, het waterschap Vechtstromen, Rijkswaterstaat en de Natuur- en milieuraad Hengelo. Het waterschap Vechtstromen is nauw betrokken geweest bij het opstellen van het GRP. Bij brief van 31 juli 2017 (bijgevoegd) heeft het waterschap Vechtstromen positief gereageerd op het GRP.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

1. Het belangrijkste doel van de riolering is de volksgezondheid. Met de komst van de riolering is de levensverwachting van de bevolking sterk verhoogd. Dit moet gewaarborgd blijven. In Hengelo ligt ruim 600 kilometer riolering met een vervangingswaarde van ruim € 460.000.000,--. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor een goed beheer en onderhoud van deze kostbare ondergrondse infrastructuur.

Het in stand houden van de riolen moet tegen zo laag mogelijke kosten gebeuren. Concreet betekent dit dat riolen niet worden vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven doelmatiger zijn. Het nieuwe rioolvervangingsplan is gebaseerd op risico gestuurd beheer. Hierbij worden de onderhoudsinspanningen gestuurd op de gevolgen van schade. De gevolgen van een instortend riool onder een hoofdontsluitingsweg zijn bijvoorbeeld veel groter dan het instorten van een riool onder een groenvoorziening. Dergelijke aspecten zijn het uitgangspunt voor het nieuwe, mede op risico's gebaseerde, vervangingsplan.

De keuze voor deelreparaties, relinen of vervangen blijft maatwerk. Rioolvervanging wordt bij voorkeur uitgevoerd in combinatie met herstraatwerkzaamheden en, indien noodzakelijk, de herinrichting van de openbare ruimte.

De rioolvervangings- en renovatiekosten voor de komende 10 jaar zijn gemiddeld € 2.2 miljoen per jaar.

2. Het klimaat verandert. Hevige buien in de zomer zullen vaker voorkomen en worden nog heviger. Winters worden natter door langduriger neerslag. Het is ondoenlijk om de riolering zo groot te maken dat alle regenbuien altijd probleemloos verwerkt worden. Dit zou onevenredig veel geld kosten. Ook de beschikbare ruimte in de ondergrond is vanwege de vele kabels en leidingen beperkt. Regenwater dat niet meer in de riolering past, zal bovengronds afstromen naar laaggelegen gebieden. Er is onderzocht waar het regenwater heen stroomt en waar risicogebieden liggen. Het resultaat van dit onderzoek is een wateroverlastlandschapskaart (WOLK 2.0). Voor de planperiode van het nieuwe GRP is onderzocht hoe de door de klimaatverandering toenemende risico's gecompenseerd kunnen worden (klimaatadaptatie). Allereerst is gekeken naar eenvoudige bovengrondse maatregelen, zoals het verplaatsen van verkeersdrempels, verwijderen van betonbanden of het inrichten van een groenstrook voor tijdelijke waterberging. Als eenvoudige maatregelen onvoldoende effect sorteren kan een combinatie met extra waterberging in de vorm van bijvoorbeeld kratjes worden overwogen. Maatregelen worden zoveel mogelijk gecombineerd met afkoppelen, beekherstel, rioolvervanging en herinrichting van de openbare ruimte. In het kostendekkingsplan is rekening gehouden met ruim € 3.200.000,-- aan klimaatmaatregelen in de planperiode.

3. Sinds 2003 investeert de gemeente in herstel van de Hengelose beken. Dit doet zij samen met het waterschap Vechtstromen. Het in ere herstellen van de Hengelose beken schept mogelijkheden voor afkoppelen en oplossingen voor de gevolgen van de klimaatverandering (extra waterberging en afkoeling van de stad in de zomer). Daarnaast biedt beekherstel een extra impuls aan de kwaliteit van

de openbare ruimte, speelt het een belangrijke rol in de ecologische structuur en biedt het kansen voor recreatief medegebruik. In 2015 heeft het college met het bestuur van het waterschap Vechtstromen de samenwerkingsovereenkomst "Klimaat Actieve Stad Hengelo" ondertekend. In het kader van deze overeenkomst worden delen van de Hengelose bekenstructuur opnieuw ingericht maar worden ook nieuwe beken gerealiseerd zoals de Veldbeek en de Balktsbeek. In het kostendekkingsplan is ruim € 1.7 miljoen gereserveerd voor beekherstel en aanleg van de nieuwe Veldbeek en Balktsbeek.

4. Afkoppelen van hemelwater van de gemengde riolering is een heel duurzame oplossing om wateroverlast te verminderen en de vuiluitworp op de beken te beperken. Bij vervanging van een gemengd riool door een gescheiden riool vragen wij de bewoners om het dakoppervlak af te koppelen. Teneinde dit aantrekkelijk te maken stellen wij voor om de werkzaamheden aan de voorzijde van de woning, op particulier terrein, door de gemeente en op kosten van de gemeente te laten uitvoeren. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan de aanleg van een gootje door de voortuin. Verder stellen wij voor een afkoppelsubsidie beschikbaar te stellen (€ 5,- per vierkante meter afgekoppeld verhard oppervlak) voor het afkoppelen van de achterzijde van de woningen en voor afkoppelen van verhard oppervlak met mogelijkheid van afvoer naar de beken of naar de bestaande (ondergrondse) blauwe aderstructuur. Hiervoor dient een subsidieverordening te worden opgesteld. Voor de komende 10 jaar is voor afkoppelsubsidie € 165.000,- opgenomen in het kostendekkingsplan.

5. Vegetatiedaken kunnen een grote rol spelen bij de tijdelijke opslag van regenwater. Groene daken zijn duurzaam. Ze absorberen fijnstof en zorgen voor een beter luchtkwaliteit en in de zomer voor verkoeling in de stad. Om de aanleg van daken te stimuleren is er een subsidieregeling "Groene pet" vastgesteld. Hiertoe is in het vigerende GRP voor de periode van 3 jaar als pilot een bedrag van € 50.000,- beschikbaar gesteld. Wij adviseren u om gedurende een periode van 10 jaar in het nieuwe GRP 2018-2022 jaarlijks € 10.000,- beschikbaar te stellen voor de subsidieregeling "Groene pet".

6. In het vigerende GRP is beleid geformuleerd omtrent de invulling van de gemeentelijke grondwaterzorgplicht. Bij grondwateroverlast wil de gemeente meewerken aan oplossingen. Ook wil de gemeente een duidelijk aanspreekpunt zijn voor burgers en bedrijven betreffende grondwaterproblematiek en vragen over grondwater. De gemeente heeft ten aanzien van het ondiepere grondwater een regiefunctie.

De gemeente is verantwoordelijk voor voldoende ontwateringsdiepte van haar openbaar terrein. De perceeleigenaar is primair verantwoordelijk voor de ontwatering van zijn terrein. Ook is de eigenaar verantwoordelijk voor de bouwkundige staat en het onderhoud van zijn bouwwerken. Zo is een waterdichte kelder de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het pand.

Het vigerende grondwaterbeleid blijft onverminderd van kracht. Wel stellen wij voor om de uitvoering van maatregelen om grondwateroverlast tegen te gaan meer proactief op te pakken. Dit naar aanleiding van de vele meldingen over grondwateroverlast (ruim 350) in de winterperiode van 2015-2016.

Wij stellen voor om bestaande drainages zo goed mogelijk in stand te houden. In het kostendekkingsplan is rekening gehouden met extra budget voor het voldoende frequent doorspuiten van drainageleidingen om verstopping en dichtslibbing te voorkomen. Ook wordt een beheer- en onderhoudsplan voor de drainage opgesteld. Tevens stellen wij voor om in de zogenaamde grondwateraandachtsgebieden, waar nodig, versneld drainage aan te leggen. In het huidige GRP was aanleg van drainage alleen voorzien in combinatie met rioolvervanging. Aanleg van drainage zal veelal in combinatie moeten gebeuren met aanleg van drainage op particulier terrein. Deze aanleg is voor rekening van de particulier.

Mede naar aanleiding van de vele meldingen over grondwateroverlast zijn de grondwateroverlastlocaties goed in beeld. Deze locaties worden grondwateraandachtsgebieden genoemd. In de planperiode wordt in deze gebieden nader onderzoek gedaan naar aard en omvang van de grondwateroverlast. Indien nodig en wenselijk worden gebiedsgerichte drainageplannen opgesteld. Dit zijn technische plannen waarin wordt aangegeven in welke straten drainage wordt geadviseerd en op welke aanlegdiepte. In het kostendekkingsplan is voor de komende 10 jaar € 6.000.000,- opgenomen voor de aanleg van drainage in alle 20 grondwateraandachtsgebieden.

In samenwerking met het waterschap en de gemeenten Enschede, Almelo en Oldenzaal is recentelijk een website gemaakt waar burgers terecht kunnen met hun meldingen over grondwateroverlast. Op deze site wordt met name aandacht geschonken aan maatregelen die particulieren zelf kunnen nemen om grondwateroverlast tegen te gaan.

7. Voor het klimaatbestendig inrichten van de gemeente zijn medewerking en bijdragen van bewoners en bedrijven nodig, bijvoorbeeld om hemelwater van particuliere terreinen af te koppelen. Ook de aanleg van drainage willen we in samenwerking met bewoners doen. Naast deze concrete acties staan we open voor ideeën van inwoners van Hengelo om een klimaatactieve stad te maken. Hiertoe moeten we inwoners stimuleren, betrekken en voorlichten. In het kostendekkingsplan is voor

burgerparticipatie/campagnes gedurende een periode van 10 jaar, € 250.000,-- gereserveerd.

8. Onder de naam Twents Waternet werkt Hengelo samen met het waterschap Vechtstromen en de overige 13 Twentse gemeenten. Landelijke afspraken zoals vastgelegd in het Bestuursakkoord Water zijn voor Twente uitgewerkt in het afvalwaterakkoord "Waterwinst TAAK 2.0". Het doel van "Waterwinst" is om kosten te besparen, kwaliteit te verbeteren en kwetsbaarheid te verminderen. Deels moeten de gemeenten en het waterschap dit zelf voor elkaar krijgen en deel door nog intensiever samen te werken. De overheden moeten niet alleen onderling samenwerken maar ook met ondernemers, onderwijs en onderzoeksinstituten. Dit moet leiden tot innovatie en daarmee tot kostenbesparing. In het nieuwe GRP is hiervoor aandacht. Te denken valt onder andere aan de toepassing van riothermie (warmtewinning uit afvalwater) en sensortechnologie (meten in de riolering).

9. In het GRP 2018-2022 worden vele (riolerings)projecten benoemd, waarvan een groot aantal in de periode 2018-2022 zullen worden gerealiseerd. Hiervoor zullen afzonderlijke voorbereidings- en uitvoeringskredieten worden aangevraagd middels voorstellen aan het college van B&W.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

--

FINANCIËLE ASPECTEN

Financiële paragraaf GRP 2018-2022

Nieuw uitgangspunt voor dekking investeringen in GRP 2018-2022

Uitgangspunt in het nieuwe GRP 2018-2022 is zoveel mogelijk investeringen direct ten laste van de voorziening Riolering te brengen. Door zoveel mogelijk investeringen te dekken uit de voorziening worden rentekosten bespaard. De dotaties die in de voorziening moeten worden gestort, komen overeen met de afschrijvingen die voor een investering moeten worden gedaan.

Investerings die voorheen als milieu-investeringen werden aangeduid en werden geactiveerd en afgeschreven, kunnen wel degelijk ook ten laste van de voorziening Riolering worden gebracht.

Als er onvoldoende middelen in de voorziening zitten, worden de investeringen alsnog geactiveerd en afgeschreven.

Het nieuwe uitgangspunt voor de dekking van de investeringen zal er niet onmiddellijk toe leiden dat er helemaal geen investeringen meer zullen worden geactiveerd. Pas op langere termijn zal er voldoende worden gedoteerd in de voorziening, om alle investeringen direct ten laste van de voorziening te brengen. Tot die tijd zal er moeten worden geactiveerd, als de middelen in de voorziening onvoldoende zijn.

Exploitatie riolering

Het verloop van de exploitatie wordt als volgt ingeschat:

Exploitatielasten

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Storting in de voorziening	1.543.407	1.698.901	1.857.883	1.929.475	2.099.857
Afschrijving geactiveerde investeringen	572.189	592.424	613.391	674.394	737.135
Rentekosten over geactiveerde investeringen	1.277.510	1.257.275	1.236.309	1.265.456	1.288.657
Beheerslasten riolering	5.520.138	5.545.719	5.571.690	5.598.695	5.623.480
Totale lasten	8.913.244	9.094.319	9.279.273	9.468.020	9.749.129

Exploitatiebaten

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Opbrengst rioolheffing voor kwijschelding	8.980.991	9.163.420	9.349.756	9.539.913	9.823.138
oninbaar	-67.747	-69.101	-70.483	-71.893	-74.009
Totale dekkingsmiddelen	8.913.244	9.094.319	9.279.273	9.468.020	9.749.129

De exploitatielasten voor riolering ontwikkelen zich van € 8,9 miljoen in 2018 tot 9,7 miljoen in 2022. Hierin is ook de kwijschelding opgenomen onder beheerslasten. De hier genoemde bedragen zijn op prijspeil 2017, dus worden nog gecorrigeerd voor inflatie in de begrotingen van de desbetreffende jaren.

Investeringsen

De geplande investeringsbedragen in de periode 2018-2022 kunnen als volgt worden weergegeven:

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Investeringsen ten laste van de voorziening	5.279.085	4.520.900	2.185.147	1.964.000	2.100.095
Te activeren investeringen	0	0	2.260.980	2.070.890	1.469.809
Totaal geplande investeringen	5.279.085	4.520.900	4.446.127	4.034.890	3.569.904

De investeringen worden zoveel mogelijk ten laste van de voorziening gebracht. Als dat niet kan door onvoldoende saldo in de voorziening, worden de investeringen geactiveerd en afgeschreven

Tariefstelling rioolheffingen

De rioolheffing van 2018 tot en met 2022 heeft het volgende verloop:

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Tarief rioolheffing prijspeil 2017	217	221	226	230	237
Tarief rioolheffing prijspeil tariefjaar	220	228	236	245	256

In het GRP is gerekend op basis van prijspeil 2017. De tarieven in de bovenste regel zijn de tarieven die uit de berekening resulteren. De onderste regel zijn de tarieven geïndexeerd naar prijspeil van begrotingsjaar. De tarieven zijn hier weergegeven in gehele euro's. Bij de vaststelling van het tarief wordt gerekend met centen. Hierdoor kunnen bij de vaststelling van het tarief geringe afwijkingen ontstaan.

De tariefstijging is in totaal 3,5% per jaar. Dit is conform het bestaande beleid van voorgaande jaren.

BIJLAGE(N)

1. Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 Hoofdrapport;
2. Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 Bijlagenrapport;
3. Financiële bijlage;
4. Begrotingswijziging;
5. Reactie waterschap Vechtstromen d.d. 31 juli 2017.

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022

Hoofdrapport

Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022

Hoofdrapport

Hoofdrapport van het gemeentelijk rioleringsplan voor de planperiode 2018 t/m 2022

document: 16.125/3
versie: 3
datum: 30 mei 2017
projectnummer: GhI002.1
opdrachtgever: Gemeente Hengelo
werkgroep: Rob Heukels, Gerrit Knecht, Patrick Zwerink, Sem Becker (Gemeente Hengelo), Arjan Messelaar, Jopie de Ruijter (Broks-Messelaar Consultancy)
auteurs: Jopie de Ruijter en Arjan Messelaar
projectleider: Rob Heukels
advies/begeleiding:

Broks-Messelaar
CONSULTANCY

Samenvatting

Dit Gemeentelijk Rioleringsplan beschrijft hoe we de zorgtaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater uitvoeren in de periode van 2018 tot en met 2022.

Watertaken

Onze watertaken bestaan uit het inzamelen en afvoeren of verwerken van stedelijk afvalwater en regenwater. Voor zover doelmatig nemen we maatregelen tegen grondwateroverlast. Ook zorgen we samen met het waterschap Vechtstromen dat het stedelijk oppervlaktewater schoon, veilig en beleefbaar is.

De gemeente zorgt niet overal en niet altijd voor het water. Bewoners en bedrijven moeten zelf voor de voorzieningen op hun perceel zorgen. In sommige gebieden en situaties moeten zij het regenwater bergen en verwerken of afvoeren, of zelf maatregelen nemen tegen grondwaterproblemen. In dit plan is aangegeven wat de gemeente doet en waarvoor bewoners en bedrijven zelf verantwoordelijk zijn.

Accenten

Op hoofdlijnen is dit plan een voortzetting van het GRP 2013-2017. Op een aantal onderwerpen is het beleid verbreed en versterkt. In de komende planperiode geeft de gemeente extra aandacht aan:

Infrastructuur in goede staat

Riolering is belangrijk voor het beschermen van de volksgezondheid. Daarom zorgen we ervoor dat de infrastructuur in goede staat is en dat de goede werking van de riolering behouden blijft. We optimaliseren het moment van rioolvervangings, meer dan in de voorgaande planperiode. Dit blijft maatwerk. Werkzaamheden aan de riolering worden zoveel mogelijk gecombineerd met onderhoud aan wegen en straten en (her)inrichting van de openbare ruimte. Dat bespaart kosten en beperkt overlast.

Klimaatbestendig Hengelo

De kans op hevige neerslag is toegenomen en zal zeker verder toenemen in de toekomst. Hoeveel precies is onzeker. We kiezen voor een duurzame aanpak en maken het stedelijk waterbeheer klimaatbestendig met robuuste oplossingen. Door daarnaast te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties, houden we de risico's op wateroverlast beperkt. De komende decennia zal er meer inzicht ontstaan in de effecten van de klimaatverandering en kunnen we bepalen in hoeverre meer maatregelen nodig zijn.

Regenwater uit de afvalwaterketen

Veel regenwater stroomt nog samen met het afvalwater door de riolen naar de rioolwaterzuivering. Om de riolering te ontlasten en de rioolwaterzuivering beter zijn werk te laten doen, koppelen we het regenwater van de vuilwaterriolering af. Een groot deel van de gemeente is particulier terrein. Als de gemeente hemelwatervoorzieningen aanlegt, vraagt zij bewoners om de dakoppervlakken die afvoeren naar de straatzijde, af te koppelen. Bewoners die mee willen werken kunnen de werkzaamheden tijdens de looptijd van het project door de gemeente en op kosten van de gemeente laten uitvoeren voor wat betreft de voorzijde van de woning. De gemeente stelt een afkoppelsubsidie beschikbaar voor de achterzijde.

We voeren het regenwater af via de beken. Al meer dan een decennium investeren we samen met Waterschap Vechtstromen in het herstel van de Hengelose beken. Het in ere herstellen van de Hengelose beken schept mogelijkheden voor afkoppelen en het opvangen van de klimaatverandering. Komende periode herstellen we weer een aantal beektrajecten en leggen we een deel van de Veldbeek aan. Zo groeien de beken uit tot een netwerk van blauwe aders.

Aanpak grondwateroverlast

Bij de gemeente zijn diverse locaties bekend waar bewoners grondwateroverlast ervaren. We hebben nader onderzoek gedaan naar de aard en omvang van de grondwateroverlast en voor de komende planperiode een uitvoeringsprogramma grondwater opgesteld. Een van de maatregelen is dat we versneld drainage aanleggen. We doen dit alleen als bewoners ook bereid zijn om drainage op hun perceel aan te leggen. Het grondwater kan dan samen met het hemelwater naar de blauwe aders worden afgevoerd.

Samen met anderen

Door de klimaatverandering zullen hevige regenbuien vaker voorkomen. Om ook in de toekomst het wateroverlastrisico beperkt te houden moeten we de riolering en het stedelijk watersysteem hierop aanpassen. Zelfs nog grotere leidingen kunnen al dit water niet opvangen. Er zijn vooral bovengrondse maatregelen nodig, zowel in groenstroken van de gemeente als op particulier terrein. Daarom zet de gemeente in op (verdere) samenwerking:

Met bewoners en bedrijven

Een groot deel van Hengelo is particulier terrein. We hebben bewoners en bedrijven nodig om de watertaken goed uit te voeren. We gaan bewoners voorlichten, stimuleren en helpen om schoon regenwater van de riolering af te koppelen en hun tuin en dak te vergroenen. Grondwateroverlast kunnen we samen aanpakken, als bewoners en gemeente drainage aanleggen.

Tussen beleidsvelden

Gemeentelijke afdelingen die betrokken zijn bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte moeten samen zorgen voor een prettige en klimaatbestendige leefomgeving. Bijvoorbeeld door het nemen van integrale maatregelen die bijdragen aan het oplossen van meerdere opgaven of het afstemmen van de planning. Deze manier van samenwerken sluit aan op de integrale benadering waar de Omgevingswet straks vanuit gaat.

Met andere waterbeheerders

De gemeente werkt samen met het waterschap en omliggende gemeenten, om kosten te besparen, kennis te delen en kwetsbaarheid te verminderen. Om in de stad de gevolgen van klimaatverandering te beperken, hebben de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo, Waterschap Vechtstromen en provincie Overijssel de krachten gebundeld in de "KlimaatActieve Stedenband Twente". Samen geven we invulling aan een "Living Lab" voor klimaatprojecten, als onderdeel van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Kostendekking

Uit inspecties blijkt dat de meeste riolen in goede onderhoudsstaat verkeren. Door inzicht in de toestand van de riolen en het toepassen van risicogestuurd beheer verwachten we voor de lange termijn lagere vervangingskosten dan in het voorgaande GRP geschat.

Hengelo hanteert een financieringswijze waarbij investeringen in rioolvervangingen worden betaald uit een financiële voorziening, een soort bankspaarrekening. Vanaf 2018 gaan we dit nog verder uitbouwen. Hiermee verminderen we kosten, worden we minder kwetsbaar voor de rentestand en creëren we beleidsvrijheid over de inzet van middelen. Naar verwachting kan de stijging van de rioolheffing tot en met 2021 beperkt blijven tot 2,0% (3,5% inclusief indexering), zoals aangegeven in de tabel. De voorziening dekt het resterende dekkingstekort.

Tabel 1: Prognose rioolheffingstarief

jaar	Rioolheffing excl. indexering (prijspeil 2017)	Rioolheffing incl. indexering (1,5%)
2017	€ 212,88	€ 212,88
2018	€ 217,14	€ 220,39
2019	€ 221,48	€ 228,17
2020	€ 225,91	€ 236,23
2021	€ 230,43	€ 244,57
2022	€ 237,21	€ 255,54

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel van dit GRP	5
1.3	Reikwijdte en geldigheid	5
1.4	Totstandkoming	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Situatie en ontwikkelingen	7
2.1	De riolering van Hengelo	7
2.2	Evaluatie vGRP 2013-2017	8
2.3	Ontwikkelingen	10
3	Afvalwater	12
3.1	Doelen	12
3.2	Taakopvatting	12
3.3	Ambities	13
3.4	Aanpak	14
4	Hemelwater	15
4.1	Doelen	15
4.2	Taakopvatting	15
4.3	Ambities	16
4.4	Aanpak	17
5	Grondwater	22
5.1	Doelen	22
5.2	Taakopvatting	22
5.3	Ambities	24
5.4	Aanpak	24
6	Samenwerking	27
6.1	Samenwerken met bewoners en bedrijven	27
6.2	Samenwerken met collega's	27
6.3	Waterwinst	28
7	Financiën	29
7.1	Hoe werkt het?	29
7.2	Investeringen	29
7.3	Kosten	30
7.4	Rioolheffing	31
	Literatuur	33

Bijlagen (zie bijlagenrapport)

A	Afkorting
B	Begrippenlijst
C	Klimaatadaptatie
D	Aanwezige voorzieningen
E	Status maatregelen
F	Activiteitenplanning
G	Kostendekking
H	Informatie voor bewoners en bedrijven
I	Grondwateraandachtsgebieden 2017
J	Drinkwaterwinning Hasselo
K	Uitvoeringsprogramma grondwater Hengelo 2018 -2022

1 Inleiding

Water en riolering zijn van groot belang voor onze leefomgeving en de volksgezondheid. Het oppervlaktewater draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit en wordt gebruikt voor ontspanning en recreatie. Minder zichtbaar maar niet minder belangrijk, is de riolering onder de grond. Een goed functionerende riolering is essentieel voor de volksgezondheid en een schone leefomgeving.

1.1 Aanleiding

De riolering dient grote belangen. Met de aanleg, het beheer en het onderhoud ervan is veel geld gemoeid. En omdat riolering een lange levensduur heeft, is een planmatig beheer van deze, veelal

In de Wet milieubeheer is vastgelegd dat gemeenten een rioleringsplan (GRP) moeten vaststellen. Hierin staan de taken voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het plan moet ook aangeven welke voorzieningen er zijn, wanneer deze aan vervanging toe zijn en wat de financiële gevolgen zijn.

onzichtbare, infrastructuur belangrijk. De gemeente is wettelijk (nog) verplicht¹ een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. Het GRP beschrijft hoe de gemeente haar zorgtaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater uitvoert.

1.2 Doel van dit GRP

Dit GRP dient als:

- document waarmee wordt voldaan aan de wettelijke planverplichting;
- document voor besluitvorming over het gemeentelijk water- en rioleringsbeleid;
- leidraad voor de uitvoering in de periode 2018 t/m 2022;
- basis voor de financiële planning voor de periode 2018 t/m 2022;
- informatiebron voor burgers en bedrijven, waarin zij kunnen lezen wat de gemeente doet en waarvoor burgers en bedrijven zelf moeten zorgen.

1.3 Reikwijdte en geldigheid

Dit plan gaat over de gemeentelijke taken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Na vaststelling door de gemeenteraad heeft het plan de status van “vastgesteld beleid van Gemeente Hengelo”. Het plan is geldig voor de periode 2018 tot en met 2022 en geeft een doorkijk naar het verloop van de kosten op lange termijn.

Rapporten

Het GRP bestaat uit meerdere rapporten. Naast dit hoofdrapport omvat het plan:

- Bijlagenrapport GRP (17-006-1 GRP2018-2022_bijlagenrapport);
- Digitaal kostendekkingsplan (17-010-1_KDP);
- Uitvoeringsplan grondwater (2017);

¹ De verwachting is dat de planverplichting van de Wet milieubeheer opgeheven wordt met de komst van de Omgevingswet.

- Rioolrenovatieplan (2017).

Dit betekent dat met het GRP ook bovenstaande documenten zijn vastgesteld en onderdeel zijn van het gemeentelijke riolerings- en waterbeleid².

1.4 Totstandkoming

Het GRP is opgesteld in overleg met Waterschap Vechtstromen. Het conceptplan is voorgelegd aan Waterschap Vechtstromen en Rijkswaterstaat. Voor inspraak door burgers en bedrijven is het plan ter inzage gelegd in het gemeentehuis ten tijde van vaststelling.

1.5 Leeswijzer

Na deze inleiding volgen zes inhoudelijke hoofdstukken: Situatie en ontwikkelingen, Afvalwater, Hemelwater, Grondwater, Samenwerking en Financiën. Dit zijn de hoofdlijnen van het GRP. Achtergrondinformatie en technische gegevens zijn zoveel mogelijk in de bijlagen geplaatst. Deze kunt u vinden het bijlagenrapport.

afbeelding 1: Kruidenwadi in het Broek

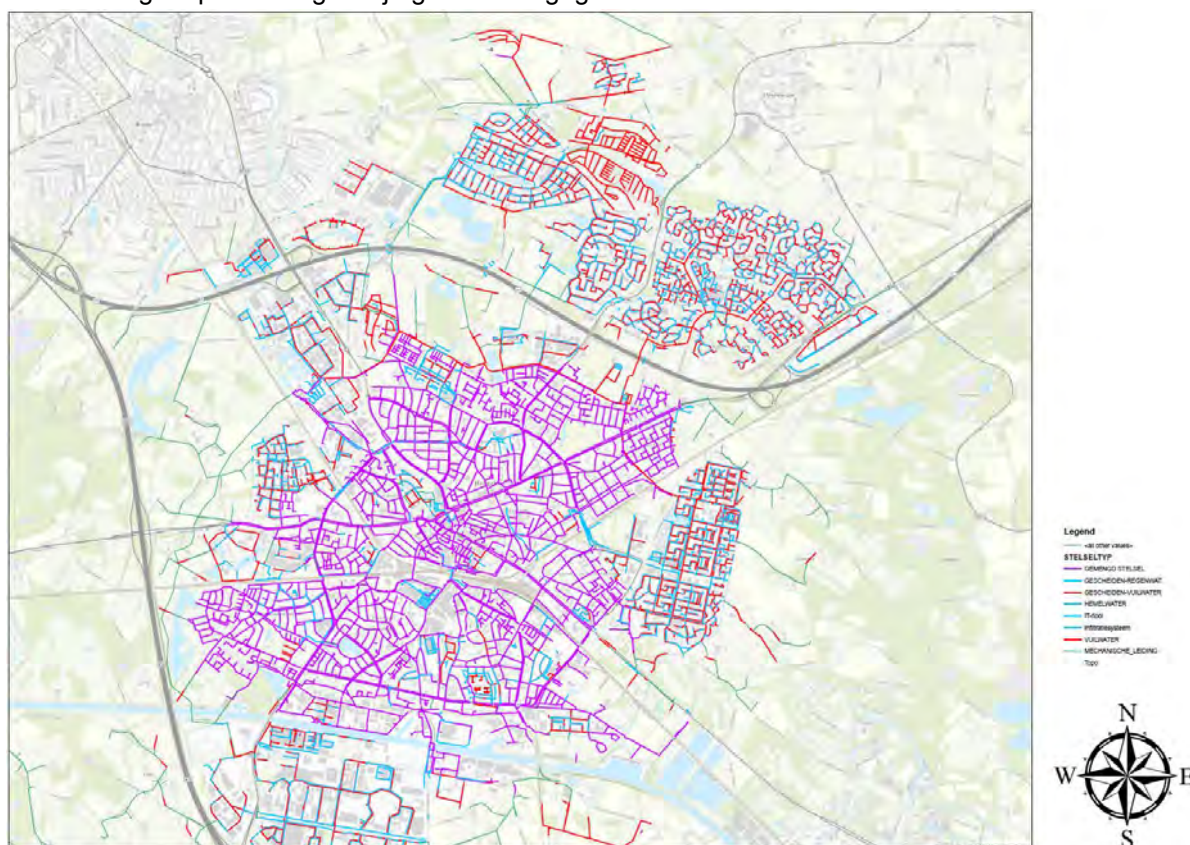
² Het Waterplan Hengelo uit 2006 wordt vervangen door de maatregelen t.b.v. een Klimaatactieve Stad in dit GRP.

2 Situatie en ontwikkelingen

U kunt geen dag zonder water. En zonder riolering zou u veel korter leven. Het water- en rioleringsbeheer zijn niet alleen van levensbelang, maar hebben ook invloed op uw portemonnee. De vervangingswaarde van de Hengelse riolering is ongeveer een half miljard euro.

2.1 De riolering van Hengelo

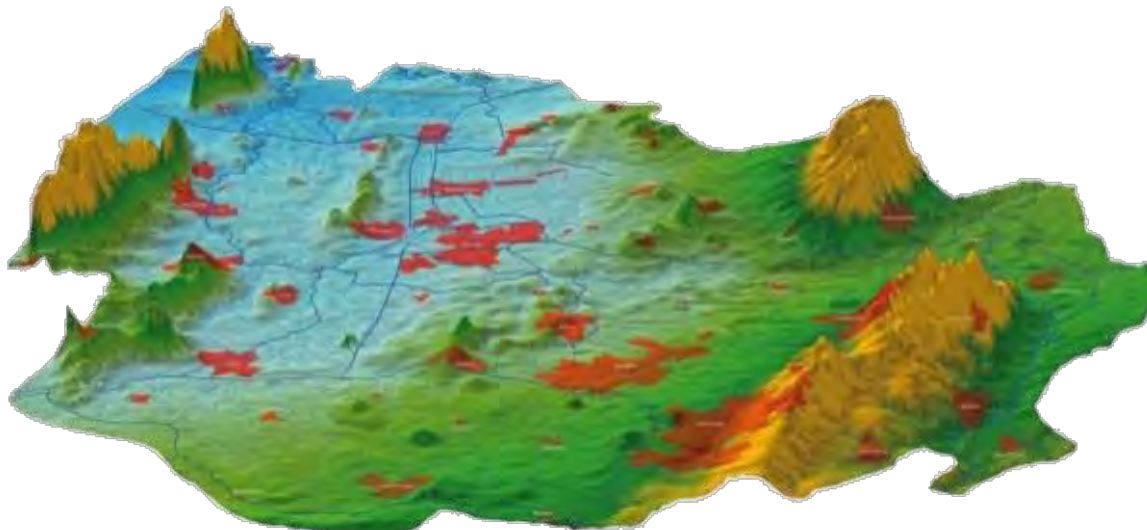
Onderstaande afbeelding 2 geeft een beeld van de rioleringsstructuur. Paars is het gemengde stelsel, rood het vuilwaterstelsel, lichtblauw zijn de hemelwaterriolen (inclusief infiltratiesystemen) en drukriolering en persleidingen zijn groen weergegeven.

afbeelding 2 De riolering van Hengelo

In de kern Hengelo liggen bijna 17.000 rioolstrengen met een totale lengte van 600 kilometer. In het buitengebied ligt nog eens ± 60 kilometer drukriolering en de riolering omvat allerlei bijzondere objecten zoals gemalen, stuwputten, overstorten en bergbezinkbassins. Voor het hemel- en grondwater zijn er allerlei regenwatervoorzieningen en vele drainageleidingen. Overzichten van de aantallen en omvang zijn te vinden in bijlage D. De langetermijnplanning voor vervanging en renovatie is opgenomen in het kostendekkingsplan.

Kenmerkend voor de Hengelose riolering en het watersysteem zijn de, voor Nederlandse begrippen, grote hoogteverschillen. De rioolstelsels liggen op de Twentse stuwwal Enschede – Oldenzaal met een hoogteverschil van circa 12 meter tussen oost en west. Hierdoor zijn er weinig rioolgemaal nodig, maar bij neerslag is er een groter risico op wateroverlast in de laaggelegen delen. Met stuwgebieden zorgt de gemeente dat het water geleidelijker naar beneden stroomt.

afbeelding 3 Het Twents stuwwallandschap. Bron: Waterschap Vechtstromen.

De vuiluitwerp vanuit de riolering is in de periode voor 2013 teruggebracht tot het basisniveau, zoals afgesproken met waterschap Vechtstromen en volgens de landelijke richtlijnen.

2.2 Evaluatie vGRP 2013-2017

De gemeente wil haar rioleringsplannen en de uitvoering daarvan blijven verbeteren. Daarom is voor het opstellen van dit GRP gekeken naar mogelijke leerpunten uit de voorgaande planperiode. De status van de maatregelen is opgenomen in bijlage E. De belangrijkste conclusies zijn:

Inzicht in de kwaliteit van de riolering

De inspectiefrequentie van jonge riolen is conform het vGRP 2013-2017 verlaagd. Inmiddels is het gemengde rioolstelsel bijna volledig geïnspecteerd³. Hierdoor is een goed beeld verkregen van de kwaliteit van de riolen. De resultaten van de inspecties zijn verwerkt in het rioolrenovatieplan.

Vervanging en renovatie

Het rioolrenovatieplan is jaarlijks geactualiseerd. Het vGRP 2013-2017 gaat uit van de trits “repareren-relinen-vervangen”. Bij alle rioolvervangingen is bekeken of deelreparaties of relining voordeliger is dan volledige vervanging.

De keuze voor toepassing van een techniek is mede afhankelijk van de bovengrond. Zo is relining aantrekkelijker als de bovenliggende verharding nog in goede staat is. Dit is per situatie afzonderlijk beoordeeld. Op zeven trajecten is de riolering vervangen. Op twee andere trajecten is gerelined.

afbeelding 4: Rioolverzwarend West Tangent

³ Circa 68% van de riolen is één of meerdere malen geïnspecteerd. De riolen van steenachtig materiaal (in vrijwel alle gevallen beton) zijn voor 75% geïnspecteerd. Van de kunststof riolen is 60% geïnspecteerd. Het gemengde vrijverval stelsel is bijna volledig geïnspecteerd. De overige riolen betreffen met name hwa-riolering. Deze hoeven de eerste 28 jaar niet geïnspecteerd te worden.

Hydraulische verbeteringen

De voorgenomen rioolverzwaringen in de Westtangent en de Deurningerstraat zijn uitgevoerd. De verzwaring in de Mozartlaan is in 2017 voltooid. Ook het creëren van de stuwgebieden is voltooid. De afgelopen planperiode zijn 15 stuwgebieden gerealiseerd. Hiermee wordt tegen relatief lage kosten de bergingscapaciteit vergroot, waardoor de vuilemissie van de riolering vermindert en het risico op wateroverlast wordt gereduceerd. Voorts is onderzocht welke maatregelen nodig zijn om zwaardere regenbuien te verwerken, die door klimaatverandering vaker zullen voorkomen (zie paragraaf 4.4).

Foutieve aansluitingen opgespoord

De foutieve aansluitingen van vuil water op de hemelwaterafvoer in de wijk Hasseler Es zijn opgespoord en verholpen.

Beekherstelprojecten

Er zijn zes beekherstelprojecten gerealiseerd:

- Beekherstel Omloopleiding (2700 m, gereed 2016);
- Beekherstel Berfloboek tussen Breemarsweg en Rudolfstraat (400 m, gereed 2016);
- Beekherstel Berfloboek in Veldwijk Zuid (450 m, gereed 2015);
- Beekherstel Elsbeek in Driene (500 m, gereed 2013);
- Aanleg delen Veldbeek en Balktsbeek (800 m, gereed 2017);
- Beekherstel Drienerbeek tussen Haverweg en Grundellaan (300 m, gereed 2017).

Deze herstellende beken vervullen een belangrijke functie voor de berging en afvoer van het afgekoppelde hemelwater en zijn gedeeltelijk gefinancierd vanuit het GRP.

Afkoppelen en klimaatbestendig inrichten

Door schoon regenwater af te koppelen van de vuilwaterriolering worden riooloverstortingen beperkt, worden risico's op wateroverlast verminderd en wordt onnodige belasting van de rioolwaterzuivering weggenomen. Door de hoge kosten is afkoppelen alleen haalbaar in combinatie met andere (bovengrondse of riolerings)maatregelen. Daarom is het belangrijk de kansen die zich voordoen te benutten. In de afgelopen jaren is onder andere bij het Hazemeijerterrein 3,2 ha verhard oppervlak van de gemengde riolering afgekoppeld.

Inmiddels is circa 27 hectare van de 79 hectare gerealiseerd. In het GRP wordt het afkoppelbeleid voortgezet, onder andere bij de beekherstelprojecten.

Voor het verminderen van wateroverlastrisico's zijn op tien locaties bovengrondse klimaatmaatregelen genomen, zoals waterberging in groenstroken, in plaats van (duurdere) maatregelen aan de ondergrondse infrastructuur.

Grondwater

In 2012 zijn grondwataandachtsgebieden benoemd. In een deel van die aandachtsgebieden is de afgelopen periode nader onderzoek gedaan naar de aard en omvang van de overlast. In de winterperiode 2015-2016 zijn ruim 350 klachten en meldingen over grondwateroverlast binnengekomen. De meldingen zijn geïnterviewd ^[5] en de oorzaak van de grondwateroverlast is onderzocht ^[6]. In een aantal grondwataandachtsgebieden, waaronder Berflo Es en Nijverheid, is nader onderzoek uitgevoerd. Naar aanleiding van onderzoek naar de grondwateroverlast Oude Postweg e.o. is in 2017 gezamenlijk met bewoners drainage aangelegd. De gemeente verzorgde de aanleg van drainage in de openbare ruimte als perceeleigenaren investeerden in een drain op eigen terrein. Deze aanpak diende als pilot. In dit GRP wordt deze succesvolle aanpak voortgezet in andere aandachtsgebieden.

3 K's

Conform de afspraken in het plan "Waterwinst – TAAK 2.0" is er samengewerkt met het Waterschap Vechtstromen en de 14 Twentse gemeenten om kosten te besparen, kwaliteit te verbeteren en kwetsbaarheid te verminderen. Dit gebeurde o.a. in de volgende werkplaatsen:

- Binnen de Werkplaats "Financiële aspecten van gemeentelijke watertaken" is onderzoek gedaan naar verschillende financieringsvormen. Dit maakte het mogelijk om de verschillende werkwijzen te vergelijken en ervaringen uit te wisselen. Collega-bestuurders en -ambtenaren hebben kennis gedeeld over de voor- en nadelen van afschrijven en doteren. Het kostendekkingsplan van dit GRP is mede gebaseerd op de uitkomsten van dit onderzoek.
- De werkplaats "Rioolvervanging" is ingesteld om de levensduur van de riolering te verlengen. De belangrijkste aspecten hierbij zijn het optimaliseren van het moment van rioolvervanging en het toepassen van levensduur verlengend onderhoud. Gemeente Hengelo heeft dit verder uitgewerkt in een plan voor risicogestuurd beheer voor de Hengelose riolering.
- Dankzij de werkplaats "Grondwatermeetnet" worden vanaf 2015 de (meet)gegevens van 523 peilbuizen uit de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Borne, Dinkelland en Tubbergen gezamenlijk onderhouden en ondergebracht in één centrale database.
- Met de werkplaats "Communicatie Afkoppelprojecten hemelwater" is een handboek voor een effectieve communicatieaanpak geschreven voor het afkoppelen bij bewoners.

Maatregelen uitgesteld

Een aantal maatregelen is niet uitgevoerd:

- Actualiseren van de kaart met blauwe aders;
- Opstellen van een drainageonderhoudsplan;
- Opstellen gebiedsgerichte drainageplannen.

Reden hiervoor is dat het achteraf beter was om het nieuwe GRP en de organisatieontwikkeling Gildebor⁴ af te wachten. Komende planperiode worden deze maatregelen alsnog uitgevoerd.

Samenvattend is de conclusie dat er goede voortgang is bij de projectuitvoering en dat veel gedaan is aan kostenreductie. Samen met de andere Twentse gemeenten en Waterschap Vechtstromen blijft Hengelo de drie K's uit het bestuursakkoord nastreven. Uit de onderzoeken blijkt dat verdere verbeteringen mogelijk zijn, zoals:

- verder doorvoeren van gunstige financieringsvorm voor rioleringsinvesteringen;
- bewoners helpen bij het tegengaan van grondwateroverlast;
- anticiperen op de klimaatverandering.

Deze punten zijn onderdeel van het beleid voor de komende planperiode.

2.3 Ontwikkelingen

Evenals in het voorgaande vGRP is in dit GRP rekening gehouden met het nationale beleid verwoord in het [Nationaal Bestuursakkoord Water](#) (2011) en het regionale beleid uit het [Waterbeheerprogramma 2016-2021](#) (2015). Meer dan in de vorige planperiode is er aandacht voor klimaatverandering. In de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie hebben alle overheden samen de ambitie vastgelegd om Nederland voor 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust in te richten ^[16]. Recent heeft de ministerraad ingestemd met de nationale klimaatadaptatiestrategie "Aanpassen met ambitie". In deze strategie worden de gevolgen van de verwachte klimaatverandering voor Nederland in beeld gebracht, worden de risico's benoemd en is in kaart gebracht hoe Nederland zich kan aanpassen aan klimaatverandering ^[15].

⁴ Sinds 1 januari 2017 heeft Gildebor de taken op het gebied van beheer en onderhoud overgenomen onder andere op de terreinen Groenvoorziening, wegen en riool, sportvelden, begraafplaatsen, bomenonderhoud en dienstverlening/meldingen publiek. Het team bestaat uit vakmensen groen en openbaar beheer, afkomstig uit de gemeenten Hengelo, Hof van Twente en het werk-leerbedrijf SWB.

De volgende ontwikkelingen zijn relevant voor het GRP:

- Landelijk wordt op de lange termijn een forse kostenstijging verwacht voor (investeringen in) klimaatadaptatie en rioolvervanging⁵. Volgens het onderzoek “Nulmeting en prioritering waterwinst” kan deze kostenverhoging deels worden gecompenseerd door onderzoek, innovatie en uitvoering in gezamenlijkheid door gemeenten en waterschap^[3]. Een voorbeeld van minder meerkosten is het risicogestuurd beheer, waarbij de gemeente de kosten en de risico's zorgvuldig afweegt.
- Het klimaat verandert. De KNMI'14-klimaat-scenario's voorspellen hogere temperaturen, een sneller stijgende zeespiegel, nattere winters, heviger buien en drogere zomers. Vaker water op straat hoort bij het nieuwe klimaat. Een deel van de oplossing is regenwater infiltreren of gebruiken waar het valt^[10].
- Door ontwikkelingen in gegevensverzameling en -verwerking, wordt steeds meer gemeten, berekend en uitgewisseld. Hierdoor kunnen betere maatregelen genomen worden^[10].
- Verwacht wordt dat vanaf 2019 de Omgevingswet van kracht wordt. De Waterwet wordt hierin geïntegreerd. De Omgevingswet gaat uit van een integrale benadering van de omgevingsopgave en oplossingsrichtingen. Ook dit GRP gaat uit van een integrale benadering van de wateropgaven en afstemming met andere beleidsterreinen.

afbeelding 5: Het klimaat verandert. Op basis van de recente inzichten heeft het KNMI de klimaatscenario's geactualiseerd.

Duurzaam en innovatief

We kiezen voor duurzame en innovatieve maatregelen. De wegen en riolen die we aanleggen, liggen er voor lange tijd en moeten dus klimaatbestendig zijn. Komende planperiode integreert de gemeente klimaatmaatregelen in de openbare ruimte, worden maatregelen afgestemd met de omgeving en waar mogelijk nieuwe innovatieve technieken toegepast. Voorbeeld is het risicogestuurd beheer en de vernieuwde aanpak van grondwateroverlast samen met bewoners. De gemeente volgt de landelijke ontwikkelingen en zal blijven experimenteren met nieuwe technieken en nieuwe aanpakken. Dat doen ze in TWN-verband, maar ook zelfstandig in pilotprojecten, bijvoorbeeld op het gebied van:

- Riothermie;
- Nieuwe sanitatie;
- Sensortechnologie.

⁵ De eerste aanleg is betaald uit de grondprijs. Vervanging wordt betaald met de rioolheffing.

3 Afvalwater

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de gemeente de komende jaren haar afvalwatertaak invult. Dagelijks produceren we gemiddeld 125 liter afvalwater per persoon. Voor alle inwoners van Hengelo samen komt dat neer op circa 10 miljoen liter per dag. Al het afvalwater van huishoudens en bedrijven wordt door de gemeente ingezameld en door het waterschap op de rioolwaterzuivering aan de Wegtersweg gezuiverd. Uit het slib wordt energie gewonnen. Het gezuiverde water stroomt via de Berflobeek naar de Bornsebeek. Alleen hevige regenval leidt soms tot ongezuiverde lozingen via riooloverstorten.

De Wet milieubeheer schijft voor dat gemeenten zorgen voor het inzamelen en transporteren van afvalwater (zie tekstkader). Voor bijzondere gevallen, zoals afgelegen percelen in het buitengebied, kan de provincie ontheffing van deze zorgplicht verlenen. In dat geval zijn de gebruikers zelf verantwoordelijk voor de verwerking van hun afvalwater.

Wet milieubeheer, artikel 10.33

1. De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet.
2. In plaats van een openbaar vuilwaterriool en een inrichting als bedoeld in het eerste lid kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen in beheer bij een gemeente, waterschap of een rechtspersoon die door een gemeente of waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, indien met die systemen blijkens het gemeentelijk rioleringsplan eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt.
3. Op verzoek van burgemeester en wethouders kunnen gedeputeerde staten in het belang van de bescherming van het milieu ontheffing verlenen van de verplichting, bedoeld in het eerste lid, voor:
 - a. een gedeelte van het grondgebied van een gemeente, dat gelegen is buiten de bebouwde kom, en
 - b. een bebouwde kom van waaruit stedelijk afvalwater met een vervuilingswaarde van minder dan 2000 inwonerequivalenten wordt geloosd.
4. De ontheffing bedoeld in het derde lid kan, indien de ontwikkelingen in het gebied waarvoor de ontheffing is verleend daartoe aanleiding geven, door gedeputeerde staten worden ingetrokken. Bij de intrekking wordt aangegeven binnen welke termijn in inzameling en transport van stedelijk afvalwater wordt voorzien.

3.1 Doelen

Het belangrijkste doel van de afvalwaterzorg is de volksgezondheid. Met de komst van de riolering is de levensverwachting van Nederlanders sterk verhoogd. Dit moet gewaarborgd blijven. Daarnaast draagt de riolering bij aan een goede werk- en leefomgeving en moet de vervuiling van bodem en oppervlaktewateren zoveel mogelijk worden voorkomen.

3.2 Taakopvatting

Met betrekking tot afvalwater laat de wet weinig ruimte voor lokale uitwerking. De gemeentelijke taakopvatting omvat vrijwel al het afvalwater binnen het gemeentelijk grondgebied:

Taakopvatting afvalwater

De gemeente zorgt voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater vanaf de perceelgrens, zowel binnen de bebouwde kom als in het buitengebied.

Dit betekent dat de gemeente zorgt voor (vuilwater)riolering of drukriolering vanaf de erfgrans. Bewoners en bedrijven moeten zelf zorgen voor de riolering tot de erfgrans. Daarbij gelden enkele regels. Bijvoorbeeld: in gebieden met aparte riolering voor afvalwater en hemelwater moet het afval- en hemelwater ook apart op de erfgrans worden aangeboden. Het afvalwater wordt door de gemeente naar de rioolwaterzuivering (RWZI) getransporteerd. Het zuiveren van dit water is een taak van Waterschap Vechtstromen.

In Hengelo zijn vrijwel alle percelen in het buitengebied aangesloten op drukriolering. Voor enkele percelen in het buitengebied is de gemeente ontheven van de afvalwaterzorg en gebeurt dit door de bewoners zelf met een individuele afvalwatervoorziening (IBA) ⁶.

3.3 Ambities

Goede infrastructuur

De afvalwaterzorg is afhankelijk van een goede infrastructuur. Om de waardevolle infrastructuur te behouden en de afvalwaterzorg te waarborgen wordt de infrastructuur in goede conditie gehouden. Concreet betekent dit dat urgente renovaties op korte termijn worden uitgevoerd.

Risicogestuurd beheer

Het in stand houden van de riolen moet tegen zo laag mogelijke kosten gebeuren. Concreet betekent dit dat riolen niet worden vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven doelmatiger zijn. Het sturen van de onderhouds-inspanningen op de gevolgen van een schade is risicogestuurd beheer. Bijvoorbeeld; een riool onder een drukke asfaltweg mag niet instorten terwijl de gevolgen van instorten van een klein riool onder een groenstrook minder erg zijn. Dergelijke aspecten zijn het uitgangspunt voor het nieuwe, mede op risico's gebaseerde, vervangingsplan. Dit plan is de richtlijn voor het beheer. De uitvoering blijft maatwerk waarbij ook praktijkkennis, ervaring en recente inspectiegegevens worden gebruikt. Zo worden riolen soms iets eerder of later vervangen om projecten te kunnen combineren, als de besparingen die daarmee bereikt worden groter zijn dan het nadeel van het eerder of later vervangen.

afbeelding 6: Overstortput Lansinkesweg

Prettige leefomgeving

Schoon water is belangrijk voor de leefomgeving. Bij hevige neerslag kan het water verontreinigd worden door riooloverstortingen. Om de emissies te verminderen tot het basisniveau is in het GRP

6) De volgende drie percelen in het buitengebied hebben in plaats van riolering een IBA (individuele behandeling afvalwater): Huttenveldsweg 14, Huttenveldweg 18 en Bornsestraat 80. Het beheer en onderhoud van deze IBA's is de verantwoordelijkheid van de bewoners of perceeleigenaar. De provincie heeft ontheffing verleend aan de gemeente voor de afvalwaterzorg bij deze percelen.

2009-2013 in overleg met het waterschap een maatregelenpakket samengesteld en uitgevoerd. Aanvullend daarop zijn in de planperiode 2013-2017 stuwgebieden gerealiseerd. Ook het afkoppelen (zie hoofdstuk 4) en de rioolverzwaringen hebben een gunstig effect op de vuilemissie. Kortom, er is veel geïnvesteerd in een schone leefomgeving. Door alle investeringen is de vuiluitworp nu laag. Komende planperiode kijken gemeente en waterschap samen naar andere (diffuse) bronnen en of de inrichting en het beheer met het oog op de ecologie (het waterleven), de beleving en de gebruikswaarde van het water verder kan worden geoptimaliseerd.

3.4 Aanpak

Rioolinspecties

Voor het op tijd vervangen van riolen is inzicht nodig in de actuele toestand van de riolen. Dit inzicht is de afgelopen planperiode verkregen door rioolinspecties. . Voor komende planperiode is een nieuw reinigings- en inspectieplan opgesteld dat aansluit bij het risicogestuurd beheer. Hierin staan de volgende onderdelen:

- Inspectie bij oplevering van een nieuw riool;
- Inspectie binnen garantieperiode of op het moment een wijk woonrijp is;
- Reinigingsplan (wordt jaarlijks opgesteld);
- Inspectieplan (wordt jaarlijks opgesteld o.b.v. stelseltype, jaartal, buismateriaal et cetera);
- Inspecties buiten de planning;
- Inspecties in attentiegebieden: riolen en gebieden waarbij is gekozen voor weinig risico.

Op basis van de inspecties wordt periodiek het rioolrenovatieplan bijgesteld. Dit is de planning voor reparaties, relining en vervangingen.

Rioolrenovaties korte en middellange termijn

Slechte riolen worden niet zonder meer vervangen. De keuze voor deelreparaties⁷, relinen of vervangen blijft maatwerk. Per situatie wordt bekeken welke aanpak doelmatig is in relatie tot de aanpak van wateroverlast, de eventuele aanleg van drainage, de wegvervangingsplanning, et cetera.

Het rioolrenovatieplan voor de komende 10 jaar omvat 28 kilometer riolering. Jaarlijks wordt een deel vervangen of gerepareerd. De rioolvervangingskosten voor de komende jaren zijn gemiddeld € 2,2 miljoen per jaar.

Lange termijn vervangingsplan

Voor de lange termijn is een vervangingsplan gemaakt waarin de investeringen per jaar zijn geraamd. Doordat de riolen zijn geïnspecteerd, is planning mogelijk op basis van de werkelijke toestand, in plaats van de theoretische levensduur. Tevens is gekeken naar de te verwachten verouderingssnelheid en de invloed van het risicogestuurde rioleringsbeheer. Op basis van dit alles is te verwachten dat de vervangingsinvesteringen in de komende decennia beduidend lager zijn dan de inschatting van het voorgaande GRP. Dit is verwerkt in het kostendekkingsplan voor de lange termijn. Er wordt uitgegaan van investeringen in rioolvervanging (en relining) van € 2,2 miljoen/jaar in de periode 2018-2016, oplopend naar € 3,8 miljoen/jaar vanaf 2042.

Speerpunten 2018-2022

- Reiniging en inspectie conform plan;
- Rioolrenovaties.

⁷ Deelreparaties worden veelal in combinatie met het vervangen van huis- en kolkaansluitingen uitgevoerd.

4 Hemelwater

Het klimaat verandert. Hevige buien zullen vaker voorkomen en worden nog heviger. Er zijn aanpassingen nodig om de risico's op wateroverlast binnen acceptabele grenzen te houden. Bij de invulling van haar hemelwatertaak heeft de gemeente keuzevrijheid. Dit hoofdstuk beschrijft waar de gemeente voor zorgt en waar bewoners en bedrijven zelf verantwoordelijk voor zijn. Ook is aangegeven wat de ambities voor de komende planperiode zijn.

In de Waterwet (zie tekstkader) staat dat de gemeente het hemelwater inzamelt en verwerkt, voor zover redelijkerwijs niet van de bewoners of perceeleigenaren kan worden verwacht dat zij dit zelf doen. Het inzamelen en verwerken van het hemelwater moet doelmatig gebeuren.

Waterwet, artikel 3.5

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden geleverd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.
2. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen tevens zorg voor een doelmatige verwerking van het ingezamelde hemelwater. Onder het verwerken van hemelwater kunnen in ieder geval de volgende maatregelen worden begrepen: de berging, het transport, de nuttige toepassing, het, al dan niet na zuivering, terugbrengen op of in de bodem of in het oppervlaktewater van ingezameld hemelwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

4.1 Doelen

Het belangrijkste doel van de hemelwaterzorg is een goede werk- en leefomgeving. Schade door wateroverlast moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

4.2 Taakopvatting

Taakopvatting hemelwater

De gemeente zorgt voor het inzamelen en verwerken van hemelwater dat afstroomt van verharde oppervlakken binnen de bebouwde kom:

- in het openbaar gemeentelijk gebied, zoals straten en pleinen;
- van woningen en bedrijfsperven, uitgezonderd:
 - bedrijfsterreinen, stedelijke inbreidingen en herinrichtingen vanaf het jaar 2000, waarbij de gemeentelijke hemelwatervoorzieningen niet zijn bedoeld voor hemelwater van die percelen
 - nieuwe bedrijfsterreinen, stedelijke inbreidingen en herinrichtingen waarvan de grens van het perceel binnen 100 meter van oppervlaktewater ligt.

Bij alle nieuwe woningen en bedrijfsperven (in- en uitbreidingen) moet de ontwikkelaar zorgen voor berging, zodat het water vertraagd wordt afgevoerd.

Voorwaarde voor het inzamelen en verwerken door de gemeente is dat het hemelwater op de juiste wijze wordt aangeboden op de grens van het perceel met de openbare weg.

afbeelding 7: Riolvervanging Grasweg met blauwe ader
regenwater op eigen terrein wordt verwerkt. Meer informatie over berging, infiltratie of volledige verwerking op eigen terrein staat in bijlage H.

In het buitengebied moeten bewoners en bedrijven zelf voor het hemelwater zorgen. Het hemelwater mag niet op de drukriolering worden aangesloten, want de drukriolering is daar niet op berekend.

In de bebouwde kom is het afhankelijk van de situatie. In de meeste gevallen zorgt de gemeente voor het hemelwater. Uitzonderingen zijn bedrijfsterreinen, stedelijke inbreidingen en herinrichtingen vanaf het jaar 2000, waarbij de gemeentelijke hemelwatervoorzieningen niet zijn bedoeld voor hemelwater van die percelen. Hierbij is er in het ontwerp van uitgegaan dat het

Bij nieuwe woningen en bedrijfsterreinen (in- en uitbreidingen) moet het hemelwater geleidelijk worden afgevoerd door het water eerst te bergen. Bij herinrichtingen is tenminste 20 mm berging vereist. Bij uitbreidingen is dit 40mm⁸. Als de hemelwaterberging leegloopt in de gemeentelijke riolering of andere gemeentelijke watervoorzieningen, dan moet dit geleidelijk gebeuren. Het toegestane debiet is 2,4 liter per seconde voor elke (bruto) hectare van het woongebied of bedrijfsterrein. Dit zijn eisen waaraan de ontwikkelaar moet voldoen. Deze normen komen overeen met het regionaal beleid van het waterschap. In bijlage H zijn de richtlijnen voor bedrijven en ontwikkelaars in meer detail beschreven.

Bij nieuwe ontwikkelingen aan of nabij een beek of ander oppervlaktewater (afstand tot 100 meter vanaf de grens), moet de ontwikkelaar het regenwater bergen volgens de richtlijnen en vervolgens vertraagd naar het oppervlaktewater afvoeren. In bijzondere gevallen kan in overleg met de gemeente hiervan worden afgeweken. Bijvoorbeeld als er al gescheiden riolering ligt met voldoende capaciteit, waarop kan worden aangesloten.

Op de “juiste wijze aanbieden”

Net als bij afvalwater zijn bewoners en bedrijven zelf verantwoordelijk voor de regenwaterriolering of andere hemelwatervoorzieningen op het perceel. Als de gemeente voor het hemelwater zorgt, dan moeten bewoners en bedrijven er zelf voor zorgen dat het hemelwater op de juiste wijze op de perceelgrens wordt aangeboden. De manier waarop is afhankelijk van het type riolering in de openbare weg. Bij gescheiden riolering moet het afvalwater en hemelwater ook gescheiden worden aangeboden (aparte buizen). Als er een bovengronds systeem is, dan moet het regenwater ook bovengronds worden aangeboden (bijvoorbeeld via een goot).

4.3 Ambities

Bovengrondse maatregelen tegen wateroverlast

Het is ondoenlijk om de riolering zo groot te maken dat alle regenbuien altijd probleemloos verwerkt worden. Dit zou onevenredig veel geld kosten. Beter is het om de ruimte bovengronds regenwaterbestendig in te richten. Hevige neerslag kan tot “water op straat” leiden en soms zelfs tot

⁸ Vanwege de klimaatverandering scherpt het waterschap deze bergingseisen aan. In de toekomst zal bij in- en uitbreidingen waarschijnlijk een bergingseis van 55mm gelden.

wateroverlast. “Water op straat” wordt acceptabel geacht, maar het risico op wateroverlast wordt verkleind. De gemeente wil voor eind 2022 bereiken dat een regenbui van 80 mm water in een uur geen wateroverlast veroorzaakt. Met wateroverlast wordt hier bedoeld dat hemelwater (al dan niet gemengd met afvalwater) vanaf de openbare weg of via het toilet woningen of gebouwen binnenstroomt. Afgelopen periode zijn grootschalig rioolverzwaringen uitgevoerd. Komende periode zijn “ondergronds” minder investeringen nodig. Wel is er extra aandacht voor risicogebieden zoals parkeergarages, winkels en het ziekenhuis. In de planperiode wordt in totaal circa € 6 miljoen geïnvesteerd in maatregelen die het wateroverlastrisico verminderen. Daarna wordt geëvalueerd of er nog meer maatregelen nodig zijn.

Bij extreem zware regenbuien kan wateroverlast niet worden voorkomen. De gemeente onderzoekt wat kwetsbare locaties zijn en wat gedaan kan worden om schade zoveel mogelijk te beperken. De ambitie is om op de meest kwetsbare locaties bovengrondse maatregelen te nemen waardoor het water minder overlast en schade veroorzaakt.

Klimaatadaptatie

Door de klimaatverandering zullen hevige regenbuien vaker voorkomen. Daardoor wordt het in de toekomst moeilijker om wateroverlast te voorkomen. Toch wil Gemeente Hengelo ook in de toekomst het wateroverlastrisico beperkt houden. Dit moet zoveel mogelijk gebeuren met innovatieve maatregelen die minder geld kosten dan het vergroten van de bergings- en afvoercapaciteit van de riolering. Zo zou een robuuste afvoer van hemelwater naar buiten het stedelijk gebied uitkomst kunnen bieden, omdat daar meer ruimte is voor waterberging. Ook de afkoppelambitie (zie volgende alinea) draagt bij aan het klimaatbestendig maken van de riolering.

Ontvlechten afvalwater en hemelwater (afkoppelen)

Door het afkoppelen van hemelwater gaat er minder schoon water naar de rwzi en is er minder kans op riooloverstortingen en wateroverlast. Het ineens ombouwen van de gemengde rioolstelsels is te duur. Daarom wordt gestreefd naar het geleidelijke ontvlechten van hemelwater en afvalwater. Zodoende wordt gewerkt aan het duurzaam omgaan met water. De ambitie is om hemelwater af te koppelen (of niet op de riolering aan te sluiten) bij:

- alle stedelijke uitbreidingen en herinrichtingen als afkoppelen doelmatig mogelijk is;
- grootschalig onderhoud van gemengde riolering binnen de Blauwe Aderstructuur.

KlimaatActieve Stad

Hengelo maakt deel uit van de KlimaatActieve Stedenband Twente⁹. Met KAS willen de partijen bijdragen aan leefbare steden waarin goed met water en klimaat wordt omgegaan. Een stad waar kelders niet onderlopen, de hitte binnen de perken blijft en waar slim wordt omgegaan met groen en water in de stad.

4.4 Aanpak

Komende planperiode gaat de gemeente door met het uitvoeren van klimaatmaatregelen en maatregelen die bijdragen aan een klimaat-actieve stad. De hydraulische capaciteit van de riolering aan de Mozartlaan en een deel van de Lansinkesweg wordt vergroot met rioolverzwaringen en de aanleg van een bergings-

afbeelding 8: Rioolverzwaring Troelstrastraat

⁹ Op 9 juni 2015 heeft de gemeente Hengelo met het Waterschap Vechtstromen de samenwerkingsovereenkomst KlimaatActieve Stad Hengelo ondertekend. Inmiddels is de Twentse Stedenband een “Living Lab” voor klimaatprojecten, als onderdeel van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

vijver bij de Lansinkesweg.

De andere ambities worden in samenhang aangepakt. De beken en blauwe aders scheppen mogelijkheden voor afkoppelen. Beekherstel en afkoppelen worden gecombineerd met projecten in de openbare ruimte. Alle maatregelen samen zorgen voor een stedelijke infrastructuur die beter bestand is tegen de gevolgen van de klimaatverandering.

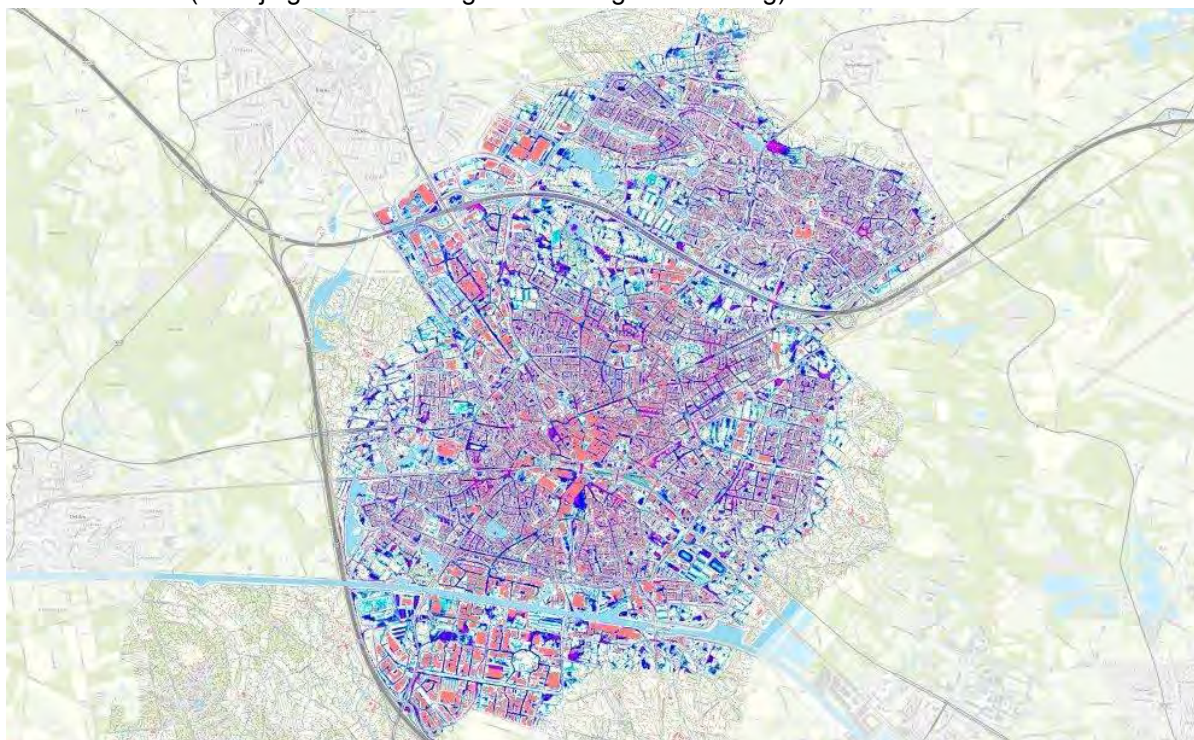
Speerpunten 2013-2017

- Rioolverzwaringen Mozartlaan en gedeelte Lansinkesweg;
- Wateroverlastanalyse in relatie met het rioleringssysteem en het oppervlaktewater;
- KAS-maatregelen voor een klimaatactief Hengelo, o.a. realiseren Balktsbeek in Hengelo Zuid en aanleg Veldbeek (deel Gieskesstraat, deel Watertorenlaan, Industrieplein);
- Actualiseren Blauwe Aderkaart;
- Afkoppelen door derden stimuleren;
- Moderne communicatiemiddelen inzetten bij het nemen van maatregelen tegen wateroverlast.

Een toelichting staat hieronder:

Klimaatbestendig Hengelo

Zoals eerder opgemerkt kan de riolering niet alle regenbuien probleemloos verwerken. Regenwater dat niet meer in de riolering past, zal bovengronds afstromen naar laaggelegen delen. Er is onderzocht waar het regenwater heen stroomt en waar de risicogebieden liggen. Het resultaat van dit onderzoek is een wateroverlastlandschapkaart (WOLK 2.0). Hieronder staat de WOLK voor een bui van 80 mm (zie bijlage C voor een grotere weergave en uitleg).

afbeelding 9: Globale indicatie van water op straat bij bui van 80mm ^[8]

Tijdens de planperiode wordt onderzocht hoe de toenemende risico's gecompenseerd kunnen worden (klimaatadaptatie). Allereerst wordt gekeken naar eenvoudige bovengrondse maatregelen. Als die niet mogelijk zijn, dan worden andere bovengrondse of ondergrondse maatregelen overwogen. Soms is een verkeersdrempel genoeg om het water anders te laten afstromen. Soms kan bovengronds ruimte voor waterberging worden gecreëerd. Wederom worden maatregelen zo veel mogelijk gecombineerd met andere projecten, zoals afkoppelen, beekherstel, rioolvervanging en herinrichting van de openbare ruimte. In het kostendekkingsplan is rekening gehouden met jaarlijks

€ 440.000,- aan klimaatmaatregelen op basis van het WOLK onderzoek¹⁰. Tevens is nader onderzoek gepland om meer inzicht te krijgen in de relaties tussen de riolering en het oppervlaktewater.

Klimaatactief Hengelo

Sinds 2003 investeert de gemeente in het herstel van de Hengelose beken. Dit doet zij samen met het Waterschap Vechtstromen. Het in ere herstellen van de Hengelose beken schept mogelijkheden voor afkoppelen en het opvangen van de klimaatverandering. Beekherstel is een duurzame oplossing en dient meerdere doelen, zoals een duurzaam (afval)watersysteem, kwaliteit van de openbare ruimte, de ecologische (hoofd)structuur en recreatief medegebruik (wandelen- en fietsroutes).

De komende planperiode blijft de gemeente zoeken naar integrale oplossingen in de openbare ruimte, zo:

- wordt het laatste traject van de Veldbeek en de Balktsbeek gerealiseerd;
- maakt de gemeente samen met het waterschap plannen voor de herinrichting van de Berflobeek met natuurvriendelijke oevers en ruimte voor waterberging gecombineerd met pauzelandchap voor stadslandbouw, recreatie (wandelen, speelplek voor kinderen) en kunstobjecten en kan dit wellicht een oplossing zijn voor de wateroverlast ter plaatse van de Marskant;
- bekijkt de gemeente of via afvoer naar de Berflobeek de wateroverlastproblemen in de Parallelweg Ls verminderd kunnen worden;
- werkt de gemeente samen met het waterschap aan het verbeteren van de waterkwaliteit van de Hesbeek met bergingsvijvers in de wijk Hasseler Es door herinrichting van de beek en vijvers met natuurvriendelijke oevers;
- is een herinrichting gepland voor een volgend deel van de Elsbeek tussen de Koekoeksweg en Oude Molenweg met natuurvriendelijke oevers, waterberging en ruimte voor groen en recreatie (wandelen);
- wordt een deel van de Drienerbeek heringericht met natuurvriendelijke oevers en mogelijkheden voor waterberging als onderdeel van het aan te leggen Wemenpark aan de Oldenzaalsestraat met woningbouw en ruimte voor groen en recreatie¹¹;
- stimuleert de gemeente vergroening (o.a. tegen hittestress en wateroverlast);
- en zet de gemeente de subsidieregeling "Groene Pet" voort, voor de aanleg van sedumdaken door particulieren.

afbeelding 10: De nieuwe Elsbeek in Driene

¹⁰ Dit betreffen alleen maatregelen n.a.v. de wateroverlastlandschapkaart en is exclusief klimaatmaatregelen aan beken.

¹¹ Het deel bij de Enschedesestraat (Havenweg-Grundellaan) gebeurt in 2017.

Groene Pet

Vegetatiedaken kunnen een grote rol spelen bij de tijdelijke opslag van regenwater. Een dakbedekking met bijvoorbeeld sedum (kleine vetplantjes) kan, tot ongeveer 60% van het regenwater vasthouden. Dit water wordt vervolgens door de planten opgenomen, of het verdampst, of het wordt langzaam afgevoerd naar de regenpijp.

Groene daken zijn duurzaam. De plantjes zorgen voor meer biodiversiteit in de stad. Ze absorberen fijnstof en zorgen zo voor een betere luchtkwaliteit. Verder zorgen ze via verdamping in de zomer voor verkoeling in de stad, maar ook de ruimte onder het dak zelf zal 's zomers koeler blijven. In de winter zorgt een vegetatiedak voor isolatie. Dat scheelt brandstof, dus geld en minder CO² uitstoot. Tot slot, dempt een vegetatiedak het geluid en vermindert daardoor ook nog eens geluidsoverlast.

Meer informatie over de subsidieregeling Groene Pet is te vinden in op <https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/GPDC/GPDC-Producten-catalogus-1/Burger-en-Bedrijven/Subsidie.-Groene-Pet.html>.

afbeelding 11: Sedumdak Deurningerstraat

afbeelding 12: Sedumdak in bloei. Foto: Marco Lode

Afkoppelen met visie

Door het herstellen van beken en het aanleggen van watergangen ontstaat een duurzame hemelwaterhoofdstructuur, de "Blauwe Aderstructuur" genoemd. In 2017 wordt de "Blauwe Aderkaart" geactualiseerd. Hierbij worden in overleg met het waterschap ook de mogelijkheden om overtollig regenwater naar het buitengebied te leiden bekeken.

Bij grootschalig onderhoud van de riolering worden de afkoppelmogelijkheden bepaald aan de hand van de toekomstige Blauwe Aderstructuur. Komende planperiode staat onder andere het afkoppelen van Lange Wemen (3 ha), Mozartlaan (1 ha) en Adamsweg (0.3 ha) op de planning.

Foutieve aansluitingen

Bij de gescheiden rioolstelsels wordt het regenwater ongezuiverd in de bodem geïnfiltreerd of op oppervlaktewater geloosd. Als er per ongeluk afvalwaterriolen op de regenwaterriolen zijn aangesloten, dan leidt dat tot vervuiling van de bodem of het oppervlaktewater. Dit worden foutieve aansluitingen genoemd. De gemeente controleert hierop. In de komende planperiode zullen de nieuwe woonwijk Dalmeden en bedrijventerrein Twentekanaal Zuid worden geïnspecteerd.

Afkoppelen op particulier terrein

Als de gemengde riolering in het openbaar gebied wordt vervangen door een gescheiden rioleringssysteem, dan moeten de rioolaansluitingen daarop worden aangepast. Als de gemeente hemelwatervoorzieningen aanlegt, vraagt zij bewoners om de dakoppervlakken die afvoeren naar de straatzijde, af te koppelen. Bewoners die mee willen werken kunnen de werkzaamheden tijdens de looptijd van het project door de gemeente en op kosten van de gemeente laten uitvoeren voor wat betreft de voorzijde van de woning. De gemeente stelt een afkoppelsubsidie beschikbaar voor de achterzijde. Meer informatie hierover volgt in de subsidieverordening die de gemeente opstelt. Op termijn leveren alle bewoners in afgekoppeld gebied gescheiden aan.

Projectontwikkelaars en woningbouwcoöperatie Welbions worden gevraagd om bij herinrichtingen en grootschalig rioolonderhoud het hemelwater van de riolering af te koppelen, conform “bouwbesluit”.

Uitbreidingen en herinrichtingen

Bij stedelijke uitbreidingen en grote herinrichtingen worden gescheiden hemelwatervoorzieningen aangelegd. Bij voorkeur wordt het hemelwater bovengronds afgevoerd via een wadi naar een van de beken. De beken gaan bijdragen aan het bergen en afvoeren van hemelwater. Voorbeelden hiervan zijn de wijken Het Broek en Dalmeden.

Waterbewust

Betegelde tuinen en te veel bestrating verhogen het risico op wateroverlast. Beter is het om dit water ter plekke in de grond te infiltreren. Met campagnes maakt de gemeente bewoners bewust van de [nadelen van betegelde](#) tuinen en te veel bestrating.

Ook bekijkt de gemeente of bewoners kunnen helpen door met moderne communicatiemiddelen informatie over wateroverlast door te geven. Meer informatie geeft beter inzicht en kan bijdragen aan betere of slimmere maatregelen.

5 Grondwater

Sinds 1998 hebben gemeenten de taak om grondwateroverlast te beperken, als er doelmatige maatregelen in het openbaar gebied mogelijk zijn. Deze zorgtaak is beperkt. Lang niet in alle gevallen is de gemeente aan zet. In dit hoofdstuk is aangegeven in welke gevallen de gemeente maatregelen neemt.

De zorgtaak voor grondwater (zie tekstkader) is een inspanningsplicht en geldt alleen bij structurele overlast en alleen voor doelmatige maatregelen in het openbaar gemeentelijk gebied.

Waterwet, artikel 3.6

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, omvatten mede de verwerking van het ingezamelde grondwater, waaronder in ieder geval worden begrepen de berging, het transport, de nuttige toepassing en het, al dan niet na zuivering, op of in de bodem of in het oppervlaktewater brengen van ingezameld grondwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

5.1 Doelen

Het belangrijkste doel van de grondwatertaak is een goede werk- en leefomgeving. Doelmatigheid is een belangrijke voorwaarde. Tevens moet zoveel mogelijk voorkomen worden dat de maatregelen nadelige gevolgen voor het milieu hebben, zoals verdroging door overmatige afvoer van grondwater.

5.2 Taakopvatting

Taakopvatting grondwater

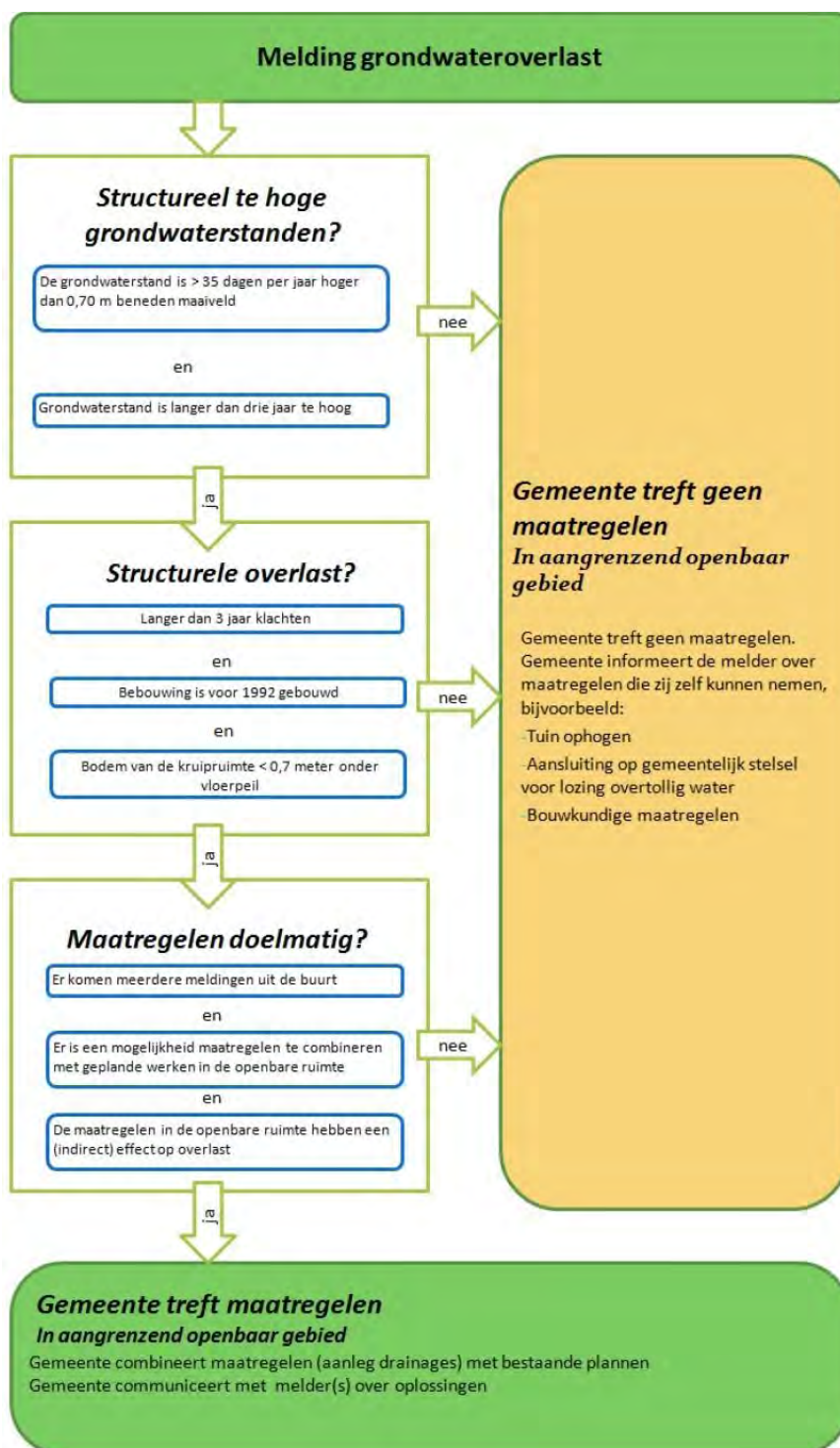
De gemeente treft maatregelen tegen structureel nadelige gevolgen van grondwaterstanden als hiervoor doelmatige maatregelen op openbaar gemeentelijk gebied mogelijk zijn.

Dit betekent dat er alleen maatregelen worden genomen als:

- er nadelige gevolgen zijn als gevolg van grondwaterstanden;
- en deze “structureel” zijn;
- en hiertegen “doelmatige” maatregelen in openbaar gebied mogelijk zijn.

Het schema in afbeelding 13 laat zien hoe dit wordt beoordeeld.

De maatregelen kunnen inhouden dat de gemeente in sommige gebieden zorgt voor het inzamelen en verwerken van grondwater dat door particulieren wordt aangeboden, zoals het afvoeren van drainagewater. Maar net als bij afvalwater en hemelwater blijven perceeleeigenaren verantwoordelijk voor het grondwater en maatregelen op het eigen perceel.

afbeelding 13 Beoordeling grondwateroverlast. Alleen als alle onder "structureel" en "doelmatig" genoemde aspecten van toepassing zijn, wordt actie ondernomen. In die gevallen zal de gemeente nagaan welke maatregelen genomen kunnen worden. Maatregelen worden uitgevoerd als die effectief en doelmatig zijn. Dit geldt ook als de problemen zich op particulier terrein voordoen en deze met maatregelen in het openbaar gemeentelijk gebied verholpen kunnen worden. De gemeentelijke zorgplicht geldt alleen voor maatregelen die niet tot de verantwoordelijkheid van het waterschap of de provincie behoren. Zo kan een verlaging van het oppervlaktewaterpeil in bepaalde gevallen ook bijdragen aan het bestrijden van de grondwateroverlast. Dit is dan een taak van het waterschap.

Natte kelders worden niet gezien als een gevolg van de grondwaterstand, maar als een gevolg van een ondeugdelijke constructie. De gemeente neemt geen maatregelen tegen grondwater in kelders.

Grondwaterbeleidsplan

In het grondwaterbeleidsplan (2012) is beleid geformuleerd omtrent de invulling van de gemeentelijke grondwaterzorgplicht. Bij grondwateroverlast wil de gemeente waar mogelijk

meewerken aan oplossingen. Ook wil de gemeente een duidelijk aanspreekpunt zijn voor burgers en bedrijven betreffende grondwaterproblematiek en vragen over het grondwater. De gemeente heeft ten aanzien van het ondiepe grondwater een regiefunctie.

De gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor voldoende ontwateringsdiepte van haar openbaar terrein. Hengelo hanteert een ontwateringsdiepte onder wegen van tenminste 70 cm. Met deze ontwateringsdiepte wordt het particulier belang meegenomen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard bouwwijze. Bij een structureel hogere grondwaterstand wordt bekeken of er maatregelen mogelijk zijn, zoals drainage in het openbaar gebied.

Taken en verantwoordelijkheden particulieren

De perceeleigenaar is primair verantwoordelijk voor de ontwatering van zijn terrein. Van de perceeleigenaar wordt verwacht dat hij/zij maatregelen neemt om grondwaterproblemen te voorkomen of te bestrijden. Ook is de eigenaar verantwoordelijk voor de bouwkundige staat en het onderhoud van zijn bouwwerken. Een waterdichte kelder is de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het pand, vergelijkbaar met een waterdicht dak. Hetzelfde geldt voor kruipruimten van woningen die na 1992 zijn gebouwd. Het Bouwbesluit uit 1992 geeft aan dat bij nieuwbouwwoningen de begane vloer dampdicht moet zijn, anders is sprake van een bouwkundig gebrek.

5.3 Ambities

Het in 2012 opgestelde grondwaterbeleid blijft gelden. Gemeente Hengelo spant zich in om grondwateroverlast (en eventueel grondwateronderlast) te verminderen conform het schema in afbeelding 13. De ambitie is om niet alleen reactief op te treden (naar aanleiding van klachten), maar ook proactief. Er wordt inzicht opgebouwd in (het verloop van) grondwaterstanden in bebouwd gebied. Bestaande grondwatervoorzieningen, zoals drainage, worden zo goed mogelijk in stand gehouden. Dit GRP houdt rekening met extra budget voor het voldoende frequent doorspuiten van drainageleidingen, om verstopping en dichtslibbing te voorkomen. Aanvullend op het grondwaterbeleid wordt versneld drainage aangelegd op plaatsen waar bewoners drainage op hun perceel aanleggen (samenwerking bij aanpak grondwateroverlast). Het grondwater kan dan samen met het hemelwater naar de blauwe aders worden afgevoerd.

5.4 Aanpak

In de gemeente zijn diverse locaties bekend waar bewoners grondwateroverlast ervaren, de grondwataandachtsgebieden¹². In de grondwataandachtsgebieden wordt nader onderzoek gedaan naar de aard en omvang van de grondwateroverlast. Hiertoe worden meerdere grondwaterpeilbuizen geplaatst die continu de grondwaterstanden meten en er wordt onderzoek gedaan naar de bodemopbouw. Voor de komende planperiode is een uitvoeringsprogramma grondwater gemaakt. In dit programma staat een overzicht van de acties, onderzoeken en maatregelen, inclusief budgettering en prioritering ^[7]. Er zijn 14 punten in de beheer- en maatregelplanning van dit GRP verwerkt (zie kader).

Speerpunten 2013-2017

- Nader onderzoek in grondwataandachtsgebieden;
- Opstellen gebiedsgerichte (drainage)plannen (2017-2022);
- Uitvoeren maatregelen (aanleg drainage);
- Voorkomen van nieuwe grondwaterproblemen bij projecten;
- Actualisatie standaard voor drainage waardoor het beheer eenvoudiger wordt en de levensduur wordt verlengd;
- Actualisatie hoofdstructuur blauwe aders;
- Opstellen onderhoudsplan;

¹² In bijlage I is de geactualiseerde grondwataandachtsgebiedenkaart opgenomen ^[7].

- Uitvoeren achterstallig onderhoud drainages;
- Uitvoeren regulier onderhoud drainages;
- Exploitatie van het freatisch meetnet;
- Opzetten grondwatermodel;
- Jaarlijkse analyse meldingen overlast en grondwaterstandsmetingen;
- Onderzoek naar aanleiding van meldingen;
- Opzetten online platform over grondwater in Twente.

Een aantal aspecten wordt hieronder toegelicht.

Versnelde aanleg drainage

Voor de aandachtsgebieden met structurele grondwateroverlast stelt de gemeente komende planperiode gebiedsgerichte plannen op. In de meeste gevallen zal dit een drainageplan zijn. Indien mogelijk wordt meegelift met ingrepen in de openbare ruimte. De gemeente wil de grondwaterproblemen van haar inwoners op korte termijn oplossen. Er zullen daarom ook maatregelen genomen worden als er nog geen mogelijkheid is om maatregelen te combineren met geplande werken in de openbare ruimte¹³. Hiermee maakt zij een uitzondering op het opgenomen beleid en doet zij meer dan volgens de strikte taakopvatting nodig is. Andere projecten zoals afkoppelen, herinrichting en het klimaatbestendig maken van de straten worden zo mogelijk meegekoppeld met de aanleg van drainage.

afbeelding 14: Aanleg drainage. Foto: Wareco

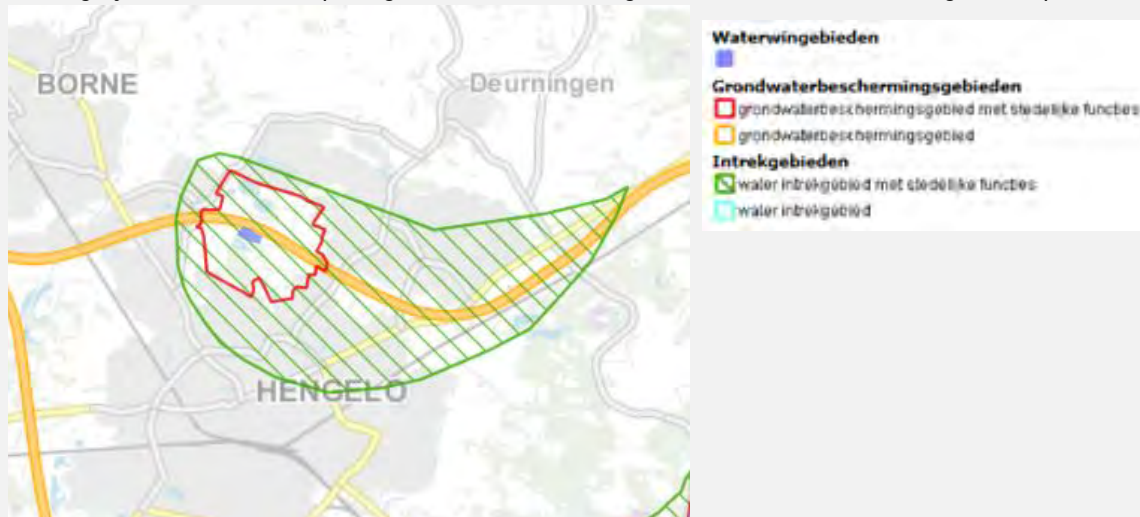
Bestaande drainage

In veel wijken is bij het bouwrijp maken drainage gelegd, bedoeld voor de tijdelijke ontwatering tijdens de aanlegfase. De drainageleidingen die zijn aangelegd zijn vermoedelijk nog in redelijke staat. Voor zover nodig om grondwateroverlast te voorkomen, zullen de drainageleidingen worden gereinigd en waar nodig hersteld. Hiermee wordt een hernieuwde start gemaakt voor het structurele onderhoud. Op basis van de bevindingen (mate van verstopping van de drainages) wordt het onderhoudsprogramma vormgegeven. Dit betekent dat het onderhoud wordt geïntensiveerd. In de voorgaande planperiode waren er alleen middelen voor het onderhouden van de drainage onder wadi's.

¹³ De rioleringswerkzaamheden staan in sommige gevallen pas over 20 tot 30 jaar gepland.

Drinkwaterbescherming

In Hengelo ligt het drinkwaterwingebied Hasselo (zie kaart bijlage J). De Provincie heeft een maatregelprogramma gebiedsdossiers drinkwaterwinningen Overijssel 2013-2015 vastgesteld ^[1]. Hierin staan nadere richtlijnen voor de rioleringen die liggen in het drinkwaterwingebied. Bij nieuwe ontwikkelingen die mogelijk invloed hebben op het grondwater, neemt de gemeente initiatief voor overleg met de provincie.

Figuur 1: Drinkwaterwinning Hengelo Bron: <http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/wateratlas/v1>

Grondwatermeetnet

Sinds 2011 beschikt de gemeente over een grondwatermeetnet bestaande uit 110 freatische peilbuizen in openbaar stedelijk gebied. De peilbuizen zijn voorzien van dataloggers die automatisch de grondwaterstanden registreren. Hiermee wordt inzicht verkregen in (het verloop van) de grondwaterstanden. Het gegevensbeheer en de analyses gebeuren in samenwerking met andere gemeenten binnen het Twents Waternet.

Grondwater bij projecten

Voorafgaand aan werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals rioolrenovaties, wordt onderzoek uitgevoerd naar de huidige lokale grondwatersituatie en de verwachte grondwatersituatie na uitvoering van de werkzaamheden. Zo nodig worden maatregelen genomen om de lokale grondwatersituatie te verbeteren (of niet te verslechteren).

Communicatietraject aandachtgebieden

Er zal ruime aandacht worden besteed aan de communicatie over grondwateroverlast. Jaarlijks geeft de gemeente een actueel overzicht van de grondwatersituatie. In de aandachtsgebieden worden bijvoorbeeld informatieavonden georganiseerd over het voorkomen en oplossen van grondwateroverlast.

Kennispunt (grond)wateroverlast

Komende planperiode wordt in Twents Waternetverband een online platform ontwikkeld, waarbij de inwoners van Twente een website kunnen raadplegen met informatie over grondwater, de oorzaak van de overlast en wat zij zelf kunnen doen om de wateroverlast te beperken. Dit kan worden verbreed naar informatie over regenwateroverlast, groene daken, afkoppelen, onttregelen van tuinen et cetera. Indien mogelijk wordt aangesloten bij het kennispunt van de gemeente Enschede en het waterschap Vechtstromen. Het bestaande meldpunt voor grondwateroverlast blijft actief.

6 Samenwerking

Gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk hebben allemaal taken op het gebied van waterbeheer. Samenwerken is nodig om de complexe maatschappelijke opgaven op te lossen. Afgelopen periode is de samenwerking met Twentse gemeenten en het waterschap Vechtstromen geïntensiveerd om kennis te delen en kosten te besparen. Gemeente Hengelo wil ook meer samenwerken met bewoners en bedrijven. Er zijn bovengrondse maatregelen nodig tegen wateroverlast en hemelwater moet worden afgekoppeld. Om dit voor elkaar te krijgen is hulp van bewoners en bedrijven gewenst en verschillende afdelingen van de gemeente moeten gezamenlijk optrekken.

6.1 Samenwerken met bewoners en bedrijven

Een groot deel van de gemeente is particulier terrein. Voor het klimaatbestendig inrichten van de gemeente zijn medewerking en bijdragen van bewoners en bedrijven nodig, bijvoorbeeld om hemelwater van particuliere terreinen af te koppelen. De gemeente gaat bewoners stimuleren om de tuin klimaatbestendig in te richten. Ook het aanleggen van drainage tegen grondwateroverlast wil de gemeente in samenwerking met bewoners doen. De gemeente zorgt voor de aanleg van drainage in de openbare weg (voor zover mogelijk), mits bewoners bereid zijn drainage op hun perceel aan te leggen. Zodoende krijgen de bewoners een afvoermogelijkheid.

Naast deze concrete acties staat de gemeente open voor ideeën van bewoners om van Hengelo een klimaatactieve stad te maken. De gemeente stimuleert bewoners en bedrijven met financiële bijdragen en door voorlichting en inhoudelijk advies. In de financiële planning zijn hiervoor opgenomen:

- Bijdrageregeling Groene Pet (hernieuwd);
- Afkoppelbijdrage (nieuw);
- Stelpost burgerparticipatie en campagnes.

afbeelding 15: De heringerichte Berflobeeek

6.2 Samenwerken met collega's

Gemeentelijke afdelingen die betrokken zijn bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte moeten samen zorgen voor een prettige en klimaatbestendige leefomgeving. Maatregelen om een straat klimaatbestendig te maken kunnen een impuls zijn voor de leefomgeving. Anderzijds kan het herinrichten van een straat kansen bieden voor klimaatmaatregelen.

6.3 Waterwinst

De gemeente werkt samen met het waterschap en omliggende gemeenten, om kosten te besparen, kennis te delen en kwetsbaarheid te verminderen. In 2011 is in het Bestuursakkoord Water afgesproken om vanaf 2020 jaarlijks € 380 miljoen te besparen in de afvalwaterketen. Hiermee kan een groot deel van de verwachte kostenstijging worden voorkomen. De landelijke afspraken zijn voor Twente uitgewerkt in het afvalwaterakkoord “Waterwinst TAAK 2.0”¹⁴. Op basis van de resultaten van het Twents waternet 2010-2014 en de resultaten van de programmabegroting 2014-2017 is 98% van de doelstelling voor 2020 bereikt^[17].

Naast het aspect kostenbesparing spelen er inmiddels andere opgaven dan vijf jaar geleden. Thema's zoals klimaatverandering en de Omgevingswet zijn onderwerpen die komende jaren steeds actueler worden en aandacht zullen vragen. Door samen te werken kunnen deze en toekomstige opgaven beter worden opgepakt.

3 K's met 4 O's

Het doel van Waterwinst is om kosten te besparen, kwaliteit te verbeteren en kwetsbaarheid te verminderen. Dit worden de 3 K's genoemd. Deels moeten de individuele gemeenten en het waterschap dit zelf voor elkaar krijgen en deels kan dit door nog intenser samenwerken. De overheden moeten niet alleen onderling samenwerken, maar ook met ondernemers, onderwijs en onderzoeksinstituten. Dit moet leiden tot innovatie en daarmee kostenbesparing. Eind 2020 moeten het besparingsdoel volledig zijn bereikt.

Aanpak

Er wordt voortgebouwd op de werkwijzen van het Twents Waternet. Alle 14 gemeenten en het waterschap nemen hieraan deel, op basis van gelijkwaardigheid. Inhoudelijke thema's worden opgepakt door zogenaamde werkplaatsen. Na de voorbereiding van een thema door een werkplaats vindt uitvoering en implementatie van projecten plaats.

In het eerste kwartaal van 2017 zijn twee nieuwe werkplaatsen opgestart; “Monitoring waterketen” en “Communicatie rond grondwateroverlast”. De werkplaats Monitoring waterketen wil een handvat bieden om eenvoudiger de voortgang te monitoren van bijvoorbeeld de afspraken uit een GRP. Door dit gezamenlijk te doen ontstaat er meer inzicht. Het is dan ook eenvoudiger om gezamenlijk informatie te verzamelen voor bijvoorbeeld inzicht in de ontwikkeling van de 3 K's. De werkplaats “Communicatie grondwateroverlast” ontwikkelt een communicatiestrategie voor grondwateroverlast. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de beleidskeuzes die de afzonderlijke gemeenten maken.

Gedurende het traject wordt de voortgang gemonitord. Dit gebeurt mede op basis van de werkelijke lasten die burgers en bedrijven moeten betalen (rioolheffing en zuiveringslasten).

Speerpunten 2013-2017

- Samenwerken met bewoners, bedrijven en collega's;
- Deelname aan relevante werkplaatsen van het Twents Waternet;
- In samenwerking met Twents Waternet realiseren van de 3 K's. Eind 2020 moet het besparingsdoel zijn bereikt.

¹⁴ Dit akkoord is op 9 mei 2012 ondertekend door de Twentse gemeenten en Waterschap Vechtstromen.

7 Financiën

Met de activiteiten uit het vorige hoofdstuk zijn kosten gemoeid. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiële planning. Op basis van de planning is bepaald welke inkomsten nodig zijn om de kosten te dekken en wat dit betekent voor het tarief van de rioolheffing.

7.1 Hoe werkt het?

Voor de watertaken worden jaarlijks terugkerende kosten gemaakt en investeringen gedaan. De investeringen komen op twee manieren terug als kosten:

Prijspeil 2017

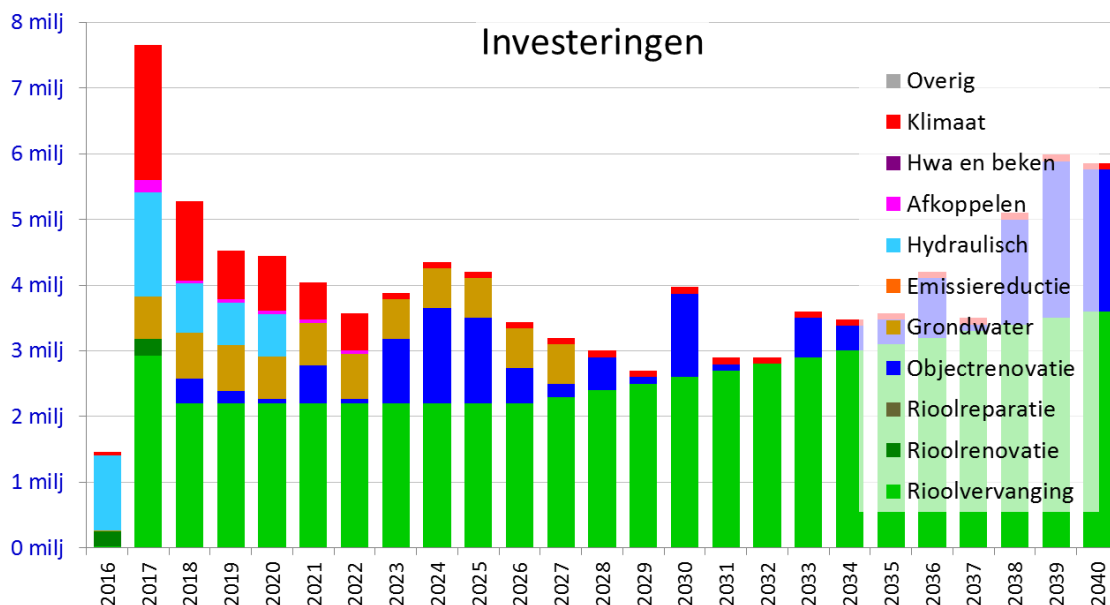
Alle bedragen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op prijspeil 2017. Voor de financiële begroting en kredieten moeten de bedragen worden gecorrigeerd voor het dan actuele prijspeil.

- Investeringen in rioolvervangingen worden betaald uit een financiële voorziening. Dit is te beschouwen als een soort bankspaarrekening. Door de investeringen daalt het saldo van de voorziening. Om het saldo op peil te houden wordt elk jaar geld gestort (dotaties). Deze stortingen zijn de kosten van de vervangingsinvesteringen.
- Investeringen in andersoortige projecten werden tot nu afgeschreven in de gebruiksperiode. Dit is te vergelijken met het kopen op afbetaling. De investeringen worden afgeschreven in 50 jaar. Elk jaar wordt een deel betaald in de vorm van afschrijfkosten. Over de boekwaarde wordt rente berekend. De afschrijfkosten en rentekosten samen worden kapitaallasten genoemd. De jaarlijkse kapitaallasten zijn de kosten van de investeringen. Vanaf 2018 wijzigt deze werkwijze. De gemeente wil vanaf dan zoveel mogelijk investeringen uit de financiële voorziening betalen. Omdat de financiële voorziening niet groot genoeg is om dit meteen voor alle projecten te doen, verloopt de overgang geleidelijk.

De totale kosten van de watertaken bestaan uit de dotaties aan de voorziening, de kapitaallasten en de jaarlijks terugkerende kosten (beheerkosten). Samen is dit in 2018 € 8,34 miljoen. Deze kosten worden gedekt door de opbrengsten van de rioolheffing. Bij een tarief van € 217,14 (€ 220,39 in prijspeil 2018) worden de totale netto opbrengsten geschat op € 8,18 miljoen (na aftrek van oninbaar en kwijtschelding, maar inclusief perceptiekosten). Het dekkingstekort komt ten last van de voorziening.

7.2 Investerings

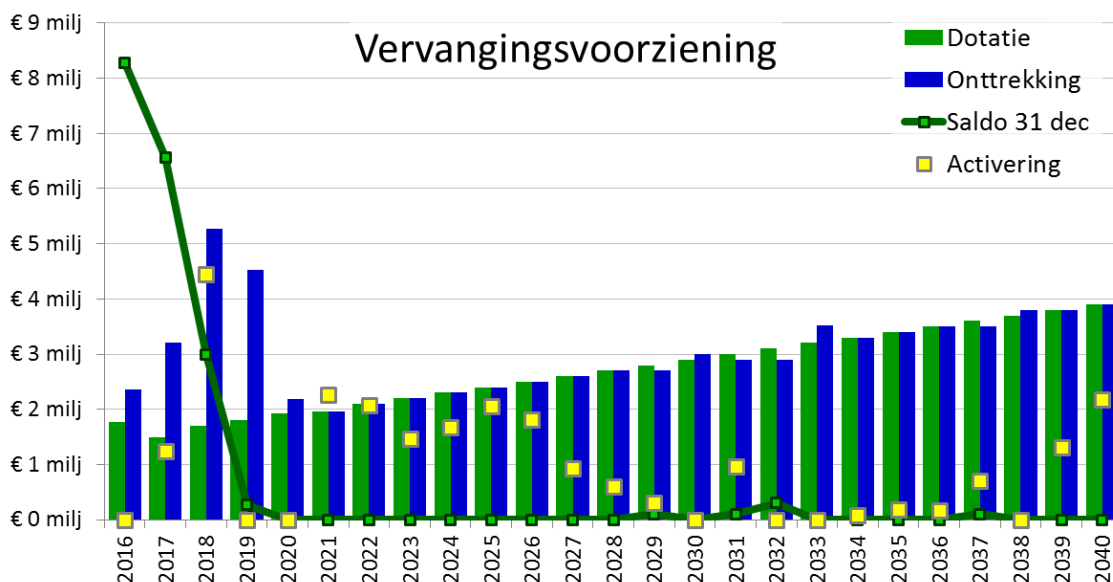
De grafiek na deze alinea toont de geplande investeringsbedragen per jaar. De piek in 2017 is deels afkomstig van projecten die al lopen vanaf 2016 of eerder. Het merendeel van de investeringen betreft rioolvervangingen (lichtgroene staven in de grafiek).

afbeelding 16: Investerings

Dotaties ten behoeve van de vervangingsinvesteringen

Op 1 januari 2018 is het saldo van de voorzieningen naar verwachting € 6,6 miljoen. Hierdoor kunnen de komende jaren de benodigde riolvervangingen worden uitgevoerd, terwijl de dotaties aan de voorziening klein blijven (circa € 2 miljoen per jaar). Geleidelijk zijn grotere dotaties nodig om toekomstige vervangingen te kunnen betalen. Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de onttrekkingen, stortingen en het verloop van het saldo. Het saldo van de voorziening is na 2020 circa nul en onvoldoende om alle investeringen te betalen. Het restant wordt geactiveerd en afgeschreven (gele punten in de grafiek). Omstreeks 2030 zijn de jaarlijkse dotaties aan de voorziening voldoende groot geworden om de investeringen volledig uit de voorziening te betalen.

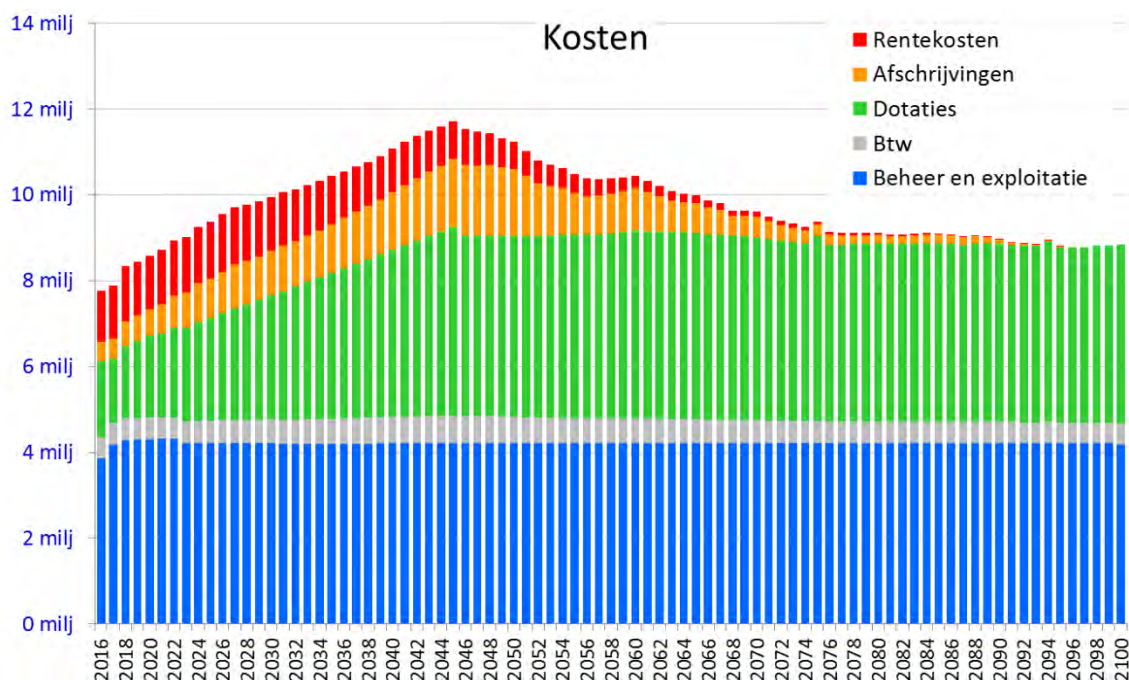

afbeelding 17: Ontwikkeling vervangingsvoorziening

7.3 Kosten

De staafgrafiek hierna laat zien dat de totale kosten in de komende decennia sterk stijgen. Dit wordt vrijwel volledig veroorzaakt door de toenemende dotaties voor riolvervanging. Dit is inherent aan de leeftijdsopbouw van de Hengelose riolering. Door de slimme vervangingsstrategie (zie paragraaf 3.4) wordt de kostenstijging beperkt, maar kan niet worden voorkomen.

Verwacht wordt dat de andere kosten op lange termijn ongeveer constant blijven. De beheerkosten bedragen ruim € 4 miljoen per jaar. De kapitaallasten van investeringen zullen op de lange termijn afnemen tot nihil. Door de overschakeling naar dotaties voor alle investeringen ontstaan geen nieuwe kapitaallasten en zullen op den duur alle kapitaallasten verdwijnen.

afbeelding 18: Totale kosten, inclusief prognose lange termijn

Door de dotaties heeft Gemeente Hengelo een robuuste en voordelige financieringswijze. De afhankelijkheid van de rentestand verdwijnt en het aandeel vaste lasten daalt. De gemeente houdt veel vrijheid om middelen anders te kunnen inzetten. Daardoor kan in de toekomst beter worden ingespeeld op veranderingen en technische ontwikkelingen.

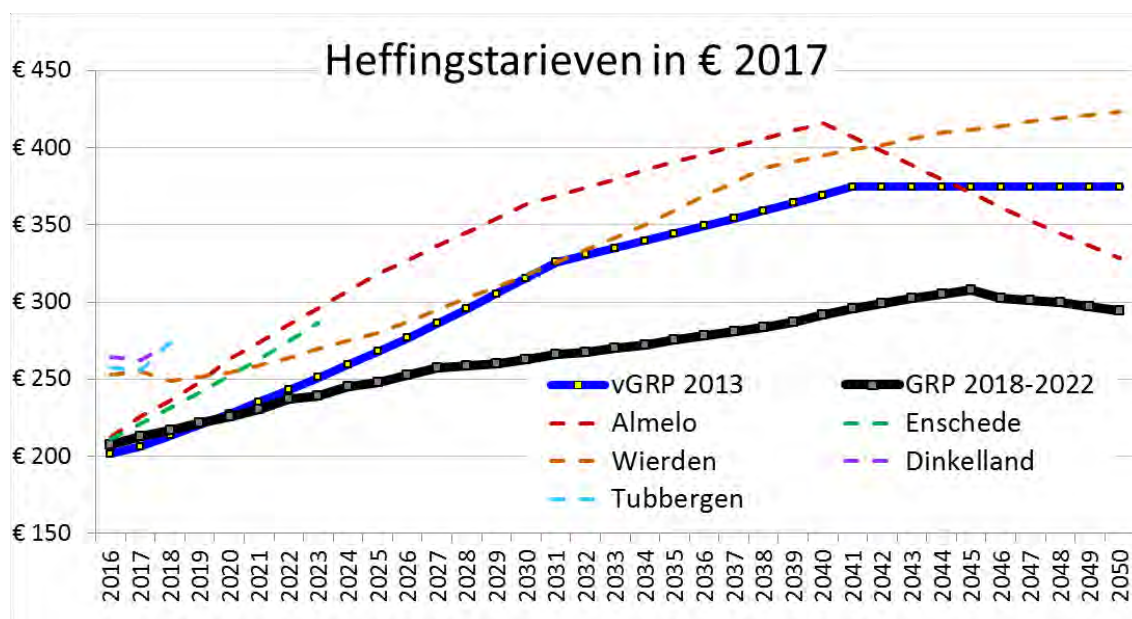
7.4 Rioolheffing

In het kostendekkingsplan is geraamd hoe de kosten zich ontwikkelen en wat het tarief van de rioolheffing moet zijn om de kosten te dekken. Naar verwachting kan de tariefstijging tot en met 2021 beperkt blijven tot 2,0% (3,5% inclusief indexering). Daarbij is er een dekkingstekort in de planperiode 2018-2022 van gemiddeld € 70.000,- per jaar. Dit tekort komt ten laste van de voorziening.

Tabel 2: Rioolheffing

jaar	Rioolheffing, excl. indexering (prijsspeil 2017)	Rioolheffing inclusief indexering (1,5%)
2018	€ 217,14	€ 220,39
2019	€ 221,48	€ 228,17
2020	€ 225,91	€ 236,23
2021	€ 230,43	€ 244,57
2022	€ 237,21	€ 255,54

Het tarief in Hengelo behoort tot de laagsten van Twente. De insteek is om dit vast te houden of te verbeteren. Maar net als in de rest van Twente en Nederland moet het tarief stijgen om de toenemende kosten te blijven dekken. In de volgende afbeelding is de berekende tariefontwikkeling weergegeven.

afbeelding 19: Prognose heffingstarief GRP 2018-2022, prijspeil 2017. Ter vergelijking is de prognose volgens het GRP van 2013 en de rioolheffing in omliggende gemeenten weergegeven.

De prognose voor de tariefstijgingen na 2020 is aanzienlijk gunstiger dan was voorspeld in het GRP 2009-2013 (zie afbeelding hierboven). Dit is dankzij de lagere vervangingskosten op lange termijn (zie Lange termijn vervangingsplan op blad 14).

Met bovenstaand kostendeckingscenario slaagt Gemeente Hengelo erin om de tariefstijgingen beperkt te houden. Tegelijkertijd wordt op een duurzame manier invulling gegeven aan de watertaken en wordt door degelijk beheer en onderhoud de waardevolle infrastructuur in goede staat gehouden. Met de uitvoering van dit GRP zal Gemeente Hengelo duurzaam blijven zorgen voor het afvalwater, hemelwater en grondwater, tegen zo laag mogelijke kosten.

Literatuur

- [1] Bestuurlijk overleg Waterketen / feitencommissie, **Doelmatig beheer waterketen – eindrapport commissie feitenonderzoek**, 29 maart 2010.
- [2] Unie van Waterschappen, IPO, Vewin, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, VNG, **Bestuursakkoord Water**, april 2011.
- [3] Twents Waternet, **Waterwinst – TAAK 2.0**, Broks-Messelaar Consultancy, mei 2012.
- [4] Gemeente Hengelo, **Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017**, Broks-Messelaar Consultancy, 2012.
- [5] Gemeente Hengelo, **Inventarisatie klachten grondwateroverlast Hengelo**, Wareco, 2016
- [6] Gemeente Hengelo, **Analyses grondwateroverlast Hengelo**, Wareco, 2016
- [7] Gemeente Hengelo, **Uitvoeringsprogramma grondwater Hengelo**, Wareco, 2017
- [8] Gemeente Hengelo, **WOLK 2.0 - rapport**, Roelofs, 2016
- [9] Provincie Overijssel, **Maatregelprogramma gebiedsdossiers drinkwaterwinningen Overijssel 2013-2015**; Bijlage van Bestuursovereenkomst “Naar een duurzame drinkwatervoorziening in Overijssel”, 2013
- [10] Stichting RIONED, **Monitor gemeentelijke watertaken 2016**, 2016
- [11] Twents Waternet, **Nulmeting en prioritering waterwinst**, Broks-Messelaar Consultancy, 2013.
- [12] **WERKPLAN 2016-2018 KlimaatActieve Stedenband Twente**, Waterschap Vechtstromen, Gemeente Enschede, Gemeente Hengelo, Gemeente Almelo, Provincie Overijssel, 2016
- [13] **KAS stromen D'r an!**, Waterschap Vechtstromen, Gemeente Almelo, Gemeente Hengelo, Gemeente Enschede, Provincie Overijssel, 2015
- [14] Waterschap Vechtstromen, **Waterbeheerplan 2016-2020**.
- [15] Ministerie van Infrastructuur en Milieu, **Nationale klimaatadaptatiestrategie 2016 (NAS)**, 2016
- 16 Ministerie van Infrastructuur en Milieu en Ministerie van Economische Zaken, **Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie; Het Deltaprogramma: een nieuwe aanpak**, 2014
- 17 **Twents waternet 2012-2017 - Beweging in Samenwerken!; Een terugblik en doorkijk naar de toekomst**

Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022

Bijlagenrapport

Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022

Bijlagenrapport

Bijlagenrapport van het verbreed gemeentelijk rioleringsplan voor de planperiode 2018 t/m 2022

document: 17.006/2
versie: 2
datum: 2 mei 2017
projectnummer: GhI002.1
opdrachtgever: Gemeente Hengelo
werkgroep: Rob Heukels, Gerrit Knegt, Patrick Zwerink, Sem Becker (gemeente Hengelo), Arjan Messelaar, Jopie de Ruijter (Broks-Messelaar Consultancy)
auteurs: Jopie de Ruijter en Arjan Messelaar
bijdrage: Rob Heukels
advies/begeleiding: Broks-Messelaar CONSULTANCY

Inhoud

Bijlagen

A	Afkortingen	3
B	Begrippenlijst	4
C	Klimaatadaptatie	8
D	Aanwezige voorzieningen	12
E	Status maatregelen	18
F	Activiteitenplanning	19
G	Kostendekking	20
H	Informatie voor bewoners en bedrijven	21
I	Grondwateraandachtsgebieden 2017	26
J	Drinkwaterwinning Hasselo	28
K	Uitvoeringsprogramma grondwater Hengelo 2018 -2022	29

A Afkortingen

Awb	<u>A</u> lgemene <u>w</u> et <u>b</u> estuursrecht
BBV	<u>B</u> esluit <u>B</u> egroting en <u>V</u> erantwoording provincies en gemeenten (zie circulaire dd. 20 januari 2003 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties).
dwa	<u>D</u> roog <u>w</u> eer <u>a</u> fvoer (zie begrippenlijst)
GRP	<u>G</u> emeentelijk <u>r</u> iolerings <u>p</u> lan gemeentelijk rioleringsplan voor de drie gemeentelijke watertaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater
IBA	<u>I</u> ndividuele <u>B</u> ehandeling <u>A</u> fvalwater Hiermee wordt bedoeld op individuele zuiveringssystemen voor huishoudelijk/bedrijfsmatig afvalwater voor percelen (in het buitengebied) die niet op de riolering zijn aangesloten.
KRW	(Europese) <u>K</u> aderrichtlijn <u>W</u> ater
MBS	<u>M</u> onitoring- en <u>b</u> esturingssysteem.
NBW	<u>N</u> ationaal <u>b</u> estuursakkoord <u>w</u> ater, in het bijzonder het NBW-actueel (Inmiddels is het Bestuursakkoord Water van 23 mei 2011 relevant.)
OAS	<u>O</u> ptimalisatie <u>a</u> fvalwatersysteem
rwa	<u>R</u> egen <u>w</u> ater <u>a</u> fvoer (zie begrippenlijst)
rwzi	<u>r</u> iool <u>w</u> ater <u>z</u> uiverings <u>i</u> nstallatie (ook wel genoemd awzi of <u>a</u> fval <u>w</u> ater <u>z</u> uiverings <u>i</u> nstallatie)
TWN	<u>T</u> wents <u>W</u> aternet
VROM	<u>V</u> olkshuisvesting <u>R</u> uimtelijke <u>O</u> rdening en <u>M</u> ilieu (Ministerie, of Minister van)
Wabo	<u>W</u> et <u>a</u> lgemene <u>b</u> epalingen <u>o</u> mgevingsrecht
WION	<u>W</u> et <u>i</u> nformatieuitwisseling <u>o</u> ndergrondse <u>n</u> etten
Wwh	<u>W</u> et op de <u>w</u> ater <u>h</u> uishouding
WKS	<u>W</u> ater <u>k</u> waliteitsspoor
Wm	<u>W</u> et <u>m</u> ilieubeheer
Wvo	<u>W</u> et <u>v</u> erontreiniging <u>o</u> ppervlaktewateren "Wet van 13 november 1969, houdende regelen omtrent de verontreiniging van oppervlaktewateren"

B Begrippenlijst

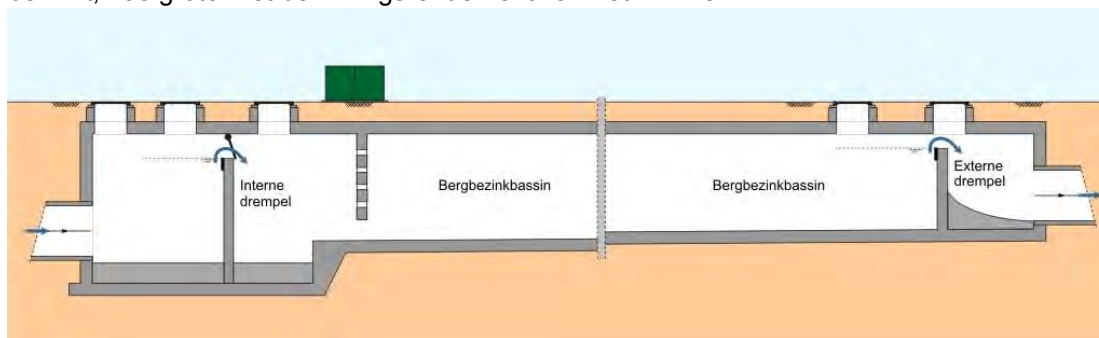
Activiteitenbesluit

Het activiteitenbesluit is een "Algemene maatregel van bestuur" (AMvB) op grond van de Wet milieubeheer (Wm, artikel 8.40). In het besluit zijn algemene regels opgenomen voor milieubelastende activiteiten, waaronder ook lozingen van (afval)water.

Deze algemene regels gelden, tenzij de inrichting expliciet als vergunningplichtig is aangewezen (IPPC-inrichtingen en inrichtingen in bijlage I, onderdelen B en C, van het "Besluit omgevingsrecht" (Bor)). Per 2010 is de reikwijdte van het activiteitenbesluit uitgebreid, waardoor de algemene regels voor meer bedrijven gelden en minder bedrijven een vergunning nodig hebben.

Bergbezinkbassin (BBB)

Een bergbezinkbassin, vaak afgekort als BBB, is een bak achter een overstort van een rioolstelsel. Bij een overstorting stroomt het BBB vol met water. Pas als het BBB vol is stort het water over vanuit het BBB op het oppervlaktewater. Na een overstorting wordt het water uit het BBB teruggebracht in het rioolstelsel, zodat het naar de rwzi kan stromen. Het BBB is bedoeld om de vuilemissie via overstortingen te verminderen. Een BBB heeft een bergingsrendement en een bezinkingsrendement. Het bergingsrendement is afhankelijk van de inhoud van het BBB. Hoe groter de inhoud, hoe kleiner de overstortingen worden. Het bezinkingsrendement geeft aan hoeveel de vuilconcentratie van het overstortende water wordt verminderd door het BBB. In het BBB stroomt het water langzaam, waardoor vuildeeltjes bezinken op de bodem van het BBB. Hoe meer vuil bezinkt, hoe groter het bezinkingsrendement van het BBB is.

afbeelding 1 Voorbeeld bergbezinkbassin

Droogweerafvoer (dwa)

Dwa is de afvoer van afvalwater van huishoudens en bedrijven. In tegenstelling tot rwa^B is er altijd sprake van dwa, ongeacht de weersomstandigheden. Dwa bestaat vrijwel volledig uit afvalwater, doordat in droge perioden geen neerslag wordt afgevoerd. In gemengde rioolstelsels is het debiet (afvoerhoeveelheid) tijdens droog weer zeer gering t.o.v. de maximum afvoercapaciteit.

Doelmatig(heid)

In GRP wordt het begrip "doelmatig" gebruikt voor kosteneffectiviteit en - efficiëntie. Iets is doelmatig als:

- het daadwerkelijk bijdraagt aan het bereiken van het doel;
- **en** efficiënt is, d.w.z. dat er geen goedkopere of effectievere alternatieven zijn;
- **en** de kosten in verhouding staan met de opbrengsten en/of het op te lossen probleem.

Drukriolering

Drukriolering bestaat uit leidingen met een kleine diameter waardoor het afvalwater onder druk wordt afgevoerd. Elke aansluiting is voorzien van een pompunit die het afvalwater in het drukriool pompt. Om grotere afstanden en/of hoogteverschillen te overbruggen worden zonodig tussengemalen toegepast. Het afvalwater wordt afgevoerd naar de rwzi of naar een gemengd of dwa-rioolstelsel^B, vanwaar het water onder vrij verval naar de rwzi stroomt. Drukriolering wordt voornamelijk toegepast in het buitengebied, waar percelen op relatief grote afstand van elkaar liggen.

Gemengd (riool)stelsel

In een gemengd rioolstelsel wordt overtollig hemelwater en afvalwater van huishoudens en bedrijven door hetzelfde buizenstelsel afgevoerd. Bij droog weer is er alleen afvalwater van huishoudens en bedrijven (dwa). Tijdens neerslag mengt het regenwater (rwa) zich met het vuile water. Dit heeft twee grote nadelen. Ten eerste wordt het relatief schone regenwater gemengd met vuil water en dan naar de rwzi afgevoerd om te worden gezuiverd. Ten tweede wordt de riolering overbelast bij extreme neerslag. Het met vuil water vermengde regenwater komt dan via overstorten ongezuiverd in het oppervlaktewater terecht. Dit zorgt voor vervuiling van het oppervlaktewater en de waterbodem.

Gescheiden (riool)stelsel

In een gescheiden rioolstelsel zijn aparte buizenstelsels aangelegd voor vuil water (dwa) en regenwater (rwa). De dwa^B wordt naar de rwzi getransporteerd. De rwa^B wordt veelal afgevoerd naar nabijgelegen oppervlaktewater. Het nadeel van gescheiden stelsels is dat het regenwater soms tot vervuiling van het oppervlaktewater leidt. Dit is met name het geval als na droge perioden het vuil van wegen en andere oppervlakken met het regenwater in de riolering spoelt. Dit nadeel wordt grotendeels ondervangen in verbeterd gescheiden stelsels.

IBA

Installatie voor Individuele Behandeling Afvalwater. Hiermee wordt bedoeld op individuele zuiveringssystemen voor percelen (in het buitengebied) die niet op de riolering zijn aangesloten.

Indirecte lozingen

Indirecte lozingen zijn alle afvalwaterstromen (inclusief hemelwater, drainage, enz.) die op een gemeentelijk rioolstelsel worden geloosd. ("Direct" wil zeggen dat het afvalwater direct op het oppervlaktewater wordt geloosd.)

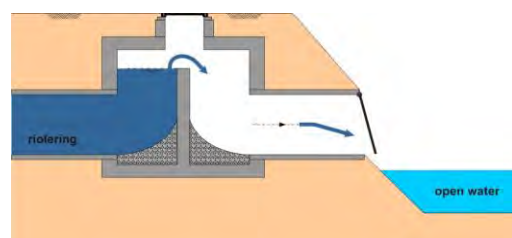
Voorheen hadden bepaalde categorieën bedrijven, de zogenaamde Amvb-bedrijven, een Wvo-vergunning nog voor hun indirecte lozing, waarbij niet de gemeente maar de beheerder van het oppervlaktewater het bevoegd gezag was (waterschap). In de nieuwe regelgeving vallen indirecte lozingen onder de Wet milieubeheer en is de gemeente (of provincie) bevoegd gezag. Directe lozingen vallen onder de Waterwet met het waterschap (of Rijkswaterstaat) als bevoegd gezag.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

De KRW is een Europese richtlijn om het water in de Europese Unie te beschermen en duurzaam gebruik te bevorderen. De KRW gaat uit van een stroomgebiedbenadering, waarbij chemische en ecologische kwaliteitsdoelen worden gesteld. De KRW houdt een resultaatverplichting in per 2015. De doorvertaling van de KRW heeft voor het stroomgebied van Waterschap Regge en Dinkel plaatsgevonden in het Waterbeheerplan 2010-2015 (zie bijlage C).

Overstort

Een overstort is een uitlaat van een rioolstelsel. Overstorten treden in werking als de capaciteit van het rioolstelsel onvoldoende is om alle neerslag te verwerken (zie overstorting).

Overstorting

Bij een overstorting wordt water vanuit de riolering (door overbelasting van de riolering) direct op oppervlaktewater geloosd, zonder zuivering in een rwzi. Overstortingen kunnen beperkt worden door de bergingscapaciteit en afvoercapaciteit van het rioolstelsel te vergroten of door het rioolstelsel minder te belasten (bijvoorbeeld door geen schoon regenwater in de riolering te laten stromen).

Rwa is de afvoer van overtollig hemelwater. In tegenstelling tot dwa^B is er alleen sprake van rwa tijdens en na regenbuien. In gemengde rioolstelsels is het debiet (afvoerhoeveelheid) tijdens rwa-omstandigheden zeer groot t.o.v. de droogweerafvoer. Hierdoor kan het rioolstelsel overbelast worden, hetgeen leidt tot overstortingen en in extreme situaties tot wateroverlast.

Relinen

Relinen is een alternatief voor rioolvervanging. Hierbij wordt een kunststof sok in de rioolbuizen aangebracht, die na uitharding als nieuwe inwendige rioolbuis fungeert. De werkzaamheden worden uitgevoerd via inspectieputten, waardoor de weg of straat niet opengebroken hoeft te worden. Dit en de lagere kosten zijn de grote voordelen van relinen ten opzichte van vervangen. Nadeel is dat bij het relinen de kolk- en huisaansluitingen niet worden vernieuwd, of apart uitgevoerd moeten worden.

Stuwgebieden

Door het plaatsen van stuwen in de riolering, wordt het rioolstelsel verdeeld in stuwgebieden. In deze stuwgebieden wordt afvalwater langer vastgehouden en worden pieken in de afvoer afgevlakt. De bergingscapaciteit wordt zo beter benut. Stuwgebieden kunnen daardoor een effectieve maatregel zijn voor het voorkomen van wateroverlast en voor het reduceren van riooloverstortingen. Omdat het aanzienlijk goedkoper is dan het vergroten van rioolbuizen en sneller te realiseren dan afkoppelen, kan het tevens een efficiënte maatregel zijn.

Telemetrie

Letterlijk betekent telemetrie “meten op afstand”. Binnen het vakgebied riolering wordt de term telemetrie gebruikt voor het geheel aan apparatuur en communicatieverbindingen waarmee gegevens en signalen van kunstwerken worden doorgegeven. Kunstwerken zijn civieltechnische constructies zoals gemalen, stuwen en overstorten. De bekendste toepassing is het automatisch doorgeven van storingen die in rioolgemalen kunnen optreden. Telemetrie kan worden gebruikt voor storingsmeldingen (signalering en alarmering), verzameling van meetgegevens en voor besturing (real-time-control).

Verbeterd gescheiden (riool)stelsel (vgs)

Een verbeterd gescheiden stelsel is een gescheiden rioolstelsel waarbij het vuilwaterstelsel is gekoppeld met het regenwaterstelsel.

Bij gescheiden stelsels komt meegespoeld vuil van wegen en andere oppervlakken in het oppervlaktewater terecht. Dit gebeurt met name aan het begin van een regenbui, na een droge periode. Dit wordt de “first flush” genoemd. In verbeterd gescheiden stelsels stroomt de first flush door de koppeling naar het vuilwaterriool en vandaar naar de rwzi. De koppeling is zo gemaakt dat alleen water van het regenwaterstelsel naar het vuilwaterstelsel kan stromen en niet andersom. Nadeel van verbeterd gescheiden stelsels is dat (op jaarbasis) relatief veel schoon regenwater wordt vermengd met vuil water en naar de rwzi wordt getransporteerd om te worden gezuiverd.

Vrijvervalriolering, - stelsel

In de meeste rioolstelsels wordt water onder vrij verval afgevoerd. Dit betekent dat het water door de zwaartekracht van hoog naar laag stroomt. De term vrijvervalstelsel wordt vaak gebruikt in tegenstelling tot drukrioolstelsels, waarbij het water wordt afgevoerd door pompen.

Wadi

De term wadi is afkomstig uit het midden-oosten en staat voor een rivier die vrijwel altijd droog staat. De naam wadi heeft in de jaren negentig zijn intrede gedaan bij het waterbeheer in Nederland.

Een wadi is een (met gras begroeide) ondiepe brede greppel voor infiltratie en eventueel afvoer van hemelwater. Tijdens droog weer heeft de wadi bijna het uiterlijk van een grasveld. Bij neerslag stroomt regenwater in de wadi, waar het in de bodem kan infiltreren. Veelal is de wadi voorzien van een overlaat (slok-op) om overstroming bij hevige neerslag te voorkomen.

Waterketen

De waterketen betreft menselijk gebruik van water. Hierbij wordt water uit het watersysteem onttrokken (waterwinning) en gedistribueerd onder de gebruikers. Na gebruik wordt het afvalwater ingezameld en getransporteerd (riolering), gezuiverd (rwzi) en weer geloosd op oppervlaktewater (watersysteem). In Nederland worden de onderdelen van de waterketen veelal door verschillende organisaties beheerd.

Waterkringloop

De waterkringloop is de gesloten kringloop waarbij water uit de oceanen verdampt, als neerslag valt en door rivieren terugstroomt.

Waterkwaliteitsspoor

Het waterkwaliteitsspoor omvat alle inspanningen om de stedelijk beïnvloede oppervlaktewateren (inclusief de waterbodems) kwalitatief 'op orde' te krijgen. Het gaat om dat deel van die wateren waarin de doelsituatie, ondanks de uitvoering van de basisinspanning riolering, nog niet is bereikt doordat of resterende emissies uit de afvalwaterketen, of andere emissiebronnen dit frustreren. Het waterkwaliteitsspoor is in die context het tweede spoor (immissiespoor) in de tweesporigenbenadering. De inspanningen van het waterkwaliteitsspoor richt zich op alle relevante invloeden op het functioneren van de wateren in de stedelijke invloedssfeer. Daaronder vallen ook inrichting, gebruik, beheer en onderhoud van de oppervlaktewateren en overige (doorgaans diffuse) emissiebronnen. Met de waterkwaliteitsspooropgave worden in de eerste plaats de beheerders van de stedelijke waterhuishouding geconfronteerd. Dit zijn de waterschappen en de gemeenten. Binnen het waterkwaliteitsspoor kunnen drie aandachtsgebieden worden onderscheiden:

1. het oplossen van waterkwaliteitsproblemen als gevolg van overstortingen van rioolwater vanuit gemengde rioolstelsels, regenwaterlozingen en effluentlozingen van zuiveringen. De overstortingen worden veroorzaakt door hevige neerslag. Het gaat bij deze problemen in de eerste plaats om extreem lage zuurstofgehalten en vissterfte;
2. het oplossen van waterkwaliteitsproblemen als gevolg van andere emissies en gebruik, zoals invallend blad, vogelpoep, vissen die in de waterbodem woelen, visaas enzovoorts;
3. het optimaliseren van inrichting en beheer met het oog op de ecologie (het waterleven) en de beleving en de gebruikswaarde van stadswateren.

Watersysteem

Het watersysteem is het natuurlijke systeem van water in onze leefomgeving. Het omvat de oppervlaktewateren (beken, rivieren, meren, etc.) en het grondwater (het ondiep of freatische grondwater en het diepe grondwater). Vaak worden ook de waterbodems en oevers tot het watersysteem gerekend.

C Klimaatadaptatie

Het klimaat is aan het veranderen. De verwachting is onder andere dat extreme regenbuien vaker zullen optreden en dat ze heviger zullen zijn. Het traditionele rioolstelsel is daar niet op berekend en kan deze grote hoeveelheden neerslag niet meteen op alle plaatsen verwerken. Hierdoor nemen de risico's op wateroverlast toe. Het voorkomen van wateroverlast is ook in de komende planperiode een van de prioriteiten. Dit vraagt om klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie is het verminderen van de effecten van de klimaatverandering.

Wateroverlast

Onder wateroverlast wordt verstaan wanneer regenwater via het maaiveld woningen of bedrijven binnen kan stromen. Water dat tijdelijk tussen de trottoirbanden staat is hinderlijk, maar is geen wateroverlast.

Bovengrondse maatregelen

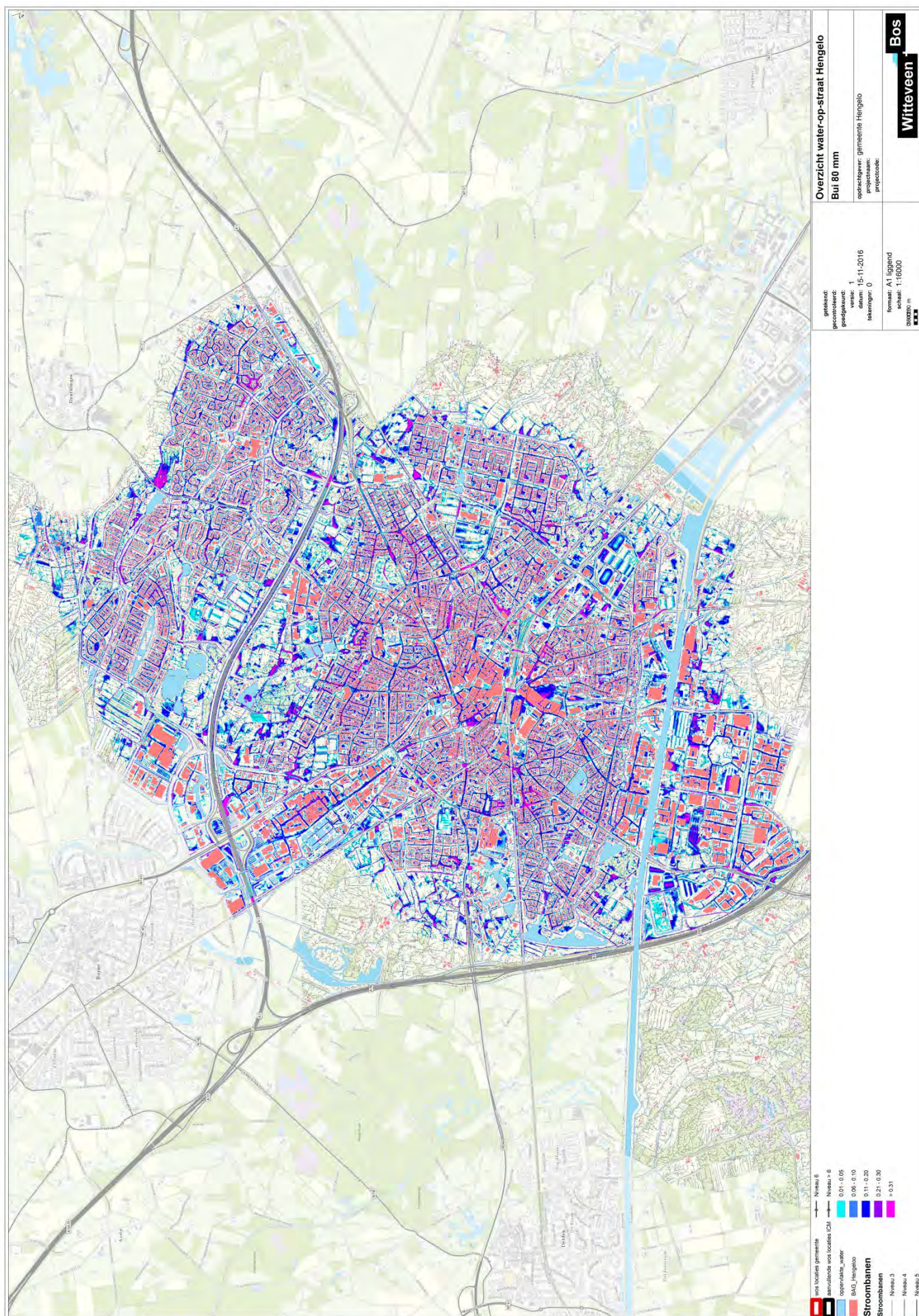
Het is niet efficiënt en praktisch onhaalbaar om de riolering zo groot te maken dat zelfs de meest extreme regenbuien probleemloos verwerkt kunnen worden. Ter illustratie: In het GRP 2009-2013 zijn de extra rioolverzwaringen bepaald die nodig zijn om extreme neerslaghoeveelheden als gevolg van klimaatveranderingen af te voeren via de riolering. Deze zouden circa € 25 miljoen kosten. Bovendien, water op straat is hinderlijk, maar hoeft geen probleem te zijn zolang het niet gebouwen instroomt of doorgaande wegen blokkeert. Om dergelijke regenwateroverlast te voorkomen, zijn bovengrondse berging en afvoer van regenwater onvermijdelijk.

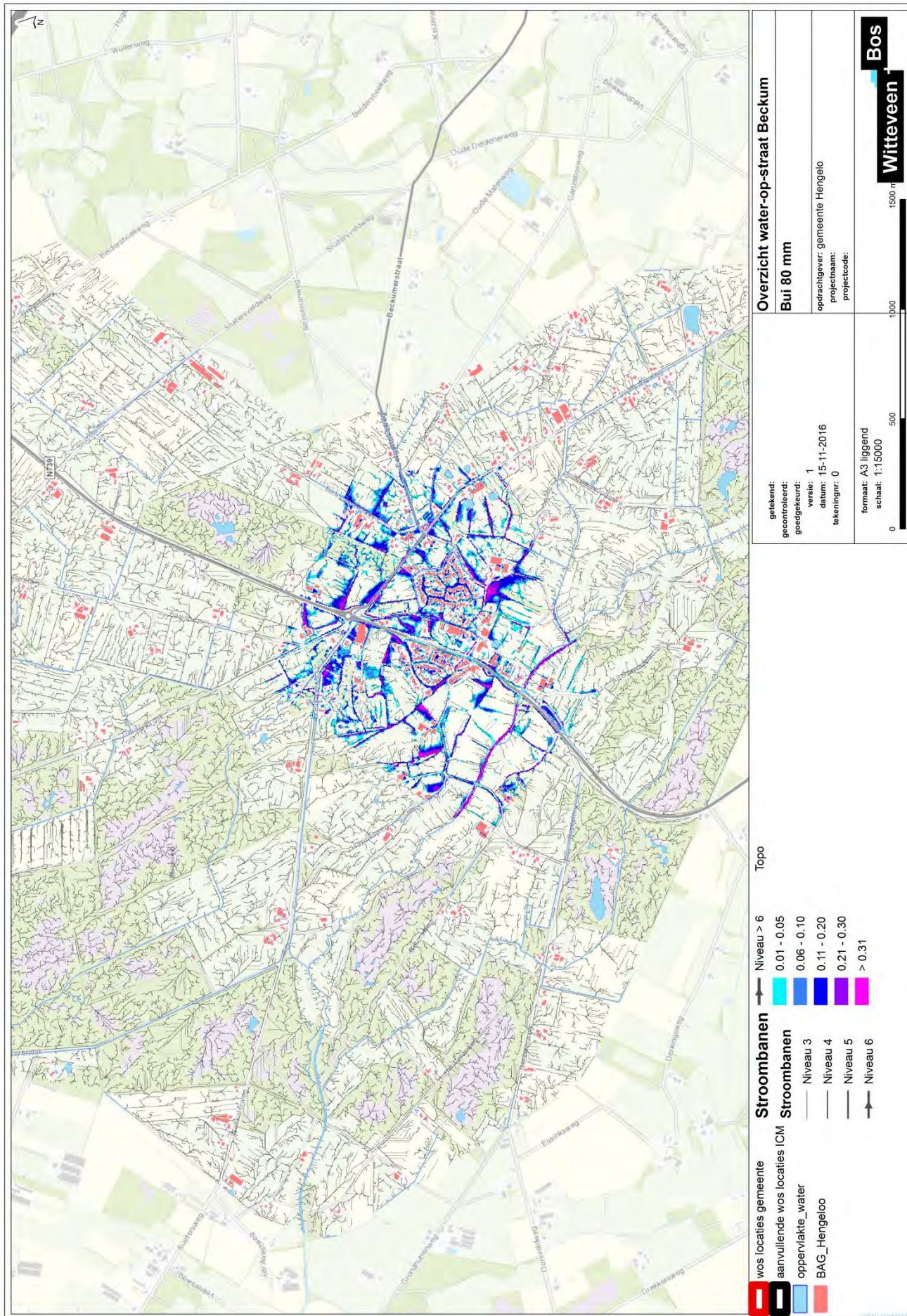
WOLK

Om de benodigde bovengrondse maatregelen te kunnen bepalen, is inzicht nodig in hoe water zich in een gebied verspreidt bij extreme neerslag. Hiervoor heeft de Stichting RIONED een methode voorgesteld. De eerste stap in deze methode is het samenstellen van een Wateroverlastlandschapkaart (WOLK). Ten behoeve van het voorgaande GRP heeft de gemeente Hengelo Wateroverlastlandschapskaarten laten opstellen: WOLK 1.0 (oktober 2012). Sinds 2012 zijn de rekentechnieken sterk verbeterd en zijn er veel gedetailleerdere maaiveldhoogtegegevens beschikbaar. Voor dit nieuwe GRP 2018-2022 is een WOLK 2.0 opgesteld. Hierin zijn met behulp van een maaiveldmodel op basis van de AHN2¹ en InfoWorks ICM² de bovengrondse afvoer en berging van regenwater in een extreme neerslagsituatie in kaart gebracht. Het betreft een eerste analyse. Er wordt uitsluitend gekeken op welke manier regenwater of water-op-sstraat (water dat uit de riolering omhoog komt, of niet in het rioolstelsel kan tijdens hevige neerslag) over het maaiveld zou gaan afstromen naar lager gelegen plekken en waar het zich zou gaan verzamelen. Dus zonder koppeling met de riolering, en zonder watergangen. De resultaten hiervan staan in de kaarten op de volgende bladzijde.

¹ Actueel Hoogtebestand Nederland

² Integrated Catchment Modelling

Deze eerste analyse geeft op kaart aan dat op veel plekken in meer of mindere mate water op het maaiveld wordt berekend. Doordat er geen koppeling is gemaakt met het rioolstelsel of met de aanwezige watergangen en beken, en ook geen onderscheid wordt gemaakt in verharde en onverharde oppervlakken, lijkt het resultaat ernstig. Wanneer echter wordt ingezoomd, blijkt dat grotendeels de bekende knelpunten naar voren komen. Dit betreft in een aantal gevallen ook locaties waar aan het rioolstelsel reeds maatregelen zijn genomen.

In een werkoverleg met enkele medewerkers van de gemeente Hengelo zijn de meest ernstige locaties geanalyseerd en is voor een twintigtal locaties gezocht naar mogelijke verbeteringsmaatregelen op maaiveldniveau. Gedacht moet worden aan het kunnen laten afstromen naar groenvoorzieningen, het verlagen, of juist verhogen, van het maaiveld om het regenwater te bergen of het maken van een verlaging waardoor het regenwater kan afstromen naar oppervlaktewater. Bij enkele locaties zijn oplossingen met buizen (ondergronds) aangedragen. Deze zijn echter verder nog niet uitgewerkt en doorgerekend. Een verdere detaillering met een rekenmodel van het maaiveld, met riolering en met oppervlaktewater is wenselijk. De benodigde investeringen voor de maatregelen is geschat op € 1,8 miljoen.

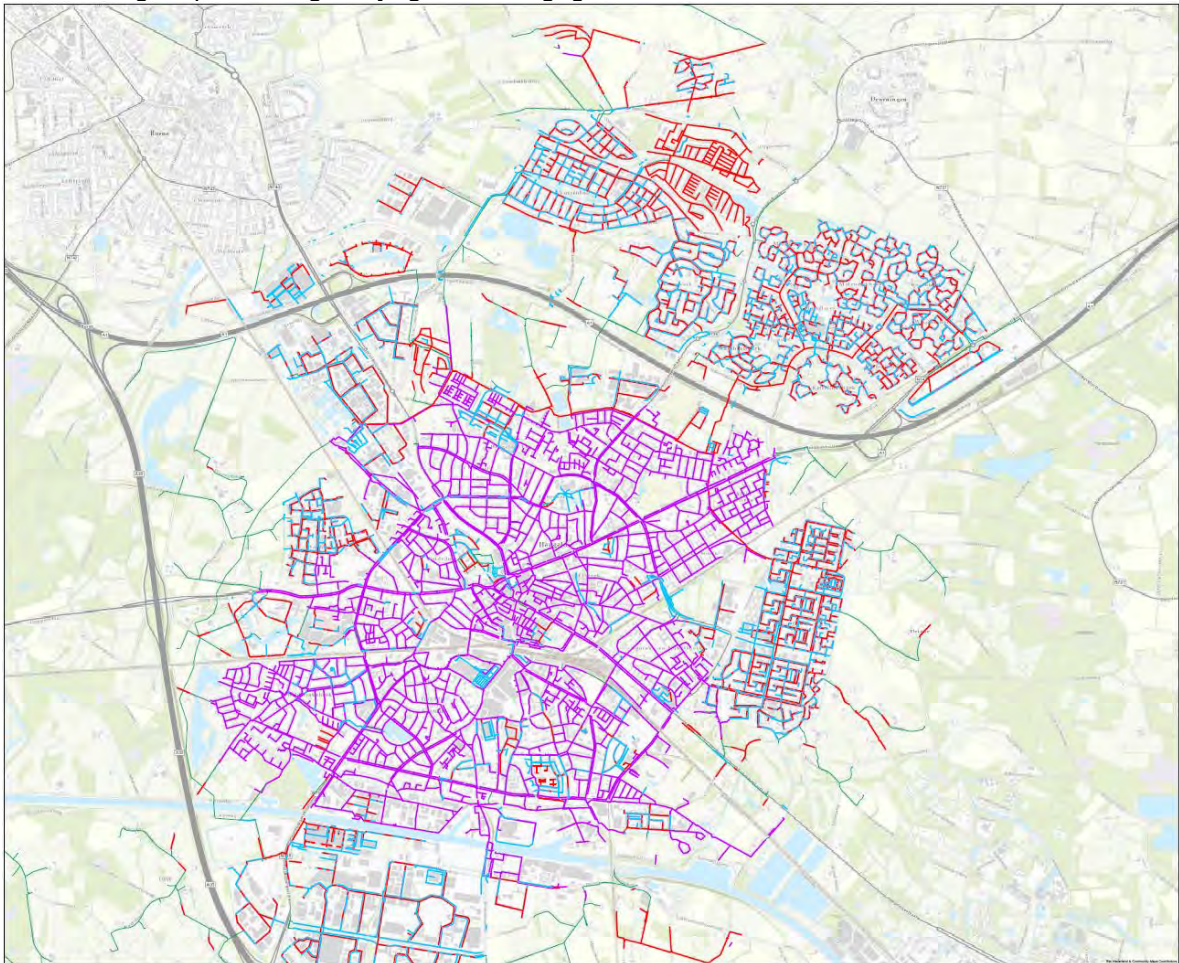
Kansen benutten

Omdat er meer locaties zijn in Hengelo waar water-op-straat of wateroverlast kan optreden bij extreme neerslag, is naast bovenstaande globale inschatting van de kosten nog extra geld gereserveerd voor het benutten van verdere mogelijkheden binnen Hengelo: het afkoppelen van verhard oppervlak, het verlagen en benutten van groenstroken voor waterberging en het vergroten van watergangen en vijvers.

D Aanwezige voorzieningen

Overzicht

In de onderstaande figuur is de riolering in Hengelo weergegeven. Paars is het gemengde stelsel, rood het vuilwaterstelsel, lichtblauw zijn de hemelwaterriolen (inclusief infiltratiesystemen) en drukriolering en persleidingen zijn groen weergegeven.

afbeelding 3 Riolering kern Hengelo

Samenvatting voorzieningen

Het rioleringsysteem in Hengelo bestaat uit de volgende voorzieningen:

tabel 1 Voorzieningen in beheer bij gemeente

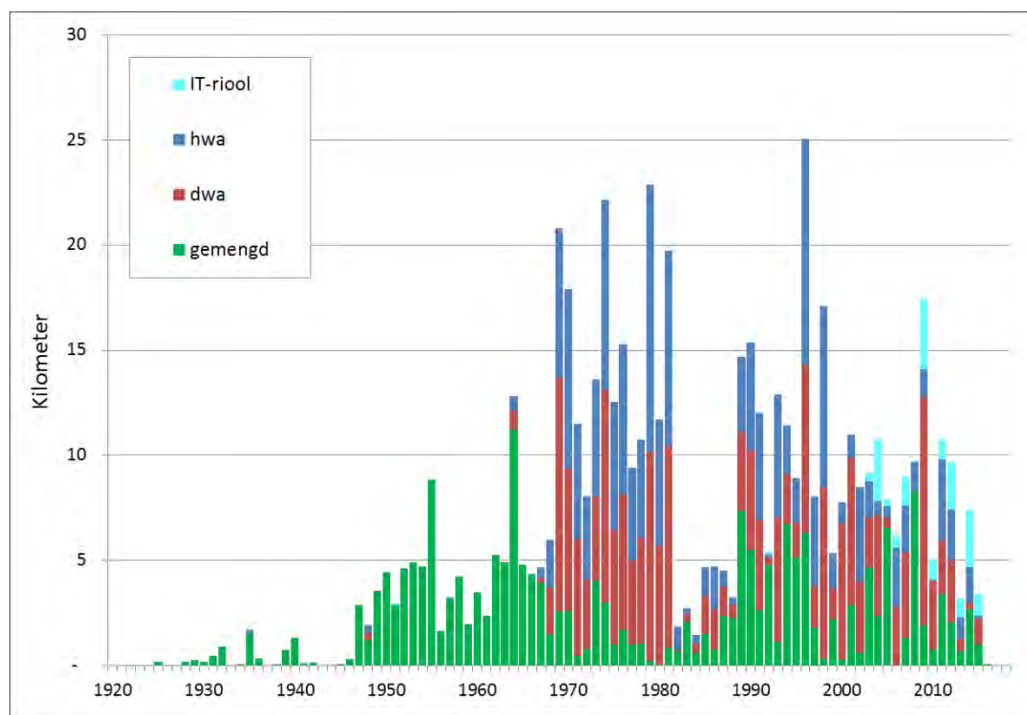
Voorziening	Aantal
• Vrijvervalriolering, waarvan:	598 km
- gemengde riolering	210 km
- vuilwaterriolering (dwa)	193 km
- hemelwaterriolering (rwa)	176 km
- infiltratieriolering (IT)	18 km
• Wadi's	97 stuks
• Drainage	230 km
• Bergbezinkbassins	5 stuks
• Rioolgemalen	70 stuks
• Persleiding	36 km
• Drukriolering	53 km
• Drukrioleringseenheden	260 stuks

Gegevensbeheer

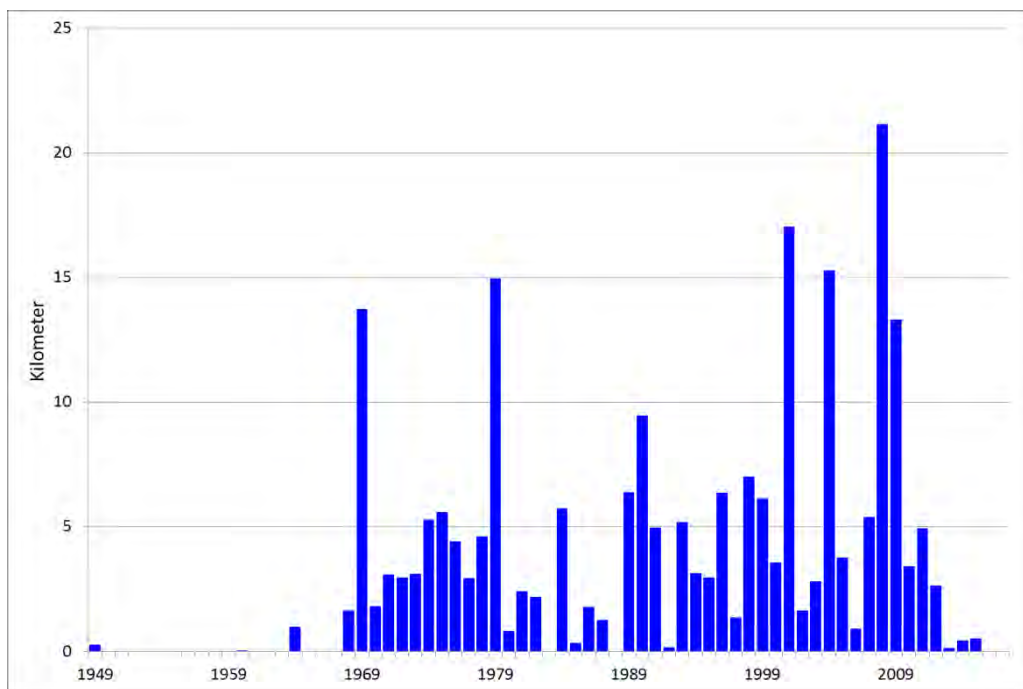
De vaste gegevens van de riolen (ligging, afmetingen, jaar van aanleg, type) en de rioolinspectiegegevens worden door de gemeente beheerd in een digitaal beheersysteem. Hierin worden ook gegevens van wegen, speelplaatsen en groen beheerd. De gegevensverwerking vindt continu plaats. Dat wil zeggen dat zodra er nieuwe of gewijzigde gegevens beschikbaar zijn, deze worden verwerkt. Het digitale beheersysteem wordt gebruikt voor het dagelijks beheer en onderhoud van de riolering. De tekeningen die met behulp van het beheersysteem gegenereerd kunnen worden dienen als basis voor bestekken voor beheer, onderhoud en renovatie.

Aanlegjaren riolen

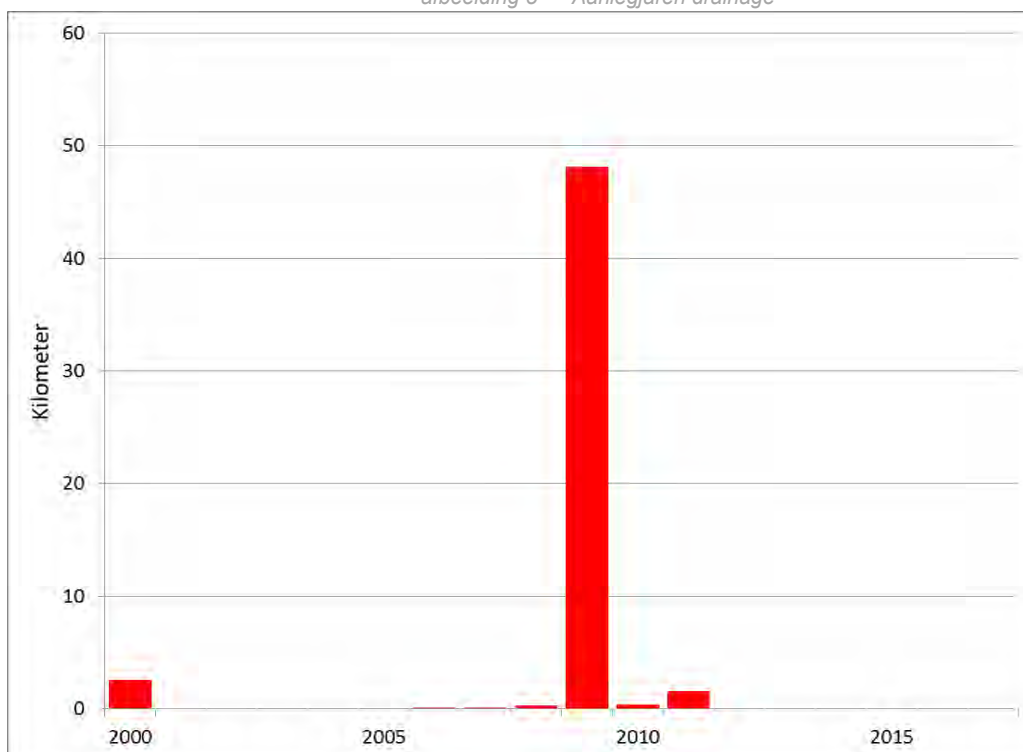
In onderstaande grafieken zijn de aanlegjaren van de diverse voorzieningen weergegeven.

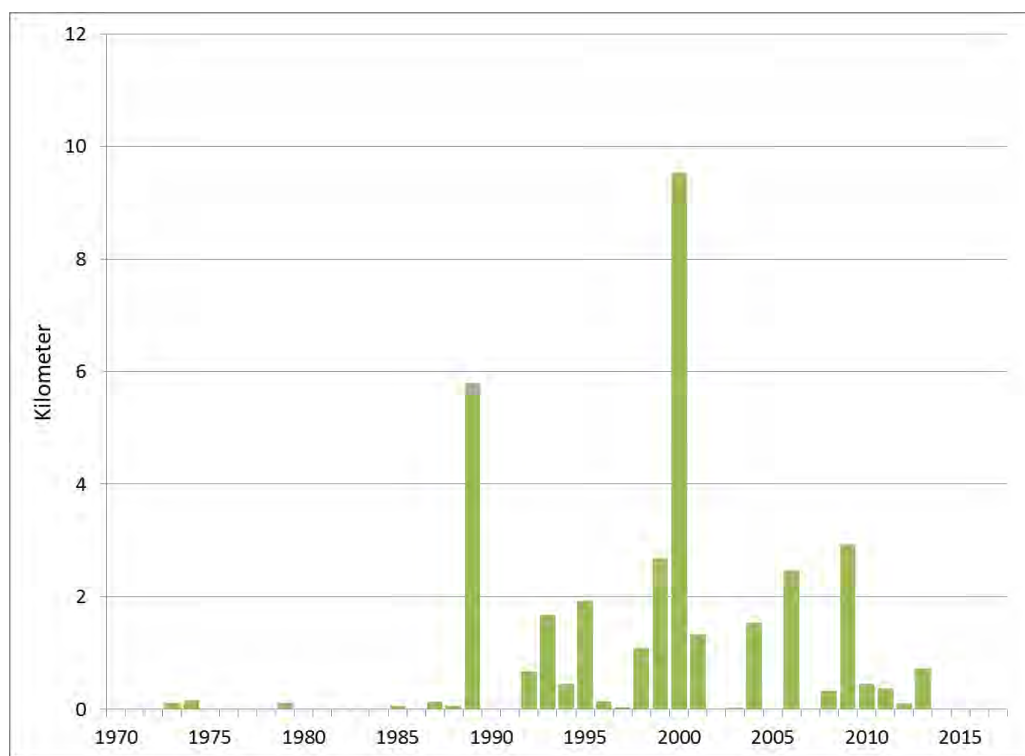
afbeelding 4 Aanlegjaren riolering

afbeelding 5 Aanlegjaren drainage

afbeelding 6 Aanlegjaren drukriolering

afbeelding 7: Aanlegjaren persleiding

Riooloverstorten gemengde riolering

In de onderstaande tabel staan de kenmerken van de overstorten vanuit de gemengde riolering en de berekende vuiluitwerp. Dit betreft de in 2008 berekende vuiluitwerp voor het scenario “Stuwgebiedenrun inclusief afkoppelen”.

tabel 2 Overstorten gemengde riolering

Gebied	Code	Hoogte	Breedte	Watergang	Overstorten		
					freq	debiet m ³ /jr	CZV kg/jaar
Veldijk	H28	19,58	2,00	Omloopleiding	0,6	100	25
Berflo Es Zuid	H27	17,80	10,00	Omloopleiding	5,4	7.641	1.050,7
Tuindorp	H26	17,30	5,20	Omloopleiding	0,1	59	14,8
	H23	15,95	4,50	Woolderbinnenbeek	0,7	538	134,5
Berflo Es Noord	H16	16,49	1,80	Berflobeek	2,9	1.217	304,2
	H12a	18,58	2,60	Drienerbeek	0,4	50	12,4
	H17a	16,83	1,80	Berflobeek	0,6	165	41,2
Anninksweg	H11	17,34	5,00	Drienerbeek	3,2	7.114	978,1
Grundel	H12b	18,78	2,60	Drienerbeek	0,1	16	4
	H14	19,96	1,15	Drienerbeek	0,9	48	11,9
Mozartlaan	H10	18,11	2,20	Elsbeek	10,4	4.341	1.085,3
Hoofdgebiet RWZI	H6	15,85	1,00	Berflobeek	0,1	74	18,6
	H7	16,03	3,50	Berflobeek	0,3	317	79,4
	H1	14,00	30,00	Berflobeek	0,5	10.486	1.441,8
Centrum	H15	16,00	10,00	Berflobeek	3,1	4.780	657,3
Hengelse Es	H4	13,99	3,00	Houtmaarleiding	0	0	0
Nijverheid	H21	15,05	15,00	Woolderbinnenbeek	1,9	4.455	612,6
Binnenhavenstraat	H25	16,65	4,00	Omloopleiding	0,1	47	11,8
Woolde	H18	15,09	4,50	Woolderbinnenbeek	2,3	4.790	1.197,5

Een overzichtskaart met de waterlopen en gemengde riooloverstorten staat in afbeelding 8.

Hemelwateruitlaten

In de onderstaande tabel staan de kenmerken van de hemelwateruitlaten in de gescheiden gerioleerde wijken Woolder Es, Groot Driene, Hasseler Es en Woolder Es. De gegevens zijn overgenomen uit de deelrapportages van het GRP 2009-2013, te weten Capaciteitsberekening Woolder Es, Capaciteitsberekening Groot Driene, Capaciteitsberekening Hasseler Es en Vossenbelt. Voor de ligging van de hemelwateruitlaten wordt naar deze deelrapportages verwezen.

tabel 3 Hemelwateruitlaten

Gebied	Code	Hoogte maaiveld M + NAP	Waterstand M + NAP	Watergang
Woolder Es	600274H28	15,70	14,20	
	6000410	15,60	14,10	
	6000456	15,60	14,10	
	60F254	15,80	14,30	
Groot Driene	53F182	21,70	20,40	Watergang Schoppenweg
	53F188	21,65	20,35	
	53F189	20,60	19,30	
	53F196	21,45	20,15	
	53F197	21,65	20,35	Watergang Schrijverspad
	53F199	21,65	20,35	Vijver 't Swafert
	53F200	21,65	20,35	Vijver 't Swafert
	53F201	21,65	20,35	Vijver 't Swafert
Hasseler Es	53F202	21,65	20,35	Vijver 't Swafert
	63F285	21,40	19,90	
	63F268	21,60	20,10	
	63F269	21,80	20,30	
	63F272	19,70	18,20	
	63F276	19,10	17,60	
	63F277	19,90	18,40	
	63F278	19,00	17,50	
	63F279	19,00	17,50	
	63F280	20,70	19,20	
	63F281	19,80	18,30	
	63F282	20,40	18,90	
	63F284	20,30	18,80	
	63F286	22,00	20,50	
	63F287	20,50	19,00	
	63F288	20,40	18,90	
	63F294	21,70	20,20	
	63F295	21,80	20,30	
Woolder Es	600274H28	15,70	14,20	
	63F297	19,80	18,30	
	63F306	21,70	20,20	
	63F307	21,50	20,00	
	63F308	20,60	19,10	
	63F314	23,10	21,60	
	63F315	23,00	21,50	
	64F316	20,00	18,50	
	64F317	18,80	17,30	
	64F318	20,30	18,80	
Vossenbelt	650370	17,20	15,70	
	650324	18,20	16,70	
	650418	17,50	16,00	
	66F323	16,20	14,70	
	66F324	16,00	14,50	
	66F325	16,00	14,50	
	66F326	16,00	14,50	
	66F327	16,00	14,50	
	66F340	16,00	14,50	
	66F341	16,00	14,50	
	66F342	16,00	14,50	
	66F355	15,60	14,10	
	66F356	15,60	14,10	
	66F357	15,60	14,10	
	66F358	15,60	14,10	
	66F359	15,60	14,10	
	66F361	16,00	14,50	

afbeelding 8: Waterlopen en externe overstorten gemengde riolering. Bron: vGRP 2013-2017

E Status maatregelen

In paragraaf 2.2 van het GRP is de evaluatie van de voorgaande planperiode beschreven. Dit is mede gebaseerd op de stand van zaken van de projecten in onderstaande tabel 4.

tabel 4 Stand van zaken maatregelen 2013-2017

Project	Stand van zaken (prognose voor 1-1-2017)
<u>Rioolvervanging/ relining</u>	
Rioolvervanging Landmansweg	gereed 2016
Rioolrelining Landmansweg	2017
Rioolvervanging Woolderesweg	gereed 2014
Rioolvervanging Parallelweg/Stroweg/Rietweg	gereed 2014
Rioolvervanging Loweg/Ottoweg	gereed 2014
Relining Slachthuisweg	gereed 2015
Rioolvervanging Ketelstraat	2017
Rioolvervanging Johannaweg/Tuindorpstraat	gereed 2013
Relining Industriestraat/Esrein	gereed 2016
Rioolvervanging Enschedesestraat	gereed 2016-2017
<u>Rioolverzwarend</u>	
Rioolverzwarend Westtangent	gereed 2015/2016
Rioolverzwarend Deurningerstraat	gereed 2016
Rioolverzwarend Mozartlaan	2017
<u>Diverse G.R.P. projecten</u>	
Uitvoering stuwgebieden	gereed 2015-2016
Klimaatmaatregelen openbare ruimte, 10 locaties	gereed 2016
Afkoppelen verhard oppervlak Hazemeijer terrein, 3.2 Ha	gereed 2015
Opsporen en repareren foutieve aansluitingen Hasseler-Es	gereed 2015
Beekherstel Omloopleiding	gereed 2016
Beekherstel Berflobeek tussen Breemarsweg en Rudolfstraat	gereed 2016
Beekherstel Berflobeek in Veldwijk Zuid	gereed 2015
Beekherstel Elsbeek in Driene	gereed 2013
Beekherstel delen Veldbeek	gereed 2015/2016/2017
Beekherstel Drienerbeek tussen Haverweg en Grundellaan	2017
Subsidieregeling aanleg groene daken	2015/2017
Implementeren waterloket	gereed 2013
Actualiseren blauwe aders	uitgesteld
<u>Grondwater</u>	
Nader onderzoek grondwateraandachtsgebieden Berflo Es en Nijverheid ()	gereed 2014/2015
Evaluatie onderzoek drainage Nijverheid ()	gereed 2014
Beheer en exploitatie grondwatermeetnet ()	2013/2017
Onderzoek grondwateroverlast Oude Postweg e.o. ()	gereed 2016
Aanleg drainage Oude Postweg e.o. ()	2017
Onderzoek (grond)wateroverlast Adamsweg ()	gereed 2016
Drainageonderhoudsplan	uitgesteld
Opstellen gebiedsgerichte drainageplannen	uitgesteld
Uitbreiden PVE openbare ruimte	maatregel is vervallen

Een aantal maatregelen is niet uitgevoerd:

- Actualiseren blauwe aders;
- Drainageonderhoudsplan;
- Opstellen gebiedsgerichte drainageplannen.

Reden hiervoor is dat het achteraf beter was om het nieuwe GRP en de organisatieontwikkeling GILDEBOR af te wachten. Komende planperiode worden deze maatregelen alsnog uitgevoerd.

F Activiteitenplanning

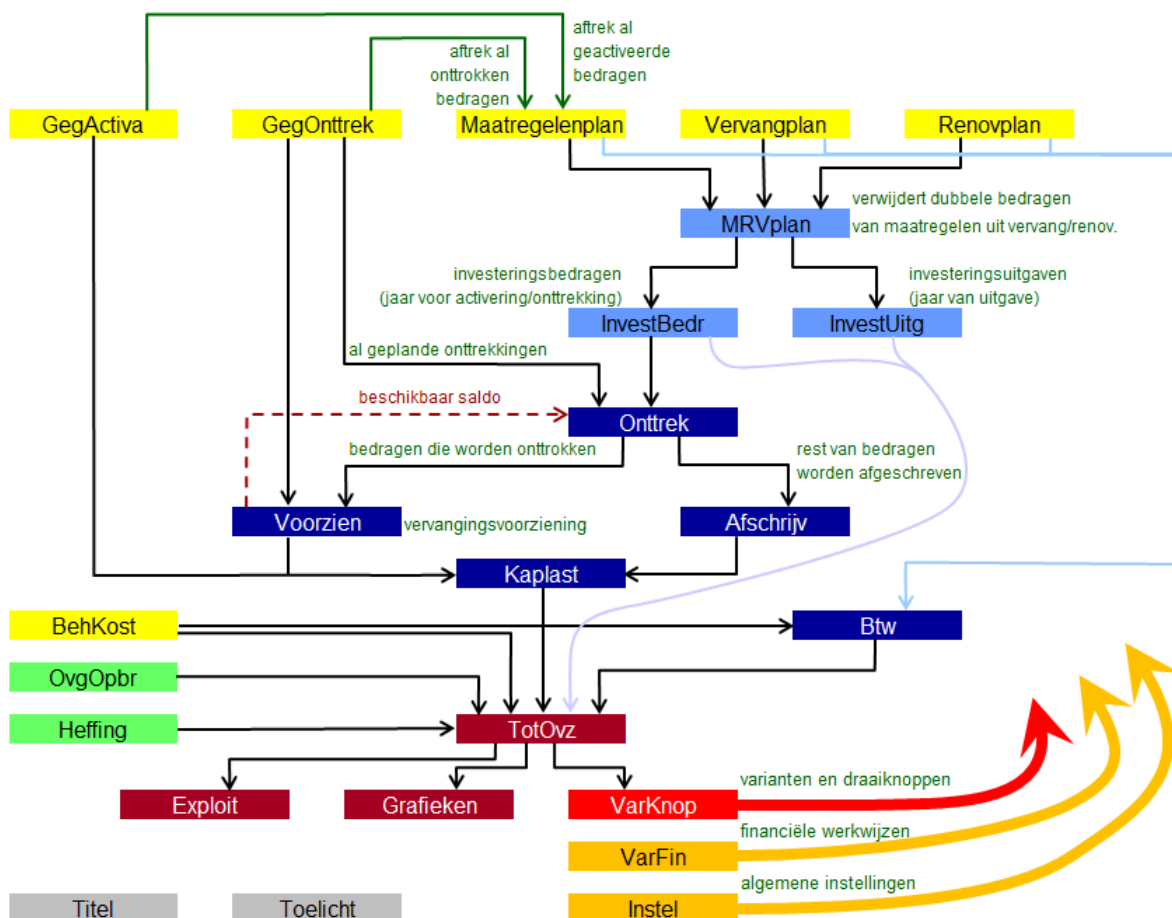
In onderstaande tabel staan de activiteiten die nodig zijn om de ambities te realiseren. Activiteiten kunnen zowel maatregelen zijn als onderzoeken.

Tabel 5: Planning maatregelen GRP 2018-2022, inclusief maatregelen 2017

Maatregel	Planning
<u>Rioolvervanging/verzwaring</u>	
Rioolvervanging Ketelstraat	2017
Rioolvervanging Lange Wemen	2017
Rioolverzwaring Mozartlaan	2017
Rioolverzwaring Lansinkesweg incl. aanleg bergingsvijver	2019
Aanleg stuwgebieden	2018
<u>Klimaatmaatregelen</u>	
Bijdrage Veldbeek deel Gieskesstraat	2018
Bijdrage Veldbeek deel Watertorenlaan	2017
Onvoorziene klimaatmaatregelen	2018
Bijdrage aan KAS Hengelo	2017
Maatregelen n.a.v. WOLK onderzoek	2017-2022
Hengelo app wateroverlast	2018
Koppeling WOLK aan rioolmodel SOBEK	2020
Actualiseren Blauwe Aderkaart	2017
Aanleg Blauwe Ader	2017-2022
Duiker Kuipersdijk als onderdeel Veldbeek	2017
<u>Uitvoering grondwaterplan</u>	
Nader onderzoek grondwateraandachtsgebieden	2017-2022
Opstellen gebiedsgerichte drainageplannen	2018
Versnelde aanleg drainage	2018-2022
Grondwatermodel	2022
Maatregelen Adamsweg	2017
Beheer/onderhoudsplan drainage, incl. inventariseren bestaande drainage	2017
<u>Overig</u>	
Afkoppelen door derden stimuleren	2018-2022
Inzamelen, verwerken en analyseren grondwatermeetgegevens	2018-2022
Eventuele projecten van TWN	2018-2022
Communicatie t.b.v. bewustwording van de nadelen van betegelde tuinen en te veel bestrating.	2018-2022
Waterloket "webpagina" optimaliseren en dit uitbreiden met kennispunt wateroverlast	2018-2022

G Kostendekking

Het kostendekkingsplan behorende bij dit GRP is opgenomen als digitale bijlage: 17-010-1_KDP.xls. Het Excel bestand bestaat uit verschillende tabbladen. Onderstaande figuur geeft de opbouw van het kostendekkingsplan weer.

H Informatie voor bewoners en bedrijven

De gemeente heeft een zorgtaak voor afvalwater, hemelwater en grondwater in het openbaar gebied. Perceeleigenaren hebben een zorgtaak op hun eigen terrein. Deze bijlage bevat informatie voor bewoners en bedrijven, aanvullend op de hoofdstukken 3, 4 en 5 van het GRP.

Huisaansluitingen

De riolering is vanaf de perceelsgrens in eigendom en beheer van de gemeente. Tot aan de erfgrans is de rioolaansluiting in eigendom en beheer van de perceeleigenaar. Op circa 0,5 meter van de erfgrans (aan de zijde van de woning, dus op het perceel) moet een ontstoppingsstuk zijn aangebracht. Bij verstopping van de riolering moeten bewoners eerst dat ontstoppingsstuk blootleggen en controleren. Als er water in het verstoppingsstuk blijft staan, dan kan de gemeente helpen om de verstopping te verhelpen. Als het ontstoppingsstuk niet vol water zit, dan ligt het probleem op het perceel of in de binnenhuisriolering. Meer informatie op https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/GPDC/GPDC-Producten-catalogus-1/_Burger/Rioolverstopping.html.

Regenpijpen zijn eigendom van de perceeleigenaar, ook als het gebouw op de erfgrans staat. Ook het flexibele overgangsstuk tussen de riolering binnen het pand en de riolering buiten (als bouwkundig onderdeel) zijn eigendom van de perceeleigenaar. Werkzaamheden als gevolg van verzakkingen en verstopping in deze bouwkundige onderdelen komen voor rekening van de eigenaar van het pand.

Woningen en de riolering op de percelen moet voldoen aan algemene regels, zoals de gemeentelijke bouwverordening, het bouwbesluit en bouwvoorschriften in de bouwvoorziening bij nieuwbouw.

afbeelding 9: Situatieschets huisaansluitingen

Afvalwater en hemelwater

Perceeleigenaren moeten zelf zorgen voor de riolering en hemelwaterafvoer op eigen terrein. Afvalwater en hemelwater moeten op de juiste manier worden aangeboden op de perceelsgrens. Het exacte aanbiedpunt wordt via de aansluitvergunning geregeld. Het heeft de voorkeur wanneer elke perceeleigenaar de neerslag die op het eigen terrein valt ook op het eigen terrein verwerkt, bijvoorbeeld door het water te bergen in een vijver of te infiltreren in de ondergrond of door hergebruik in huis. De gemeente zorgt voor het inzamelen en het verwerken van afvloeiend hemelwater van percelen binnen de bebouwde kom, als het niet redelijk

afbeelding 10: Gemengde riolering. Bron: Paul Maas, Tilburg/Stichting RIONED

is om van bewoners of bedrijven te verlangen dat zij zelf het hemelwater verwerken op het perceel. Wat redelijk is hangt af van:

- het soort gebied (stedelijk versus landelijk);
- de bestaande situatie (bestaande wijken versus in-/uitbreidingen en herinrichtingen);
- de mogelijkheden voor infiltratie op het perceel of afvoer naar oppervlaktewater;
- het stelseltype van de bestaande riolering (vuilwater-, gemengde of gescheiden riolering) en de voorgenomen rioleringsprojecten;
- de bestaande situatie en de termijn waarbinnen de afvoersituatie kan worden aangepast.

afbeelding 11: Gescheiden riolering. Bron: Paul Maas, Tilburg/Stichting RIONED

Bergen op eigen terrein en op de “juiste manier” aanbieden

De wijze waarop hemelwater wordt aangeboden moet zijn afgestemd op het gemeentelijk rioleringsstelsel. Bij gescheiden rioleringsstelsels moet het hemelwater gescheiden van het afvalwater worden aangeboden. Als de gemeentelijke hemelwatervoorzieningen langs het perceel bovengronds zijn (bijvoorbeeld een goot), dan moet het hemelwater ook bovengronds worden aangeboden (via een goot).

Landelijk gebied

Het afvalwater mag de perceeleigenaar in het buitengebied aanbieden op de drukriolering. Als aanleg van (druk)riolering niet doelmatig is, moeten alternatieven ingezet worden. In het buitengebied zijn perceeleigenaren of gebruikers zelf verantwoordelijk voor verwerking van het hemelwater. Het is niet toegestaan om regenwater op de drukriolering te lozen. De gemeente zamelt in het buitengebied géén hemelwater in. Eigenaren moeten het hemelwater op eigen terrein verwerken of afvoeren naar aangrenzende sloten of watergangen.

Bestaande stedelijk gebied

In bestaand stedelijk gebied blijft de gemeente het hemelwater inzamelen behalve op percelen waar hemelwater wordt geïnfiltreerd of waar het wordt afgevoerd naar oppervlaktewater. Als de gemeente hemelwatervoorzieningen aanlegt vraagt zij bewoners om de dakoppervlakken die afvoeren naar de straatzijde, af te koppelen. Bewoners die mee willen werken kunnen de werkzaamheden tijdens de looptijd van het project door de gemeente en op kosten van de gemeente laten uitvoeren voor wat betreft de voorzijde van de woning. De gemeente stelt een afkoppelsubsidie beschikbaar voor de achterzijde. Meer informatie hierover volgt in de subsidieverordening die de gemeente opstelt. Op termijn leveren alle bewoners in afgekoppeld gebied gescheiden aan.

Ook projectontwikkelaars en woningbouwcoöperatie Welbions worden gevraagd om bij herinrichtingen en grootschalig rioolonderhoud het hemelwater van de riolering af te koppelen.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is de initiatiefnemer of projectontwikkelaar verplicht om duurzame hemelwatervoorzieningen aan te leggen. Vuil en schoon water moeten gescheiden blijven. Het hemelwater mag geleidelijk worden afgevoerd naar de gemeentelijke watervoorzieningen in het openbaar gebied. In de beginfase van nieuwbouwprojecten waar de gemeente het hemelwater gaat inzamelen, moet rekening gehouden worden met een ruimtebeslag van 10% voor “water”. Bij nieuwbouwprojecten waar niet geïnfiltreerd kan worden, is deze ruimte nodig voor de aanleg van waterberging. Bij nieuwbouwprojecten waar wel geïnfiltreerd kan worden, is de gereserveerde ruimte in te zetten voor de aanleg van wadi's in het plangebied.

De eisen verschillen voor ontwikkelingen in nieuwe en bestaande locaties:

Nieuwe locaties (in-/uitbreidingen)

De gemeente zamelt bij uitbreidingsplannen géén hemelwater in als dit kan worden geïnfiltreerd of naar oppervlaktewater³ kan worden afgevoerd. Als er hemelwater wordt aangeboden, dan moet dit gescheiden zijn en moet gezorgd worden voor berging binnen het plangebied van tenminste 40 mm neerslag. Dit komt overeen met 1 m³ berging per 25 m² afwaterend oppervlak. Vanwege de klimaatverandering scherpt het waterschap deze bergingseisen aan. In de toekomst zal bij in- en uitbreidingen waarschijnlijk een bergingseis van 55mm gelden. Het ledigen van de berging mag met een debiet van maximaal 2,4 liter/seconde per hectare.

Bestaande locaties (herinrichtingen)

Bij herinrichtingen zamelt de gemeente géén hemelwater in wanneer dit kan worden geïnfiltreerd of naar oppervlaktewater kan worden afgevoerd. Als er hemelwater wordt aangeboden, dan moet dit gescheiden zijn en moet gezorgd worden voor berging binnen het plangebied van tenminste 20 mm neerslag. Dit komt overeen met 1 m³ berging per 50 m² afwaterend oppervlak. Infiltratiemogelijkheden, kavelgrootte en beschikbare (openbare) ruimte spelen hierbij een rol. Wanneer dit niet mogelijk is, levert de eigenaar het hemelwater gescheiden aan. Het ledigen van de berging mag met een debiet van maximaal 2,4 liter/seconde per hectare.

Verschillende categorieën van verwerking van regenwater op eigen terrein

- *Berging op eigen terrein*

In geval van berging op eigen terrein zorgt de gemeente voor afvoer van:

- *het deel van een regenbui dat groter is dan de vereiste berging;*
- *de geleidelijke lediging van de berging na de regenbui.*

- *Berging en infiltratie op eigen terrein*

In geval van berging en infiltratie op eigen terrein zorgt de gemeente voor afvoer van:

- *het deel van een regenbui dat groter is dan de vereiste berging.*

- *Volledige verwerking op eigen terrein*

In geval van volledige verwerking van hemelwater op eigen terrein zorgt de gemeente niet voor het hemelwater. Deze richtlijn geldt alleen voor uitbreidingen die hiervoor specifiek worden ingericht. Op dit moment zijn er geen percelen waarvoor volledige verwerking op eigen terrein is voorgeschreven. In alle gevallen in Hengelo is sprake van een overlopmogelijkheid.

Samenwerking bij ruimtelijke ontwikkelingen

In veel gevallen vinden ontwikkelingen plaats in samenwerking en/of in overleg met de gemeente. Het kan daarbij voordelig blijken om voorzieningen niet op particulier terrein, maar op openbaar terrein aan te leggen, al dan niet in combinatie met gemeentelijke voorzieningen. Indien dit mogelijk en wenselijk is, kan met de gemeente overeengekomen worden om de voorzieningen door de gemeente te laten aanleggen, maar de kosten hiervan blijven voor rekening van de ontwikkelaar.

Watervergunning

Voor veel activiteiten die u op, bij of met water wilt uitvoeren hebt u een vergunning nodig of geldt een meldingsplicht. Denk daarbij bijvoorbeeld aan:

- lozen van (regen- of grond) water op het oppervlaktewater;
- onttrekken van grondwater;
- bouwen op of bij het water;
- koude-warmte opslag;
- lozen van afvalwater (bedrijven);
- rioolaansluiting.

Een watervergunning kunt u regelen via het [Omgevingsloket](#).

³ Indien in een gebied met gemengde riolering een (her)ontwikkeling plaats vindt binnen een straal van circa 30 meter van een beek of ander oppervlaktewater, vraagt de gemeente de ontwikkelaar het regenwater te bergen volgens de richtlijnen en vervolgens op het oppervlaktewater van de beek af te voeren. Dit omdat het niet doelmatig is hiervoor een hemelwaterriool (HWA) aan te leggen.

Water op straat

Riolering heeft, net als andere infrastructuur, zoals wegen, een maximum transportcapaciteit. Bij extreme buien staat het water op sommige plaatsen op straat te wachten tot het kan worden afgevoerd. Het staat als het ware 'in de file'. Hoe groot de afvoercapaciteit van riolen ook gemaakt wordt, het kan altijd harder regenen dan waarmee rekening is gehouden. Het vergroten van de riolering is dan ook niet de oplossing en zou bovendien veel meer geld gaan kosten (en daarmee een hogere rioolheffing met zich meebrengen). Daarom moet water vaker worden opgevangen op straat, in het openbare groen en bij voorkeur ook in uw eigen tuin. Tips hiervoor vindt u op de gemeentepagina: https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/GPDC/GPDC-Producten-catalogus-1/_Burger-en-Bedrijven/Afkoppelen-regenwater.html.

Grondwater

Een perceeleigenaar is verantwoordelijk voor het grondwater op zijn eigen perceel. De eigenaar van een woning moet zelf maatregelen treffen tegen grondwateroverlast op eigen terrein. De gemeente heeft wel een wettelijke zorgplicht voor het grondwater. De gemeentelijke taak is beperkt tot het nemen van doelmatige maatregelen in het openbaar gebied en alleen bij structurele nadelige gevolgen van de grondwaterstand. In paragraaf 5.2 van het hoofdrapport staat aangegeven wat de gemeente precies verstaat onder deze termen zoals "doelmatig" en "structureel".

Nieuwe locaties

Ter voorkoming van grondwateroverlast streeft de gemeente naar het voorkomen van nieuwbouw in natte gebieden. Natte gebieden zijn gebieden waar de natuurlijke grondwatersituatie niet kan voldoen aan de ontwateringsdiepte in relatie tot het gewenste gebruik. Indien toch sprake is van nieuwbouw in natte gebieden, heeft de gemeente de volgende voorkeursvolgorde voor maatregelen:

1. kruipruimteloos bouwen,
2. ophogen bouwgrond,
3. aanbrengen extra open water,
4. grondverbetering,
5. aanleg drainage.

Hebt u last van grondwater?

Vraag dan eerst in de buurt of bij meer woningen dezelfde problemen zijn. Als u de enige bent, controleer dan of uw riolering of waterleiding lek is.

Als er sprake is van wateroverlast op uw eigen terrein, dan kunt u de volgende maatregelen nemen:

- waterhuishoudkundige maatregelen, bijvoorbeeld aanleg van drainage;
- bouwkundige maatregelen om bouwtechnische gebreken te verhelpen, bijvoorbeeld kelders die niet waterdicht zijn, lekke convectieputten of te diepe kruipruimtes;
- maatregelen als er sprake is van een slechte structuur of doorlatendheid van de grond;
- voorzieningen voor de ontwatering bij de ontwikkeling van nieuw gebied, bij het bouwrijp en woonrijp maken.

U kunt bij de gemeente terecht met uw vragen over het grondwater. Is er sprake van langdurige en structurele grondwateroverlast over een groter gebied? Dan zal de gemeente op zoek gaan naar de oorzaken en samen met de eigenaren en het waterschap een plan maken om de problemen op te lossen (Bron: https://www.hengelo.nl/Welkom-in-Hengelo/GPDC/GPDC-Producten-catalogus-1/_Burger/Wateroverlast.html).

Waterloket

Bewoners en bedrijven kunnen met alle vragen over water bij de gemeente terecht. De gemeente zal altijd uw vraag in ontvangst nemen. Dat wil niet zeggen dat de vraag altijd door de gemeente wordt beantwoord. Afhankelijk van het onderwerp worden zaken doorgestuurd naar het waterschap

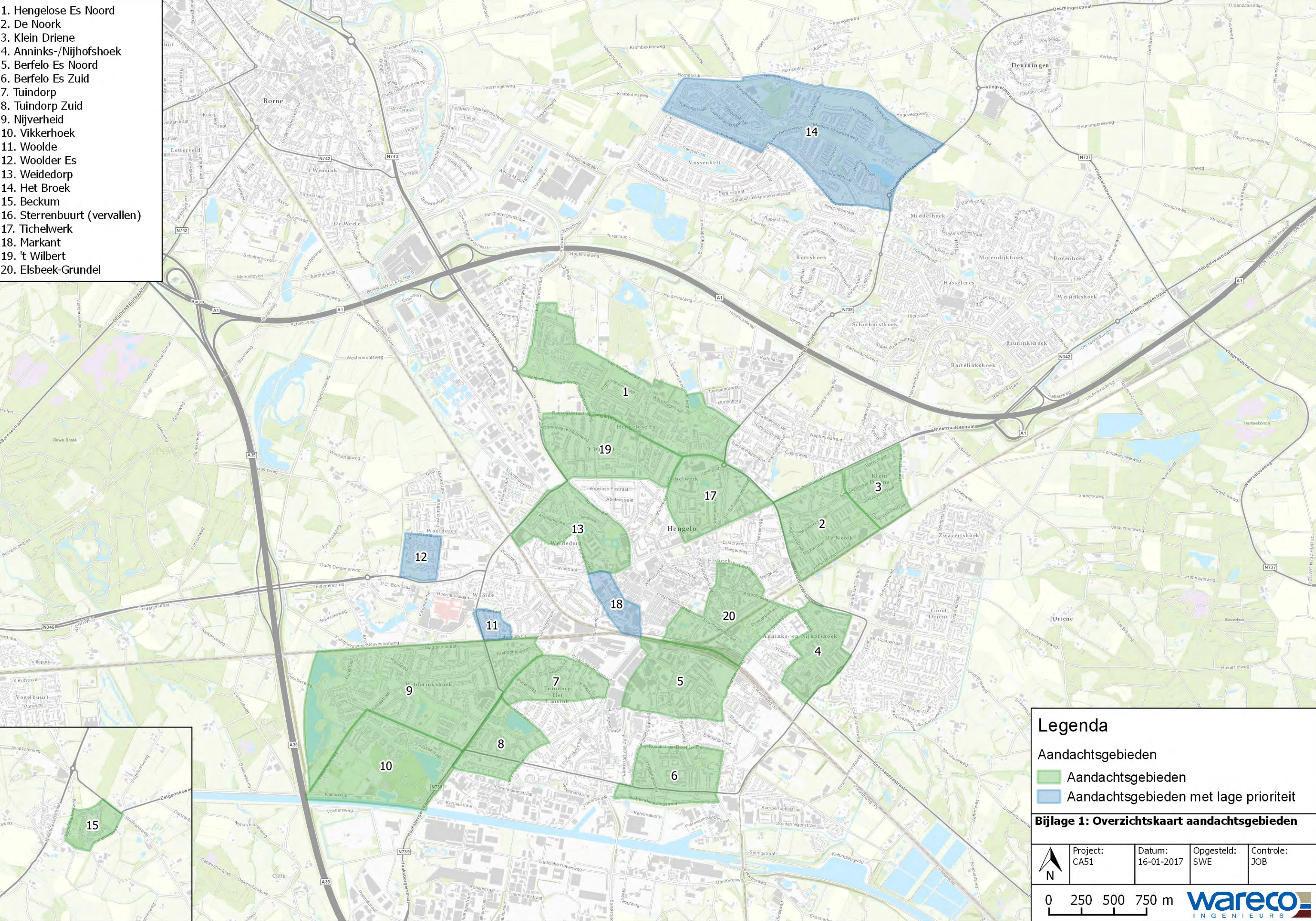
of de provincie. Meer informatie is te vinden op de [gemeentepagina](#). Hier vindt u onder andere informatie over:

- de nut en noodzaak van het scheiden van schoon en vuil water, afkoppelen genoemd;
- tips om het regenwater schoon te houden in afgekoppelde gebieden;
- de subsidieregeling Groene Pet.

Watervergunningen kunnen worden geregeld via het Omgevingsloket Online (<https://www.omgevingsloket.nl/>). Via dit digitale loket kunnen ook meldingen worden gedaan gerelateerd aan afvalwater, hemelwater en/of grondwater. De gemeente zet zich in voor een goede afhandeling van vragen, vergunningaanvragen, meldingen en klachten, al dan niet in samenwerking met het waterschap en/of andere instanties.

I Grondwateraandachtsgebieden 2017

- 1. Hengelose Es Noord
- 2. De Noork
- 3. Klein Driene
- 4. Anninks-/Nijhofshoek
- 5. Berfelo Es Noord
- 6. Berfelo Es Zuid
- 7. Tuindorp
- 8. Tuindorp Zuid
- 9. Nijverheid
- 10. Vikkerhoek
- 11. Woolde
- 12. Woolder Es
- 13. Weidedorp
- 14. Het Broek
- 15. Beckum
- 16. Sterrenbuurt (vervallen)
- 17. Tichelwerk
- 18. Markant
- 19. 't Wilbert
- 20. Elsbeek-Grundel

Legenda

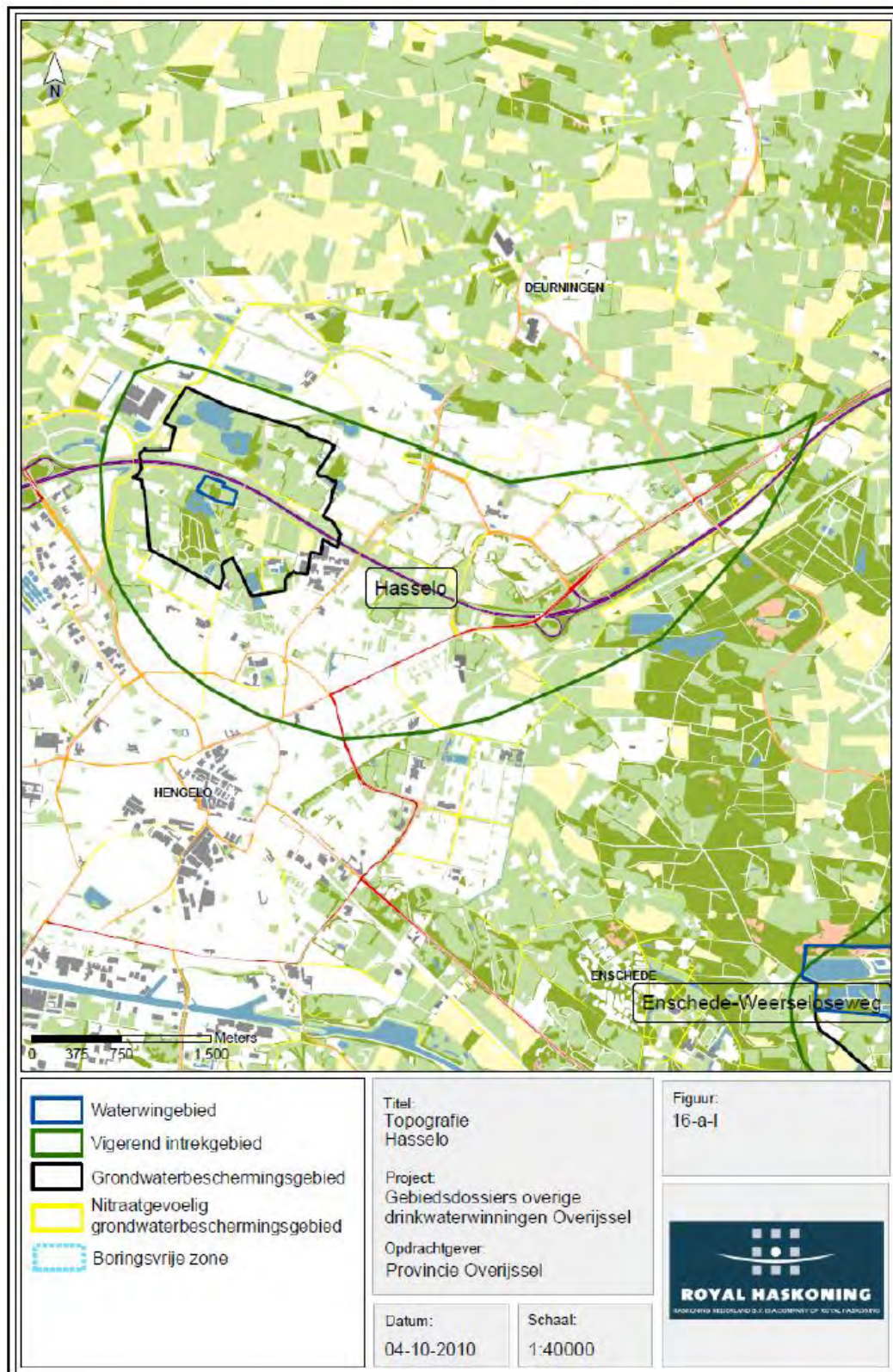
Aandachtsgebieden

- Aandachtsgebieden
- Aandachtsgebieden met lage prioriteit

Bijlage 1: Overzichtskaart aandachtsgebieden

	Project: CA51	Datum: 16-01-2017	Opgesteld: SWE	Controle: JOB
0 250 500 750 m				

J Drinkwaterwinning Hasselo

K Uitvoeringsprogramma grondwater Hengelo 2018 - 2022

**Uitvoeringsprogramma
grondwater Hengelo 2018 -
2022**

Definitief

BODEM WATER FUNDERINGEN

Wareco is een gespecialiseerd ingenieursbureau op het gebied van water, bodem en funderingen. Onze kracht is de integratie en combinatie van onze specialisaties. We doen onderzoek en geven advies. We maken plannen en begeleiden de uitvoering. Enthousiast, persoonlijk en innovatief. Al meer dan 35 jaar leveren we maatwerk, met als resultaat hoge kwaliteit en duurzame, kostenbesparende oplossingen.

Vanuit onze vestigingen in Deventer en Amstelveen bedienen we met circa 60 professionals overheden, bedrijfsleven en particulieren.

We hechten grote waarde aan kwaliteit en duurzaamheid. Het managementsysteem is ISO 9001 (kwaliteitsmanagement) en ISO 14001 (milieumanagement) gecertificeerd. Voor u als opdrachtgever komt dit tot uiting in de vorm van duidelijke afspraken, het afhandelen van klachten volgens vaststaande procedures en het, waar mogelijk en wenselijk, aanpakken van duurzame oplossingen.

Daarnaast staat duurzaamheid ook bij onze bedrijfsvoering hoog op de agenda. Dit komt tot uiting in aandacht voor besparing op en hergebruik van grondstoffen en het beperken van milieubelasting.

Vestiging Amstelveen
Postbus 6
1180 AA Amstelveen
t 020 750 46 00
f 020 750 46 99

Vestiging Deventer
Zutphenseweg 51
7418 AH Deventer
t 0570 66 09 10
f 0570 66 09 19

info@wareco.nl
www.wareco.nl

Uitvoeringsprogramma grondwater Hengelo 2018 -2022

Definitief

Uitgebracht aan:

Gemeente Hengelo
Postbus 18
7550 AA HENGELO

Auteur ir. J.H. Bouma
Vrijgave ir. J.H. Bouma

Kenmerk CA51 RAP20170328
Datum 28-03-2017
Status Definitief

Inhoudsopgave

Tekst	pagina
1. Inleiding	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Doel	1
2. Korte terugblik	1
2.1. Grondwateraandachtsgebieden	1
2.2. Grondwateroverlast 2016	3
3. Maatregelen en acties.....	6
3.1. Grondwateraandachtsgebieden	6
3.1.1. Nader onderzoek	6
3.1.2. Gebiedsgerichte drainageplannen	6
3.1.3. Uitvoering maatregelen en KAS.....	6
3.2. Voorkomen van nieuwe grondwaterproblemen	7
3.3. Drainage	7
3.3.1. Stand van zaken	7
3.3.2. Ontwerpstandaard met beheer en onderhoudsplan drainage.....	8
3.3.3. Hoofdstructuur blauwe aders	8
3.3.4. Onderhoud drainage.....	8
3.4. Grondwatermeetnet	9
3.5. Klimaatactief Hengelo: grondwatermodel	9
3.6. Communicatie, klachten en meldingen.....	10
3.6.1. Waterloket: jaarlijkse analyse van de meldingen en grondwatermeetnet ..	10
3.6.2. Onderzoek naar aanleiding van meldingen	10
3.6.3. Communicatie	10
4. Overzicht acties en maatregelen.....	11
5. Kosten en planning	14
5.1. Inleiding.....	14
5.2. Kosten	14
5.3. Planning	15

Bijlagen

1. Grondwateraandachtsgebieden

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In 2012 heeft de gemeente Hengelo haar grondwaterplan opgesteld. Het grondwaterplan bestaat uit een beleidsmatig deel en een uitvoeringsdeel. Het grondwaterplan is als achtergronddocument bij het VGRP 2013-2017 vastgesteld.

Het in 2012 opgestelde grondwaterbeleid voldoet anno 2017 nog steeds; er is geen aanleiding op het grondwaterbeleid te herzien. Ten behoeve van het volgende VGRP is behoefte aan een uitvoeringsprogramma grondwater.

1.2. Doel

Het voorliggende uitvoeringsprogramma grondwater is een overzicht van de acties, onderzoeken en maatregelen, inclusief budgettering en prioritering voor de planperiode van het volgende VGRP.

2. Korte terugblik

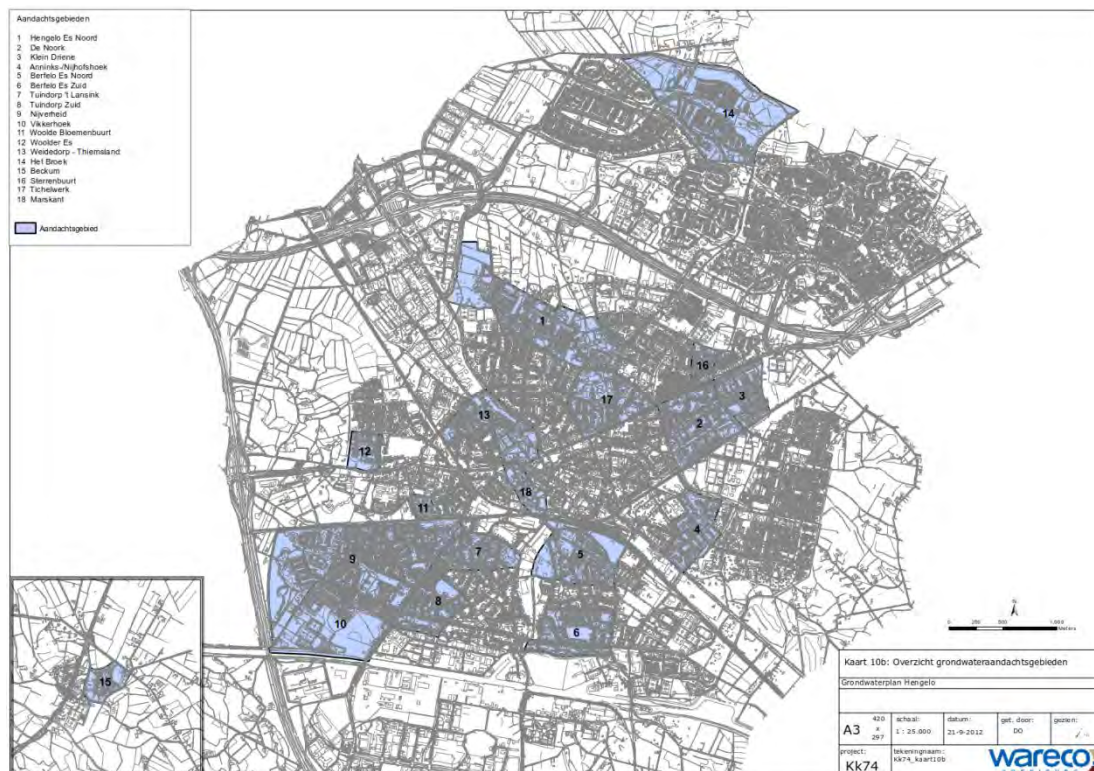
2.1. Grondwateraandachtsgebieden

In 2012 is samen met Wareco het grondwaterbeleidsplan opgesteld. In dit plan zijn ondermeer grondwateraandachtsgebieden bepaald in overleg met de gemeente, het waterschap en woningbouwcoöperatie Welbions.

Grondwateraandachtsgebieden zijn gebieden:

- § waarvan bekend is dat er regelmatig hoge grondwaterstanden optreden;
- § waarvan bekend is dat inwoners al langere tijd grondwateroverlast ervaren;
- § waar reeds maatregelen zijn genomen om de overlast te bestrijden, en deze maatregelen periodiek onderhoud nodig hebben. Dit gaat om drainages.

De in 2012 aangemerkte grondwateraandachtsgebieden zijn op onderstaande kaart weergegeven.

Figuur 1. Grondwateraandachtsgebieden uit 2012.

In de volgende aandachtsgebieden is de afgelopen periode nader onderzoek uitgevoerd naar de aard en omvang van de overlast.

Tabel 1: Overzicht uitgevoerde nadere onderzoeken grondwateraandachtsgebieden

Nr.	Naam	Datum onderzoek	Conclusies
9	Nijverheid	2013-2014	In ongedraineerd deelgebied grotendeels structureel te hoge grondwaterstanden. In gedraineerd deelgebied (met drainage op particulier terrein) is de ontwatering grotendeels voldoende.
5/6	Berflo Es Noord en Berflo Es Zuid	2014-2015	Structureel te hoge grondwaterstanden in twee deelgebieden.
	Adamsweg	2016-2017	Straat in Berflo Es Noord. Detail onderzoek en ontwerp drainage en riolering.
2	De Noork (Postweg e.o)	2015-2016	Structurele overlast; aanleg drainage in 2017.
17	Tichelwerk	2016-2017	Lopend onderzoek.

Tabel 2: Overige uitgevoerde grondwateronderzoeken periode 2012-2106

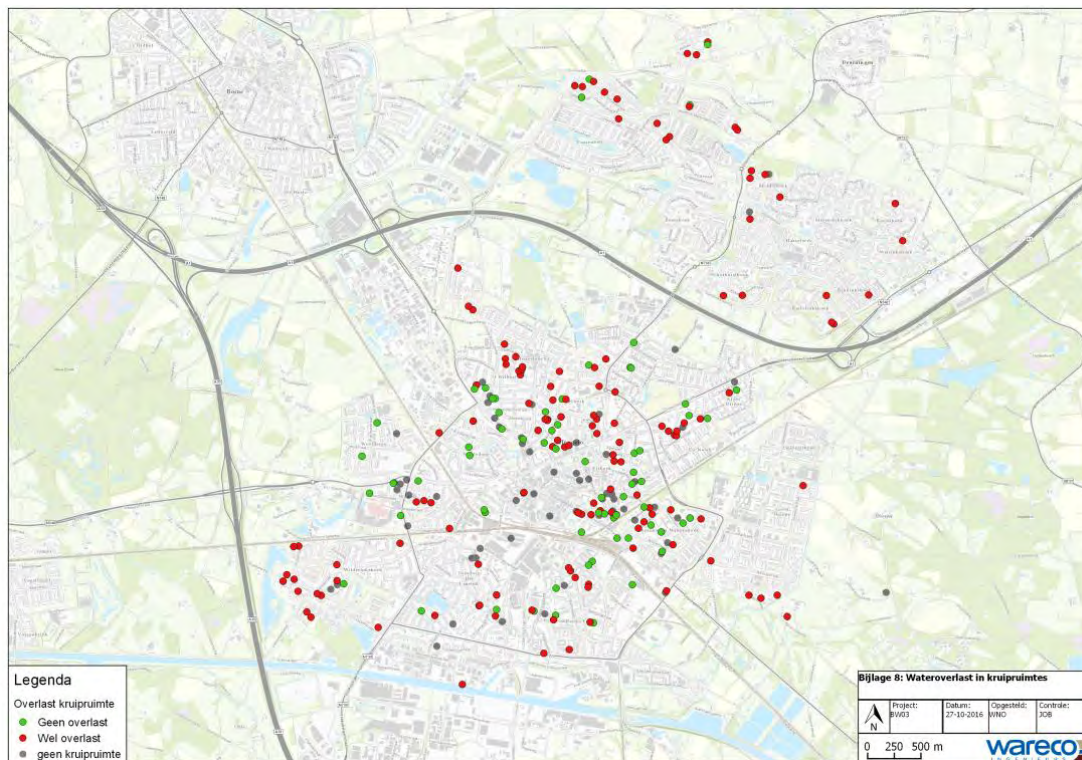
Periode onderzoek	Omschrijving	Conclusies
2012-2013	Onderzoek en risicoanalyse rioolvervanging - Loweg	Stijging grondwaterstand tot ca 0,7 m –mv. Op basis van risico analyse is drainage aangelegd.
2012-2013	Onderzoek en risicoanalyse rioolvervanging - Parallelweg SS	Geringe stijging grondwaterstand te verwachten. Juridisch advies ingewonnen. Drainage aangelegd.
2012-2013	Onderzoek en risicoanalyse rioolvervanging - Woolderesweg	Aanleg drainage in een deel van het tracé. Ander deel bleek niet nodig.
2012-2013	Onderzoek en risicoanalyse rioolvervanging - Ketelstraat	Aanleg drainage nodig ivm behoud kastanjabomen.
2014-2015	Verdrogingsonderzoek Weusthag	Inzicht in periodiek lage grondwaterstanden.
2015-2016	Onderzoek ivm bomen op de Markt	Deels zeer hoge grondwaterstanden.

2.2. Grondwateroverlast 2016

In de winterperiode 2015-2016 zijn ruim 350 klachten en meldingen over grondwateroverlast binnengekomen bij de gemeente Hengelo. Daarnaast zijn er ook meldingen binnengekomen bij Tubantia en bij Woningstichting Welbions. Er is in 2016 een inventarisatie van de klachten uitgevoerd, zie rapport “Inventarisatie klachten grondwateroverlast Hengelo 2016”. De melders zijn telefonisch, via de mail of met een brief geënuquêteerd.

Uit de inventarisatie blijkt dat circa 65% van de geënuquêteerden een woning heeft met een kelder. Hiervan geeft 93% aan dat zij vochtoverlast in de kelder ervaren. Van de geënuquêteerden heeft 77% een kruipruimte. Hiervan heeft 68% wateroverlast in de kruipruimte.

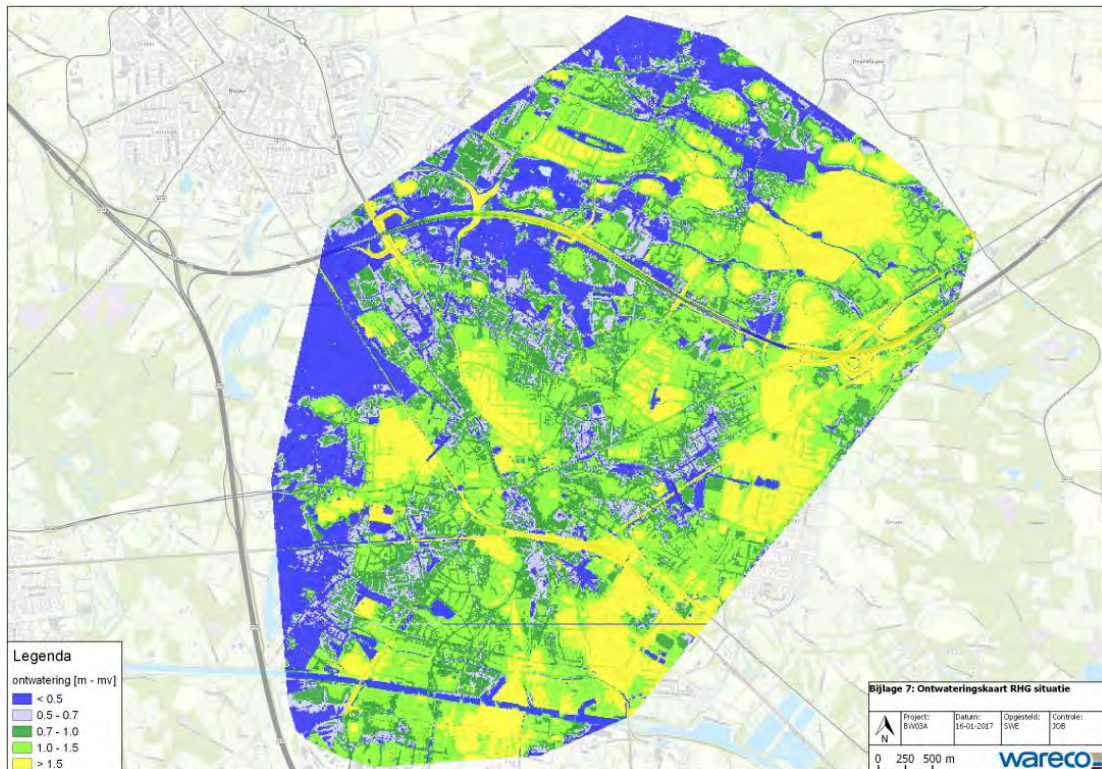
In onderstaand figuur zijn ter illustratie de locaties van de meldingen weergegeven waar de bewoners wel of geen wateroverlast in de kruipruimte ervaren.

Figuur 2. Overzicht meldingen 2016 met wel/geen wateroverlast in de kruipruimte

Er is door Wareco een analyse uitgevoerd naar mogelijke oorzaken van de overlast, zie rapport “Analyses grondwateroverlast Hengelo 2016”. Gebleken is dat de winters van 2014-2015 en 2015-2016 natter zijn dan gemiddeld. Het grondwatermeetnet van Hengelo bestaat uit 110 peilbuizen waar vanaf 2011 de grondwaterstanden worden gemeten. Gebleken is dat bij meer dan 90% van de peilbuizen de grondwaterstand in de laatste twee jaren is gestegen.

In dit rapport is onder meer de ontwateringskaart geactualiseerd op basis van de meetgegevens van het grondwatermeetnet. In figuur 3 is de ontwateringskaart weergegeven voor een Representatieve Hoge Grondwaterstand, de RHG waarde. De RHG is de 90 percentielwaarde van een reeks aan gemeten grondwaterstanden. Dat wil zeggen dat 10 % van de metingen een hogere waarde heeft dan de RHG. Aangezien de grondwaterstanden dagelijks automatisch worden geregistreerd, betekent dit dat ongeveer 35 dagen per jaar de grondwaterstand hoger staat dan de RHG waarde.

Figuur 3. Ontwateringskaart Hengelo

In de rapportage *Inventarisatie klachten grondwateroverlast* zijn de volgende gebieden aangegeven als aandachtsgebieden met een lagere prioriteit vanwege het geringe aantal ontvangen overlastklachten:

- § Woolder Es; dit gebied heeft een geringe ontwateringsdiepte, maar weinig klachten.
- § Woolde; dit gebied heeft een geringe ontwateringsdiepte, maar weinig klachten.
- § Marskant; dit gebied heeft een geringe ontwateringsdiepte, maar weinig klachten.

Het volgende aandachtsgebied kan vervallen:

- § Sterrenbuurt; uit de ontwateringskaart blijkt dat dit gebied geen beperkte ontwatering heeft. Tevens zijn geen overlastklachten uit dit gebied bekend.

De volgende gebieden zijn op basis van het aantal meldingen toegevoegd:

- § 't Wilbert; op basis van de ontwatering lijkt deze wijk geen aandachtsgebied, gezien de hoeveelheid overlastmeldingen is dit gebied wel toegevoegd.
- § Elsbeek-Grundel; naast de overlastmeldingen zijn in het centrum ook meerdere gebieden met een geringe ontwatering aanwezig.
- § Het Broek (uitbreiding); dit is een uitbreiding van een bestaand aandachtsgebied. De gehele wijk heeft meerdere gebieden met een geringe ontwatering.

In bijlage 1 is de geactualiseerde grondwateraandachtsgebiedenkaart 2017 opgenomen.

3. Maatregelen en acties

3.1. Grondwateraandachtsgebieden

3.1.1. Nader onderzoek

Aanvullend onderzoek is nodig om aard en omvang van de grondwateroverlast vast te kunnen stellen en om met onderbouwde, effectieve oplossingen te kunnen komen. Voorkomen moet worden dat bijvoorbeeld drainages worden aangelegd, terwijl op een bepaalde locatie bodemkundige maatregelen effectiever zijn.

In de planperiode worden voor de resterende grondwateraandachtsgebieden nadere onderzoeken uitgevoerd naar de aard en omvang van de grondwateroverlast. Nader onderzoek in aandachtsgebieden met een lage prioriteit worden in deze planperiode niet uitgevoerd.

Uit het nader onderzoek volgt een goede afbakening van de gebieden met structureel te hoge grondwaterstanden. Op basis van de klachtenanalyse uit 2016 en eventueel recentere meldingen wordt in de nadere onderzoeken aangegeven of de structureel te hoge grondwaterstanden ook leiden tot structurele grondwateroverlast.

3.1.2. Gebiedsgerichte drainageplannen

Voor de afgebakende deelgebieden met structurele grondwateroverlast gaan we gebiedsgerichte/wijkgerichte plannen opstellen. Dit zal waarschijnlijk grotendeels een drainageplan zijn. Een gebiedsgericht drainageplan bestaat uit een technisch ontwerp waarin wordt aangegeven in welke straten drainage wordt geadviseerd en op welke aanlegdiepte. Daarnaast worden het instelniveau, het materiaal, de locatie van de putten, de diameter en de lozingspunten aangegeven.

Het resultaat is dat per deelgebied met structurele grondwateroverlast een basisontwerp beschikbaar is, zodat bij uitvoeringswerken snel kan worden geschakeld.

3.1.3. Uitvoering maatregelen en KAS

In de komende 10 jaar wordt in de gebieden waar vastgesteld is dat er sprake is van structurele overlast, drainages aangelegd in het openbaar gebied. De aanleg van drainages biedt kansen om ook gelijktijdig andere werkzaamheden aan de openbare ruimte uit te voeren. Zo wordt werk met werk gemaakt (meekoppelen met de aanleg van drainages).

Hengelo werkt aan de Klimaat Actieve Stad (KAS). De aanleg van drainages in de straten biedt goede mogelijkheden om gelijktijdig het regenwater af te koppelen van de riolering en de straat opnieuw in te richten. Per project wordt gezocht naar een integrale oplossing om zowel het hoge grondwater te bestrijden als de regenwateroverlast.

3.2. Voorkomen van nieuwe grondwaterproblemen

Bepaalde werkzaamheden beïnvloeden de grondwaterstand. Voorkomen moet worden dat hierdoor een structurele stijging van de grondwaterstand optreedt. Voorbeelden van werkzaamheden die invloed kunnen hebben op de grondwaterstand zijn:

- § Vervanging van een lekkend riool door een nieuw waterdicht riool.
- § Relinen van een oud, lekkend riool.
- § Afkoppelprojecten.
- § Herinrichting van de openbare ruimte.
- § Uitbreiding van bebouwing, bijvoorbeeld de aanleg van een ondergrondse parkeergarage.
- § Aanleg overige ondergrondse constructies, bouwkuipen, damwanden.

De initiatiefnemer van de uit te voeren werkzaamheden, dit kan ook de gemeente zijn, moet binnen de grondwateraandachtsgebieden aantonen dat:

1. Er geen risico is op een verhoging van de grondwaterstanden, waardoor grondwateroverlast kan gaan optreden.
2. Er geen risico is op een snelle verlaging van de grondwaterstanden nabij grote, monumentale bomen. Een snelle verandering van de grondwaterstand dient te worden voorkomen.

Indien de maatregelen gaan leiden tot structureel te hoge grondwaterstanden, zijn compenserende maatregelen nodig, zoals de aanleg van drainages.

3.3. Drainage

3.3.1. Stand van zaken

Het grondwater in Hengelo is ijzerrijk. Dit betekent dat drainageleidingen een hoog risico hebben op verstopping door ijzerafzettingen. Het drainagewater wordt op het oppervlaktewater of op de hemelwaterafvoer (HWA) geloosd.

In Hengelo is in het verleden veel drainages aangelegd. Veelal zijn dit bouwdrainages geweest bij nieuwbouwwijken. De drainages zijn nauwelijks onderhouden (doorgespoten) en worden als verloren beschouwd.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van drainages en IT-riolen die zijn aangelegd in de periode 2008 - 2015. Verwacht wordt dat deze leidingen nog te onderhouden zijn.

Tabel 3. Overzicht drainage en IT-riolering aanlegjaar 2008 - 2015.

Type	Totaal (km)
Drainage	46,5
IT-riolering	12,4

3.3.2. Ontwerpstandaard met beheer en onderhoudsplan drainage

Standaard voor drainage ontwerp

Vanuit het oogpunt van beheer en onderhoud zijn verbeteringen aan het ontwerp voor drainages en IT-riolering mogelijk. Er vindt daarom een actualisatie plaats van de standaard drainages en IT-riolering welke in Hengelo worden toegepast. Hiervoor vindt afstemming plaats tussen Gildebor en de afdeling Wegen, Groen en Water.

Het gaat hierbij om drainages en IT-riolering met een lange levensduur, een levensduur die in principe gelijk is aan de levensduur van de riolering. Dit betekent dat drainageleidingen van duurzaam kunststofmateriaal moet zijn, in een bed van drainagezand (koffer) wordt aangelegd en onder de laagste grondwaterstand om ijzerafzettingen te beperken.

Er worden voorschriften opgenomen ten aanzien van materiaal, diameter, doorspuitputten, pompputten, omhullingsmateriaal, diepteligging et cetera. Hiermee wordt beoogd een uniforme werkwijze en een uniform drainagestelsel te krijgen. Het beheer en onderhoud wordt hierdoor vereenvoudigd. De standaard voor drainages en IT-riolering wordt opgenomen in het programma van eisen van de openbare ruimte.

Opstellen beheer en onderhoudsplan drainage

Er wordt een beheer en onderhoudsplan opgesteld. Dit plan gaat in op de technische wijze van onderhoud, de frequentie en de benodigde jaarlijkse budgetten.

3.3.3. Hoofdstructuur blauwe aders

De gemeente heeft een kaart met voorgestelde blauwe aders. Deze kaart is ongeveer 10 jaar oud. Op basis van de recente inzichten dient de kaart met de afvoermogelijkheden voor hemel- en grondwater uit Hengelo te worden geactualiseerd. Onderdelen bij deze actualisatie is de verkenning om drainagesystemen te laten lozen op deze blauwe aders enerzijds, en het herstel van de bekenstructuur in Hengelo. De blauwe aders betreft dus een integraal ontwerp/toekomstbeeld van de beken en hoofdafvoerleidingen. Deze hoofdstructuur is leidend voor het ontwerp van de gebiedsgerichte drainageplannen, zie paragraaf 3.1.2.

3.3.4. Onderhoud drainage

Drainages moeten met enige regelmaat worden doorgespoten. De frequentie van het doorspuiten is afhankelijk van de mate van dichtslibben van de drainageleidingen door ijzerafzettingen en kleine siltdeeltjes. Daarnaast gaat de kwaliteit van de leidingen achteruit door bijvoorbeeld wortelingroei en ijzerafzettingen.

In Hengelo is sprake van ijzerrijk grondwater. Regelmatig doorspuiten van de drainages is noodzakelijk om verstopping te voorkomen. In de huidige praktijk worden de drainages onder wadi's op structurele wijze doorgespoten. De overige drainages worden nauwelijks onderhouden.

Er vindt eenmalig achterstallig onderhoud plaats door alle drainages die na 2008 zijn aangelegd door te spuiten. Daarna worden de drainages jaarlijks doorgespoten, vanwege het ijzerrijke grondwater.

3.4. Grondwatermeetnet

In het kader van de grondwaterzorgplicht dient de gemeente inzicht te hebben in de ontwateringsdiepte van de openbare ruimte. Daartoe heeft de gemeente Hengelo sinds 2011 een grondwatermeetnet. Dit meetnet bestaat uit zo'n 110 freatische peilbuizen in het openbaar, stedelijk gebied. De peilbuizen zijn voorzien van dataloggers die automatisch de grondwaterstanden registreren. In het kader van samenwerking in de waterketen wordt samen met andere gemeenten binnen het Twents WaterNet (TWN) opgetrokken.

3.5. Klimaatactief Hengelo: grondwatermodel

Het klimaat verandert. De gemeente is actief deelnemer van de KAS, klimaatactieve stad, samen met andere Twentse gemeenten en Waterschap Vechtstromen. Door de klimaatveranderingen gaat het 's winters meer regenen en gaan langere periodes met droogtes voorkomen. De neerslag heeft in Hengelo een groot effect op de grondwaterstanden.

We gaan in de planperiode een grondwatermodel opstellen. Doordat we sinds 2011 data over de grondwaterstanden verzamelen, zijn we goed in staat om een betrouwbaar model te maken.

Een grondwatermodel:

- § Zorgt voor vlakdekkend inzicht in de fluctuaties van de grondwaterstanden, ook voor locaties waar geen peilbuizen staan.
- § Levert tijdwinst bij projectvoorbereiding van civieltechnische werken. Met het model is snel duidelijk of drainage nodig is, of bemaling nodig is, welk waterbezwaar te verwachten is en welke effecten eventuele nieuwe ondergrondse constructies op de grondwaterstanden hebben.
- § Levert de onderbouwing voor het uitdunnen van het meetnet. Met een betrouwbaar model volstaat minder meetpunten.
- § Geeft inzicht in de toekomst: effect van klimaatveranderingen, nieuwe beken of peilwijzigingen op de grondwaterstanden.
- § Geeft inzicht in het verspreidingsgedrag (richting en snelheid) van grondwaterverontreinigingen. Dit is in het kader van het gebiedsgericht grondwaterbeheer van belang.

Met behulp van een grondwatermodel wordt de huidige grondwatersituatie vlakdekkend in beeld gebracht, ook voor locaties waar geen meetpunten in de buurt staan.

3.6. Communicatie, klachten en meldingen

3.6.1. Waterloket: jaarlijkse analyse van de meldingen en grondwatermeetnet

Naar aanleiding van de vele klachten en meldingen in de winter van 2015 -2016 zijn de melders nagebeld. Er is een telefonische enquête gehouden. Deze waardevolle informatie is een GIS database opgeslagen. We gaan de enquêtelijst integreren in het waterloket. Nieuwe meldingen worden nagebeld en toegevoegd aan deze database. Daarnaast is het via het waterloket mogelijk om via internet een vragenlijst over de grondwateroverlast in te vullen. Op deze wijze behouden we een actueel inzicht in de mate waarin overlast wordt ervaren.

Jaarlijks vindt een analyse plaats van de meldingen in combinatie met de metingen van het grondwatermeetnet. Hierdoor houden we een actueel overzicht van de (veranderingen) in de grondwatersituatie en de mate waarin grondwateroverlast wordt ervaren.

3.6.2. Onderzoek naar aanleiding van meldingen

Voor het behandelen van meldingen kan het nodig zijn op locatie beperkt onderzoek uit te (laten) voeren. Hiervoor is een jaarlijks budget nodig (uren en financiële middelen). Deze kosten zijn niet separaat opgenomen. Deze kosten zijn in het kostendekkingsplan opgenomen als stelpost uitvoeren diverse onderzoeken.

3.6.3. Communicatie

In de planperiode gaan we na hoe we de inwoners van Hengelo beter kunnen voorzien van informatie. Gedacht wordt aan het koppelen/integreren van het bestaande waterloket van de gemeente met de informatie vanuit het waterplan Hengel 'eau. Mogelijk kan dit in Twents Waternetverband worden opgepakt. Zo ontstaat één platform met alle actuele informatie over grondwater en water in Twente.

4. Overzicht acties en maatregelen

In dit hoofdstuk is het overzicht opgenomen van de voorgenomen acties en maatregelen die in hoofdstuk 3 zijn omschreven.

Par.

3.1.1. Nader onderzoek in grondwateraandachtsgebieden

Toelichting: in de grondwateraandachtsgebieden wordt verwacht dat grondwateroverlast kan optreden. De aard en omvang zijn echter niet goed bekend.

Doel: vaststellen aard en omvang (afbakening) van de grondwateroverlastgebieden, onderbouwing prioriteiten en aangeven gebiedsgerichte oplossingen.

3.1.2. Opstellen gebiedsgerichte (drainage)plannen

Toelichting: indien uit de nadere onderzoeken blijkt dat de ontwatering verbeterd dient te worden, wordt hiervoor een gebiedsgericht (drainage)plan opgesteld.

Doel: gebiedsgericht plan gereed hebben om snel te kunnen meeliften bij ingrepen in de openbare ruimte.

3.1.3. Uitvoeren maatregelen (aanleg drainage)

Toelichting: de aanleg van drainages is leidend. Andere projecten zoals afkoppelen, herinrichting en het klimaatbestendig maken van de straten worden zo mogelijk meegekoppeld met de aanleg van drainage. De kosten hebben betrekking op de aanleg van drainages, exclusief overige meekoppelprojecten. Voor de periode tot 2027 is in het kostendekkingsplan hiervoor jaarlijks € 600.000 opgenomen.

Doel: aanpak grondwateroverlast.

3.2. Voorkomen van nieuwe grondwaterproblemen bij projecten

Toelichting: uitvoeren van effectonderzoek van projecten in de openbare ruimte op de grondwatersituatie. Bij negatieve effecten ontwerpen van maatregelen om de grondwatersituatie te verbeteren. Financiering gebeurt binnen projecten, daarom geen financiële consequenties voor dit plan.

Doel: verbeteren grondwatersituatie in samenloop met andere projecten (werk-met-werk principe).

3.3.2. Ontwerpstandaard met beheer en onderhoudsplan drainage

Toelichting: actualiseren van het programma van eisen voor ontwerp en aanleg van drainages. In deze post is ook een workshop opgenomen om alle betrokkenen (ontwerp, aanleg en onderhoud) op één lijn te krijgen. Hiermee wordt het beheer en onderhoud eenduidiger. Daarnaast wordt een beheer en onderhoudsplan opgesteld voor de drainages.

Doel: een uniform ontwerp van drainages, inclusief een beheer en onderhoudsplan, waardoor het beheer eenvoudiger wordt en de levensduur verlengd.

3.3.3. Actualisatie hoofdstructuur blauwe aders

Toelichting: opstellen integraal ontwerp/toekomstbeeld van de beken en de hoofd-afvoerleidingen. Via deze blauwe aders kan het hemelwater en het grondwater worden afgevoerd naar buiten de stad. Deze hoofdstructuur is leidend voor onder meer de op te stellen drainageplannen.

Doel: een integrale toekomstige visie van de hoofdafvoerroutes voor hemelwater en grondwater in Hengelo.

3.3.4a. Uitvoeren achterstalling onderhoud drainages

Toelichting: uitvoeren achterstallig onderhoud drainages

Doel: alle drainages die in 2008 of later zijn aangelegd worden doorgespoten.

Hiermee wordt een hernieuwde start gemaakt voor het structurele onderhoud. Op basis van de bevindingen (mate van verstopping van de drainages) wordt het onderhoudsprogramma vormgegeven.

3.3.4b. Uitvoeren regulier onderhoud drainages

Toelichting: uitvoeren regulier onderhoud drainages

Doel: op basis van het onderhoudsplan vindt het regulier onderhoud plaats. Dit bestaat uit het jaarlijks doorspuiten van de drainages.

3.4. Exploitatie van het freatisch meetnet

Toelichting: de dataloggers dienen periodiek te worden uitgelezen, waarbij de meetgegevens gecontroleerd en ingevoerd worden in de digitale database (het beheerpakket). Daarnaast is rekening gehouden met klein herstelwerk aan het meetnet.

Doel: het verzamelen van de meetgegevens en het meetnet in orde houden.

3.5. Grondwatermodel

Toelichting: het grondwatermodel wordt gebouwd om inzicht te krijgen in toekomstige grondwaterstanden, vanwege de klimaatveranderingen. Dit model kan gekoppeld worden aan een rioolmodel en een oppervlaktewatermodel, en is daarmee een belangrijke bouwsteen voor KAS-projecten.

Doel: een betrouwbaar grondwatermodel, met gedetailleerd inzicht in huidige en toekomstige grondwaterfluctuaties.

3.6.1. Waterloket: Jaarlijkse analyse meldingen overlast en grondwaterstandsmetingen

Toelichting: jaarlijks vindt een analyse plaats van de metingen van het grondwatermeetnet. Zien we een stijging of juist een daling van de grondwaterstanden. Dit relateren we aan de neerslag en aan uitgevoerde maatregelen (drainage). Daarnaast analyseren we jaarlijks de meldingen en klachten. Hiervoor wordt de grondwateroverlast enquête geïntegreerd in het waterloket. De meldingen en klachten worden gerelateerd aan de grondwatersituatie

Doel: een actueel overzicht van de grondwatersituatie en de mate waarin door de inwoners van Hengelo grondwateroverlast wordt ervaren, inclusief jaarlijks communiceren over de resultaten.

3.6.2. Onderzoek naar aanleiding van meldingen

Toelichting: Voor het behandelen van meldingen kan het nodig zijn op locatie beperkt onderzoek uit te (laten) voeren. Hiervoor is een jaarlijks budget nodig (uren en financiële middelen). Voor het grondwater zijn de kosten niet separaat opgenomen. Deze kosten zijn in het kostendekkingsplan opgenomen als stelpost uitvoeren diverse onderzoeken.

Doel: afhandelen meldingen en communicatie hierover naar de melder.

3.6.3. Communicatie: Opzetten online platform over grondwater in Twente

Toelichting: In Twents Waternet verband wordt een online platform ontwikkeld voor de inwoners van Twente. Onderdeel van dit platform is het huidige waterloket en de informatie vanuit Waterl'eau, en de resultaten van de grondwaterstandsmetingen.

Doel: een platform met actuele informatie over (grond)water. Zowel beleid, overlast en maatregelen die de gemeente neemt, als ook maatregelen die de bewoners zelf kunnen nemen. Verbeteren van de communicatie. In het kostendekkingsplan is € 25.000 per jaar opgenomen in de periode tot 2027. Deze post valt hieronder en is daarom niet separaat begroot.

5. Kosten en planning

5.1. Inleiding

In hoofdstuk 3 zijn de voorgenomen acties en maatregelen omschreven. In hoofdstuk 4 is een overzicht hiervan opgenomen, inclusief het beoogde doel. In dit hoofdstuk zijn de begrote kosten opgenomen en prioritering daarvan. De kosten zijn afgerond op bedragen van € 1.000. De kosten zijn inclusief interne uren, exclusief BTW en geraamd met het prijspeil 2017.

5.2. Kosten

In onderstaande tabel zijn de geraamde kosten opgenomen voor acties en maatregelen uit hoofdstuk 3.

Tabel 4: Overzicht kosten uitvoeringprogramma grondwater periode 2018-2022.

Actie (para- graaf)	Korte omschrijving	Eenmalige kosten	Jaarlijkse kosten
3.1.1.	Nader onderzoek in grondwateraandachtsgebieden	150.000	--
3.1.2.	Gebiedsgerichte drainageplannen	200.000	--
3.1.3.	Uitvoeren maatregelen (aanleg drainage)	3.000.000	--
3.2.	Voorkomen nieuwe problemen bij projecten	--	--
3.3.2.	Ontwerpstandaard met beheer en onderhoudsplan drainage	20.000	--
3.3.3.	Hoofdstructuur blauwe aders	15.000	--
3.3.4a.	Uitvoeren achterstallig onderhoud drainage	45.000	--
3.3.4b.	Regulier onderhoud drainage	--	80.000
3.4.	Exploitatie grondwatermeetnet	--	20.000
3.5.	Opzetten grondwatermodel	50.000	--
3.6.1.	Waterloket: analyse klachten en metingen	--	10.000
3.6.2.	Afhandeling meldingen	--	--
3.6.3.	Communicatie en opzet online platform	--	--
Totaal		3.480.000	110.000

Kosten prijspeil 2017 en exclusief BTW

5.3. Planning

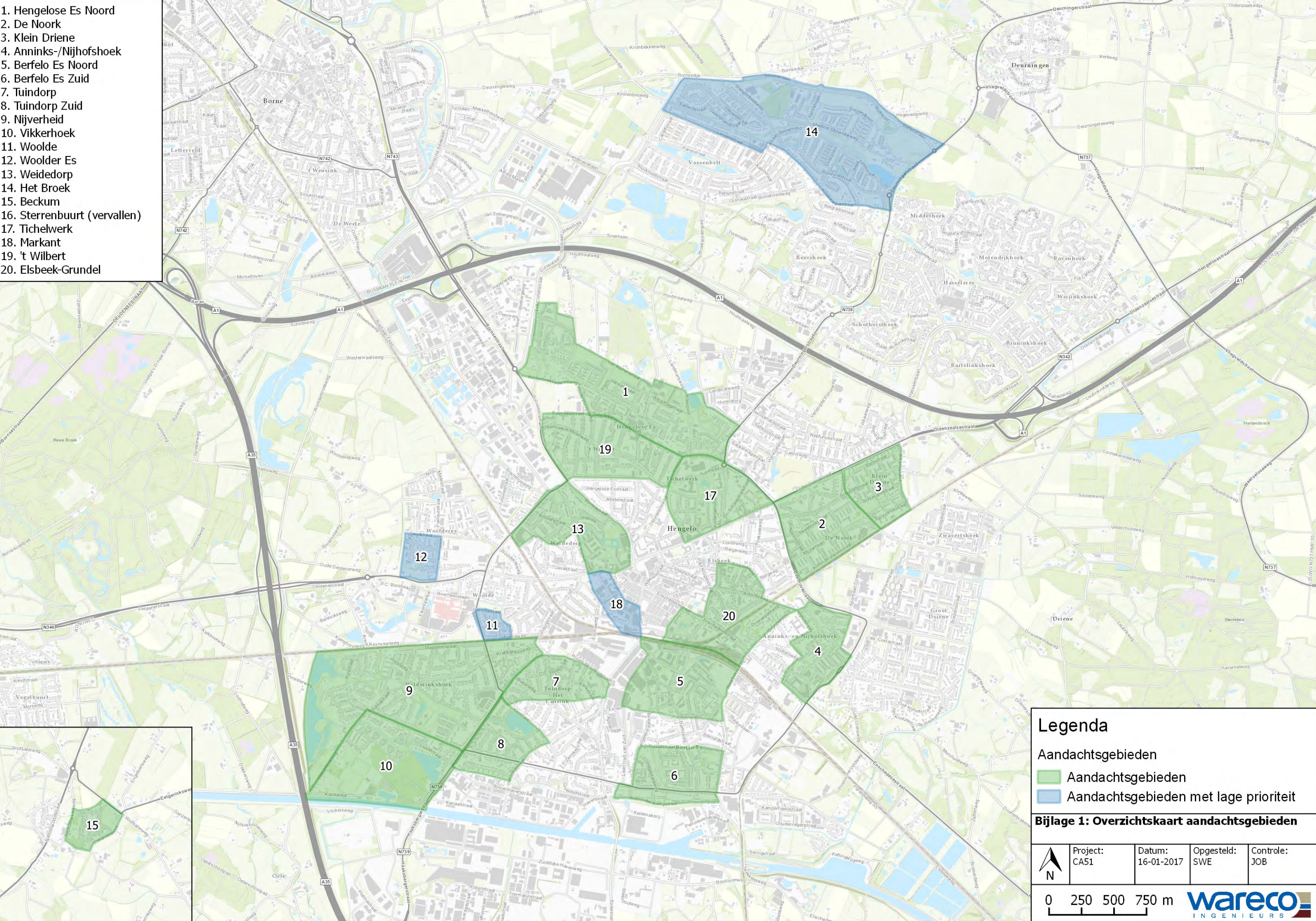
In onderstaande tabel is de planning over de planperiode 2018 -2022 opgenomen.

Tabel 5: Planning uitvoeringprogramma grondwater periode 2018-2022, in k€.

Actie (para- graaf)	Korte omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
3.1.1.	Nader onderzoek in grondwateraandachtsgebieden	30	30	30	30	30
3.1.2.	Gebiedsgerichte drainageplannen	40	40	40	40	40
3.1.3.	Uitvoeren maatregelen (aanleg drainage)	600	600	600	600	600
3.2.	Voorkomen nieuwe problemen bij projecten	--	--	--	--	--
3.3.2.	Ontwerpstandaard met beheer en onderhoudsplan drainage	--	--	--	--	--
3.3.3.	Hoofdstructuur blauwe aders	--	--	--	--	--
3.3.4a	Uitvoeren achterstallig onderhoud drainage	--	--	--	--	--
3.3.4b	Regulier onderhoud drainage	80	80	80	80	80
3.4.	Exploitatie grondwatermeetnet	20	20	20	20	20
3.5.	Opzetten grondwatermodel	--	--	--	--	50
3.6.1.	Waterloket: analyse klachten en metingen	10	10	10	10	10
3.6.2.	Afhandeling meldingen	--	--	--	--	--
3.6.3.	Communicatie en opzet online platform	--	--	--	--	--
Totaal		780	780	780	780	830

BIJLAGEN

- 1. Hengelose Es Noord
- 2. De Noork
- 3. Klein Driene
- 4. Anninks-/Nijhofshoek
- 5. Berfelo Es Noord
- 6. Berfelo Es Zuid
- 7. Tuindorp
- 8. Tuindorp Zuid
- 9. Nijverheid
- 10. Vikkerhoek
- 11. Woolde
- 12. Woolder Es
- 13. Weidedorp
- 14. Het Broek
- 15. Beckum
- 16. Sterrenbuurt (vervallen)
- 17. Tichelwerk
- 18. Markant
- 19. 't Wilbert
- 20. Elsbeek-Grundel

Legenda

Aandachtsgebieden

- Aandachtsgebieden
- Aandachtsgebieden met lage prioriteit

Bijlage 1: Overzichtskaart aandachtsgebieden

	Project: CA51	Datum: 16-01-2017	Opgesteld: SWE	Controle: JOB
--	------------------	----------------------	-------------------	------------------

0250500750 m

wareco
INGENIEURS

S042122

Gemeente Hengelo
t.a.v. R. Heukels
Postbus 18
7550 AA HENGELO

postadres
Postbus 5006
7600 GA Almelo

bezoekadres
Kooikersweg 1
Almelo

t 088-2203333
e info@vechtstromen.nl
www.vechtstromen.nl

contactpersoon
W.J. Luttmer
doorkiesnummer
088-2203474

uw kenmerk

ons kenmerk
Z-1713398/17039838

Datum
31 juli 2017
bijlage(n)

onderwerp
Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 Hengelo

Geacht college,

Op 22 juni 2017 hebben wij per email uw Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 ontvangen. Met waardering hebben wij kennis genomen van de inhoud.

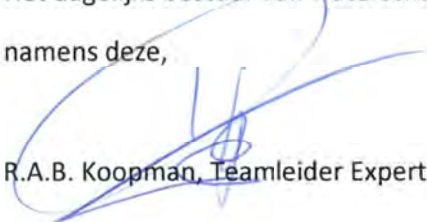
Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) van Hengelo geldt voor een periode van vijf jaar en is in nauw overleg met ons opgesteld. Uit de evaluatie blijkt dat de gemeente Hengelo in de afgelopen planperiode de rioleringszorg en watertaken goed heeft opgepakt. Het plan geeft een goed overzicht van de beleidsvoornemens van de gemeente Hengelo ten aanzien van de zorgplichten voor afvalwater, regenwater en grondwater. Met dit GRP kiest de gemeente Hengelo nadrukkelijk voor een doelmatige aanpak.

Wij onderschrijven het voornemen van de gemeente Hengelo om het gevoerde beleid voort te zetten en in de planperiode te blijven participeren in het Twents Waternet. De wijze waarop de gemeente Hengelo wil anticiperen op de klimaatverandering door onder andere het robuust inrichten van openbare ruimte, het herstel van de Hengelose beken (blauwe aderstructuur) en Klimaatactief Hengelo heeft onze waardering. Dat geldt zeker ook voor uw aandacht voor duurzaam en innovatief (afval)waterbeheer. Wij zetten dan ook graag onze goede samenwerking voort door gezamenlijk invulling te geven aan de opgaven uit het Gemeentelijk Rioleringsplan Hengelo 2018 – 2022 en zo ook een bijdrage te leveren aan de leefomgeving.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Het dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen,
namens deze,

R.A.B. Koopman, Teamleider Expertise en Advies

Bijlage financiën GRP 2018-2022

Exploitatie riolering

De exploitatie van de rioleringen kan als volgt worden beschreven.

Baten & Lasten

De exploitatielasten met betrekking tot rioleringen worden ten laste gebracht van de ontvangen inkomsten uit rioolrechten.

Tot deze exploitatielasten horen onder anderen

- kapitaallasten wegens investeringen in rioleringen;
- kosten voor onderzoek
- onderhoud: werkzaamheden en maatregelen die tot doel hebben verkorting van de levensduur van de riolering tegen te gaan;

Naast deze lasten moet voor rioolvervanging worden gespaard. Deze spaarbedragen die in de loop van de tijd worden verzameld worden gestort in een voorziening voor vervanging van rioleringen.

Deze methode kan als volgt worden verklaard. Riolering in een nieuw woningbouwplan of bedrijventerrein wordt aangelegd in het kader van een grondexploitatie waarvan de kosten worden gedekt uit de opbrengst uit grondverkoop. Als de riolering in exploitatie komt, is de riolering volledig betaald en de leningen zijn afgelost. In de exploitatie zijn derhalve geen afschrijvingsbedragen opgenomen. Op termijn moet de riolering wel vervangen worden. Om deze vervanging te kunnen betalen, moet gedurende de exploitatie van de riolering voor deze vervanging gespaard worden.

Dekking van de investeringen

In het GRP 2018-2022 wordt een nieuw uitgangspunt voor wat betreft de dekking van de investeringsuitgaven.

Dekking investeringen in voorgaande GRP's

Voorheen werd per project bepaald of een investering ten laste van de voorziening riolering zou worden gebracht of zou worden geactiveerd. Dit werd gedaan op basis van de kwalificatie van de investering als rioolvervanging of als milieu-investering. Rioolvervangingen kwamen ten laste van de voorziening en milieu-investeringen werden geactiveerd. Activering van investeringen leidt tot kapitaallasten in de exploitatie. De kapitaallasten bestaan uit rentekosten en afschrijvingskosten. Om de voorziening rioolvervanging op een voldoende niveau te houden, moet jaarlijks een bedrag worden gedoteerd in de voorziening. Met deze dotaties gaan geen rentekosten gepaard.

Nieuw uitgangspunt voor dekking investeringen in GRP 2018-2022

Uitgangspunt in het nieuwe GRP 2018-2022 is zoveel mogelijk investeringen direct ten laste van de voorziening Riolering te brengen. Door zoveel mogelijk investeringen te dekken uit de voorziening worden rentekosten bespaard. De dotaties die in de voorziening moeten worden gestort, komen overeen met de afschrijvingen die voor een investering moeten worden gedaan.

Investerings die voorheen als milieu-investeringen werden aangeduid en werden geactiveerd en afgeschreven, kunnen wel degelijk ook ten laste van de voorziening Riolering worden gebracht. Als er onvoldoende middelen in de voorziening zitten, worden de investeringen alsnog geactiveerd en afgeschreven.

Het nieuwe uitgangspunt voor de dekking van de investeringen zal er niet onmiddellijk toe leiden dat er helemaal geen investeringen meer zullen worden geactiveerd. Pas op langere termijn zal er voldoende worden gedoteerd in de voorziening, om alle investeringen direct ten laste van de voorziening te brengen. Tot die tijd zal er moeten worden geactiveerd, als de middelen in de voorziening onvoldoende zijn.

Exploitatie riolering

Het verloop van de exploitatie wordt als volgt ingeschat:

Exploitatielasten

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Storting in de voorziening	1.543.407	1.698.901	1.857.883	1.929.475	2.099.857
Afschrijving geactiveerde investeringen	572.189	592.424	613.391	674.394	737.135
Rentekosten over geactiveerde investeringen	1.277.510	1.257.275	1.236.309	1.265.456	1.288.657
Beheerslasten riolering	5.520.138	5.545.719	5.571.690	5.598.695	5.623.480
Totale lasten	8.913.244	9.094.319	9.279.273	9.468.020	9.749.129

Exploitatiebaten

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Opbrengst rioolheffing voor kwijschelding	8.980.991	9.163.420	9.349.756	9.539.913	9.823.138
oninbaar	-67.747	-69.101	-70.483	-71.893	-74.009
Totale dekkingsmiddelen	8.913.244	9.094.319	9.279.273	9.468.020	9.749.129

De exploitatielasten voor riolering ontwikkelen zich van € 8,9 miljoen in 2018 tot 9,7 miljoen in 2022. Hierin is ook de kwijschelding opgenomen onder beheerslasten. De hier genoemde bedragen zijn op prijspeil 2017, dus worden nog gecorrigeerd voor inflatie in de begrotingen van de desbetreffende jaren.

Investerings

De geplande investeringsbedragen in de periode 2018-2022 kunnen als volgt worden weergegeven:

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Investerings ten laste van de voorziening	5.279.085	4.520.900	2.185.147	1.964.000	2.100.095
Te activeren investeringen	0	0	2.260.980	2.070.890	1.469.809
Totaal geplande investeringen	5.279.085	4.520.900	4.446.127	4.034.890	3.569.904

De investeringen worden zoveel mogelijk ten laste van de voorziening gebracht. Als dat niet kan door onvoldoende saldo in de voorziening, worden de investeringen geactiveerd en afgeschreven.

Voorziening riolering

Verwacht wordt dat de voorziening riolering zich in de periode 2018-2022 als volgt zal ontwikkelen:

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo 1 januari	6.919.944	3.184.266	362.267	35.003	478
bij: Storting uit exploitatie	1.543.407	1.698.901	1.857.883	1.929.475	2.099.857
af: Investerings ten laste van de voorziening	5.279.085	4.520.900	2.185.147	1.964.000	2.100.095
Saldo 31 december	3.184.266	362.267	35.003	478	240

Boekwaarde riolering

De boekwaarde van de geactiveerde rioolinvesteringen kent het volgende verloop

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Boekwaarde 1 jan	36.341.282	35.769.093	35.176.669	36.824.258	38.220.754
Af: Afschrijving	572.189	592.424	613.391	674.394	737.135
Bij: te activeren					
Rioolvervanging	0	0	1.118.762	1.129.141	905.789
Objectrenovatie civiel	0	0	0	17.337	0
Objectrenovatie mech	0	0	33.627	91.888	15.986
Objectrenovatie elektro	0	0	0	188.400	10.737
Maatregel - civiel	0	0	884.839	559.438	201.744
Maatregel - inrichting	0	0	152.558	64.156	51.465
Plannen & beheer	0	0	71.194	20.530	284.088
Totaal te activeren	0	0	2.260.980	2.070.890	1.469.809
Boekwaarde 31 januari	35.769.093	35.176.669	36.824.258	38.220.754	38.953.428

Tariefstelling rioolheffingen

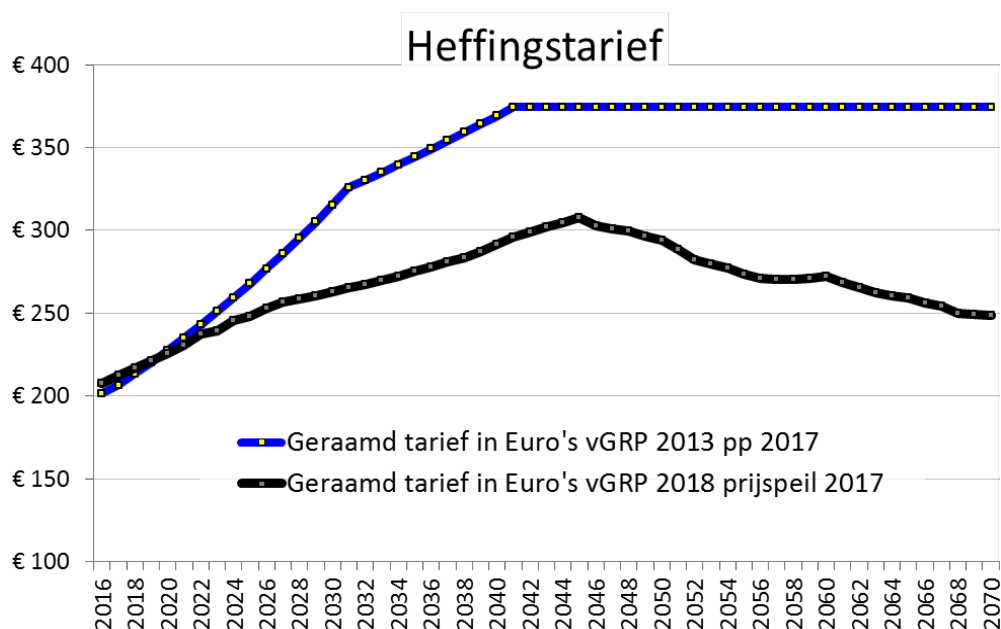
De rioolheffing van 2018 tot en met 2022 heeft het volgende verloop:

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Tarief rioolheffing prijspeil 2017	217	221	226	230	237
Tarief rioolheffing prijspeil tariefjaar	220	228	236	245	256

In het GRP is gerekend op basis van prijspeil 2017. De tarieven in de bovenste regel zijn de tarieven die uit de berekening resulteren. De onderste regel zijn de tarieven geïndexeerd naar prijspeil van begrotingsjaar. De tarieven zijn hier weergegeven in gehele euro's. Bij de vaststelling van het tarief wordt gerekend met centen. Hierdoor kunnen bij de vaststelling van het tarief geringe afwijkingen ontstaan.

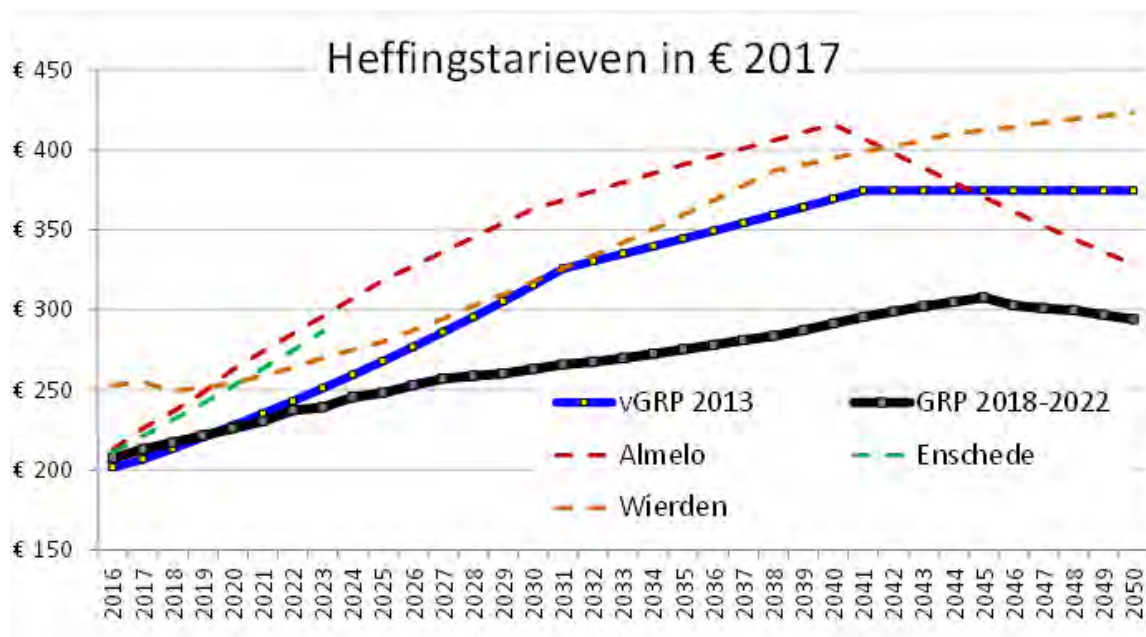
De tariefstijging is in totaal 3,5% per jaar. Dit is conform het bestaande beleid van voorgaande jaren.

Hieronder staat een grafiek met het verloop van de heffing in het voorgaande vGRP 2013-2017 en het nieuwe verloop van de heffing in het GRP 2018-2022. Hierbij is voor de vergelijkbaarheid uitgegaan van de tarieven op prijspeil 2017.

Vergelijking nieuwe tarieven GRP 2018-2022 met de tarieven in omliggende gemeenten

Het tarief in Hengelo behoort tot de laagsten van Twente. Met het gehanteerde kostendeckingscenario slaagt de gemeente erin om de tariefstijgingen beperkt te houden. Tegelijkertijd wordt op een duurzame manier invulling gegeven aan de watertaken en wordt door degelijk beheer en onderhoud de waardevolle infrastructuur in goede staat gehouden.

De tarieven van Enschede waren t/m 2023 beschikbaar.

Behandelvoorstel

Onderwerp	Nota Hondenvoorzieningen 2017		
Zaaknummer	2137479	Portefeuillehouder	Marcel Elferink
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	In de nieuwe nota wordt op een aantal punten een gewijzigd beleid voorgesteld ten opzichte van de oude nota. De veranderingen zijn voortgekomen uit de signalen die de gemeente sinds de invoering van het hondenbeleid hebben bereikt uit de samenleving. Het betreft de volgende zaken: • Voortaan is er nog één type terrein waar de hond los mag: het losloopterrein. Hier geldt altijd de opruimplicht. • Bij alle losloopterreinen worden duidelijke bordjes geplaatst; twee stuks per terrein. • Alle losloopterreinen worden in het groeiseizoen 12x gemaaid in plaats van 6x, in verband met de hygiëne. • Voortaan werken we met één soort afvalbak voor zowel 'gewoon' afval als poepzakjes, dus geen aparte hondenpoepbakken meer (deze laatste worden geleidelijk vervangen). • De overzichtskaart met voorzieningen (poepbakken en losloopgebieden) is gedigitaliseerd, waarbij de grenzen van de terreinen exact zijn aangegeven. Tot nu toe waren die op overzichtskaartjes alleen aangeduid met een symbooltje. De kaart is voor bewoners te raadplegen op de gemeentelijke website en via de app 'Hondenvoorzieningen'.		
Historie	Via een brief van het college (26-06-2017) met zaaknr. 2133517 is de raad geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de concept nota 'Hondenvoorzieningen 2017'. Het college heeft op 20 juni jl. besloten de concept nota vrij te geven voor ter inzagelegging en inspraak. Er zijn geen inspraakreacties ingediend.		

Politieke Markt	8 november 2017			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Ilhan Cetinkaya	Coen Hartendorp	Theaterzaal	Fysiek	45 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming ter voorbereiding op besluitvorming in de raad.			
Behandeladvies	De fracties worden gevraagd om hun mening te geven over de nu voorliggende nota.			
Spreekrecht publiek	ja	duur: max. 5 minuten per spreker.		

Raad	21 november 2017	
Doel van de sessie	Besluitvormend	
Behandeladvies	Op basis van de bespreking in de politieke markt wordt deze zaak als bespreekstuk geagendeerd.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2137479	Verhoek, Jacqueline	FYS-WGW	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Nota Hondenvoorzieningen 2017			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

De nota 'Hondenvoorzieningen 2017' vast te stellen.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De gemeenteraad heeft de Nota Hondenvoorzieningen 2017 vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe de gemeente de komende jaren het hondenbeleid gaat uitvoeren.

De hond is voor de één een trouwe vriend, maar voor de ander soms een bron van ergernis. In Hengelo wonen ruim 5500 hondenbezitters, samen goed voor ruim 6100 geregistreerde honden. De honden maken daarmee een belangrijk deel uit van de gemeenschap. In de nieuwe nota staan de regels waaraan hondenbezitters zich moeten houden. Ook staat erin welke voorzieningen er zijn en waar die te vinden zijn. De gemeente controleert op de naleving van de regels en zorgt voor aanleg en onderhoud van de voorzieningen. Van bewoners wordt verwacht dat zij ook zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving.

De nota wordt gepubliceerd op de gemeentelijke website. Ook de overzichtskaart met hondenvoorzieningen (losloopgebieden en poepbakken) is op de website te vinden. Daarnaast is deze kaart gratis te downloaden via de app 'Hondenvoorzieningen'.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2137479	Verhoek, Jacqueline	FYS-WGW	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Nota Hondenvoorzieningen 2017			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

In een brief van 26 juni 2017 hebben wij uw raad geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de concept nota 'Hondenvoorzieningen 2017'.

Het college heeft op 20 juni jl. besloten de concept nota vrij te geven voor ter inzagelegging en inspraak, vanaf 28 juni gedurende een periode van zes weken. Dit is aangekondigd op de gemeentepagina's van het Hengelo's Weekblad en op de gemeentelijke website.

Het college heeft aangekondigd na de termijn van ter inzagelegging een reactienota te laten opstellen, en deze samen met de nota in het najaar van 2017 ter vaststelling aan uw raad aan te bieden. Tijdens de inspraakperiode zijn er geen reacties ingediend. Er is dan ook geen reactienota opgesteld.

Het college stelt uw raad nu voor om de Nota Hondenvoorzieningen 2017 vast te stellen.

De nota zal daarna worden gepubliceerd op de gemeentelijke website. Ook de overzichtskaart met hondenvoorzieningen (losloopgebieden en poepbakken) is daar te raadplegen. Deze kaart is tevens gratis te downloaden via de daarvoor ontwikkelde app 'Hondenvoorzieningen'.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De raad besluit:

de nota 'Hondenvoorzieningen 2017' vast te stellen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

In de nieuwe nota wordt op een aantal punten een gewijzigd beleid voorgesteld ten opzichte van de oude nota. De veranderingen zijn voortgekomen uit de signalen die de gemeente sinds de invoering van het hondenbeleid hebben bereikt uit de samenleving.

Het betreft de volgende zaken:

- Voortaan is er nog één type terrein waar de hond los mag: het losloopterrein. Hier geldt altijd de opruimplicht.
- Bij alle losloopterreinen worden duidelijke bordjes geplaatst; twee stuks per terrein.
- Alle losloopterreinen worden in het groeiseizoen 12x gemaaid in plaats van 6x, in verband met de hygiëne.
- Voortaan werken we met één soort afvalbak voor zowel 'gewoon' afval als poepzakjes, dus geen aparte hondenpoepbakken meer (deze laatste worden geleidelijk vervangen).
- De overzichtskaart met voorzieningen (poepbakken en losloopgebieden) is gedigitaliseerd, waarbij de grenzen van de terreinen exact zijn aangegeven. Tot nu toe waren die op overzichtskaartjes alleen aangeduid met een symbooltje. De kaart is voor bewoners te raadplegen op de gemeentelijke website en via de app 'Hondenvoorzieningen'.

FINANCIËLE ASPECTEN

Vaker maaien van de losloopterreinen kost jaarlijks € 3.600 extra (kosten derden, i.c. Gildebor). Door een gecombineerd gebruik van afvalbakken (de duurdere Depodogs worden na afschrijving vervangen door gewone afvalbakken) kan daarentegen jaarlijks €4.875,- bespaard worden.

Het verschil (de besparing) bedraagt **€ 1.275,-** structureel.

Voor het plaatsen van voorzieningen bij de losloopterreinen is een eenmalige investering nodig van € 10.065,-. Uitgaande van het nu bekende rentepercentage van 2,25% resulteert een investering van € 10.065,- in 2018 in een (extra) kapitaallast **van € 1.233,-** in 2019; aflopend naar € 1.029,- in 2028.

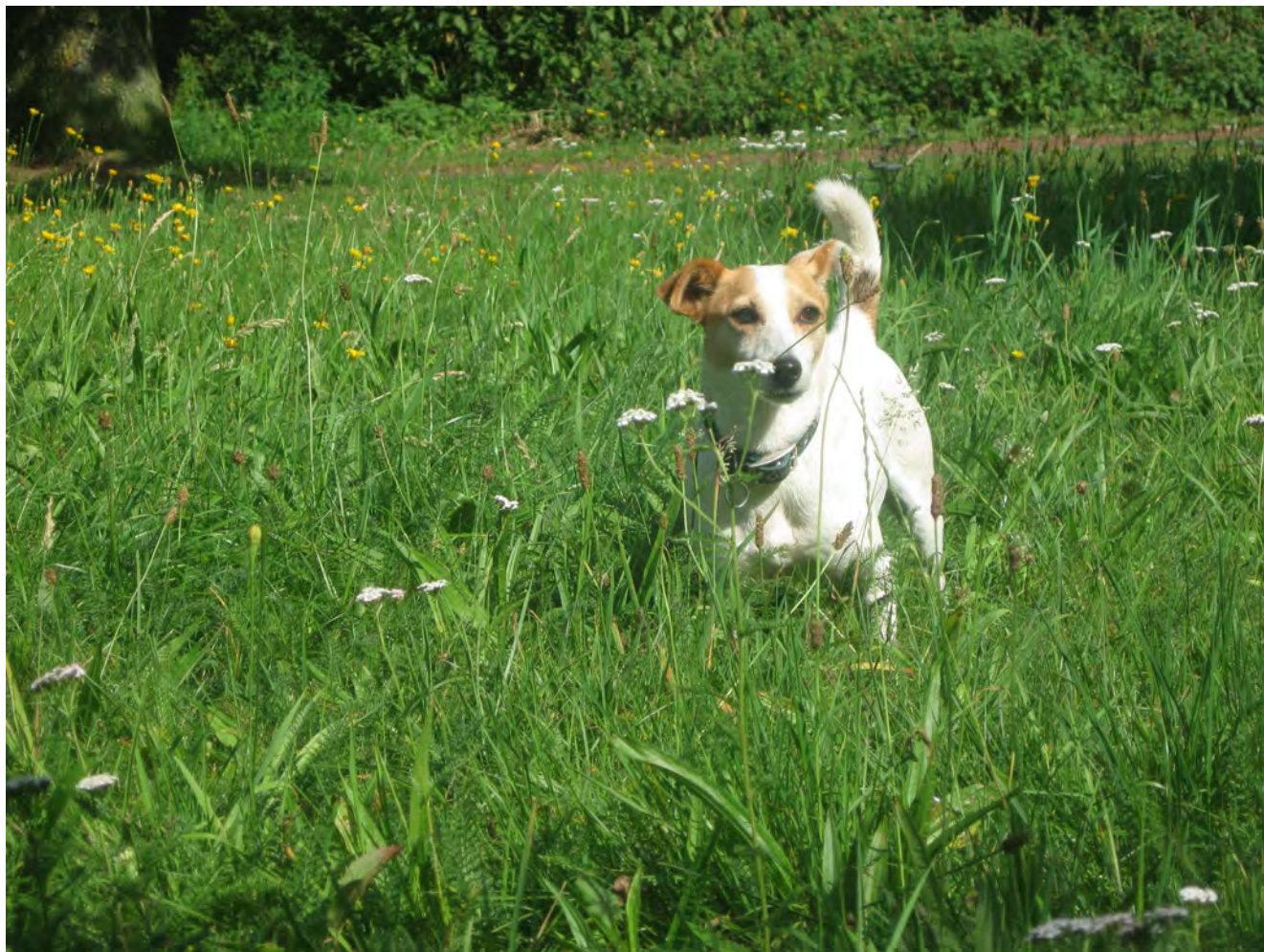
Per saldo worden er dus geen extra kosten gemaakt, maar is er wel sprake van een herverdeling over de posten. In het kader van de DVO's is bovenstaande met Gildebor afgestemd.

BIJLAGE(N)

Nota 'Hondenvoorzieningen 2017'

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Nota Hondenvoorzieningen 2017

Inhoudsopgave

Inleiding	3	
1. Evaluatie van het beleid	4	
1.1. Stadsgesprek		
1.2. Peiling Hengelo Panel		
1.2.1. Naleving regels en handhaving		
1.2.2. Voorzieningen		
1.3. Signalen van bewoners		
2. Regels voor hondenbezitters	5	
2.1. Juridisch kader – APV		
2.2. De regels		
2.3. Aanlijnen		
2.4. Opruimen		
2.5. Niet in de goot		
3. Rol gemeente en rol burger	6	
4. Voorzieningen	7	
4.1. Hondenterreinen		
4.1.1. Uitlaatterreinen, renvelden en losloopterreinen		
4.1.2. Voortaan één type: het losloopterrein		
4.1.3. Maaibeheer		
4.1.4. Overzichtskaartjes per wijk		
4.1.5. Omheining		
4.2. Afvalbakken		
4.3. Opruimmiddelen		
5. Bordjes	9	
5.1. Bordjes bij losloopterreinen en bij kinderspeelplaatsen		
5.2. Geen willekeurige bordjes		
6. Hondenbelasting	9	
6.1. Registratie van de hond		
6.2. Hoe wordt de belasting besteed?		
7. Toezicht en handhaving	10	
7.1. Meldingen		
7.2. Planmatige controles		
7.3. Toevallige constatering		
7.4. Controles in burger		
7.5. Verbaliseren		
7.6. Meer controles?		
7.7. Sanctiebedragen		
7.8. Meldingen en processen verbaal		
7.9. Ervaringen		
8. Overlast melden	11	
9. Waarom geen kattenbeleid?	12	
10. Verzoeken om voorzieningen	12	
10.1. Poepbakken		
10.2. Losloopterreinen		
11. Voorlichting en communicatie	13	
11.1. Website		
11.2. Gemeentenieuws		
12. Veranderingen t.o.v. het oude beleid	13	
13. Financiën	14	
Bijlage 1	APV	15
Bijlage 2	Bordjes	16
Bijlage 3	Meldingen per wijk	17
Bijlage 4	Inkomsten en uitgaven 2015	18
Bijlage 5	Verschil kostenverdeling oude en nieuwe situatie	20

Inleiding

De hond in de stad. Voor de één een trouwe vriend, voor de ander soms een bron van ergernis. In Hengelo wonen ruim 5500 hondenbezitters, samen goed voor ruim 6100 geregistreerde honden (bron: GBT, 2016). De honden maken daarmee een belangrijk deel uit van de gemeenschap.

In oktober 2000 is de nota 'Terugdringen overlast hondenpoep' vastgesteld. Hierin werd voor het eerst een beleid met betrekking tot hondenvoorzieningen in Hengelo vastgelegd. Na ruim zestien jaar ervaring met hondenbeleid is het tijd om de nota te actualiseren. Het beleid is geëvalueerd aan de hand van de opgedane ervaringen en van signalen die uit de samenleving komen. Wat bevalt goed, wat kan er beter?

Het aantal geregistreerde honden is in de loop der jaren, met wat schommelingen, min of meer stabiel gebleven. In 2000 waren het er al rond de 6000.

Loslopende honden kunnen zorgen voor overlast. Hondenpoep is onhygiënisch, het geeft stankoverlast, het belast het milieu en kan ziekten veroorzaken. De gemeente heeft daarom regels opgesteld voor hondenbezitters. Als iedereen zich aan de afspraken houdt, hoeft niemand zich te ergeren. Een schone en veilige stad heeft alles met sociaal gedrag te maken. De gemeente zorgt voor de voorzieningen en controleert op de naleving van de gestelde regels. Van bewoners wordt verwacht dat ze verantwoordelijkheid nemen, en samen zorg dragen voor een veilige en schone leefomgeving.

Een andere kant van honden in de stad blijft nog wel eens onderbelicht: de sociale functie. Zowel voor hondeneigenaren onderling, als voor de buurt. Hondeneigenaren ontmoeten elkaar en een praatje is snel gemaakt. Mensen die anders niet gemakkelijk alleen naar buiten gaan, doen dat met een hond wel. Daarnaast lopen dagelijks mensen hun ronde met de hond, in iedere straat en in iedere buurt. Zowel overdag als 's avonds. Onraad wordt snel opgemerkt. Dat verhoogt de sociale veiligheid.

1. Evaluatie van het beleid

1.1. Stadsgesprek

In juni 2016 heeft de actiegroep Hengelo Helemaal Stil, in overleg met de gemeente, het initiatief genomen tot een stadsgesprek over honden in Hengelo. De gemeente heeft zich bij dit initiatief aangesloten om bewoners uit te nodigen mee te denken over het hondenbeleid.

Het doel van dit gesprek was als volgt geformuleerd:

- Op zoek gaan naar wat mensen zélf kunnen doen om mogelijke overlast die ze ervaren te verminderen/op te lossen;
- Uitleg geven over het hondenbeleid van de gemeente, 'fabels' de wereld uit helpen;
- Komen tot creatieve oplossingen.

Bij het gesprek waren zowel hondenbezitters, als niet-hondenbezitters aanwezig, uit verschillende delen van Hengelo. Medewerkers van de gemeente hebben een toelichting gegeven op het beleid, vragen beantwoord, mogelijkheden benoemd en opmerkingen en suggesties genoteerd.

De belangrijkste aandachtspunten die in het gesprek naar voren kwamen waren:

- Behoeftes aan losloopterreinen (ook omheind);
- Periodieke communicatie naar alle hondenbezitters, met vermelding van de regels;
- Hondenpoepzakjes weer beschikbaar stellen, gratis of tegen lage kosten;
- Opruimplicht overal instellen, dus ook op de uitlaatterreinen (die nu teveel vervuilen).

1.2. Peiling Hengelo Panel

In 2012 is het tot dan toe gevoerde hondenbeleid geëvalueerd door middel van een enquête in het Hengelo Panel. Zowel hondenbezitters als niet-hondenbezitters werd gevraagd naar hun ervaringen met de hondenvoorzieningen in Hengelo. De resultaten geven een goed beeld van hoe er in de samenleving wordt gedacht over honden.

1.2.1. Naleving regels en handhaving

Uit de enquête bleek dat vrijwel alle hondenbezitters bekend waren met de regels rond opruimen (99%) en aanlijnen (94%). Toch gaven de panelleden de voorlichting over het hondenbeleid net geen voldoende (5,9). Daarnaast waren de panelleden kritisch over de handhaving door de gemeente (5,1).

Zowel hondenbezitters als niet-hondenbezitters constateerden dat niet iedereen zich aan de regels houdt.

1.2.2. Voorzieningen

De meest gebruikte voorziening is de depodog (poepbak). 70% van de hondenbezitters gaf aan hier gebruik van te maken. Meer dan de helft van de hondenbezitters (52%) gaf aan de poepzakjes ook wel eens in de gewone afvalbakken te gooien.

De uitlaat- en losloopterreinen bleken te worden gebruikt door respectievelijk 30% en 26% van de hondenbezitters. Deze terreinen scoorden een onvoldoende rapportcijfer. Als verbeteruggesties zijn genoemd een betere markering, betere afrastering en beter schoonmaken van de terreinen.

1.3. Signalen van bewoners

Zowel hondenbezitters als niet-hondenbezitters weten de weg naar de gemeente te vinden als het gaat om meldingen, suggesties of vragen. De signalen die de gemeente door het jaar heen bereiken via de meldingenlijn, de social media, brieven, mails en gesprekken, sluiten aan bij de bovengenoemde bevindingen.

2. Regels voor hondenbezitters

2.1. Juridisch kader - APV

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) staan regels die betrekking hebben op de openbare orde en veiligheid in de stad. De APV wordt vastgesteld door de gemeenteraad en heeft een wettelijke status. De afdeling Stadstoezicht ziet erop toe dat de APV wordt nageleefd en kan boetes of andere sancties opleggen bij overtreding van de regels.

De laatst herziene APV Hengelo is in werking getreden op 1 april 2016.

In de APV staan regels voor hondenbezitters beschreven in artikel 2:57 t/m 2:60a. De regels zijn voor iedereen te raadplegen op de website henglo.nl, of op aanvraag verkrijgbaar bij de gemeente. De regels hebben betrekking op de aanlijnplicht, de plicht tot opruimen van hondenpoep, regels voor honden die als 'gevaarlijk' zijn aangemerkt, en regels met betrekking tot overlast door blaffende honden. De relevante artikelen uit de APV zijn opgenomen in bijlage 1.

2.2. De regels

In Hengelo gelden de volgende regels voor hondenbezitters:

- Honden moeten binnen de bebouwde kom overal aangelijnd zijn. Alleen op door het college hiertoe aangewezen plaatsen geldt de aanlijnplicht niet. De hond mag loslopen op de zogeheten losloopterreinen en -paden.
- Het college kan ook buiten de bebouwde kom gebieden aanwijzen waar de aanlijnplicht geldt.
- Iedere hondenbezitter is verplicht de hondenpoep op te ruimen. Dit geldt overal, dus ook buiten de bebouwde kom en op de losloopterreinen. De poepzakjes kunnen worden gedeponeerd in de afvalbak of thuis worden weggegooid.
- Iedere hondenbezitter is verplicht om bij het uitlaten van de hond opruimmiddelen bij zich te dragen.
- Speelterreinen voor kinderen en jongeren zijn verboden terrein voor honden.

2.3. Aanlijnen

Onder aanlijnen wordt verstaan: het houden van de hond aan een fysieke en zichtbare lijn, riem of touw. Het gebruik van een elektronische halsband wordt niet beschouwd als aanlijnen. Met een elektronische halsband is op straat niet te zien dat de hond in verbinding staat met de eigenaar. Een niet zichtbaar aangelijnde hond kan een gevaar vormen voor de overige weggebruikers, aangezien die niet kunnen weten dat de hond op deze manier gecorrigeerd wordt. Dit kan leiden tot onverwachte reacties (zoals ineens uitwijken op de weg). Ten slotte geldt als reden dat, wanneer de techniek het laat afweten of de hond uit het zicht van de eigenaar verdwijnt, de verbinding met de hond weg is. Een elektronische halsband geeft wel correctie, maar niet altijd controle.

2.4. Opruimen

Onder opruimen wordt verstaan: het oprapen van de uitwerpselen en deze deponeren in een afvalbak, of thuis weggooiden. Tot nu toe werd gewerkt met speciale hondenpoepbakken (de zogenoemde 'depodogs'). Deze zullen geleidelijk aan worden vervangen door de standaard rode of zwarte afvalbakken, zodat in de openbare ruimte straks nog met één soort afvalbak wordt gewerkt. De poepzakjes mogen hierin worden weggegooid. Zie ook par. 4.2., afvalbakken.

Uitwerpselen met een schep of stok in de bosjes gooien wordt niet beschouwd als opruimen. Voor plantsoenmedewerkers is het niet prettig als er hondenpoep in de struiken ligt. Ook spelende kinderen kunnen op die manier alsnog in aanraking komen met de uitwerpselen.

2.5. Niet in de goot

De hond mag zijn behoefte niet doen in de goot. In grote delen van Hengelo ligt een gescheiden rioolstelsel. Dat betekent dat het hemelwater (regenwater) via de straatkolken rechtstreeks wordt afgevoerd naar beken en waterpartijen. Vervuiling van de goot leidt dus tot vervuiling van het oppervlaktewater. Ook poepzakjes mogen daarom niet in de straatkolken (putten) worden gegooid.

3. Rol gemeente en rol burger

De gemeente is verantwoordelijk voor:

- Het opstellen van regels (herkenbaar en eenduidig);
- Controle op naleving van de regels en verbaliseren van mensen die zich niet aan de gestelde regels houden (handhaving);
- De aanleg van de voorzieningen;
- Het onderhoud van de voorzieningen;
- Voorlichting en communicatie over de regels en de voorzieningen.

Bewoners hebben een sociale en maatschappelijke verantwoordelijkheid. In de samenleving wordt van hen verwacht dat zij zich houden aan de regels en ook mee zorgdragen voor hun omgeving (burgerschap).

4. Voorzieningen

4.1. Hondenterreinen

4.1.1. Uitlaatterreinen, renvelden en losloopterreinen

Het is voor honden belangrijk om te kunnen rennen en spelen. Daartoe zijn in het verleden uitlaatterreinen en renvelden aangelegd. Deze terreinen vervullen ook een sociale functie voor de baasjes: hondenbezitters ontmoeten elkaar en komen gemakkelijk tot een praatje. Er is gestreefd naar een goede spreiding van deze terreinen over de stad. Voorwaarde is dat er voldoende ruimte is, en dat de terreinen zo zijn gesitueerd dat de hond er ook daadwerkelijk veilig los kan lopen zonder overlast of gevaar te veroorzaken voor de omgeving.

Er was tot nu toe één belangrijk verschil tussen de uitlaatterreinen en de renvelden (later losloopterrein genoemd). Op beiden mocht de hond loslopen. Op de uitlaatterreinen gold echter niet de verplichting om de uitwerpselen van de hond op te ruimen. Bij de uitlaatterreinen stonden daarom ook geen poepbakken, omdat er geen opruimplicht van kracht was. Ook op de renvelden mocht de hond loslopen, maar daar gold voor de hondenbezitter wél een opruimplicht voor de uitwerpselen. Bij de renvelden stond dan ook altijd al een poepbak.

Beide typen terreinen werden zesmaal per jaar gemaaid in het groeiseizoen, sommige vaker. Het idee was dat de uitwerpselen zich vermengden met het maaisel en dan snel verteerden. Uit signalen van bewoners, zowel hondenbezitters als niet-hondenbezitters, komt naar voren dat de uitlaatterreinen teveel vervuilen. Zesmaal maaien blijkt niet voldoende om de uitwerpselen afdoende te versnipperen. Daarnaast wordt in de wintermaanden niet gemaaid omdat het dan geen groeiseizoen is, met als gevolg dat in deze periode de vervuiling toenam.

4.1.2. Voortaan één type: het losloopterrein met opruimplicht

Vanuit hygiënische overwegingen geldt vanaf het moment van vaststelling van deze nota ook op de uitlaatterreinen de opruimplicht. Om verwarring te voorkomen spreken we alleen nog over losloopterreinen. De hond mag op deze terreinen dus loslopen, maar de poep moet altijd worden opgeruimd. Voor het opruimen van de uitwerpselen worden bij alle losloopterreinen afvalbakken geplaatst. Bij de terreinen komen bordjes te staan waarop de regels staan vermeld. In sommige gevallen betreft het geen losloopterrein, maar een loslooppad: bijvoorbeeld langs een waterloop. Hiervoor gelden dezelfde regels als voor de losloopterreinen.

De losloopterreinen zijn aangeduid op overzichtskaarten die zijn terug te vinden op de gemeentelijke website (zoekterm: hondenvoorzieningen), en op de daartoe ontwikkelde applicatie ('app') 'losloopgebieden'.

4.1.3. Maaibeheer

De losloopterreinen worden voortaan niet zes, maar twaalf maal per jaar gemaaid. Dit komt neer op tweemaal per maand in het groeiseizoen. Als het gras te lang wordt, is het voor de hondenbezitter moeilijk de uitwerpselen terug te vinden en op te rapen. Spelen met de hond door te werpen met een bal, stok of frisbee is lastiger als het gras (te) lang is. En ook voor de kleinere honden is korter gras meer geschikt als uitlaatplek.

4.1.4. Omheining

De losloopterreinen worden in principe niet omheind. In het beleid gaan we ervan uit dat de eigenaar die de hond los laat lopen, het dier onder controle heeft. Daarnaast spelen de kosten een rol. Behalve aanlegkosten, brengen omheiningen ook meer beheerkosten met zich mee. Maaimachines bereiken niet de randen, zodat die op een andere manier bijgemaaid moeten worden. Hekken worden daarom alleen daar geplaatst waar het echt noodzakelijk is, bijvoorbeeld bij losloopterreinen langs drukke doorgaande wegen.

Uit de enquête van het Hengelo Panel, het Stadsgesprek en verzoeken van bewoners is naar voren gekomen dat er behoefte is aan meer omheining. De financiële situatie laat dat echter (voorlopig) niet toe.

4.2. Afvalbakken

In Hengelo staan ongeveer 270 poepbakken ('depodogs'). Zij zijn te herkennen aan de groene kleur. In de hondenpoepbakken kan de hondenbezitter de zakjes met hondenpoep weggooien. De bakken worden, afhankelijk van de gebruiksintensiteit, één tot tweemaal per week geleegd. Deze groene bakken zullen geleidelijk aan uit het straatbeeld verdwijnen. Als een depodog versleten of vernield is, wordt hij vervangen door een standaard afvalbak ('Capitoolbak'). De zakjes mogen voortaan in deze bakken worden gegooid. Dit wordt kenbaar gemaakt met een sticker op de afvalbak. De afvalbakken die bij een bankje staan, zoals op de speelplekken, worden niet voorzien van een sticker.

In 2013 is door de gemeenteraad, in het kader van de bezuinigingen, vastgesteld dat afvalbakken niet meer worden vervangen als ze zijn vernield of versleten. Dit geldt echter niet op de plekken waar altijd een poepbak heeft gestaan. Deze locaties worden gehandhaafd, om het opruimen van uitwerpselen te faciliteren en bevorderen.

Op veel plaatsen staan nu nog twee soorten bakken in elkaars nabijheid. Hier zal voortaan sprake zijn van één gecombineerde afvalbak. De bakken die daardoor overblijven, worden gebruikt om te plaatsen bij de losloopterreinen, voor zover daar nu nog geen afvalbak staat.

4.3. Opruimmiddelen

Tot aan het jaar 2013 werden opruimmiddelen (poepzakjes en grijpertjes) door de gemeente gratis ter beschikking gesteld. In het kader van bezuinigingen is deze gratis verstrekking geschrapt. Bewoners zijn nu zelf verantwoordelijk voor de aanschaf. Speciale poepzakjes zijn verkrijgbaar bij de dierenspecialisten en bij warenhuizen. Maar ook gewone plastic zakjes volstaan.

5. Bordjes

5.1. Bordjes bij losloopterreinen en bij kinderspeelplaatsen

Bij de losloopterreinen en -paden worden bordjes geplaatst, waarop staat aangegeven dat hier een losloopterrein ligt en waarop de regels staan vermeld. Het gaat om (gemiddeld) 3 bordjes per terrein.

Ook bij alle kinderspeelplaatsen zullen in de loop van de tijd bordjes worden geplaatst, waarop staat dat deze gebieden verboden terrein zijn voor honden (APV artikel 2:57).

Voorbeelden van de bordjes zijn weergegeven in bijlage 2.

5.2. Geen willekeurige bordjes

Met uitzondering van de situaties genoemd onder 5.1. worden in de openbare ruimte in principe geen bordjes geplaatst met regels voor honden. Geregeld krijgt de gemeente het verzoek om op willekeurige grasvelden bordjes te plaatsen met de tekst 'verboden voor loslopende honden'. Aan deze verzoeken wordt niet tegemoet gekomen. Reden is dat de regels algemeen gelden. Dit is te vergelijken met de verkeersborden voor 50 km/u. Borden staan niet waar de algemene regels gelden, maar juist daar waar het anders is. Dit komt de duidelijkheid ten goede.

6. Hondenbelasting

6.1. Registratie van de hond

Artikel 226 van de Gemeentewet biedt de basis voor de heffing van hondenbelasting. Ook in Hengelo wordt hondenbelasting geheven. Inwoners die eigenaar zijn van een hond, of deze langdurig in huis hebben ('duurzaam houder' zijn), betalen deze belasting aan de gemeente.

Wie één of meer honden heeft, is verplicht deze te laten registreren. De hond krijgt dan een hondenpenning, als bewijs dat de houder hondenbelasting betaalt. Registreren kan bij de publieksbalie van het stadhuis. De penning wordt dan meteen uitgereikt.

Een aanmeldingsformulier kan ook digitaal worden gedownload, via de website hengelo.nl. Deze kan ingevuld worden opgestuurd naar het gemeentelijk belastingkantoor. Na registratie wordt de hondenpenning dan toegestuurd.

Als de hond overlijdt, een ander baasje krijgt, of bij verhuizing naar een andere gemeente, moet de hond worden afgemeld en de penning worden ingeleverd. De houder is dan verder vrijgesteld van hondenbelasting.

6.2. Hoe wordt de belasting besteed?

Hondenbelasting is geen doelbelasting, maar een algemene belasting. Dat betekent dat het geld niet één op één wordt toegerekend naar de hondenvoorzieningen. Indirect wordt het geld hiervoor natuurlijk wel ingezet, omdat het openbare voorzieningen betreft.

De kosten worden gespreid gemaakt. Het gaat om aanschaf en vervanging van de poepbakken en opruimmiddelen, het plaatsen van de bakken, het maaien van de uitlaatterreinen, de inzet van mensen die de poepbakken wekelijks of vaker ledigen, de uren van de medewerkers die zich bezighouden met hondenbeleid, de uren van de controleurs van de afdeling Stadstoezicht en de administratieve werkzaamheden rond aangifte en registratie van honden. Een overzicht van de kosten en opbrengsten (2015) is te zien in bijlage 4.

7. Toezicht en handhaving

7.1. Meldingen

Controles op het aanlijnen van honden en het opruimen van hondenpoep vinden plaats op basis van meldingen. De controles worden uitgevoerd door buitengewone opsporingsambtenaren (boa's). Niet elke individuele melding wordt omgezet in een handhavingsactie. Hiervoor ontbreekt de capaciteit. Wel wordt iedere melding geregistreerd. Op basis van deze gegevens wordt bepaald waar de planmatige controles worden uitgevoerd.

7.2. Planmatige controles

De reguliere controles op het aanlijnen van honden en het opruimen van hondenpoep vinden steekproefsgewijs plaats door de hele stad. De afdeling Stadstoezicht maakt daarnaast ieder jaar een projectmatige planning op basis van de binnengekomen meldingen.

7.3. Toevallige constatering

Boa's controleren ook tijdens reguliere werkzaamheden, dus als zij niet specifiek de uitlaatroutes opzoeken. Het betreft dan de meer toevallige constatering.

7.4. Controles in burger

Naast de genoemde controles vinden zogeheten burgeracties plaats. Dit zijn controles waarbij de boa's in burger (dus zonder uniform) controleren. Deze controles blijken het meest effectief.

7.5. Verbaliseren

In alle gevallen kan pas verbaliserend worden opgetreden als bij het controleren daadwerkelijk een overtreding geconstateerd wordt (heterdaad). Uit oogpunt van veiligheid voor de medewerkers mogen boa's alleen verbaliserend optreden als zij in koppels werkzaam zijn.

7.6. Meer controles?

Uit de enquête van het Hengelo Panel (2012), uit het Stadsgesprek dat in 2016 plaatsvond en uit brieven en meldingen komt naar voren dat er behoefte bestaat aan meer controle op naleving van de regels. Vanuit de afdeling Stadstoezicht ontbreekt echter voorlopig de capaciteit om nog meer te controleren dan nu al het geval is, zonder dat dit ten koste gaat van andere taken.

7.7. Sanctiebedragen

De sanctiebedragen (boetes) worden jaarlijks vastgesteld.

In 2017 zijn de bedragen als volgt:

Niet opruimen uitwerpselen: € 140,-

Geen opruimmiddelen kunnen tonen: € 90,-

Loslopende hond binnen de bebouwde kom, op een plek die daarvoor niet is aangewezen: € 90,-

Loslopende hond op kinderspeelplaatsen of speelweides: € 140,-.

Bovenop deze bedragen wordt per proces verbaal € 9,- aan administratiekosten in rekening gebracht.

De geïnde bedragen, inclusief de administratiekosten, vallen rechtstreeks toe het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) en komen dus niet ten bate van de gemeente.

7.8. Meldingen en processen verbaal

Een overzicht van het aantal meldingen in Hengelo in 2016 is te zien in bijlage 3.

In het jaar 2016 zijn in totaal 125 boetes voor hondgerelateerde overtredingen geschreven.

Het betreft 96 maal een boete voor niet aanlijnen, 8 maal voor niet opruimen van de uitwerpselen, 21 maal voor het laten lopen op een speelplek.

7.9. Ervaringen

Het wordt de BOA's niet altijd gemakkelijk gemaakt hun werk naar behoren uit te voeren. Er is een tendens waarneembaar van toenemende, al dan niet verbale agressie jegens de opsporingsambtenaren. Dit baart zorgen, die de gehele samenleving aangaan. De BOA's hebben tot taak om op te treden tegen overtredingen van de wet. Zij voeren deze taken uit om de omgeving leefbaar te houden voor iedereen.

8. Overlast melden

Meldingen van hondenoverlast kunnen bij de gemeente worden gedaan via de website hengelo.nl, onder 'Meldingen openbare ruimte'. Ook via de app 'Buiten Beter', te downloaden via de gemeentelijk website, kunnen meldingen worden gedaan. Ten slotte kunnen meldingen telefonisch worden gedaan via het algemene telefoonnummer 14 074.

9. Waarom geen kattenbeleid?

Vaak wordt de vraag gesteld waarom de gemeente geen beleid heeft op het gebied van kattenoverlast. Kattenbezitters hoeven geen belasting te betalen en voor hen gelden ook geen regels. Dit wordt nogal eens ervaren als ongelijke behandeling. Dat is heel begrijpelijk, maar de reden is dat de gemeente geen regels kan opstellen voor kattenoverlast. De gemeente kan alleen op openbaar gebied gestelde regels handhaven. Overlast door katten vindt vooral plaats op particulier terrein (tuinen). Deze terreinen zijn geen openbaar gebied. Daarnaast loopt er buiten bij de kat meestal geen baasje, en is daardoor veel moeilijker te achterhalen van wie het dier is. Ook is er geen wettelijke grondslag om kattenbelasting te heffen.

10. Verzoeken om voorzieningen

De gemeente ontvangt geregeld verzoeken tot het plaatsen van poepbakken of het aanleggen van een losloopterrein.

10.1. Aanvraag poepbak

Waar dat redelijkerwijs mogelijk is, wordt gestreefd naar een loopafstand van maximaal 250 meter tussen de hondenvoorzieningen (poepbakken en/of losloopterreinen). Dit is niet overal mogelijk, bijvoorbeeld omdat het onwenselijk is een bak vlak voor een woning te plaatsen. Er wordt bij de plaatsing zoveel mogelijk rekening gehouden met de logische looproutes van de hondenbezitter. Als er een aanvraag komt voor een locatie waar in een straal van ongeveer 250 meter geen afvalbak staat, en er kan een plek gevonden worden waar de bak geen direct overlast veroorzaakt, kan aan het verzoek in principe worden voldaan.

10.2. Aanvraag losloopterrein

Wanneer bewoners een terrein kennen dat volgens hen geschikt zou zijn om als losloopterrein te dienen, dan kunnen zij daartoe een voorstel indienen. Daarbij gelden enkele belangrijke spelregels. In verband met de bezuinigingen heeft de gemeente op dit moment zelf niet de middelen om nieuwe terreinen te voorzien van een omheining. Het moet dus een terrein zijn dat niet langs een drukke weg ligt. In het beleid gaan we er vanuit dat een eigenaar die zijn hond los laat lopen, het dier onder controle heeft. Een terrein langs een rustig voet- of fietspad is daarom geen probleem, mits er voldoende ruimte is. De aanwijzing mag, ook in verband met de bezuinigingen, niet leiden tot extra beheerkosten, zoals vaker maaien.

Verder is het belangrijk dat er overleg plaatsvindt met alle omwonenden, omdat de buurt het eens moet zijn met de aanwijzing van een terrein als uitlaat- of losloopveld. Wanneer bewoners met een concreet initiatief komen, levert de gemeente een lijst met adressen aan van huishoudens waar in ieder geval een handtekening gevraagd moet worden. Van de initiatiefnemers wordt verwacht dat zij zelf op pad gaan om dit draagvlak te verkrijgen.

Als aan de hierboven genoemde voorwaarden kan worden voldaan en een meerderheid van omwonenden akkoord is, kan de aanvraag in principe worden gehonoreerd.

11. Voorlichting en communicatie

11.1. Website

Informatie over de hondenvoorzieningen, over hondenbelasting en de regels voor hondenbezitters zijn te vinden op hengelo.nl. Ook de antwoorden op veel gestelde vragen zijn hier te vinden.

11.2. Gemeentenieuws

Op de gemeentepagina in het huis-aan-huisblad wordt periodiek extra aandacht besteed aan de regels, zodat zowel hondenbezitters als niet-hondenbezitters op de hoogte zijn van de afspraken en regels.

12. Veranderingen t.o.v. het oude beleid

In de nieuwe nota hondenvoorzieningen wordt op een aantal punten een gewijzigd beleid voorgesteld ten opzichte van de oude nota. De veranderingen zijn voortgekomen uit de signalen die de gemeente sinds de invoering van het hondenbeleid hebben bereikt uit de samenleving.

Het betreft de volgende zaken:

- Voortaan is er nog maar één type terrein waar de hond los mag: het losloopterrein. Hier geldt altijd de opruimplicht.
- Bij alle losloopterreinen worden duidelijke bordjes geplaatst; twee stuks per terrein.
- Alle losloopterreinen worden in het groeiseizoen 12x gemaaid in plaats van 6x, in verband met de hygiëne.
- Voortaan werken we met één soort afvalbak voor zowel 'gewoon' afval als poepzakjes, dus geen aparte hondenpoepbakken meer (deze laatste worden geleidelijk vervangen).
- De overzichtskaart met voorzieningen (poepbakken en losloopgebieden) is gedigitaliseerd, waarbij de grenzen van de terreinen exact zijn aangegeven. Tot nu toe waren die op overzichtskaartjes alleen aangeduid met een symbooltje. De kaart is voor bewoners te raadplegen op de gemeentelijke website en via de daarvoor ontwikkelde app 'Hondenvoorzieningen'.

13. Financiën

Bijlage 4 geeft een overzicht van de inkomsten en uitgaven over 2015. Het betreft inkomsten uit hondenbelasting, en uitgaven van de afdeling Wijkbeheer, uren van de afdeling Stadstoezicht, van de afdeling WGW (beleid), van de Publieksbalie en het GBT.

Bijlage 5 schetst een beeld van de veranderende kosten van het nieuwe beleid.

Bijlage 1 ALGEMENE PLAATSELIJKE VERORDENING 2016

Hoofdstuk 2 afdeling 11

Artikel 2:57 Loslopende honden

1. Het is de eigenaar of houder van een hond verboden die hond te laten verblijven of te laten lopen:

- a. op een voor het publiek toegankelijke en kennelijk als zodanig ingerichte kinderspeelplaats, zandbak of speelweide of op een andere door het college aangewezen plaats;
- b. binnen de bebouwde kom op de weg zonder dat die hond daadwerkelijk met een fysieke lijn of riem is aangelijnd;
- c. buiten de bebouwde kom op een door het college aangewezen plaats indien de hond niet is aangelijnd, of
- d. op de weg indien die hond niet is voorzien van een halsband of een ander identificatiemerk dat de eigenaar of houder duidelijk doet kennen.

2. Het college kan plaatsen aanwijzen waar het verbod in het eerste lid aanhef en onder b niet geldt.

3. De verboden in het eerste lid aanhef en onder a tot en met c zijn niet van toepassing op de eigenaar of houder van een hond:

- a. die zich vanwege zijn handicap door een geleidehond of sociale hulphond laat begeleiden; of
- b. die deze hond aantoonbaar gekwalificeerd opleidt tot geleidehond of sociale hulphond.

Artikel 2:58 Verontreiniging door honden

1. Degene die zich met een hond op een openbare plaats begeeft is verplicht ervoor te zorgen dat de uitwerpselen van die hond onmiddellijk worden verwijderd.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op de eigenaar of houder van een hond die zich vanwege zijn handicap door een geleidehond of sociale hulphond laat begeleiden.

3. Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing op door het college aangewezen plaatsen.

Artikel 2:59 Gevaarlijke honden

1. Indien het college een hond in verband met zijn gedrag gevaarlijk of hinderlijk acht, kan het de eigenaar of houder van die hond een aanlijngedod of een aanlijn- en muilkorfgedod opleggen voor zover die hond verblijft of loopt op een openbare plaats of op het terrein van een ander.

2. Een aanlijngedod houdt in dat de eigenaar of houder verplicht is de hond aangelijnd te houden met een lijn met een lengte, gemeten van hand tot halsband, van ten hoogste 1,50 meter.

3. Een muilkorfgedod houdt in dat de eigenaar of houder verplicht is de hond voorzien te houden van een muilkorf die:

- a. vervaardigd is van stevige kunststof, van stevig leer of van beide stoffen;
- b. door middel van een stevige leren riem zodanig rond de hals is aangebracht dat verwijdering zonder toedoen van de mens niet mogelijk is; en
- c. zodanig is ingericht dat de hond niet kan bijten, dat de afgesloten ruimte binnen de korf een geringe opening van de bek toelaat en dat geen scherpe delen binnen de korf aanwezig zijn.

4. Onverminderd het bepaalde in artikel 2:57, eerste lid onder c, dient een hond als bedoeld in het eerste lid voorzien te zijn van een door de bevoegde minister op aanvraag verstrekt uniek identificatienummer door middel van een microchip die met een chipreader afleesbaar is.

Artikel 2:60A Hinder door blaffende honden

1. Degene die de zorg heeft voor een hond, is verplicht te voorkomen dat deze voor een omwonende of overigens voor de omgeving hinder veroorzaakt.

2. Het in lid 1 van dit artikel bepaalde geldt niet voor zover op de Wet Milieubeheer gebaseerde voorschriften van toepassing zijn.

Bijlage 2 BORDJES

Bijlage 3 MELDINGEN HONDENOVERLAST PER WIJK IN 2016

Wijk	Aantal meldingen
Wilderinkshoek	43
Noord	37
Slangenbeek	24
Hengelose Es	22
Berflo Es	19
Woolde	17
Hasseler Es	15
Groot Driene	15
Binnenstad	7
Buitengebied	3
Totaal Hengelo	202

Bijlage 4 INKOMSTEN EN UITGAVEN 2015

INKOMSTEN UIT HONDENBELASTING

Opbrengst over het belastingjaar 2015: € 504.800,-

TOTAAL INKOMSTEN (afgerond) € 505.000,-

KOSTEN BELEID

240 uren beleidsmedewerker x € 68 = € 16.320,-

KOSTEN UREN STADSTOEZICHT 2015

De afdeling Stadstoezicht heeft in het jaar 2015 950 uren besteed aan hondgerelateerde toezicht en handhaving. Het uurtarief van deze sector was € 86,-.

De kosten kwamen daarmee op € 81.700,-

KOSTEN PUBLIEKSBALIE 2015

Aantal telefonische contacten klantcontactcentrum	
Hondenbelasting	153
Hondenpenning	22
Hondenbeleid	2
Hondenvoorzieningen	3
Totaal telefoon	180

Aantal telefonische meldingen melddesk	
Afvalbak/hondenpoepbak defect/beschadigd	81
Afvalbak/hondenpoepbak vol	174
Overlast honden	169
Totaal melding	424

Totaal telefoon / melding	604
----------------------------------	------------

Duur gesprek gemiddeld (in minuten)	5
Totaal aantal minuten	3020
in uren	50
Kosten per uur	77

Totale kosten 50 x 77 € 3.850,-

ADMINISTRATIEVE KOSTEN GBT

Dit betreft:

- Verwerken mutaties n.a.v. aanmeldingen c.q. afmeldingen van honden
- Opleggen aanslagen hondenbelasting
- Ontheffingen, bezwaar en beroep hondenbelasting
- Verwerken van ontvangsten
- (Dwang)invorderingsproces (wanneer betaling uitblijft)
- Controles op hondenbezit (door het bedrijf Legitiem)

€ 44.900,-

UITGAVEN WIJKBEHEER 2015

kpl	hoeveelheid	eenheid	Omschrijving	eenheidsprijs		bedrag
6560130	600	are	Maaien hondenuitlaatterreinen (6 keer per jaar)	€ 5,94	per are	€ 3.564,-
6560151			Toezicht Wijkbestekken			€ 5.000,-
6210220	270,00	stuks	Hondenpoepbakken legen	€ 318,50	per stuk	€ 85.995,-
6210250			Inhuur SWB-ers t.b.v. reinigen hot spots			€ 8.100,-
6210250	25,00	stuks	Aanschaf vervanging versleten en vernielde hondenpoepbakken (vervangen door Capitoelbak)	€ 180,00	per stuk	€ 4.500,-
6210320	25,00	stuks	Plaatsen vervanging versleten en vernielde hondenpoepbakken	€ 95,00	per stuk	€ 2.375,-
6210250	945,00	rollen	Binnenzakken Hondenpoepbakken	€ 3,10	per rol	€ 2.929,50
						€ 112.463,50
					Afgerond	€112.500,-

STORTKOSTEN HONDENPOEP

Aantal honden 6115 stuks.

Percentage poep opgeruimd in de bakken: aanname 75% (op hondenuitlaatterreinen hoefde niet opgeruimd te worden). Aantal kilo's hondenpoep per hond 83,95 kg/jaar (landelijk gemiddelde).

Stortkosten € 85,- per ton.

Stortkosten per jaar $6115 \times 0,75 \times 0,08395 \times € 85,- =$

€ 32.725,-

DICHTMAKEN POEPBAKKEN MET OUD & NIEUW

Jaarlijks 90 uur. Het uurtarief was € 68,-

De kosten waren dus $90 \times € 68,- = € 6.120,-$ ofwel € 22,67 per bak.

€ 6.120,-

TOTAAL KOSTEN

€ 298.000,-

N.B. In dit totaal is niet opgenomen:

Opvang zwerfdieren en bijdrage dierenasiel.

€ 193.700,-

Een structureel deel van de kosten voor opvang van zwerfdieren (ruimte, verzorging) kan worden toegerekend aan de opvang van honden.

Bijlage 5 VERSCHIL KOSTENVERDELING OUDE EN NIEUWE SITUATIE

Vervangen versleten / vernielde poepbakken door Capitooolbak

Depodog was € 375,-

Capitooolbak is € 180,-

Vershil € 195,-

Gemiddeld 25 stuks per jaar =>

besparing € 4.875,-

Maaien losloopterreinen (derden, Gildebor) 6x → 12 x

meerkosten € 3.600,-

totaal besparing € 1.275,-

TE MAKEN KOSTEN EENMALIG

Plaatsen voorzieningen bij losloopterreinen: bordjes en afvalbak

=> Afvalbakken: via herverdeling bestaande bakken

=> Bordjes:

45 terreinen x 2 bordjes = 90 stuks

Aanschaf bordje € 75 en paaltje € 25, samen € 100 per stuk (excl. plaatsing) **€ 9.000,-**

Uren plaatsing voorzieningen voor 45 terreinen: 15 uren (derden, Gildebor) x € 71

€ 1.065,-

€ 10.065,-

Uitgaande van het nu bekende rentepercentage van 2,25% resulteert een investering van € 10.065,- in 2018 in een **(extra) kapitaallast van € 1.233,- in 2019**, aflopend naar € 1.029,- in 2028.

Bedr ijfsk ode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Bedrag jaar +1
1	62102999	343809	U	J	3600	3600
1	62102999	343809	U	J	-4875	-4875
1	62102050	610010	U	J	113	226
1	62102050	610020	U	J	0	1007
1	60500000	230000	U	J	0	1007
1	60500000	220000	U	J	113	226
1	60500000	610020	I	J	0	1007
1	60500000	610010	I	J	113	226
1	69901001	100000	U	J	1162	42

[illegible]

Omschrijving	Vrij Veld 1 (J/N of leeg)	Vrij Veld 2 (J/N of leeg)	Vrij Veld 3 (J/N of leeg)
Hogere lasten maaien			
Lagere lasten afvalbakken			
Rente voorzieningen losloopterreinen			
Afschr voorzieningen losloopterreinen			
Kapitaallasten Afschrijving			
Kapitaallasten Rente			
Doorberekende Afschrijving			
Doorberekende Rente			
Saldo baten en lasten na bestemming (K)			

Bedrijfscode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag
					Begrotingsjaar
		totaal	I	J	113
			U	N	113
		cat			-
					-
			I600		-
			U600		-
					-
					-
			I610		113
			U610		113
					-
					-
			I622		-
			U622		-
					-
					-
		rubriek	I5		-
			U5		-
					-
					-
			I6		113
			U6		113
					-
					-
			I7		-
			U7		-
					-
					-

Bedrag jaar +1	Bedrag jaar +2	Bedrag jaar +3	Bedrag jaar +4
1.233	1.210	1.188	1.166
1.233	1.210	1.188	1.166
-	-	-	-
-	-	-	0
-	-	-	0
-	-	-	-
1.233	1.210	1.188	1166
1.233	1.210	1.188	1166
-	-	-	-
-	-	-	0
-	-	-	0
-	-	-	-
-	-	-	0
-	-	-	0
-	-	-	-
1.233	1.210	1.188	1166
1.233	1.210	1.188	1166
-	-	-	-
-	-	-	0
-	-	-	0
-	-	-	-

[illegible]

[illegible]

Omschrijving	Vrij Veld 1 (J/N of leeg)	Vrij Veld 2 (J/N of leeg)	Vrij Veld 3 (J/N of leeg)
Krediet voorzieningen losloopterreinen Sluitrekening rubriek 7 investeringen(K)			

Behandelvorschlag

Onderwerp	Geluidsanering en EU-omgevingslawaaier (geluidkaarten en actieplan)		
Zaaknummer	2113886	Portefeuillehouder	Marcel Elferink
Belangrijkste besliser/-besprekepunten	De raad wordt voorgesteld om in te stemmen met het verlengen van de periode van het door de Raad in 2014 beschikbaar gestelde budget voor geluidsanering tot en met 2023, voor de volgende doelen: 1. Het uitvoeren en afronden van de lopende saneringsprojecten, 2. De daarna resterende middelen in te zetten voor de overige in het actieplan genoemde hotspots en het nog vast te stellen plan voor de periode 2018-2023.		
Historie	De gemeente is sinds 1982 bezig om de overlast van verkeerslawaaier in woningen te bestrijden. Het Rijk verleent subsidies voor de uitvoering van deze geluidsanering. Niet alle kosten kunnen door deze subsidie worden gedekt en daarom heeft de gemeenteraad in 2014 hiervoor, tot eind 2017, financiële middelen (€ 495.000) beschikbaar gesteld. Aangezien er in de afgelopen jaren meerdere geluidsaneringsprojecten zijn opgestart (geraamde kosten opgestarte projecten: +/- € 284.000) en deze projecten een lange doorlooptijd hebben is het wenselijk het totale nu nog resterende budget (+/- € 483.000) voor een langere periode beschikbaar te hebben. Uw raad wordt voorgesteld om de periode van het in 2014 beschikbaar gestelde budget, voor het uitvoeren en afronden van de lopende saneringsprojecten, te verlengen tot en met 2023. Het bedrag zal dan worden ingezet voor de uitvoering van de opgestarte projecten en voor de overige in het –door het college op te stellen- actieplan genoemde hotspots. Er zijn verplichtingen aangegaan voor de periode 2017 e.v. voor projecten welke zijn opgestart. Deze projecten hebben veelal een lange doorlooptijd. Indien uw raad besluit om niet in te stemmen met het voorliggende voorstel moeten deze projecten worden stopgezet. Het dan resterende budget vloeit in dat geval rechtstreeks terug naar de algemene middelen.		

Raad	21 november 2017	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Het onderwerp wordt rechtsreekt geagendeerd als D-stuk (zonder tussenkomst politieke markt) voor de raadsvergadering van 21 november. Uw raad wordt gevraagd of u kunt instemmen met het voorstel. Tijdens de vergadering kunt u hierover het debat voeren met de andere fracties.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2113886	Tromp, Henk-jan	FYS-WBA	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Geluidsanering en EU-omgevingslawaaï (geluidkaarten en actieplan)			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

In te stemmen met het verlengen van de periode van het door de Raad in 2014 beschikbaar gestelde budget voor geluidsanering tot en met 2023, voor de volgende doelen:

1. Het uitvoeren en afronden van de lopende saneringsprojecten,
2. De daarna resterende middelen in te zetten voor de overige in het actieplan genoemde hotspots en het nog vast te stellen plan voor de periode 2018-2023.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De gemeente is al sinds 1982 bezig om de overlast van verkeerslawaaï in woningen te bestrijden. Het Rijk verleent subsidies voor de uitvoering van deze geluidsanering. Niet alle kosten kunnen door deze subsidie worden gedekt en daarom heeft de gemeenteraad in 2014 hiervoor, tot eind 2017, financiële middelen beschikbaar gesteld. Het college heeft een actieplan Omgevingslawaaï 2013-2018 vastgesteld. Het Actieplan benoemt de mogelijkheden voor geluidsreducties bij een aantal "hotspots" (geluidbelaste locaties).

Aangezien er in de afgelopen jaren meerdere geluidsaneringsprojecten zijn opgestart en deze projecten een lange doorlooptijd hebben is het wenselijk het nu nog resterende budget voor een langere periode beschikbaar te hebben.

De raad heeft besloten om de periode van het in 2014 beschikbaar gestelde budget voor het uitvoeren en afronden van de lopende saneringsprojecten te verlengen tot en met 2023. Het resterende bedrag zal worden ingezet voor de overige in het actieplan genoemde hotspots.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2113886	Winters, Hans	FYS-WBA	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Geluidsanering en EU-omgevingslawaaï (geluidkaarten en actieplan)			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Alle woningen die volgens de Wet geluidhinder een te hoge geluidbelasting ondervinden en die door middel van bron-, overdrachtsmaatregelen of gevelisolatie moeten worden gesaneerd zijn bij het Rijk gemeld. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de geluidsanering van deze woningen. Gemeenten kunnen voor het saneren van geluidgehindere woningen die zijn gemeld een projectsubsidie aanvragen. De daadwerkelijke voorzieningen worden door het Rijk gefinancierd. De kosten voor het akoestisch en bouwtechnisch onderzoek en de voorbereiding, begeleiding en toezicht worden slechts gedeeltelijk door het Rijk vergoed.

Het college heeft, om te voldoen aan de Wet milieubeheer, het Actieplan Omgevingslawaaï 2013- 2018 vastgesteld, waarin met betrekking tot wegverkeerslawaaï elf 'hotspots' (geluidbelaste locaties) zijn aangewezen. Het Actieplan benoemt de mogelijkheden voor geluidreducties bij deze 'hotspots'. De sanering van deze locaties zal zoveel mogelijk plaatsvinden in samenhang met andere werkzaamheden, onder het motto: werk met werk maken.

De raad heeft op 21 januari 2014 (zaak 1007916) besloten de toen resterende subsidiegelden (€ 495.000,=) voor sanering van geluidhinder in te zetten voor de dekking van de gemeentelijk kosten voor het saneren van de hoogst geluidbelaste woningen, de aanpak van in het actieplan genoemde hotspots en de herziening van de geluidbelastingkaarten inclusief het actieplan voor 2018-2023. Dit budget is gereserveerd t/m 2017.

Aangezien geluidsaneringsprojecten een lange doorlooptijd hebben en er meerdere projecten zijn opgestart is het wenselijk de periode dat het budget beschikbaar blijft te verlengen tot en met 2023.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Het college stelt voor om de resterende middelen (stand januari 2017 € 473.000,=) van het in 2014 door de raad beschikbaar gestelde budget te reserveren tot en met 2023, voor het uitvoeren en afronden van de lopende saneringsprojecten zoals hieronder zijn omschreven, en in te zetten voor de overige in het actieplan genoemde hotspots.

De nieuwe geluidbelastingkaarten zijn op 20 juni 2017 door het college vastgesteld en het actieplan 2018-2023 zal begin 2018 worden vastgesteld.

Aan vijf van de elf 'hotspots' is/wordt gewerkt of is/zijn in voorbereiding:

Westtangent

Met de reconstructie werkzaamheden van de Westtangent is gelijktijdig de geluidsanering uitgevoerd. Hierbij is het wegdek voorzien van een stil wegdek. Hiervoor is door het Rijk een subsidie van € 144.925,= beschikbaar gesteld. Tevens zijn er bij 33 woningen aanvullende geluidwerende voorzieningen aangebracht. Dit project is geheel afgerond.

Deurningerstraat

De reconstructiewerkzaamheden van de Deurningerstraat worden zoveel mogelijk gecombineerd met de geluidsanering van de woningen tussen de Oldenzaalsestraat en Landmansweg. De Deurningerstraat is in 2003 al voorzien van een stil wegdek en op het tracé Sloetsweg-Landmansweg is het stille wegdek dit jaar vernieuwd. Bij de berekeningen van de geluidbelasting wordt uitgegaan van de aanwezigheid van een stil wegdek, waarbij de gehanteerde geluidreductie een gemiddelde waarde is over de levensduur van het wegdek. Het stille wegdek op het tracé Oldenzaalsestraat- Sloetsweg is na 14 jaar in zeer slechte staat en de geluidreductie ten opzicht van een standaard wegdek is op dit moment nihil. Hierdoor zal het werkelijk optredende geluidniveau binnen in de woningen hoger zijn dan de berekende waarde. Dit is een onwenselijke situatie. De vervanging van dit wegdek zal worden gecombineerd met de geplande rioolvervanging en reconstructie van dit gedeelte van de Deurningerstraat in 2018-2019. Voor de vervanging van de stille deklaag is een bedrag van € 145.000,= geraamd.

Verder worden er bij 59 woningen aanvullende geluidwerende voorzieningen aangebracht. De aanvullende geluidwerende voorzieningen zijn aanbesteed en inmiddels is de uitvoering gestart. De benodigde bijdrage van de gemeente wordt hiervoor geraamd op € 25.000,=

Enschedesestraat

De reconstructiewerkzaamheden van de Enschedesestraat worden eveneens gecombineerd met de geluidsanering van de woningen tussen de Wolter ten Catestraat en de Kuipersdijk. Hierbij is het wegdek inmiddels voorzien van een stil wegdek. Hiervoor heeft het Rijk een subsidie van € 71.345,= beschikbaar gesteld. Bovendien zijn er bij ongeveer 17 woningen aanvullend geluidwerende voorzieningen noodzakelijk. De aanbesteding van deze werkzaamheden zal, na goedkeuring van het ministerie van I&M, rond de jaarwisseling plaatsvinden. De benodigde bijdrage van de gemeente wordt hiervoor geraamd op € 12.000,=

Breemarsweg

Een rioolvervanging in de Breemarsweg staat vooralsnog gepland voor de jaren 2022-2026. Bij dit project zal dan te zijner tijd worden overwogen of een stil wegdek zal worden toegepast. Aangezien er sprake is van een urgente situatie en de vervanging van het wegdek nog geruime tijd op zich laat wachten wordt bij deze geluidsanering uit gegaan van de geluidbelasting veroorzaakt door het huidige (referentie)wegdek. Voor dit project is een voorbereidingssubsidie verleend en is de aanvraag voor de uitvoeringssubsidie ingediend. De uitvoering van dit project is gepland voor 2017 t/m 2020. De benodigde bijdrage van de gemeente wordt hiervoor geraamd op € 31.000,=

Deldenerstraat

Een rioolvervanging in de Deldenerstraat (wegvak Marskant-Geerdinksweg) staat vooralsnog gepland voor het jaar 2019. De geluidsanering zal gelijktijdig met dit project worden uitgevoerd. Bij de projectvoorbereiding zal worden beoordeeld of een stil wegdek geschikt is voor dit wegvak. Voor dit project is inmiddels een voorbereidingssubsidie verleend. De aanvraag voor de uitvoeringssubsidie zal in de loop van 2018 worden ingediend. De uitvoering van dit project staat gepland voor 2018/2021. De benodigde bijdrage van de gemeente wordt hiervoor geraamd op € 22.000,=

Geluidkaarten en actieplan

De Wet milieubeheer stelt de verplichting om iedere vijf jaar geluidbelastingkaarten en een actieplan omgevingslawaai op te stellen. De kosten voor de geluidkaarten en het vast te stellen actieplan in 2023 worden geraamd op € 20.000,=

De tot nu toe gemaakte kosten (€ 29.000,=) en de geraamde kosten voor de hierboven genoemde projecten bedragen ongeveer € 284.000,= zodat er nog € 189.000,= resteert om in te zetten voor de hotspots die volgen uit het in 2018 door het college vast te stellen actieplan 2018-2023.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De raad wordt gevraagd om de resterende middelen van het in 2014 door de raad beschikbaar gestelde budget voor geluidsanering te reserveren tot en met 2023, voor het uitvoeren en afronden van de lopende saneringsprojecten, en in te zetten voor de overige in het actieplan genoemde hotspots.

FINANCIËLE ASPECTEN

De financiële middelen zijn beschikbaar. Het betreft het restant van het op 21 januari 2014 door de raad beschikbaar gestelde budget voor geluidsanering, zie zaaknummer 1007916. De begroting behoeft dan ook niet te worden gewijzigd.

BIJLAGE(N)

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Behandelvoorstel

Onderwerp	Verzoek toestaan ingreep hoofdgroenstructuur t.b.v. uitbreiding parkeerruimte bedrijf Chr. Udo		
Zaaknummer	2147343	Portefeuillehouder	Marcel Elferink
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De raad wordt voorgesteld om ten behoeve van de uitbreiding van het bedrijfsterrein van garage Chr. Udo, Wegtersweg 14-10, een ingreep in de hoofdgroenstructuur onder voorwaarden toe te staan.		
Historie	Autobedrijf Chr. Udo, Wegtersweg 14-10, heeft een aanvraag ingediend voor uitbreiding van zijn parkeerruimte. Het bedrijf heeft gevraagd hiervoor gemeentegrond te mogen aankopen (college-bevoegdheid). Het betreft een strook grond, gelegen aan de achterzijde (de noordzijde) van het perceel. De gewenste strook ligt echter binnen de hoofdgroenstructuur van de gemeente. De uitbreiding wordt, op grond van de daarvoor geldende criteria, beschouwd als een 'zwaardere ingreep' in de hoofdgroenstructuur. Het college verzoekt uw raad, op grond van het belang van de uitbreiding voor het bedrijf, om de ingreep in de hoofdgroenstructuur in dit geval toe te staan, onder voorwaarden die de groene waarden in de hoofdgroenstructuur zo goed mogelijk waarborgen. Het verzoek is voorgelegd aan externe groen partners die zijn aangesloten bij de 'Groene Tafel'. Twee van deze partners hebben gereageerd, te weten Groei & Bloei en de NMRH. Strekking van de beide reacties is dat zij in principe kunnen leven met het voornemen tot ingreep in de hoofdgroenstructuur, mits aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan. Indien uw raad instemt met het toestaan van de ingreep in de hoofdgroenstructuur, kan het college de grond, onder de genoemde voorwaarden, ter verkoop aanbieden.		

Raad	21 november 2017	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Het onderwerp komt als D-stuk (zonder tussenkomst Politieke Markt) op de besluitvormende vergadering van de raad op 21 november. Uw raad wordt gevraagd of u kunt instemmen met het voorstel. Tijdens de vergadering kunt u hierover het debat voeren met de andere fracties.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2147343	Verhoek, Jacqueline	FYS-WGW	
ONDERWERP			
Verzoek toestaan ingreep hoofdgroenstructuur t.b.v. uitbreiding parkeerruimte bedrijf Chr. Udo			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

Ten behoeve van de uitbreiding van het bedrijfsterrein van garage Chr. Udo, Wegtersweg 14-10, een ingreep in de hoofdgroenstructuur onder voorwaarden toe te staan.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Autobedrijf Chr. Udo aan de Wegtersweg heeft een aanvraag ingediend voor uitbreiding van hun parkeerruimte. Het bedrijf heeft gevraagd hiervoor gemeentegrond te mogen aankopen. De gewenste strook ligt aan de achterzijde van het bedrijf, in de gemeentelijke hoofdgroenstructuur. Daarvoor zou een strook groen, met daarin drie eiken, moeten verdwijnen.

Met ingrepen in de hoofdgroenstructuur kan niet zomaar worden ingestemd. Het college van burgemeester en wethouders heeft het voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd, met het verzoek een besluit te nemen. De raad heeft besloten dat het garagebedrijf de grond mag aankopen, behalve het gedeelte waarop de drie eiken staan. Ook moet het bedrijf de oppervlakte groen die moet verdwijnen op een nabijgelegen plek gelijkwaardig compenseren. De gemeente geeft aan uit welke soorten de nieuwe aanplant moet bestaan.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2147343	Verhoek, Jacqueline	FYS-WGW	M. Elferink
ONDERWERP			
Verzoek toestaan ingreep hoofdgroenstructuur t.b.v. uitbreiding parkeerruimte bedrijf Chr. Udo			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Autobedrijf Chr. Udo, Wegtersweg 14-10, heeft een aanvraag ingediend voor uitbreiding van zijn parkeerruimte. Reden is uitbreiding van het merkenassortiment. Het bedrijf heeft gevraagd hiervoor gemeenteground te mogen aankopen. Het betreft een strook grond, gelegen aan de achterzijde (de noordzijde) van het perceel.

De gewenste strook ligt echter binnen de hoofdgroenstructuur van de gemeente.

De uitbreiding wordt, op grond van de daarvoor geldende criteria, beschouwd als een 'zwaardere ingreep' in de hoofdgroenstructuur. Het gebied is van belang als leefgebied voor planten en dieren (groeiplaatsen van planten, waaronder orchidee), nesten, schuilgelegenheid en voedselaanbod. Ook wordt het ruimtelijke, groene aanzien in de buurt door de ingreep geschaad. Het college verzoekt uw raad, op grond van het belang van de uitbreiding voor het bedrijf, om de ingreep in de hoofdgroenstructuur in dit geval toe te staan, onder voorwaarden die de groene waarden in de hoofdgroenstructuur zo goed mogelijk waarborgen.

Aan toekenning van de aanvraag worden de volgende voorwaarden gesteld:

- Drie aanwezige zomereiken moeten zodanig worden ingepast dat zij voldoende ondergrondse groeiruimte behouden, er geen vitale wortels worden beschadigd, en tevens afdoende maatregelen worden getroffen om aanrijschade te voorkomen;
- Een deel van de achter het perceel gelegen groenopstand kan worden verwijderd, waarbij ten minste 5 meter tot de drie eiken wordt aangehouden;
- De verwijderde groenopstand moet op het gemeentelijk terrein gelegen achter het bedrijf Baars Keukens (Wegtersweg 14-16) minstens gelijkwaardig gecompenseerd worden (zie bijlage, Groencompensatiegebied);
- De compensatie dient te bestaan uit een aanplant van haagbeuk, meidoorn, hazelaar en hultst, maat 1,20 – 1,80 m bij aanplant, in een oppervlakte van ten minste 150 m² (zie de bijlage), in door de gemeente op te geven aantallen en plantafstanden;
- Autobedrijf Udo dient dit voornemen tijdig kenbaar te maken aan het bedrijf Baars;
- Bovenstaande maatregelen uit te voeren op kosten van autobedrijf Udo.

Het voorstel is weergegeven op de tekening in de bijlage.

Het bedrijf Chr. Udo heeft aangegeven met de gestelde voorwaarden te zullen instemmen, als uw raad besluit de ingreep in de hoofdgroenstructuur toe te staan.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De raad besluit:

een ingreep in de hoofdgroenstructuur, ten behoeve van de uitbreiding van het bedrijfsterrein van garage Chr. Udo, Wegtersweg 14-10, onder beschreven voorwaarden toe te staan.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Het voornemen tot verkoop van gemeenteground in de hoofdgroenstructuur aan het bedrijf Chr. Udo is vooraf voorgelegd aan de externe groene partners die zijn aangesloten bij de 'Groene Tafel'. Twee van hen hebben gereageerd, te weten Groei & Bloei en de NMRH. Strekking van de beide reacties is dat zij in principe kunnen leven met het voornemen, mits aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Gezien het belang voor het bedrijf en de mogelijkheid tot aanpassing van het voorstel om de groene waarden in de hoofdgroenstructuur zo goed mogelijk te waarborgen, stellen wij uw raad voor om in dit

geval te besluiten om de ingreep in de hoofdgroenstructuur, onder de beschreven voorwaarden, toe te staan.

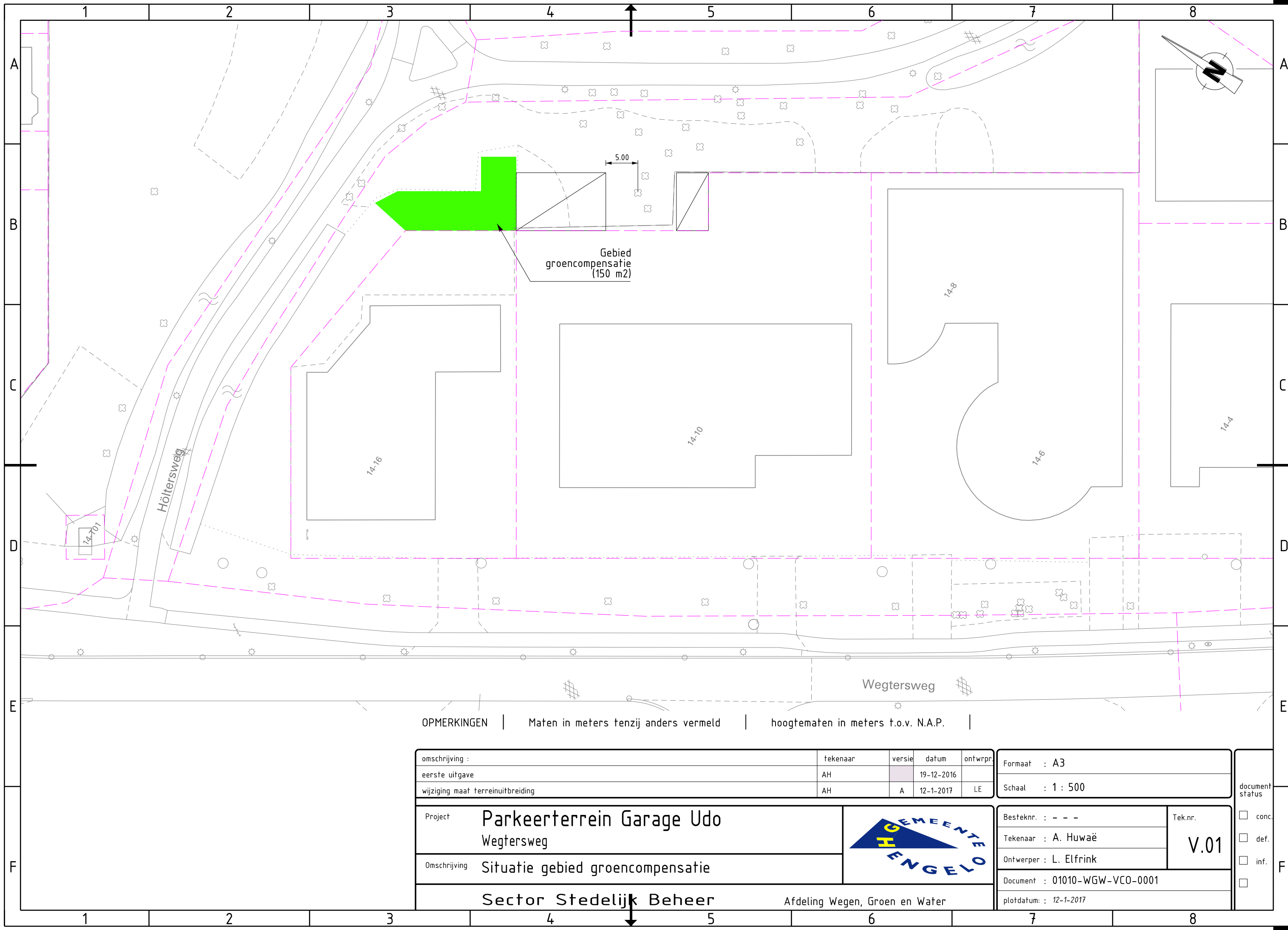
FINANCIËLE ASPECTEN

N.v.t.

BIJLAGE(N)

- Voorstel uitbreiding parkeerplaats achterzijde Wegtersweg 14-10 met grens aankoop (rode lijn);
- Oppervlakte groencompensatie;
- Situatie hoofdgroenstructuur ter plaatse.

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

OPMERKINGEN | Maten in meters tenzij anders vermeld | hoogtematen in meters t.o.v. N.A.P. |

omschrijving :				tekenaar	versie	datum	ontwrpr.	Formaat : A3		document status	
eerste uitgave				AH		19-12-2016		Schaal : 1 : 500			
wijziging maat terreinuitbreiding				AH	A	12-1-2017	LE				
Project				Parkeerterrein Garage Udo Wegtersweg				Besteknr. : - - -		Tek.nr. V.01	☐ conc. ☐ def. ☐ inf. ☐
Omschrijving				Situatie gebied groencompensatie				Tekenaar : A. Huwaë Ontwerper : L. Elfrink			
Sector Stedelijk Beheer				Afdeling Wegen, Groen en Water				Document : 01010-WGW-VCO-0001			
								plotdatum: 12-1-2017			

Hoofdgroenstructuur achter bedrijf Chr. Udo

Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend.
Copyright © 2015 Gemeente Hengelo.

Rode stip = locatie bedrijf

Auteur: Gemeente Hengelo

Datum: 11-10-2017

Schaal: 1:1.045

Behandelaanbod

Onderwerp	Verkoop aandelen Vitens		
Zaaknummer	2176500	Portefeuillehouder	Mariska ten Heuw
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	In te stemmen met: a. De verkoop van de aandelen Vitens aan de provincie Overijssel tegen een prijs per aandeel van € 86,50; b. Het doteren van de verkoopopbrengst na aftrek van de boekwaarde van € 3.996.114 aan de algemene reserve; c. De verkoopopbrengst van € 4.007.459, afboeking boekwaarde aandelen van € 11.345 en de dotatie van de netto opbrengst van € 3.996.114 te verwerken in de begroting 2017; d. Het (budgettair neutraal) verwerken van de vervallen dividendopbrengst van € 125.000, evenals de lagere financieringskosten van € 90.000 en de verlaging van de structurele dotatie met een bedrag van € 35.000 in de begroting 2018 en in de kadernota 2019-2022.		
Historie	In navolging op een brief van juli 2017 van de provincie Overijssel heeft het college eind oktober het niet onderhandelbare aanbod, alleen voor aandelen Vitens ontvangen. De gemeente kan alle aandelen Vitens overdragen aan de provincie Overijssel en gaan daarvoor € 86,50 per aandeel ontvangen, in totaal € 4.007.458,50. De gemeente heeft tot uiterlijk 30 november de mogelijkheid om haar besluit aan de provincie mee te delen. De eventuele afwikkeling van dit besluit zal dan nog in 2017 plaatsvinden.		

Raad	21 november 2017	
Doel van de sessie	Besluitvormend	
Behandeladvies	Uw raad wordt gevraagd of u kunt instemmen met het voorstel. Tijdens de vergadering kunt u hierover het debat voeren met de andere fracties.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2176500	Lankheet, Bert	MID-FIN	
ONDERWERP			
Aanbod aandelen Vitens			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

In te stemmen met:

- a. De verkoop van de aandelen Vitens aan de de provincie Overijssel tegen een prijs per aandeel van € 86,50;
- b. Het doteren van de verkoopopbrengst na aftrek van de boekwaarde van € 3.996.114 aan de algemene reserve;
- c. De verkoopopbrengst van € 4.007.459, afboeking boekwaarde aandelen van € 11.345 en de dotatie van de netto opbrengst van € 3.996.114 te verwerken in de begroting 2017;
- d. Het (budgettair neutraal) verwerken van de vervallen dividendopbrengst van € 125.000, evenals de lagere financieringskosten van € 90.000 en de verlaging van de structurele dotatie met een bedrag van € 35.000 in de begroting 2018 en in de kadernota 2019-2022.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De provincie Overijssel heeft Overijssels gemeenten aangeboden om de aandelen Vitens aan te kopen. Het bezit van aandelen is geen kerntaak van de gemeente. Bij de provincie is het publiek belang nog beter geborgd dan bij de gemeente, omdat de provincie na aankoop van aandelen van meerdere gemeenten een groter aandeel en stemrecht in Vitens gaat krijgen. Met de opbrengst versterken we onze algemene reserve.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2176500	Lankheet, Bert	MID-FIN	
ONDERWERP			
Verkoop aandelen Vitens			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op 24 juli jl. informeerde de provincie Overijssel haar gemeenten dat ze onder voorwaarden aandelen Vitens over willen nemen (zie zaak 2143867). Voor gemeenten die onder preventief toezicht staan werd ook de mogelijkheid geboden om aandelen Enexis te verkopen. Wij hebben geantwoord, dat wij geïnteresseerd zijn om, indien de voorwaarden goed zijn, van de mogelijkheid gebruik te maken en ook belangstelling hebben voor een aanbod op Enexis aandelen. Eind oktober ontvingen we het niet onderhandelbare aanbod, alleen voor aandelen Vitens: wij kunnen alle aandelen Vitens overdragen aan de provincie Overijssel en gaan daarvoor € 86,50 per aandeel ontvangen, in totaal € 4.007.458,50. We hebben tot uiterlijk 30 november de mogelijkheid om ons besluit aan de provincie mee te delen. De afwikkeling zal dan nog in 2017 plaatsvinden.

In het recente verleden hebben we aandelen Enexis verkocht. Het huidige voorstel heeft als gemeenschappelijke kenmerken met de Enexis verkoop, dat ook nu het publieke belang niet in het geding is en dat er een financiële afweging te maken is.

Van belang voor de overweging is, dat de Drinkwaterwet een maximum stelt aan het bedrijfsresultaat dat Vitens mag behalen. De minister van Infrastructuur en Milieu stelt elke 2 jaar door middel van vaststelling van een WACC (maximale kostenvermogensvoet) vast hoeveel rendement gerealiseerd mag worden over het gemiddelde balanstotaal. Indien Vitens een hoger jaarresultaat behaalt moet dit meerdere worden teruggegeven aan haar klanten door middel van een tariefsverlaging. Omdat de drinkwaterbedrijven in het verleden goede resultaten behaalden heeft de minister de WACC verlaagd, resulterende in lagere bedrijfsresultaten en daarmee ook een lager dividend. Daarom heeft Vitens in haar "Financiële projectie 2018-2020" voor de jaren 2018 en 2019 een veel lager dividend voorspeld. Gezien het politieke klimaat m.b.t. tarieven (de burger betaalt niet teveel) verwachten we dat een lager dividend (zonder het niveau exact te kunnen voorspellen) wel structureel is.

Vitens geeft in haar "Financiële projectie 2018-2020" volgende verwachtingen aan:

Boekjaar Vitens	2015	2016	2017	2018	2019
Boekjaar Gemeente	2016	2017	2018	2019	2020
Op basis van	Werkelijk	Werkelijk	Begroot	Plan	Plan
Per aandeel	3,83	3,36	3,22	0,99	0,97
Dividend Hengelo	€ 177.000	€ 156.000	€ 149.000	€ 46.000	€ 45.000

Wij begroten op dit moment structureel een dividendbate van € 125.000.

In de jaren 2008 t/m 2015 schommelde het dividend tussen € 115.000 en € 140.000.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Wij adviseren u om de aandelenportefeuille Vitens geheel aan de provincie te verkopen. De verkoopprijs is niet onderhandelbaar, maar kan als goed gekwalificeerd worden. Verkoop betekent het volgende:

Borging publiek belang blijft in goede handen

Door overdracht aan de provincie blijven de aandelen in handen van de overheid. De provincie verkrijgt een groter aandeel in Vitens. Van de provincie mag verwacht worden dat ze het belang van de burger bewaakt in het verkrijgen van kwalitatief goed drinkwater tegen redelijke tarieven.

Ons huidige aandelenpercentage is 0,8% van het totaal, daarmee is onze invloed zeer beperkt.

Versterking vermogenspositie

Wij stellen voor om de opbrengst (na aftrek van de resterende boekwaarde van € 11.345) aan de algemene reserve te doteren. Hierdoor verbetert onze solvabiliteit (aandeel eigen vermogen). In 2012 hebben we de wens om ons vermogen te versterken al vastgelegd in de notitie "Gewenste hoogte algemene reserve" van 27 juni 2012 (12G200840).

Houden van aandelen geen primaire taak

Als de noodzaak om het publiek belang te borgen wegvalt of door anderen evengoed kan worden geborgd, vervalt het motief om aandelen aan te houden.

Stabiliteit begroting

Door nu een bedrag ineens te ontvangen hebben we een zekere opbrengst. Als we aandeelhouder blijven houden we schommelingen in de jaarlijkse dividendopbrengsten. Bij de verwachting dat deze baten dalen (zie aanleiding) is de kans op nadelige begrotingseffecten aanwezig.

Het besluit tot verkoop is een private rechtshandeling en conform de gemeentewet art. 160 een bevoegdheid van het college. Omdat er tevens wordt voorgesteld om de begroting te wijzigen is dit deel van het besluit een raadsbesluit.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

In te stemmen met:

- a. De verkoop van de aandelen Vitens aan de provincie Overijssel tegen een prijs per aandeel van € 86,50;
- b. Het doteren van de verkoopopbrengst na aftrek van de boekwaarde van € 3.996.114 aan de algemene reserve;
- c. De verkoopopbrengst van € 4.007.459, afboeking boekwaarde aandelen van € 11.345 en de dotatie van de netto opbrengst van € 3.996.114 te verwerken in de begroting 2017;
- d. Het (budgettair neutraal) verwerken van de vervallen dividendopbrengst van € 125.000, evenals de lagere financieringskosten van € 90.000 en de verlaging van de structurele dotatie met een bedrag van € 35.000 in de begroting 2018 en in de kadernota 2019-2022.

FINANCIËLE ASPECTEN

Dit voorstel heeft geen personele consequenties.

Financiële impact

Als we de verkoopopbrengst toevoegen aan de algemene reserve hebben we de jaarlijkse dividenden in feite vooruit ontvangen. Als we de toekomstige dividenden zouden terugrekenen naar de waarde op dit moment (contant maken) tegen een rentevoet op lange termijn van 3% levert dit een waarde op die nagenoeg gelijk is aan de het aanbod van de provincie. Als we rekening houden met een verlaging van het dividend – zoals eerder aangegeven ook de verwachting van Vitens – dan mag het verkoopaanbod van de provincie als zeer goed aan te merken zijn.

- Aanbod provincie: € 4.007.459;
- Als we jaarlijks € 125.000 met oneindig aantal termijnen tegen 3% naar nu terug rekenen zouden we over een bedrag van € 4.167.000 moeten beschikken;
- Als we jaarlijks € 45.000 met oneindig aantal termijnen tegen 3% naar nu terug rekenen zouden we over een bedrag van € 1.500.000 moeten beschikken.

We moeten een boekwaarde van € 11.345 in mindering brengen op de opbrengst.

Vanaf 2018 gaan we een begroot dividend van € 125.000 niet meer ontvangen.

We stellen voor om dit op te lossen door de structurele dotatie aan de algemene reserve van € 1,17 mln. (zie memo aanbieding beleidsbegroting 2018-2021 van 26-09-2017) eveneens te verlagen met € 125.000. Immers, deze dotatie is al ineens gedaan bij verkoopbestemming.

Dan ontstaat het volgende financiële beeld:

Financiële effecten		V / N	2017	Structureel
1	Verkoopopbrengst	Voordeel	4.007.459	
2	Afboeken boekwaarde aandelen	Nadeel	-11.345	
3	Dotatie verkoopopbrengst aan algemene reserve	Nadeel	-3.996.114	
4	Vervallen dividendopbrengst (va 2018)	Nadeel		-125.000
5	Lagere financieringskosten	Voordeel		90.000
6	Lagere dotatie algemene reserve (va 2018)	Voordeel		35.000
Totaal			0	0

De noodzakelijke begrotingswijziging voor 2017 wordt opgenomen in de slotbegrotingswijziging 2017 (verzamelbesluit). De effecten voor 2018 nemen we mee in de Eerste Beleidsrapportage 2018. De meerjarige effecten worden meegenomen in de kadernota 2019-2022.

BIJLAGE(N)
N.v.t

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

Gemeente Hengelo
Postbus 18
7550 AA HENGELO OV

Inlichtingen bij
dhr. B. Zinger
telefoon 038 499 82 13
B.Zinger@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45RABO0397341121

Onderwerp: Aanbod aandelen Vitens

Geacht College,

Datum
17.10.2017
Kenmerk
2017/0382348
Pagina
1

Bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2018 hebben Provinciale Staten ingestemd met het voorstel om Overijsselse gemeenten de mogelijkheid te bieden aandelenpakketten aan de provincie te verkopen. In juli jl. heeft u een brief (kenmerk 2017/0278286) van ons ontvangen, waarin het proces is opgenomen. U heeft het voornemen aan ons bekend gemaakt om de aandelen Vitens te willen verkopen aan de provincie. Met deze brief leggen wij het aanbod aan u voor. Over het aanbod gaan wij niet onderhandelen.

Plafond

Uw brief
25.08.2017
Uw kenmerk
2143867

Op basis van de binnengekomen voornemens om aandelen te verkopen aan de provincie wordt de maximale omvang overschreden met circa € 5 miljoen. Gemeenten kunnen tot 30 november 2017 besluiten of op basis van onze voorwaarden de aandelen worden verkocht aan de provincie, dus het is nog niet bekend of de maximale omvang definitief wordt overschreden. Desondanks hebben wij nu al besloten om alle aandelen, die voor 1 oktober 2017 zijn aangeboden, over te nemen.

Uitgangspunten waardering Vitens

In het verleden is door de aandeelhouders van Vitens besloten dat de waarde wordt bepaald aan de hand van de intrinsieke waarde methode (eigen vermogen). Deze methode is in 2011 gebruikt om voor de provincie Friesland en gemeente Leeuwarden aandelen Vitens te verhandelen.

Aangezien wij de intentie hebben om uw aandelen in december over te nemen, is de door de directie van Vitens (oktober 2017) afgegeven stand van het eigen vermogen per 31-12-2017 als uitgangspunt gehanteerd voor de waardebepaling van de overname van uw aandelen. Daarop is een aantal correcties doorgevoerd. In bijlage I wordt de berekening van de overnamesom per aandeel toegelicht.

Overnamebod

Voor de overname van de aandelen Vitens bieden wij u € 86,50 per aandeel. De totale overnameprijs van alle aandelen Vitens bedraagt € 4.007.458,50 (46.329 aandelen * € 86,50).

Procedure op basis van de Statuten Vitens - dispensatie

De aandelen Vitens dienen conform de Statuten eerst aan de directie van Vitens te worden aangeboden, die dan kopers zoekt. De directie van Vitens kan dispensatie verlenen voor deze procedure als er al een koper is. Dispensatie wordt in elk geval verleend als de beoogde koper al aandeelhouder is. De dispensatieregeling is op deze transactie van toepassing en wij vragen deze dispensatie aan bij de directie van Vitens.

Bijlagen

25 OKT. 2017

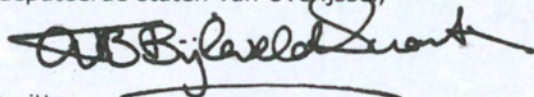
Datum verzending

Procedure

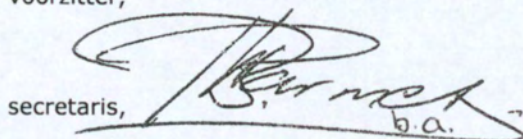
U kunt tot 30 november 2017 besluiten of u op basis van onze voorwaarden de aandelen wilt verkopen aan de provincie. Uw besluit maakt u schriftelijk kenbaar aan gedeputeerde Van Hijum. Als u de aandelen gaat verkopen aan de provincie, dan verzoeken wij u een contactpersoon aan te geven voor de verdere afhandeling van de aandelentransactie.

Wij vertrouwen erop u hiermee een goed aanbod te hebben gedaan voor de aandelen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer B. Zinger.

Gedeputeerde staten van Overijssel,

voorzitter,

secretaris, b.a.

Datum

17.10.2017

Kenmerk

2017/0382348

Pagina

2

Uw brief

25.08.2017

Uw kenmerk

2143867

2017-10-17 11:24:27 000044668

Bijlage I – Specificatie overnamebod Vitens

Jaar	2017	
Eigen vermogen per 31-12	524.500.000	€
Correcties op Eigen Vermogen:		
Overwinst 2016 teruggeven in 2018	-11.300.000	€
Overwinst 2017 teruggeven in 2019	-14.900.000	€
Aandeelhouderswaarde per 31-12	498.300.000	€
Totaal aantal aandelen	5.777.247	#
Prijs per aandeel	86,25	€
Afronding	0,25	€
Overnameprijs per aandeel	86,50	€

Datum
17.10.2017
Kenmerk
2017/0382348
Pagina
3

Uw brief
25.08.2017
Uw kenmerk
2143867

De aandelen worden in december 2017 overgenomen. Voor het eigen vermogen per 31-12-2017 heeft de directie van Vitens in oktober 2017 een prognose afgegeven aan alle aandeelhouders. Deze prognose is opgenomen in het "Financieel Jaarplan 2018-2020" en vormt het uitgangspunt voor de waardering.

In het eigen vermogen per 31-12-2017 is nog geen rekening gehouden met het uitkeren van het dividend over 2017 in 2018. U heeft heel 2017 de aandelen in uw bezit heeft gehad en daarom recht op het dividend over 2017. Daarom voeren wij geen correctie door in de overnameprijs voor het te ontvangen dividend over 2017. De overnameprijs is dus inclusief het verwachte dividend over 2017.

Voor het bepalen van de aandeelhouderswaarde per december 2017 zijn nog de volgende correcties van belang:

- In de Drinkwaterwet zijn, met ingang van 2011, belangrijke financiële kaders opgenomen voor tariefbeheersing en solvabiliteit. Zo is een maximum gesteld aan de vermogenskosten die door drinkwaterbedrijven aan de klant in rekening mogen worden gebracht (tariefbeheersing). In 2016 en 2017 heeft Vitens overwinst gemaakt. Deze overwinst moet volgens de Drinkwaterwet twee jaar na het behalen van de overwinst (2018 respectievelijk 2019) worden teruggegeven aan de klant. Deze overwinst is in mindering gebracht op het eigen vermogen.
- Op basis van de berekening is de overnameprijs € 86,25. De berekening is gebaseerd op de prognose van oktober 2017. Vanwege onzekerheden over de definitieve omvang van het eigen vermogen per 31-12-2017 wordt de overnameprijs vastgesteld op het afgeronde bedrag van € 86,50.

MOTIE RAADSENQUÊTE

S045838

De gemeenteraad van Hengelo, ter vergadering bijeen op 21 november 2017

OVERWEGENDE DAT:

- Op 23 mei 2017 minister Plasterk het College heeft verzocht om in de casus Beernink een “voor alle partijen bevredigende oplossing” kan worden bewerkstelligd en hiervan “geen ongewenste precedentwerking uit hoeft te gaan”.
- Zowel de Rechter als het GBT, nog na het Raadsonderzoek, de waarde van de woning van de familie Beernink aanzienlijk lager bepaald heeft, vanwege de aanwezigheid en de geluidsoverlast van het naastgelegen Kinderdag Centrum (KDC).
- De onderzoekscommissie van de Raad op 18 februari 2015 concludeert dat op een aantal essentiële onderdelen beweegredenen tot besluiten hebben geleid die onder de maat zijn.
- Ook in het Raadsonderzoek niet duidelijk is geworden waarom KDC de Toermalijn is ingedeeld in milieucategorie 1 en waarom niet is voldaan aan de minimale afstand van het KDC tot de woning van de familie Beernink, nog eens bevestigd in de conclusie van de Nederlandse Stichting Geluidshinder in haar rapport van 9 februari 2016.
- Of er al dan niet vermeende geluidsoverlast zou plaatsvinden, onverlet laat, dat ook de onderzoekscommissie constateert dat er “onvolkomenheden in de besluitvorming zijn gebleken”.
- Een raadsenquête aan een mogelijke oplossing kan bijdragen, die door alle partijen wordt geaccepteerd en daarmee een streep onder deze slepende kwestie kan worden gezet.

CONSTATERENDE DAT:

- De “kwestie Beernink” zich al jaren voortsleept.
- Er in deze kwestie alleen maar verliezers zijn.
- In het Raadsonderzoek is gebleken dat belangrijke documenten uit het dossier zijn verdwenen.
- Het bestemmingsplan Hengelo Noord per 20 maart 2017 geactualiseerd had moeten zijn.

DRAAGT HET COLLEGE OP:

- Het “dossier” van de familie te heropenen en klaar te maken voor een raadsenquête.
- Een commissie te benoemen en deze opdracht te geven een raadsenquête uit te voeren aangaande voornoemd dossier.
- De Commissie voor te stellen zich te laten begeleiden door een extern bureau.
- De Enquêtecommissie in dit verband de faciliteiten te verlenen die nodig zijn voor openbare verhoren.
- Er zorg voor te dragen dat nog in deze zittingsperiode van deze Raad dit proces kan worden afgerond.

En gaat over tot de orde van de dag

Ben van Veen

Egbert Alkema

Leo Janssen

Stan Horsthuis

Lid Van Veen

ChristenUnie

LokaalHengelo

Lijst Horsthuis

Motie vreemd: deelname experiment legale wietteelt

De raad van de gemeente Hengelo, in vergadering bijeen op dinsdag 21 november 2017,

Constaterende dat:

- Het regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" van het nieuwe kabinet van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie ruimte biedt om te experimenteren met geregleerde wietteelt door de overheid,
- De geregleerde wietteelt tot doel heeft wiet op te leveren die minder schadelijke stoffen bevat en zou moeten leiden tot minder criminaliteit,
- Er een proef wordt gestart met geregleerde wietteelt in maximaal tien gemeenten
- De gemeente Hengelo in 2014 reeds een manifest heeft ondertekend dat oproept tot regulering van de wietteelt,

Overwegende dat

- Het huidige coffeeshopbeleid onwerkbaar is vanwege de strafbaarheid van een te grote handelsvoorraad aan de 'achterdeur' en het gedoogbeleid aan de 'voordeur',
- Illegale wietteelt en het niet regelen van de 'achterdeur' van coffeeshops leidt tot criminaliteit,
- Illegale wietteelt in particuliere panden tot brandgevaar leidt en dus omwonenden in gevaar brengt,
- Hengelo enkele coffeeshops heeft en er in de regio Twente veel overlast wordt veroorzaakt door illegale hennepeteelt,
- De plannen voor de experimenten met geregleerde wietteelt nog moeten worden uitgewerkt en nog niet bekend is aan welke voorwaarden gemeenten moeten voldoen om te kunnen deelnemen,

Verzoekt het college:

- Proactief mee te werken aan het oplossen van de problematiek rond de wietteelt zoals hiervoor geschetst door steun te betuigen aan het experiment met geregleerde wietteelt,
- In overleg met andere Twentse gemeenten (delen van) onze regio zo snel mogelijk aan te melden voor de proef met geregleerde wietteelt,

En gaat over tot de orde van de dag.

Hugo Koetsveld
SP

Jan Evers
GroenLinks

Wim Winter
PvdA

Stan Horsthuis
Lijst Horsthuis

Marc ten Barge
D66

S045839

